

RAPORTY

Instytutu Europy Środkowej

Nr 1/2023

Jan Pomorski

„Wobec Rosji i wojny na Ukrainie...”

Badanie opinii publicznej w 12 państwach Trójmorza

Wyniki zbiorcze dla poszczególnych krajów

Jan Pomorski
„Wobec Rosji i wojny na Ukrainie...”
BADANIE OPINII PUBLICZNEJ
W 12 PAŃSTWACH TRÓJMORZA

WYNIKI ZBIORCZE DLA POSZCZEGÓLNYCH KRAJÓW

RAPORTY Instytutu Europy Środkowej
ISBN 978-83-67678-12-4

Nr 1/2023

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	5
II. O BADANIU	9
III. WYNIKI BADANIA	
1. Polska	23
2. Czechy	31
3. Słowacja	39
4. Węgry	47
5. Litwa	55
6. Łotwa	63
7. Estonia	71
8. Rumunia	79
9. Bułgaria	87
10. Słowenia	95
11. Chorwacja	103
12. Austria	111
Polecane <i>Prace i Komentarze IeŚ</i>	119
Bibliografia	122

Recenzentka	dr hab. Agnieszka Kolasa-Nowak, prof. UMCS, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Nazwa serii	Raporty Instytutu Europy Środkowej
Redaktor serii	Jan Pomorski
Copyright	Instytut Europy Środkowej
ISBN	978-83-67678-12-4
Wydawca	Instytut Europy Środkowej ul. Niecała 5 20-080 Lublin www.ies.lublin.pl

WPROWADZENIE

Oddajemy do rąk Czytelników pierwszy Raport z wyników badań prowadzonych w 2023 roku w **Instytucie Europy Środkowej w Lublinie** (we współpracy z firmą badawczą NEUROHM) nad stosunkiem opinii publicznej państw Trójmorza do Rosji i wojny na Ukrainie. Badanie prowadzone było metodą CAWI w dniach 1-13 lipca 2023 roku z uwzględnieniem pomiaru czasu reakcji respondentów (Time Reaction Methodology), co pozwala uzyskać pogłębione dane co do ich rzeczywistych – a nie tylko deklarowanych – postaw.

Trójmorze stanowi naturalny przedmiot zainteresowania Instytutu Europy Środkowej, a tamtejsza sytuacja polityczna, społeczna i ekonomiczna od pięciu lat jest monitorowana na bieżąco przez zespół analityków IEŚ i prezentowana w licznych **KOMENTARZACH** zamieszczanych na stronie www.ies.lublin.pl/komentarze-ies/ (wykaz polecanych *Prac, Komentarzy i Policy Papers IEŚ* – powiązanych bezpośrednio z tematem naszych badań – znajduje się na końcu niniejszego Raportu). Od 2023 roku Trójmorze staje się także przedmiotem badań empirycznych prowadzonych w Instytucie – będą one skoncentrowane na **badaniu opinii publicznej jako istotnego faktora stosunków wewnętrznych i międzynarodowych**.

Sprzężenie zwrotne pomiędzy opinią publiczną a bieżącą praktyką polityczną, na które zwracał uwagę już w 1922 roku **Walter Lippmann** w klasycznej monografii *Public Opinion*, zostało naukowo potwierdzone, z wykorzystaniem osiągnięć współczesnej neuronauki i kogniistyki, w licznych publikacjach przywoływanych tu w zamieszczonej na końcu **Bibliografii**, a obecnych mentalnie w naszym badaniu już od etapu konceptualizacji samego jego przedmiotu.

Podzielamy także opinię wybitnego polskiego socjologa **Piotra Sztompki** (*Kapitał społeczny. Teoria przestrzeni międzyludzkiej*, Kraków: Wydawnictwo Znak, 2016), że **dla każdej zmiany społecznej istnieje niezbędny poziom kapitału społecznego, warunkujący osiągnięcie zakładanych w danej zmianie celów**, a sposobem jego manifestowania się jest m.in. właśnie... **opinia publiczna jako szczególna forma przestrzeni międzyludzkiej**. Stąd waga prowadzonych nad nią badań empirycznych.

Badania demoskopijne opinii publicznej mają długą, bo już ponad stuletnią, tradycję. W ostatnich latach coraz częściej klasyczne badania ankietowe i telefoniczne zastępowane są – dzięki upowszechnieniu Internetu i urządzeń mobilnych – badaniami CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview), bowiem dzięki zgromadzeniu ogromnych międzynarodowych baz danych pozwalają one na zachowanie w pełni reprezentatywności przy doborze próby badawczej w każdym kraju. Także i my zdecydowaliśmy się posłużyć tą techniką zbierania informacji, pozyskując panele z 12 państw Trójmorza od renomowanej szwedzkiej firmy CINT (www.cint.com), co gwarantowało jakość próby. Wyjątkiem, ze względu na toczącą się aktualnie wojnę, jest Ukraina – nie mogąc zagwarantować w pełni naukowych standardów, zdecydowaliśmy się nie obejmować jej naszymi badaniami, choć pierwotnie było to planowane. Pozostaje mieć nadzieję, że w niedalekiej przyszłości nasze surveye będą realizowane także na Ukrainie.

Badanie CAWI prowadzone było w językach narodowych (urzędowych) dla danego państwa przy zagwarantowaniu losowości (rotacji kolejności) zadawanych pytań w każdym z **trzech bloków, w jakie pogrupowane zostały atrybuty badawcze** (stwierdzenia, wobec których należało zająć postawę na TAK lub NIE). Wykaz tych atrybutów znajduje się na s. 14.

Raport prezentuje w formie **infografik** zestawienie danych pozyskanych od reprezentatywnej dla każdego z państw grupy respondentów, poczynając od **danych socjo-demograficznych**: płeć, wiek, wykształcenie, region i wielkość miejsca zamieszkania, wyznanie, wykonywany zawód, dochód i aktywność wyborcza – kolejno: **Polska, Czechy, Słowacja, Węgry, Litwa, Łotwa, Estonia, Rumunia, Bułgaria, Słowenia, Chorwacja i Austria** – przez dane zadeklarowane w odpowiedziach na 52 pytania (atrybuty badawcze), po ich **pogłębioną analizę dzięki pomiarowi czasu reakcji (TR)** odpowiadających na dane stwierdzenie i zastosowaniu odpowiednich wskaźników (***Index pewności postawy*** i ***wskaźnik emocjonalności*** danego stwierdzenia – **LSS**). Zwłaszcza **Index pewności** jest w tego typu badaniach istotny, bowiem **wskazuje on na stabilność danej postawy respondenta w przyszłości, co przekłada się na przewidywalność możliwych jego wyborów i zachowań**. Wskaźnik ten wypracowany został w badaniach konsumenckich prowadzonych w kilkudziesięciu krajach na globalnych markach i z wykorzystaniem *big data* zebranych i odpowiednio przetworzonych przez algorytmy AI na wielomilionowej grupie respondentów. Na rynku konsumenckim takie badania z wykorzystaniem metodologii czasów reakcji to dziś standard. Nowatorstwo surveya prowadzonego w Instytucie Europy Środkowej polega na wykorzystaniu *Indexu pewności postawy* także do badania opinii publicznej. Chodzi o zmianę obowiązującego dotąd paradygmatu tych badań, dzięki ***dźwigniom wyobraźni*** i nowym ***narzędziom do myślenia***, by posłużyć się głośnymi kategoriami wprowadzonymi do obiegu naukowego przez **Daniela C. Dennetta**.

„**Wszyscy kłamią**” pisze w prowokacyjnym tytule swojej książki neurokognitywista i analityk *big data* w korporacji Google – **Seth Stephens-Davidowitz**, zwracając uwagę na fakt, że **nacisk na jednostkę** obowiązującej we współczesnym świecie **poprawności kulturowej i politycznej** powoduje, że **zapytani mówimy częściej to, co wypada powiedzieć** (to, czego od respondenta się oczekuje), **a nie to, co naprawdę myślimy i czujemy na dany temat**. A potem zachowujemy się inaczej, czyli zgodnie ze skrywanymi przed pytającymi poglądami.

Mamy nadzieję, że **docelowo uzyskamy** w ten sposób w miarę kompletny **obraz stanu świadomości społecznej w państwach Trójmorza w interesującym nas (i bardzo aktualnym) kontekście**, który okaże się przydatny zarówno dla politologów i analityków stosunków międzynarodowych, jak i dla socjologów i historyków najnowszych, a także dla samych praktyków życia politycznego.

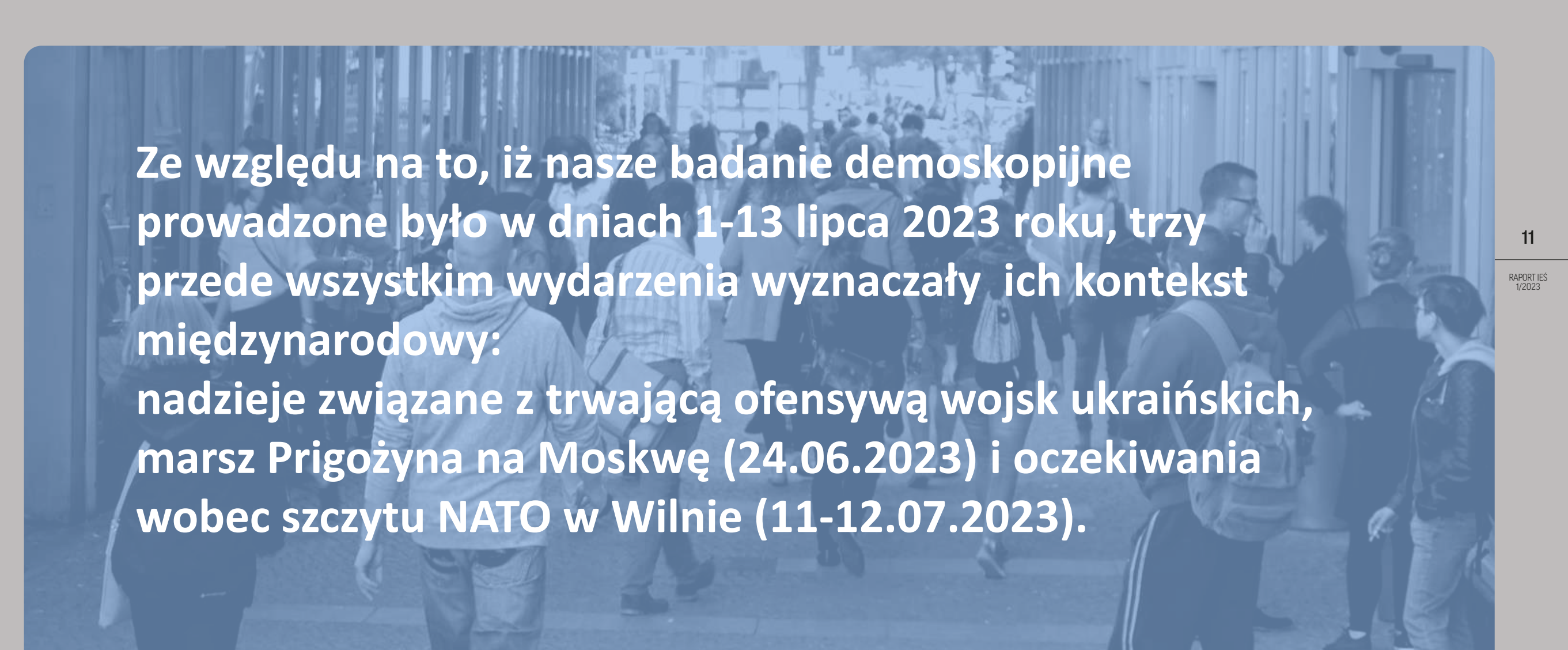
Warto na koniec dodać, iż pozyskane dane odnośnie do stosunku opinii publicznej w krajach Trójmorza do Rosji i wojny na Ukrainie pozwalają nam analizować i prezentować wyniki badań w różnych formatach: na przykład w obrębie Grupy Wyszehradzkiej, Bukareszteńskiej Dziewiątki (B-9) czy republik bałtyckich, co bez wątpienia czyni badania prowadzone w Instytucie Europy Środkowej w pewien sposób unikatowymi.

Lublin, 15 sierpnia 2023

Prof. dr hab. Jan Pomorski

○ BADANIU

Ze względu na to, iż nasze badanie demoskopijne prowadzone było w dniach 1-13 lipca 2023 roku, trzy przede wszystkim wydarzenia wyznaczały ich kontekst międzynarodowy: nadzieje związane z trwającą ofensywą wojsk ukraińskich, marsz Prigożyna na Moskwę (24.06.2023) i oczekiwania wobec szczytu NATO w Wilnie (11-12.07.2023).

KONTEKST MIĘDZYNARODOWY

CEL I ZAKRES BADAŃ OPINII PUBLICZNEJ PROWADZONYCH W IEŚ W 2023 R.

CEL GŁÓWNY

Badanie opinii publicznej w 12 państwach Trójmorza wraz z określeniem pewności postaw respondentów co do wojny na Ukrainie i stosunku do Rosji

REZULTATY

- ✓ Określenie poziomu pewności opinii obywateli w 3 głównych obszarach:
 - Wojna na Ukrainie
 - Stosunek do Rosji
 - Stosunek do wybranych instytucji
- ✓ Analizy oparte są na 52 atrybutach badawczych – zamknięte pytania w formie stwierdzeń, na które respondent może odpowiedzieć „tak” lub „nie”. Dla odpowiedzi na dane stwierdzenie mierzony był czas reakcji respondenta, odzwierciedlający pewność i siłę deklarowanej postawy wobec danego twierdzenia w badanej grupie osób.
- ✓ **Połączenie metody CAWI z unikatową metodą iCode (opatentowana przez firmę badawczą NEUROHM) pozwala zidentyfikować wartości charakteryzujące się dużą spójnością deklaracji i emocjonalnego poziomu pewności (opinie ugruntowane, zinternalizowane) oraz takie, w których obserwuje się rozbieżności (opinie słabo ugruntowane, powierzchowne, podatne na zmianę).**

PRÓBA BADAWCZA

- ✓ **Obywatele 12 państw Trójmorza:** Austrii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Rumunii, Słowacji, Słowenii oraz Węgier. **Za dostarczenie paneli odpowiadał panel badawczy Cint** – globalny gracz na tym rynku. Badanie prowadzone było w językach narodowych.
- ✓ N w każdym kraju = **1000**
- ✓ Badana **próba odzwierciedla rozkład populacji każdego kraju pod względem wieku** (w przedziałach 18-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-64, 65+), **płci** oraz **regionu zamieszkania** (z wyłączeniem Estonii – utrudnione zebranie kwot odzwierciedlających rozkład pod względem regionu zamieszkania).
- ✓ Scharakteryzowanie próby na poziomie pytań społeczno-demograficznych pozwoliło dodatkowo zebrać dane dot. wykształcenia, wykonywanego zawodu, wielkości miejsca zamieszkania, miesięcznego dochodu netto na gospodarstwo domowe, wyznania oraz aktywności wyborczej.

METODA

iCode
SMART TEST

Trzy bloki pytań i odpowiadające im atrybuty badawcze

Wojna na Ukrainie

- POTĘPIAM AGRESJĘ ROSJI NA UKRAINĘ
- POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ
- MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ
- MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ
- MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ
- MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BROŃ DO WALKI Z ROSJĄ
- MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODŹCOM Z UKRAINĄ
- UCHODŹCY Z UKRAINY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE
- UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATELOM
- UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ
- MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE
- RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI
- KRAJE UE DOŚWIADCZONE KOMUNIZMEM POWINNY SZCZEGÓLNIE WSPIERAĆ UKRAINĘ W WALCE Z ROSJĄ
- UKRAINA I ROSJA POWINNY JAK NAJSZYBCIEJ PRZYSTĄPIĆ DO ROZMÓW POKOJOWYCH
- WOJNA W UKRAINIE JEST KORZYSTNA DLA USA I EUROPY ZACHODNIEJ, BO OSŁABIA ROSJĘ
- UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ ZA CAŁĄ EUROPE
- UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ TAKŻE ZA MÓJ KRAJ
- WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE

- PO ZAKOŃCZENIU WOJNY, ROSJA POWINNA WYPŁAĆ UKRAINIE WYSOKIE ODSZKODOWANIE
- FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY
- MIĘDZYNARODOWY TRYBUNAŁ POWINIEN ZBADAĆ, CZY ROSJA POPEŁNIŁA ZBRODNIE WOJENNE W UKRAINIE
- UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO NATO
- KONSEKWENCJĄ WOJNY W UKRAINIE BĘDZIE WIĘKSZA SOLIDARNOŚĆ EUROPY WOBEC WSPÓLNYCH ZAGROŻEŃ
- UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO UNII EUROPEJSKIEJ

Stosunek do Rosji

- WOJNA W UKRAINIE UŚWIADOMIŁA ZACHODOWI, JAK NIEBEZPIECZNA JEST ROSJA POD RZĄDAMI PUTINA
- ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA MOJEGO KRAJU
- ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA CAŁEJ EUROPY ŚRODKOWEJ
- ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO
- WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY
- SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ
- WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI
- WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI
- W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA
- PRZEBIEG WOJNY W UKRAINIE ZMNIEJSZYŁ MÓJ LĘK PRZED ROSJĄ
- ROSJA MOŻE KIEDYŚ ZAATAKOWAĆ MÓJ KRAJ, UŻYWAJĄC BRONI ATOMOWEJ
- OBAWIAM SIĘ ROSYJSKICH CYBERATAKÓW NA MÓJ KRAJ
- ROSJA PO WOJNIE POWINNA ZOSTAĆ ZMUSZONA PRZEZ ZACHÓD DO OGRANICZENIA ZDOLNOŚCI MILITARNYCH
- ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY
- W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W POLITYCE
- W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W MEDIACH I INTERNECIE
- W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W GOSPODARCE
- ROSJA POTAJEMNIE FINANSUJE DZIAŁANIA SKIEROWANE PRZECIWKO MOJEMU KRAJOWI

Stosunek do instytucji

- UFAM RZĄDOWI MOJEGO KRAJU
- UFAM PREZYDENTOWI MOJEGO KRAJU
- UFAM PARLAMENTOWI W MOIM KRAJU
- SĄDY W MOIM KRAJU WYDAJĄ SPRAWIEDLIWE WYROKI
- UFAM POLICJI W MOIM KRAJU
- MAM ZAUFANIE DO SIŁ ZBROJNYCH MOJEGO KRAJU
- WŁADZE MOJEGO KRAJU DBAJĄ O JEGO BEZPIECZEŃSTWO
- UFAM UNII EUROPEJSKIEJ
- CZŁONKOSTWO W UNII EUROPEJSKIEJ JEST KORZYSTNE DLA MOJEGO KRAJU
- W RAZIE POTRZEBY NATO STANIE W OBRONIE MOJEGO KRAJU
AT: AUSTRIA POWINNA PRZYSTĄPIĆ DO NATO

Schemat przebiegu badania w firmie NEUROHM metodami CAWI + iCode

Wszystkie pytania z trzech bloków rotowały się między sobą, aby uniknąć wpływu kolejności zadawanych pytań na wyniki.

Dobór próby w oparciu o ponad milionową bazę danych respondentów z 12 krajów, jaką dysponował dostawca panelu badawczego firma CINT.

Pytania „kalibracyjne” pozwalają przy pomocy AI, uczenia maszynowego i tzw. *deep learning* wyznaczyć dla każdego respondenta indywidualny poziom bazowy czasu reakcji, co skutkuje uchwyceniem różnic osobniczych i warunków technicznych prowadzonych pomiarów, a następnie umożliwia ich agregację w wiarygodny obraz emocjonalnej pewności postaw charakteryzujących całą grupę badaną.

DOBÓR PRÓBY

O METODOLOGII

W badaniach CAWI wykorzystaliśmy dodatkowo koncepcję *Time Reaction Methodology* i opatentowaną przez polską firmę NEUROHM (www.neurohm.com) metodę iCode, pozwalającą na wyznaczenie w czasie rzeczywistym indywidualnego czasu reakcji każdego respondenta na wybór między TAK a NIE w odpowiedzi na przedstawione stwierdzenie. Dzięki uprzednio wyznaczonemu, oddzielnie dla każdego respondenta, poziomowi bazowemu czasu reakcji, możliwe staje się określenie indywidualnych odchyleń, a po ich oczyszczeniu z wpływu czynników osobniczych (np. flegmatyk vs sangwinik, sprawność manualna itd.) oraz warunków technicznych (np. jakość połączenia internetowego) agregacja danych jednostkowych do wiarygodnych wyników dla całej grup badawczej.

To nowość w badaniu opinii publicznej na skalę europejską. Dzięki metodzie iCode możliwa staje się pogłębiona analiza uzyskanych *big data*, z wykorzystaniem sztucznej inteligencji, uczenia maszynowego i algorytmów *deep learning*, a otrzymane wyniki uzyskują walor większej pewności co do stabilności postaw i przewidywanych zachowań respondentów.

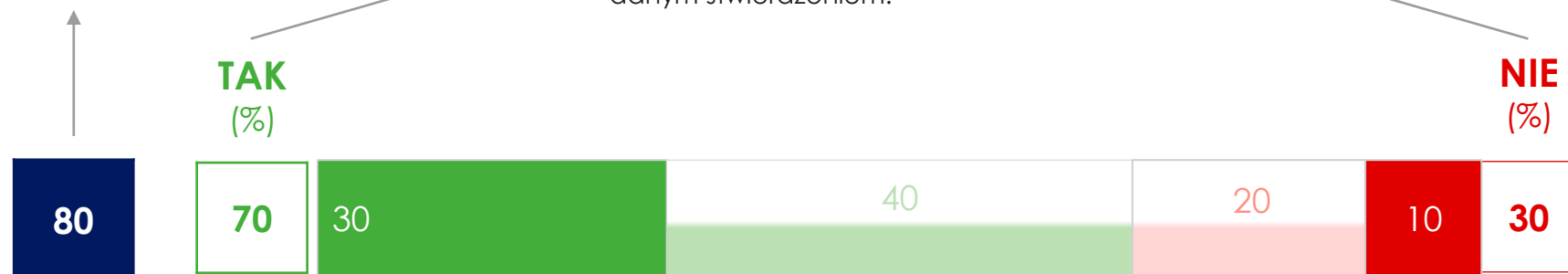
INSTRUKCJA ODCZYTU DANYCH

INDEX

Wskaźnik uwzględniający zarówno poziom deklaracji, jak i emocjonalnej pewności odpowiedzi twierdzących i przeczących łącznie, przyjmujący wartość 0-100 pkt.

Dzięki wyznaczonym progom wskazuje ogólny poziom pewności opinii i jej kierunek.

- Im wyższa wartość >50, tym większa pewność postawy pozytywnej
- Index >75 oznacza silnie ugruntowaną, pozytywną opinię
- Im niższa wartość <50, tym większa pewność postawy negatywnej
- Index <25 oznacza silnie ugruntowaną, negatywną opinię

RESPONDENT MÓWI

Opinia deklaratywna. Wskazuje na odsetek osób, które zgodziły lub nie zgodziły się z danym stwierdzeniem.

PEWNE „TAK”

W pełni ugruntowane lub zinternalizowane opinie na TAK. Wskazuje na odsetek osób, które na poziomie emocjonalnym zdecydowanie zgadzają się z danym stwierdzeniem. Postawy takie są bardzo trwałe i ciężko je zmienić lub na nie wpłynąć.

NIEPEWNE „TAK”

Nieugruntowana, powierzchowna opinia na TAK. Wskazuje procent osób, które zgodziły się z danym stwierdzeniem, ale z niską bądź umiarkowaną emocjonalną pewnością. Postawy takie cechuje mniejsza trwałość i większa podatność na zmianę.

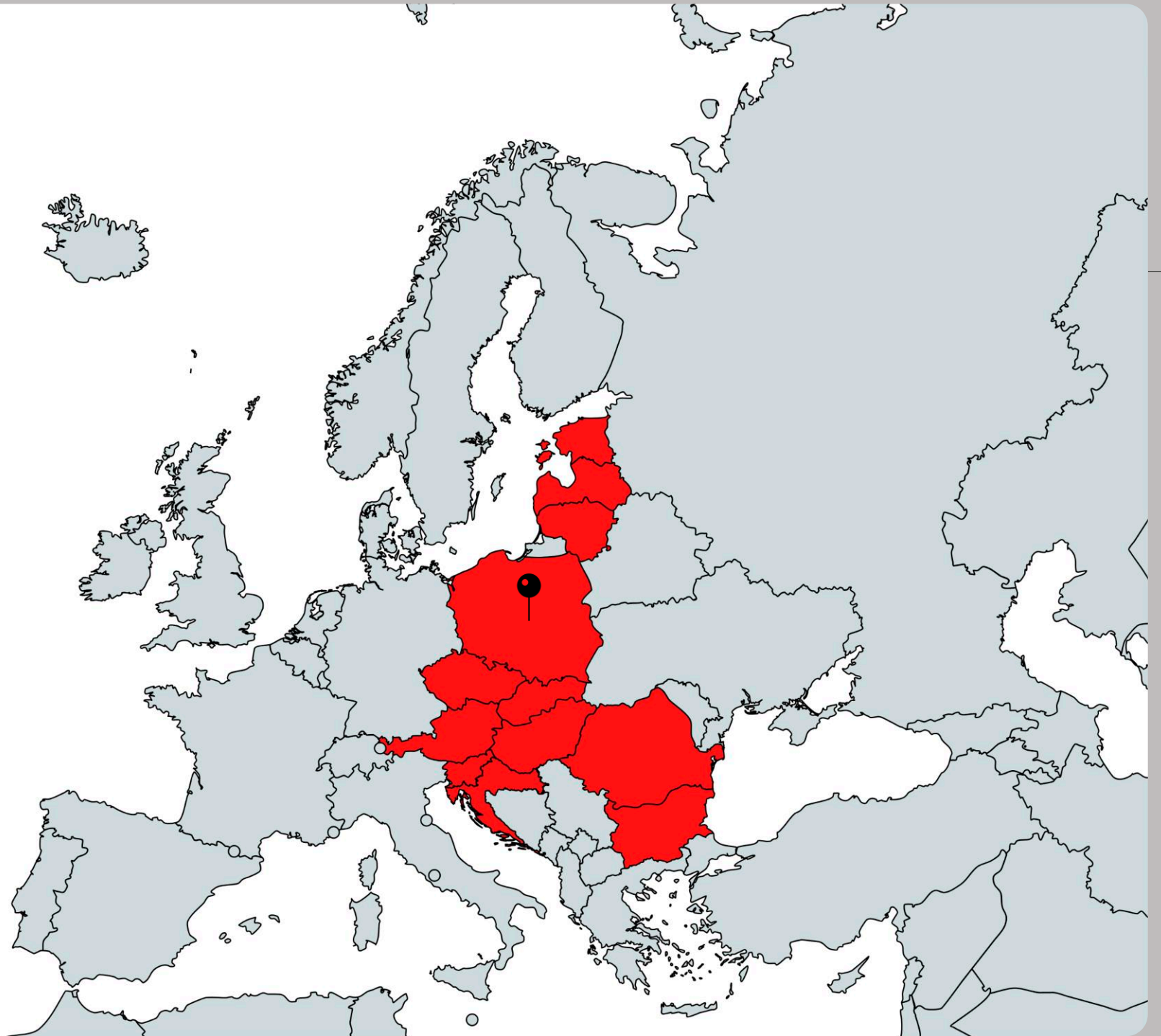
NIEPEWNE „NIE”

Nieugruntowana, powierzchowna opinia na NIE. Wskazuje procent osób, które nie zgodziły się z danym stwierdzeniem, ale z niską bądź umiarkowaną emocjonalną pewnością. Postawy takie cechuje mniejsza trwałość i większa podatność na zmianę.

PEWNE „NIE”

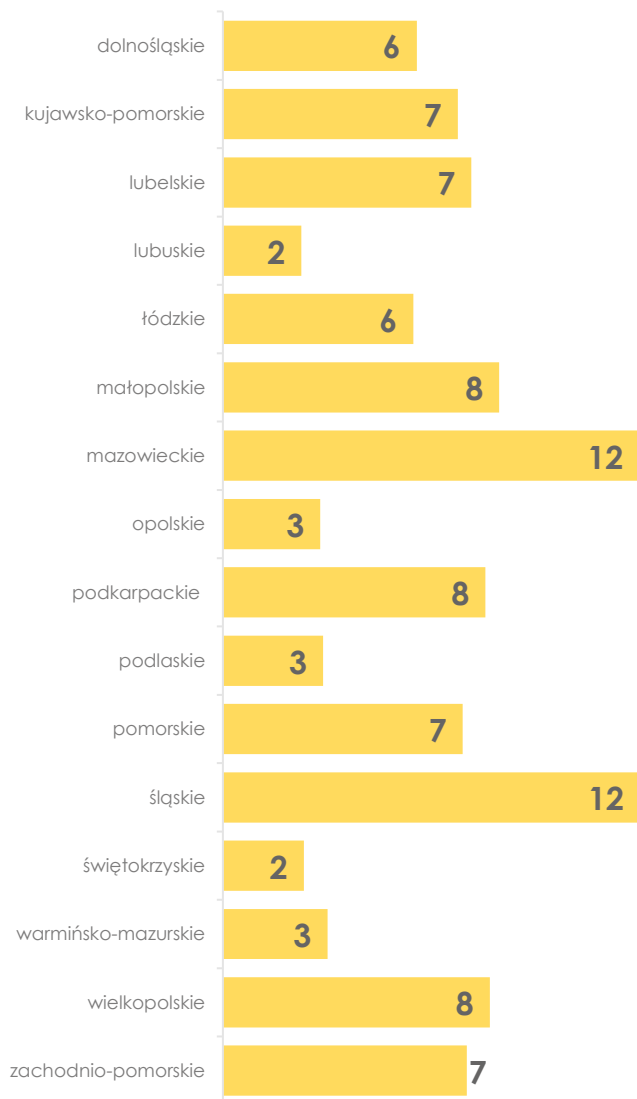
W pełni ugruntowane lub zinternalizowane opinie na NIE. Wskazuje na odsetek osób, które na poziomie emocjonalnym zdecydowanie nie zgadzają się z danym stwierdzeniem. Postawy takie są bardzo trwałe i ciężko je zmienić lub na nie wpłynąć.

WYNIKI DLA POLSKI

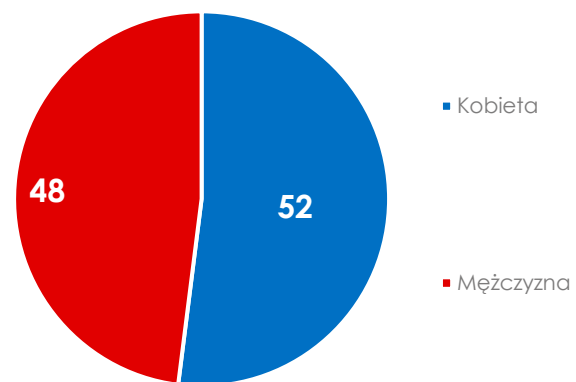

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Polski

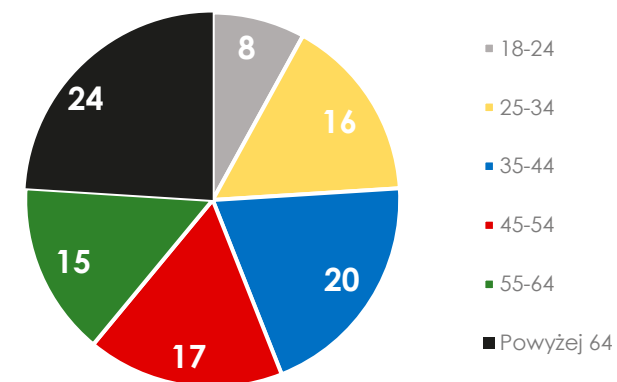
Województwo (%)

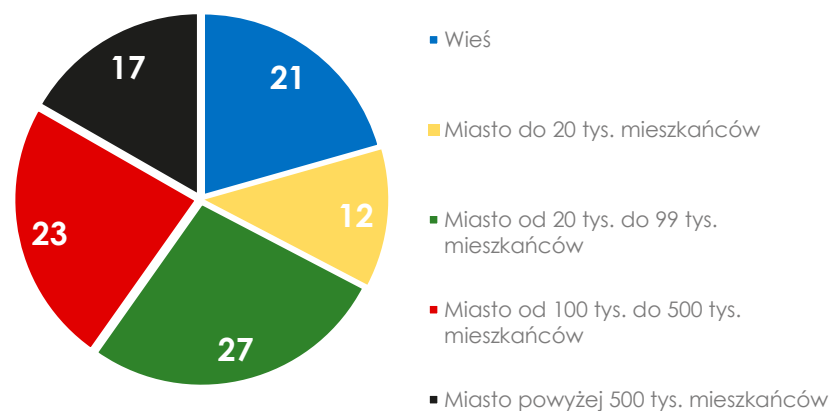
Płeć (%)

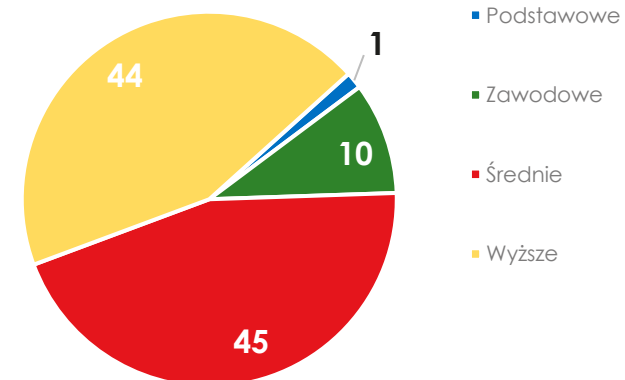
Wiek (%)

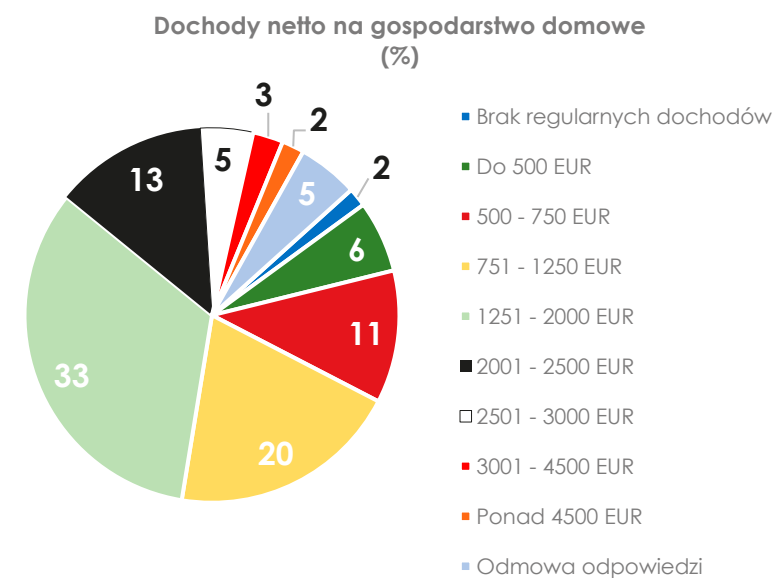
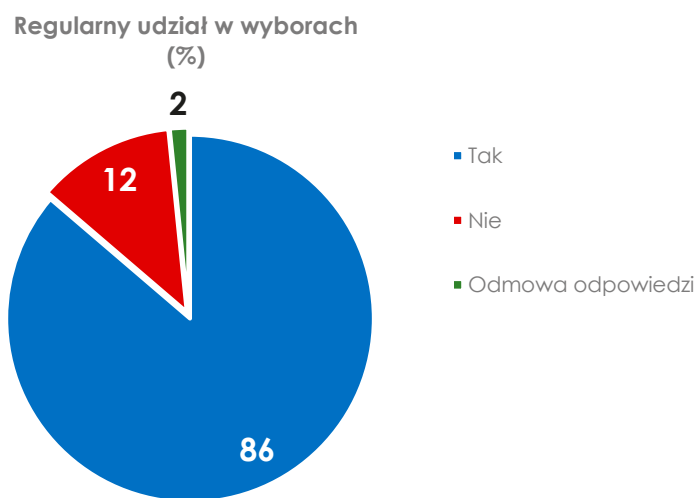
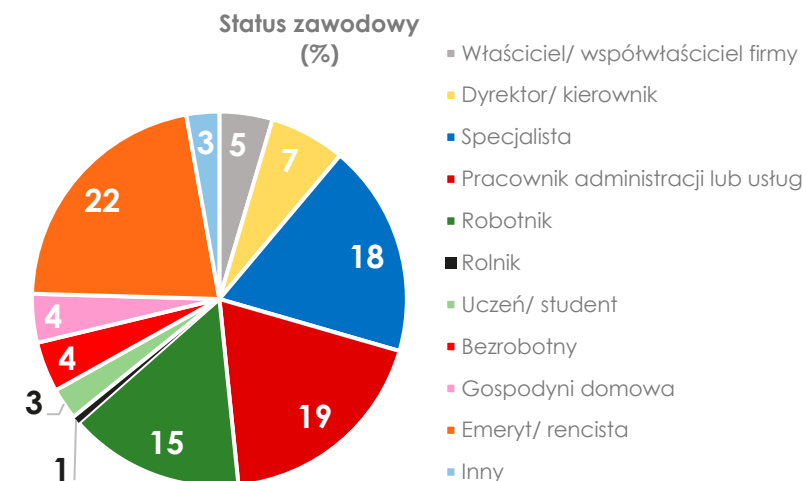
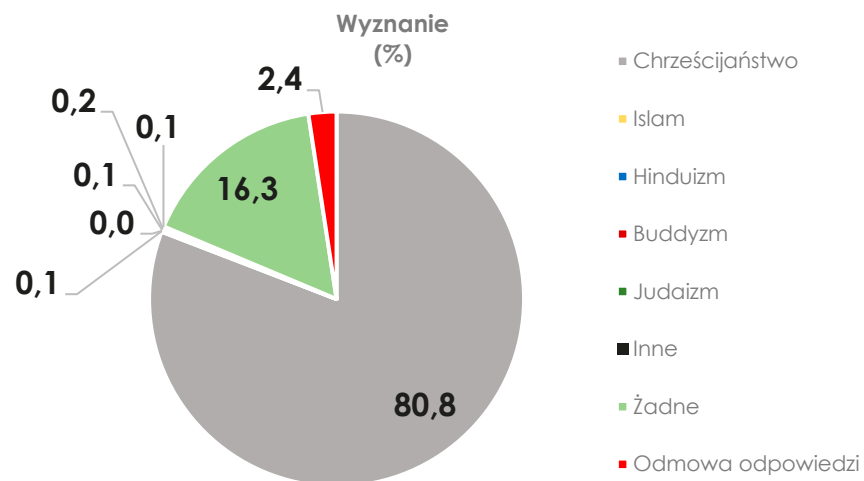
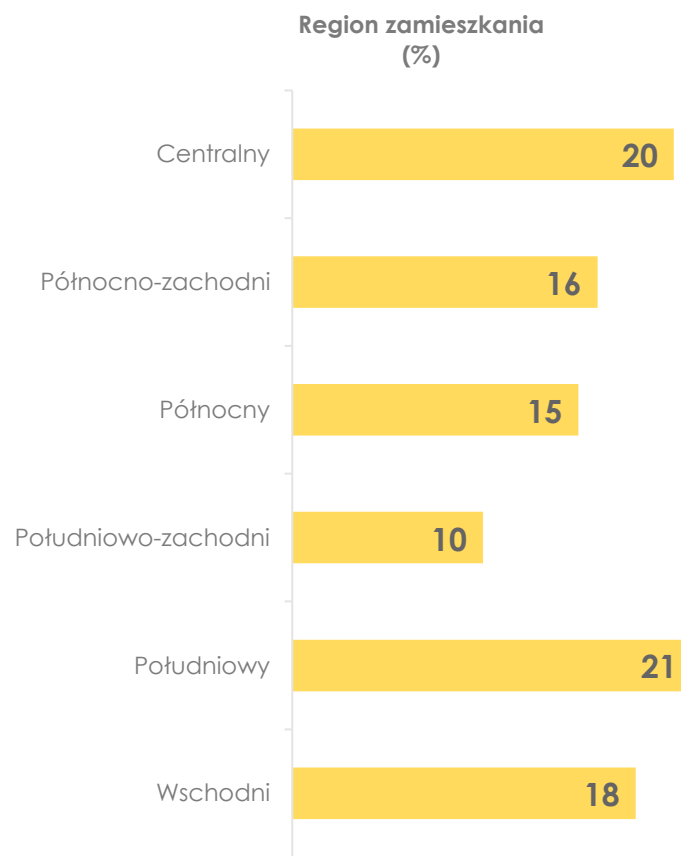
Wielkość miejscowości zamieszkania (%)

Poziom wykształcenia (%)

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Polski

Wojna na Ukrainie

WOJNA:	INDEX	TAK%	Pewne TAK				Niepewne TAK				Niepewne NIE				Pewne NIE	NIE%			
			39	49	7	5	32	53	12	3	64	29	2	5			50	43	3
POTĘPIAM AGRESJĘ ROSJI NA UKRAINĘ	69	88	39	49	7	5	32	53	12	3	64	29	2	5	50	43	3	4	12
UKRAINA I ROSJA POWINNY JAK NAJSZYBCIEJ PRZYSTĄPIĆ DO ROZMÓW POKOJOWYCH	66	85	32	53	12	3	64	29	2	5	50	43	3	4	12	15			
PO ZAKOŃCZENIU WOJNY, ROSJA POWINNA WYPŁAĆ UKRAINIE WYSOKIE ODSZKODOWANIE	81	93	64	29	2	5	50	43	3	4	12	7							
MIĘDZYNARODOWY TRYBUNAŁ POWINIEN ZBADAĆ, CZY ROSJA POPEŁNIŁA ZBRODNIĘ WOJENNE W UKRAINIE	75	93	50	43	3	4	12	7											
EUROPA I ZACHÓD:																			
KRAJE UE DOŚWIADCZONE KOMUNIZMEM POWINNY SZCZEGÓLNIIE WSPIERAĆ UKRAINĘ W WALCIE Z ROSJĄ	62	80	24	56	15	5	16	45	30	9	34	33	22	10	25	40	27	8	20
WOJNA W UKRAINIE JEST KORZYSTNA DLA USA I EUROPY ZACHODNIEJ, BO OSŁABIA ROSJĘ	55	61	16	45	30	9	34	33	22	10	25	40	27	8	39	33			
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ ZA CAŁĄ EUROPE	62	67	34	33	22	10	25	40	27	8	39	33							
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ TAKŻE ZA MÓJ KRAJ	59	65	25	40	27	8	39	33											
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO NATO	73	80	58	22	7	13	33	46	14	7	21	20							
KONSEKWENCJĄ WOJNY W UKRAINIE BĘDZIE WIĘKSZA SOLIDARNOŚĆ EUROPY WOBEC WSPÓLNYCH ZAGROŻEŃ	65	79	33	46	14	7	21	20											
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO UNII EUROPEJSKIEJ	72	78	55	23	9	13	22	20											

WNIOSKI Z BADAŃ

W odniesieniu do toczącej się w Ukrainie wojny, **Polacy najsilniej są przekonani, że Ukrainie należy się odszkodowanie** od Rosji oraz że Międzynarodowy Trybunał powinien osądzić **zbrodnie wojenne Rosji w Ukrainie**. Wskazują na to szczególnie wysokie wartości Indexu.

Mimo przewagi odpowiedzi twierdzących, spora część ankietowanych **wahała się, czy Rosja i Ukraina powinny jak najszybciej przejść do rozmów pokojowych**. Sugeruje to, że Polacy nie mają pewności co do ich skuteczności lub obawiają się, jakie mogą być tego konsekwencje. Może też chodzić im o to, że Ukraina powinna walczyć dalej, a nie negocjować teraz pokój, gdy Rosja nie jest jeszcze wystarczająco zepchnięta na gorsze pozycje negocjacyjne.

Aż 88% Polaków **potępia agresję Rosji na Ukrainę, ale nasze dane pokazują, że jest to bardziej deklaratorywna niż ugruntowana postawa**. Jest to tym bardziej zastanawiające w świetle innych wyników, sugerujących wyraźne postrzeżenie **Rosji jako agresora**.

Obywatele Polski są **silnie przekonani, że Ukraina powinna w przyszłości przystąpić zarówno do Unii Europejskiej, jak i NATO**. Deklaruje tak 80% badanych, zaś 58% wspiera taką deklarację silnym wewnętrznym przekonaniem.

Mimo, że 62% Polaków wyraża przekonanie, że **Ukraina walczy za Polskę i całą Europę, to nie widać silnie ugruntowanej postawy mówiącej o poczuciu europejskiej solidarności wobec wspólnych zagrożeń** – zaledwie 1/3 obywateli ma w tej kwestii **ugruntowaną** opinię i wierzy w taką wspólnotę.

Emocjonalnego ugruntowania postaw nie widać także wśród Polaków pytanych o powinność pomocy Ukrainie ze względu na wspólną postkomunistyczną historię. W tym przypadku szczególnie widoczny jest rozdźwięk pomiędzy deklaracjami (aż 80% respondentów odpowiada twierdząco) a emocjonalną pewnością (jedynie 24% respondentów naprawdę wierzy w to, że wspólne doświadczenia z przeszłości powinny dziś skutkować zwiększonym wsparciem krajów postkomunistycznych dla Ukrainy).

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

MÓJ KRAJ:	INDEX	TAK%	Pewne / Niepewne				NIE%
			Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	60	66	29	37	22	11	34
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	60	68	30	38	22	11	32
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	30	14	7	7	43	43	86
MÓJ KRAJ POWINIENI BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	47	39	18	21	38	23	61
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	53	53	27	25	27	20	47
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BRONĀ DO WALKI Z ROSJĄ	61	68	38	30	16	16	32
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODŹCOM Z UKRAINY	81	92	63	29	5	3	8
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	58	62	31	30	22	17	38
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	66	77	38	39	15	8	23
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	62	82	24	58	14	4	18
UCHODŹCY:							
UCHODŹCY Z UKRAINY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	59	64	32	32	23	14	36
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATEŁOM	51	51	25	25	27	23	49
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	58	63	31	32	23	14	37

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”
Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”
Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Polacy zdecydowanie pozytywnie oceniają dotychczasowe zaangażowanie Polski w pomoc Ukrainie – respondenci bardzo stanowczo (tak w deklaracjach, jak i na poziomie emocjonalnym) **nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że ich kraj robi zbyt mało, by wspierać Ukrainę w wojnie z Rosją**. Jednocześnie Polacy są silnie przekonani, że ich kraj udzielił odpowiedniej pomocy uchodźcom z Ukrainy. Są to jedyne stwierdzenia w tym bloku, które uzyskały ponad 75 pkt Indexu, co świadczy o niezwykle wysokiej spójności obu tych opinii z emocjonalną pewnością prezentowanych postaw.

Mimo to Polacy są mocno podzieleni w kwestii **powinności dalszej pomocy finansowej** dla Ukrainy, a postawy nie są ugruntowane, co świadczy o braku wyrobionego zdania w tym względzie. **Więcej aprobaty** (jednak podobnie deklarowanej z dużym wahaniem) widać w przypadku opinii na temat **dalszego wsparcia Ukrainy nawet przy wysokich kosztach**. Taka sama tendencja widoczna jest odnośnie do wsparcia w postaci dostarczanej przez Polskę broni do walki z Rosją. Wskazuje to na **ogólną akceptację dalszego wsparcia** i ponoszenia kosztów z nim związanych, aczkolwiek wahanie sugeruje, że Polakom **brakuje odpowiedniej argumentacji, w jakim obszarze wsparcie byłoby najkorzystniejsze**.

Taki sam efekt widać w kontekście poparcia dla reakcji rządu na wojnę Rosji z Ukrainą, gdzie mimo wysokiego odsetka odpowiedzi na TAK, dużo Polaków się waha. **W opinii Polaków rząd reaguje adekwatnie**, jednak ponownie **brakuje uargumentowania**, czy podejmowane działania są tymi najkorzystniejszymi.

Choć **większość Polaków (61%) jest przeciwna temu**, by Polska miała przyjąć postawę neutralną wobec wojny toczącej się „po sąsiedzku”, to znaczący procent wahających się w tej sprawie wskazuje na podatność na argumentację drugiej strony.

Mimo że zdecydowana większość Polaków mówi, że trwający konflikt ma bezpośrednio wpływ na ich życie oraz że rząd powinien w pierwszej kolejności zająć się obywatelami swojego kraju, to przeważająca większość nie ma tej postawy ugruntowanej (odpowiednio 29% i 38% pewnych odpowiedzi).

Wyniki wskazują, że **temat uchodźców z Ukrainy przebywających na terenie Polski mocno dzieli Polaków**.

Około 30% Polaków silnie odczuwa, że uchodźcy otrzymują zbyt dużą pomoc społeczną i powinni jak najszybciej wrócić do swojego kraju, jednak **zdecydowana większość się waha**. Wygląda na to, że mimo istnienia zarówno zagorzałych przeciwników, jak i zwolenników obecności Ukraińców w Polsce, kwestia ta pozostaje względnie neutralna.

Stosunek do Rosji

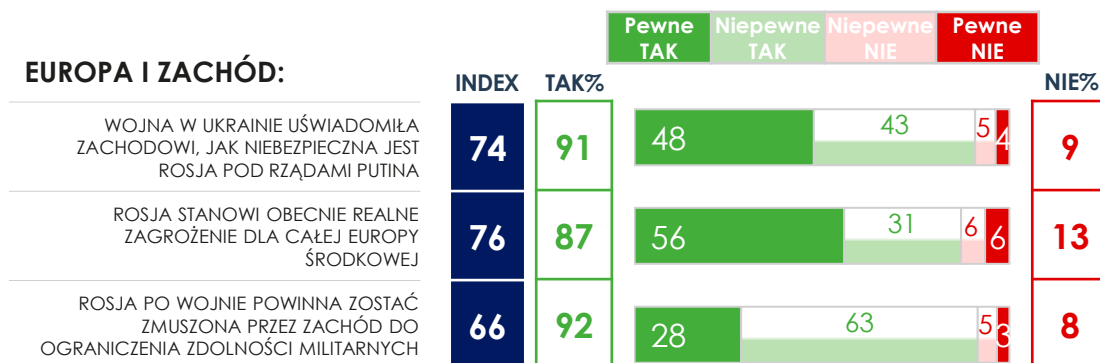
1-13|07|23

N=1047

29

RAPORT IES
1/2023

EUROPA I ZACHÓD:

W kontekście trwającej wojny, **Polacy czują, że Rosja stanowi obecnie realne niebezpieczeństwo przede wszystkim dla całej Europy Środkowej**, jak również podzielają tezę, że dopiero wojna uświadomiła Zachodowi, czym jest Rosja Putina.

Mimo wysokiej pewności co do samego zagrożenia, **Polacy nie mają silnie ugruntowanej opinii w kwestii ograniczenia zdolności militarnych Rosji** przez Zachód po wojnie. Większość Polaków deklaruje, że takie działania powinny zostać podjęte, jednak bardzo niski odsetek emocjonalnie pewnych odpowiedzi TAK (jedynie 28%) może wskazywać, że jest to nowa koncepcja, z którą respondenci nie byli dotychczas zaznajomieni i w związku z tym nie mają jej jeszcze wystarczająco zinternalizowanej. Inna interpretacja rozdźwięku między deklaracjami a pewnością postawy może sugerować małą wiarę respondentów w realność i/lub skuteczność przeprowadzenia tego typu działań wobec Rosji.

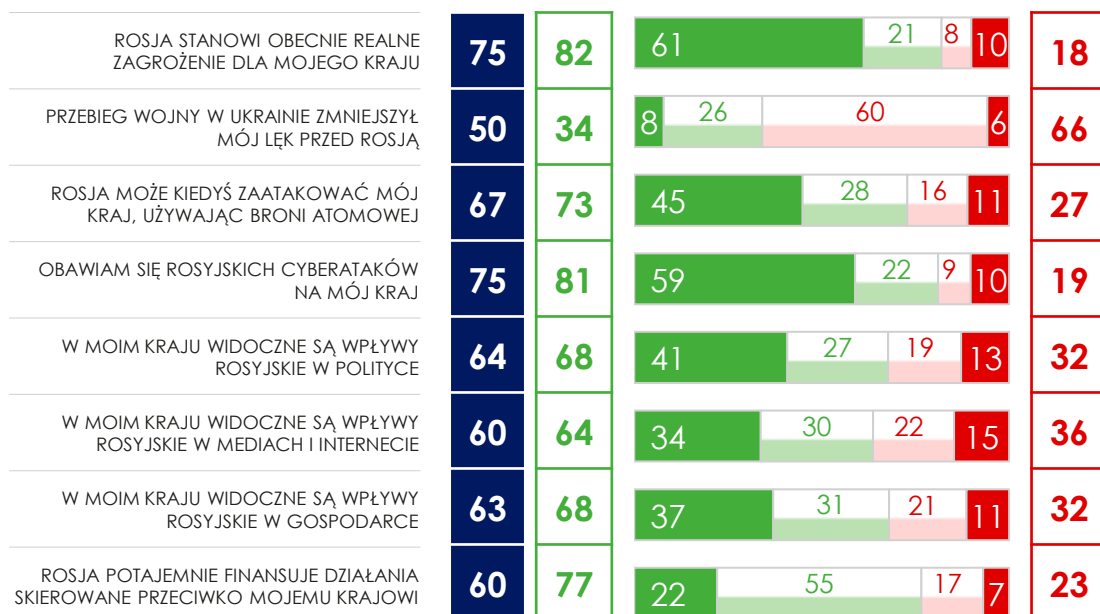
Podobny lęk względem Rosji widać, gdy pytamy Polaków o opinie dotyczące ich ojczyzny. **Zdecydowana większość wyraźnie widzi w trwającym konflikcie realne zagrożenie dla Polski**. Bardzo wysoka dla tego stwierdzenia wartość Indexu (75 pkt) jasno pokazuje, że Polacy rzeczywiście odczuwają zagrożenie związane z byciem krajem przyfrontowym.

Co więcej (mimo że z dużą dozą wahania), **większość badanych zaprzeczyła jakoby przebieg wojny zmniejszył ich lęk przed Rosją**. Polacy szczególnie **obawiają się rosyjskich cyberataków**, jak i **prawdopodobieństwa użycia broni atomowej** (w tym wypadku pewność jest nieco niższa).

Część Polaków widzi wyraźny wpływ Rosji na nasz kraj, jednak zdecydowana większość nie ma tej opinii ugruntowanej. Przy poziomie deklaracji rzędu 64-68%, najwięcej, bo 41% respondentów jest wewnętrznie przekonanych, że widzi wpływy Rosji w polityce. Około 1/3 uważa, że widać ją również w kontekście gospodarki i mediów. Nie można zatem powiedzieć, że jest to opinia silnie utarta w całej populacji. Być może Polacy chętnie podchwytyją narrację o rosyjskich wpływach, ale mają zbyt mało wiedzy czy dowodów w tym temacie, by móc rozwinąć silną emocjonalną postawę wobec tego typu stwierdzeń.

Podobnie, mimo wysokiego odsetka odpowiedzi deklaracyjnych (77%), **Polacy mają niskie przekonanie (22%), by Rosja potajemnie finansowała działania skierowane przeciwko Polsce**. Znow możemy mieć tutaj do czynienia z reakcją typu „nie mam dowodów, ale brzmi to prawdopodobnie”.

MÓJ KRAJ:

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

ROSJA WEWNĘTRZNIE:	INDEX	TAK%	Pewne TAK / Niepewne TAK / Niepewne NIE / Pewne NIE				NIE%
			Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	
ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	71	89	40	49	7	4	11
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY	64	70	35	35	21	9	30
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI	63	76	27	49	17	7	24
W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA	68	81	38	44	14	5	19
ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY	47	41	20	22	36	22	59
ROSJA A WOJNA:							
SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ	71	90	41	49	7	3	10
WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI	71	83	45	39	11	6	17

W odniesieniu do wewnętrznych spraw Rosji, Polacy wykazują umiarkowanie ugruntowane opinie, z wyjątkiem stwierdzenia dotyczącego **dążeń Rosji do odbudowy swojej strefy wpływów w Europie z czasów ZSRR** – w tym przypadku wysoka wartość Indexu wskazuje, że osoby badane wykazały się bardzo wysokim odsetkiem odpowiedzi twierdzących popartych równie wysoką emocjonalną pewnością takiej opinii.

Warto zauważyć, że – na poziomie deklaracji – **większość Polaków wątpi, że Rosja może stać się kiedyś krajem demokratycznym**, choć zdania są w tej kwestii podzielone i słabo ugruntowane na poziomie emocjonalnym. Warto przy tym zauważyć, że choć osób deklarujących wiarę w możliwość demokratyzacji Rosji jest o 18 punktów procentowych mniej niż przeciwników tej tezy, to już odsetek odpowiedzi emocjonalnie pewnych jest bardzo zbliżony dla obu opcji (20% dla TAK i 22% dla NIE), co pozwala stwierdzić, że optymiści w tym temacie to wśród Polaków mniejszość, ale jako grupa mają oni silniejsze wewnętrzne przekonanie co do możliwości realizacji obstawianego przez siebie scenariusza.

Pomimo wysokiego odsetka deklaracji, **Polacy nie mają pewności, czy wojna z Ukrainą doprowadzi do sprzeciwu Rosjan wobec obecnej władzy**, a w rezultacie do wojny domowej lub końca władzy Putina. Można zatem powiedzieć, że wartości te pozostają w strefie myślenia życzeniowego, ale obecna sytuacja jest na tyle nieprzewidywalna, że ciężko jest cokolwiek mówić na pewno.

Zdecydowana większość Polaków twierdzi, że **koniec wojny z Ukrainą nastąpi dopiero po utraceniu władzy przez Władimira Putina**, a obywatele rosyjscy **robią za mało, by przerwać wojnę**. Odpowiedzi wskazują na wahanie, mimo że pewnych swojego zdania jest ponad 40%.

Taki wynik sugeruje, że Polacy **postrzegają społeczeństwo rosyjskie jako będące pod silnym wpływem Władimira Putina i dopiero utracenie przez niego władzy daje szansę na jakiegokolwiek zmiany**.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

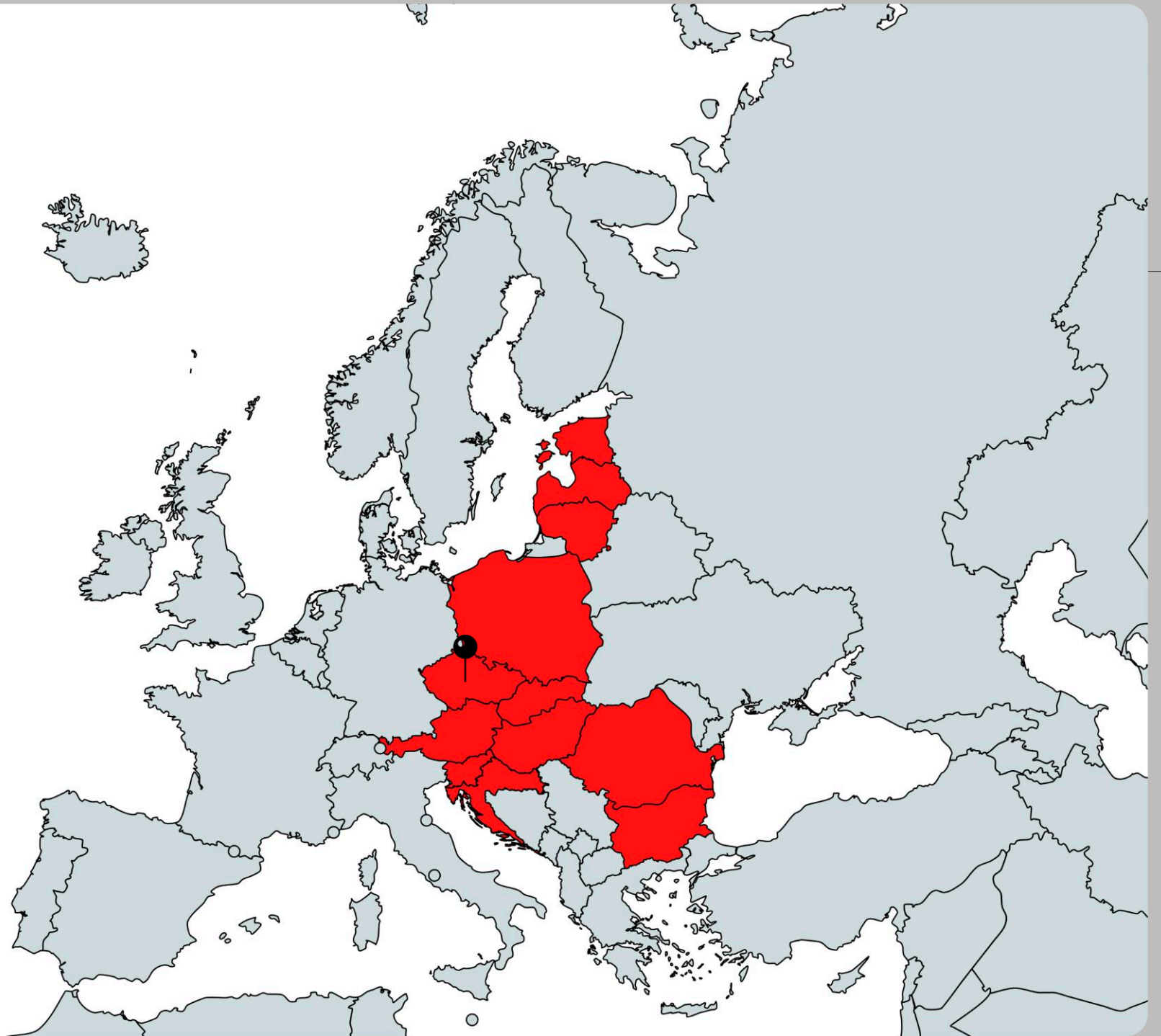
Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

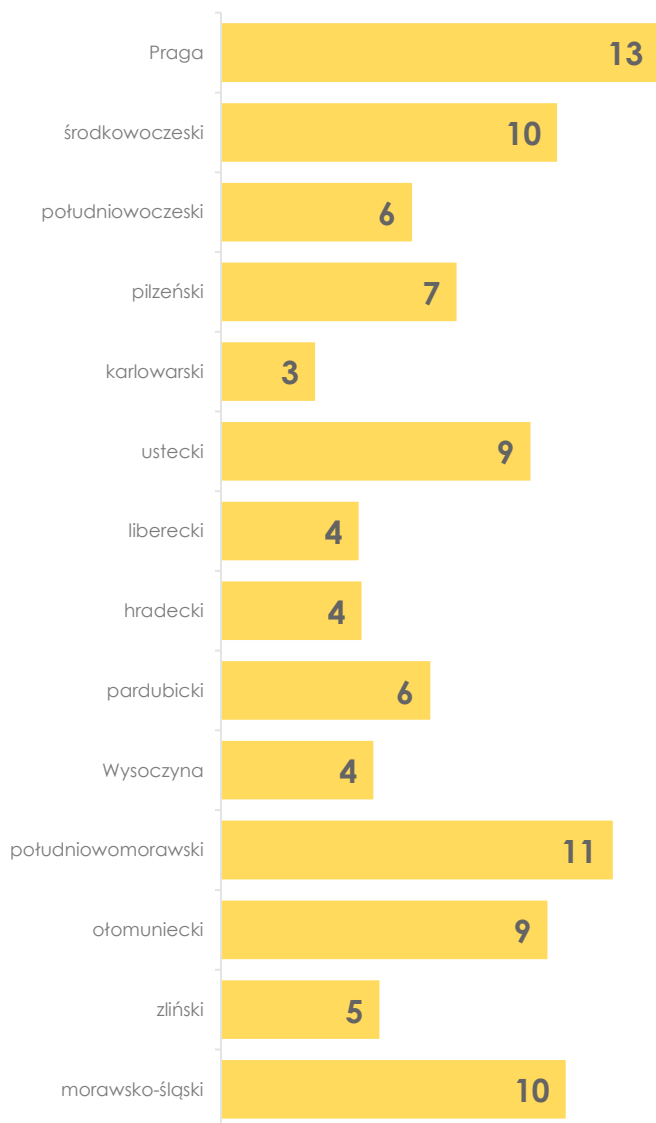
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

WYNIKI DLA CZECH

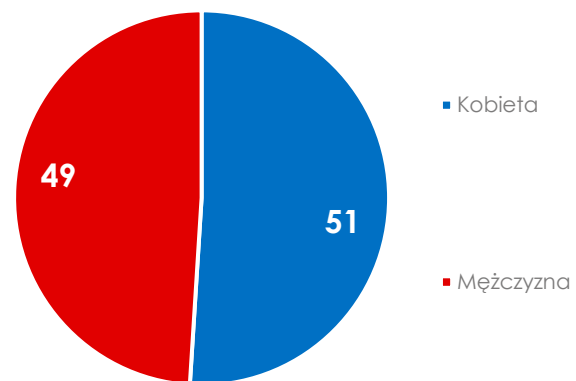

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Czech

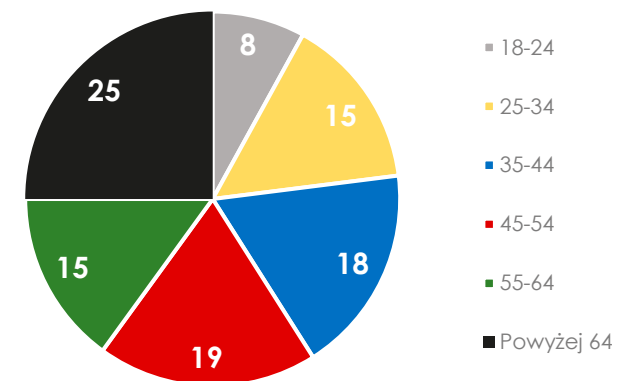
Kraina (%)

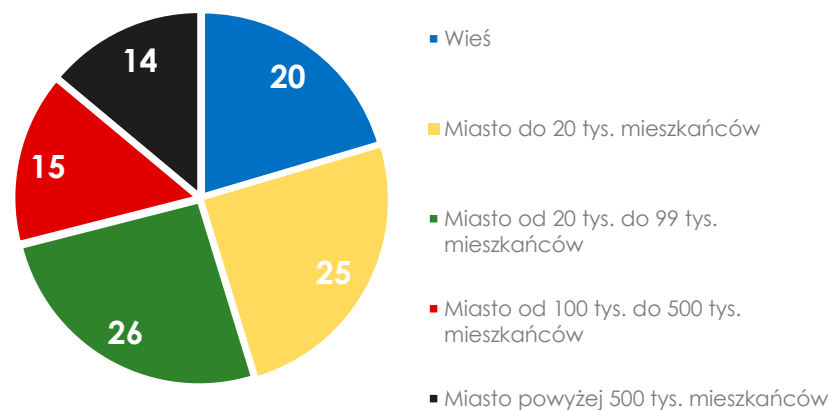
Płeć (%)

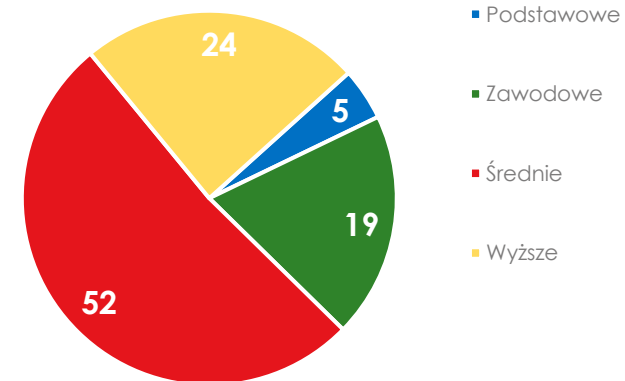
Wiek (%)

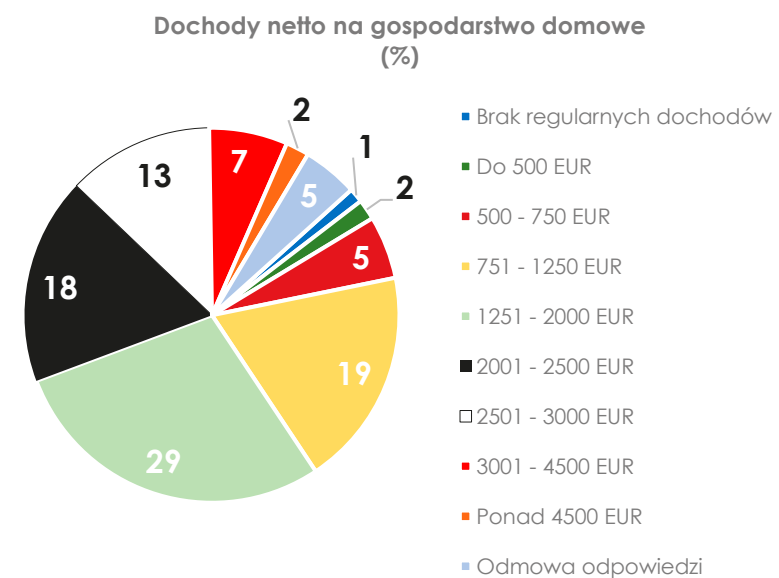
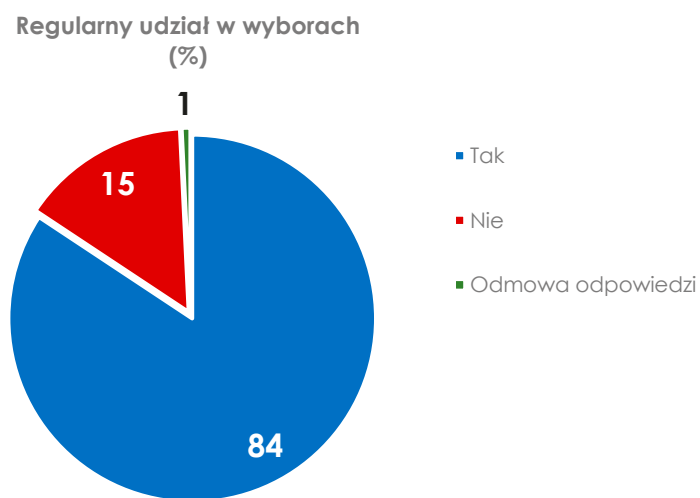
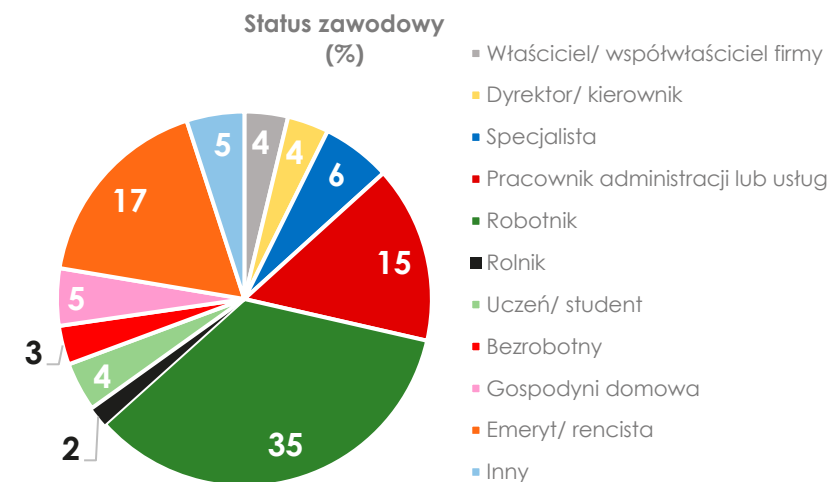
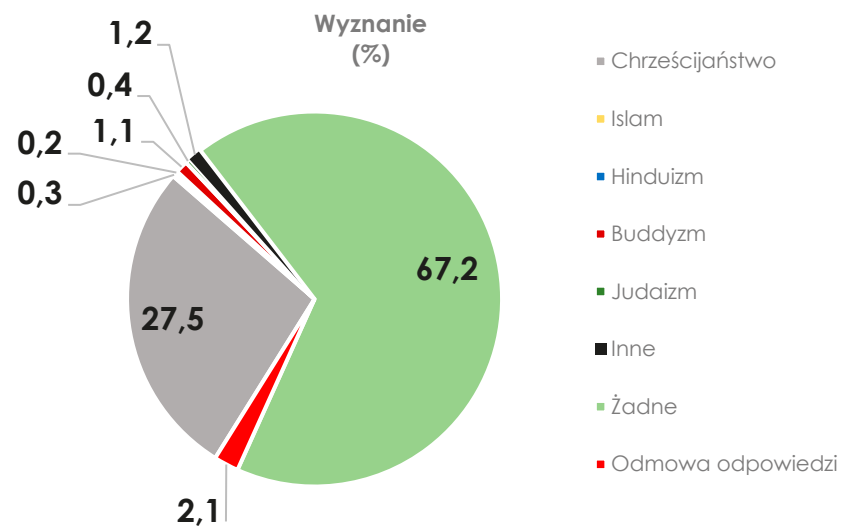
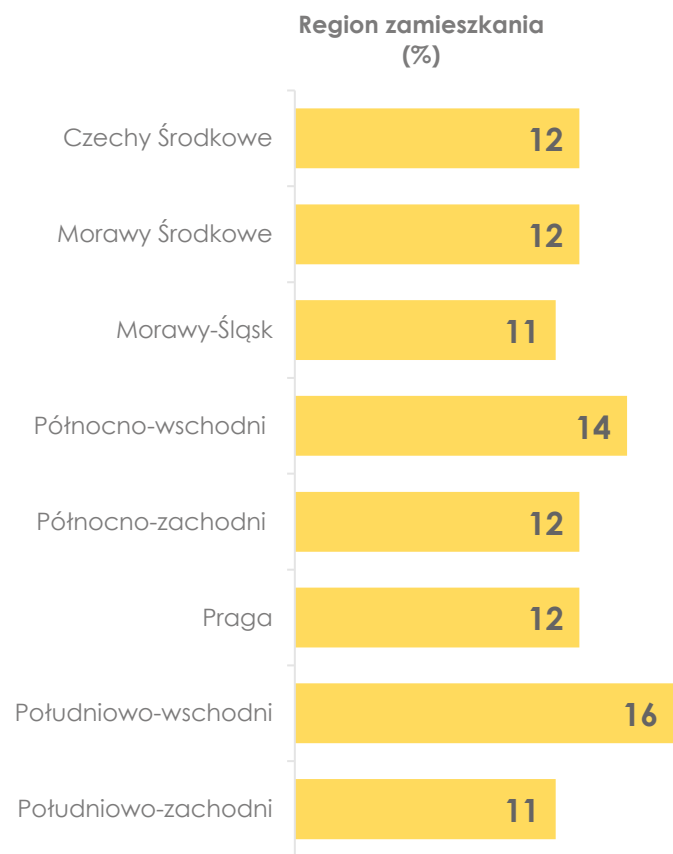
Wielkość miejscowości zamieszkania (%)

Poziom wykształcenia (%)

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Czech

Wojna na Ukrainie

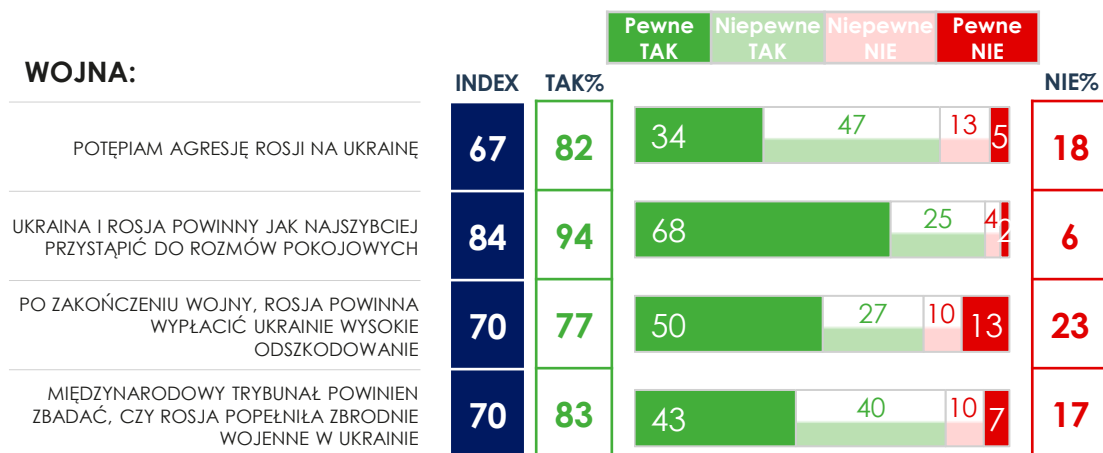
1-13|07|23

N=1020

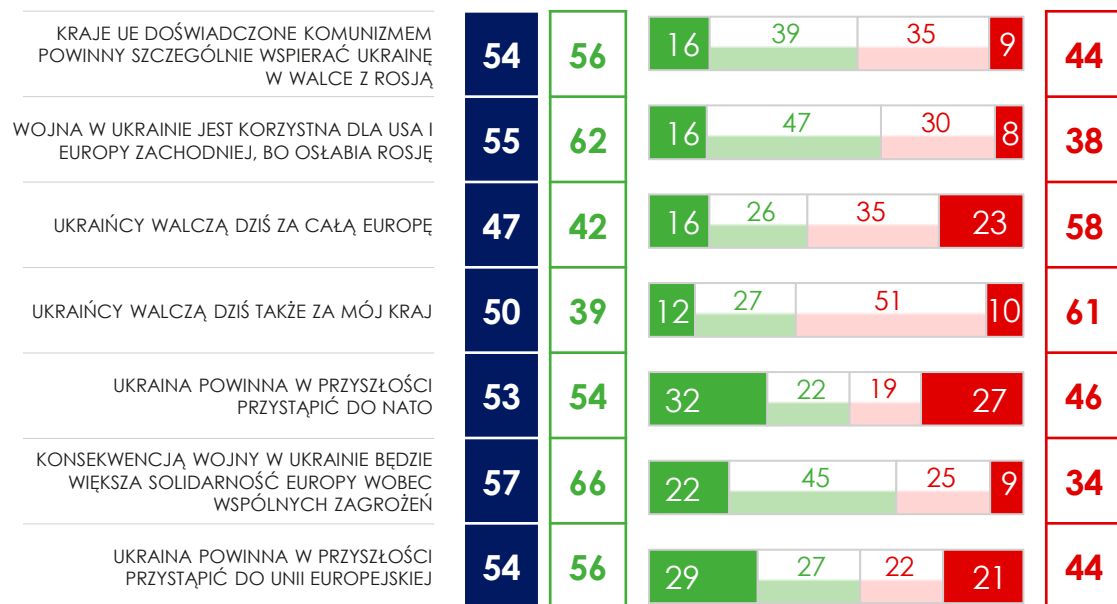
35

RAPORT IES
1/2023

WOJNA:

EUROPA I ZACHÓD:

WNIOSKI Z BADAŃ

W kwestii stosunku do wojny Rosji z Ukrainą, Czesi są **najsilniej przekonani o konieczności przystąpienia do rozmów pokojowych**.

Wśród Czechów wyraźnie obecne jest przekonanie o konieczności wypłacenia przez Rosję wysokiego odszkodowania na rzecz Ukrainy oraz rozpatrzenia przez Międzynarodowy Trybunał, czy Rosja dopuściła się na terenie Ukrainy zbrodni wojennych.

Trzeba odnotować, że **mimo wysokich deklaracji twierdzących**, spora część ankietowanych **wahała się przy stwierdzeniu, czy potępią agresję Rosji na Ukrainę, a aż 18% nie wykazywało krytycznego stosunku do Rosji**.

Odnosnie do przynależności Ukrainy do Unii Europejskiej i NATO, opinie Czechów są silnie spolaryzowane, a każda ze stron jest pewna swojej opinii.

Czesi nie mają poczucia, że Ukraińcy walczą dziś za całą Europę, a w szczególności za ich kraj. Opinie te nie są ugruntowane, ale widoczna jest tendencja przecząca. Co więcej, wysokie wahanie widoczne jest także w odniesieniu do szczególnego wsparcia Ukrainy przez kraje doświadczone komunizmem oraz zwiększonej solidarności w Europie jako konsekwencji trwającej wojny. Sugeruje to, że **Czesi postrzegają wojnę w Ukrainie jako jej wewnętrzny problem**, który wymaga wsparcia, ale niekoniecznie ma wpływ na resztę areny międzynarodowej.

Najmniej ugruntowaną opinię widać w kwestii potencjalnych beneficjentów wojny – Czesi nie mają wyrobionej opinii, czy trwająca wojna to korzystny dla Zachodu czynnik osłabiający Rosję.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

MÓJ KRAJ:	INDEX	TAK%	Opinia				NIE%
			Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	55	58	19	39	32	10	42
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	51	50	24	26	29	21	50
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	29	12	6	6	44	44	88
MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	56	60	22	38	29	11	40
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	43	39	23	17	25	36	61
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BRONĀ DO WALKI Z ROSJĄ	43	41	25	16	20	39	59
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODŹCOM Z UKRAINĄ	85	95	72	24	2	2	5
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	46	42	27	16	24	34	58
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	69	82	41	42	12	5	18
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	56	72	13	59	25	3	28
UCHODŹCY:							
UCHODŹCY Z UKRAINĄ PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	65	77	35	43	16	6	23
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATEŁOM	54	54	35	18	18	29	46
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁĘCZNĄ	66	75	48	27	9	17	25

Czesi są wyjątkowo **przekonani, że ich kraj udzielił adekwatnej pomocy uchodźcom z Ukrainy**. Co więcej, większość mieszkańców Czech, z **wysokim przekonaniem, zaprzecza, żeby ich kraj zrobił za mało**, aby wspierać Ukrainę w walce z Rosją. Mimo to, **Czesi nie mają jednoznacznej opinii na temat poparcia dla dotychczasowych działań swojego rządu** związanych z trwającą wojną. Jednocześnie **nie mają też pewności, czy ich kraj powinien być neutralny** wobec tego konfliktu, aczkolwiek tu grono krytyków jest już mniejsze. Być może **potrzebne są działania zwiększające świadomość potencjalnych konsekwencji**, jakie wojna może mieć dla całej Europy.

Dodatkowo można zaobserwować, że więcej jest tu **krytyków** niż promotorów **dalszego wspierania Ukrainy przez Czechy**, w kontekście zarówno finansowym, jak i dostarczania broni. Wyniki sugerują, że Czesi raczej nie są gotowi na ponoszenie kosztów związanych z takim wsparciem. Warto jednak zwrócić uwagę, że **ok. 25% obywateli Republiki Czeskiej jest jednak gotowych działać na rzecz wspierania Ukrainy** w walce z Rosją.

Wyniki sugerują, że **Czesi raczej nie zastanawiają się, czy wojna na Ukrainie ma bezpośredni wpływ na ich życie**. Ponadto widać, że **woleliby, aby ich rząd skupił się bardziej na sprawach wewnętrznych** ich kraju niż na problemach związanych z Ukrainą. Z drugiej strony, pomimo wysokiego odsetka deklaracji, nie mają pewności, czy firmy z ich kraju powinny mieć możliwość zarobienia podczas odbudowywania Ukrainy. Być może znajomość kontekstu sprawia, że Czesi postrzegają to jako nieetyczne.

Pomimo tego, że **Czesi raczej widzą w Ukrainie ofiarę agresji rosyjskiej, nie są zbyt skłonni do dalszego udzielania jej wsparcia**, a **wewnętrzne sprawy Czech mają dla nich większy priorytet** niż kwestia Ukrainy.

Wygłąda na to, że **uchodźcy z Ukrainy nie są mile widziani w Czechach** – większość badanych twierdzi z wysokim przekonaniem, że **uchodźcy przebywający w ich kraju otrzymują za dużą pomoc społeczną**. Dodatkowo widać, że Czesi **woleliby, aby uchodźcy jak najszybciej wrócili do Ukrainy**, ale ta opinia nie jest ugruntowana.

Natomiast poczucie **odbierania pracy Czechom przez Ukraińców wyraźnie podzieliło** ankietowanych, co wskazuje, że dla części społeczeństwa nie to jest przyczyną niechęci do uchodźców.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

1-13|07|23

N=1020

37

RAPORT IES
1/2023

EUROPA I ZACHÓD:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepełne TAK	Niepełne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE UŚWIADOMIŁA ZACHODOWI, JAK NIEBEZPIECZNA JEST ROSJA POD RZĄDAMI PUTINA	65	77	34	43	16	7	23
ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA CAŁEJ EUROPY ŚRODKOWEJ	67	70	53	17	9	21	30
ROSJA PO WOJNIE POWINNA ZOSTAĆ ZMUSZONA PRZEZ ZACHÓD DO OGRANICZENIA ZDOLNOŚCI MILITARNYCH	59	72	25	46	18	10	28

Większość Czechów ma ugruntowaną opinię, że Rosja stanowi realne zagrożenie dla całej Europy Środkowej. Jest to szczególnie ciekawe, wiedząc, że nie postrzegają toczącej się w Ukrainie wojny jako walki za całą Europę, a w szczególności także za Czechy.

Co więcej, pomimo deklaracji, większość Czechów nie ma przekonania, czy wojna uświadomiła Zachodowi niebezpieczeństwo ze strony Rosji oraz czy jej zdolność militarna powinna zostać ograniczona.

Widać wśród Czechów pewne tendencje sugerujące, że czują zagrożenie ze strony Rosji, jednak brakuje im rzeczowych informacji, którymi mogliby uargumentować swoje opinie.

MÓJ KRAJ:

ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA MOJEGO KRAJU	62	64	50	14	9	27	36
PRZEBIEG WOJNY W UKRAINIE ZMNIJSZYŁ MÓJ LĘK PRZED ROSJĄ	47	27	4	23	65	7	73
ROSJA MOŻE KIEDYŚ ZAATAKOWAĆ MÓJ KRAJ, UŻYWAJĄC BRONI ATOMOWEJ	56	59	39	21	13	28	41
OBAWIAM SIĘ ROSYJSKICH CYBERATAKÓW NA MÓJ KRAJ	60	62	52	10	6	32	38
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W POLITYCE	53	54	20	34	32	13	46
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W MEDIACH I INTERNECIE	58	59	36	24	20	21	41
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W GOSPODARCE	61	72	29	42	20	9	28
ROSJA POTAJEMNIE FINANSUJE DZIAŁANIA SKIEROWANE PRZECIWKO MOJEMU KRAJOWI	49	45	15	31	38	17	55

Cześć czują zagrożenie ze strony Rosji, a szczególnie obawiają się z jej strony cyberataków. Nieco mniejsze, choć nadal zauważalne obawy budzi potencjalny rosyjski atak atomowy. Warto też zwrócić uwagę na mniej liczne, choć pewne swoich postaw grono Czechów, którzy nie postrzegają Rosji jako zagrożenia dla ich kraju, w szczególności także w formach wspomnianych powyżej.

Co ciekawe, większość Czechów deklaruje, że przebieg wojny nie zmniejszył ich lęku przed Rosją, ale odpowiedzi te charakteryzuje bardzo niski poziom pewności. Być może wynika to z dość ugruntowanego lęku przed Rosją, ale widoczne porażki Rosji w trwającej wojnie mimo wszystko pokazują Czechom, że wojska rosyjskie nie są aż tak silne.

Najwięcej Czechów jest skłonnych przyznać, że wpływy rosyjskie dotyczą gospodarkę ich kraju, ale opinia ta nie jest ugruntowana. Pomimo mniejszego odsetka deklaracji, więcej pewnych odpowiedzi TAK widać w odniesieniu do wpływów rosyjskich na media i Internet. Najniższy odsetek zarówno deklaracyjnych, jak i pewnych odpowiedzi twierdzących widać w odniesieniu do pytania o wpływ Kremla na czeską politykę. Mimo wszystko Cześć nie mają ugruntowanych opinii co do wpływów rosyjskich na czeską politykę, gospodarkę czy media, choć w tych ostatnich są najbardziej skłonni takie wpływy dostrzec.

Nie zaobserwowano też ugruntowanej opinii co do potajemnego finansowania przez Rosję działań wymierzonych w Czechy – raczej nie jest to kwestia obecna w umysłach Czechów.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

ROSJA WEWNĘTRZNIE:	INDEX	TAK%	Pewne TAK / Niepewne TAK / Niepewne NIE / Pewne NIE				NIE%
			Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	
ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	63	73	37	35	15	12	27
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY	56	61	23	38	25	13	39
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI	56	61	29	33	21	18	39
W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA	66	76	38	38	16	8	24
ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY	50	46	19	27	37	17	54

W odniesieniu do większości pytań dotyczących spraw wewnętrznych Rosji, Czesi skłaniali się ku odpowiedziom twierdzącym, choć żadna z opinii nie była poparta wysokim poziomem pewności. **Najmniej wątpliwości budziły stwierdzenia o możliwości wybuchu wojny domowej w Rosji oraz o jej chęci do odbudowy swojej strefy wpływów z czasów ZSRR.** Z kolei Czesi nie mają przekonania, czy trwająca wojna doprowadzi do buntu Rosjan przeciw władzy, a w szczególności do obalenia rządów Władimira Putina.

Czesi nie mają pewności, czy Rosja może kiedyś stać się państwem demokratycznym, jednak spolaryzowane wyniki niepoparte wysoką pewnością sugerują, że nie jest to kwestia podnoszona w dyskursie społecznym.

ROSJA A WOJNA:

SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ	64	77	31	46	17	6	23
WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI	61	67	32	35	20	13	33

Czesi skłaniają się ku stwierdzeniom, że **obywatele Rosji robią zbyt mało, by przerwać konflikt oraz że jego koniec będzie możliwy dopiero, gdy Władimir Putin utraci władzę.** Nie są to jednak utrwalone opinie i gdyby miały być upowszechniane, **wymagałoby to pogłębionej edukacji społeczeństwa.**

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

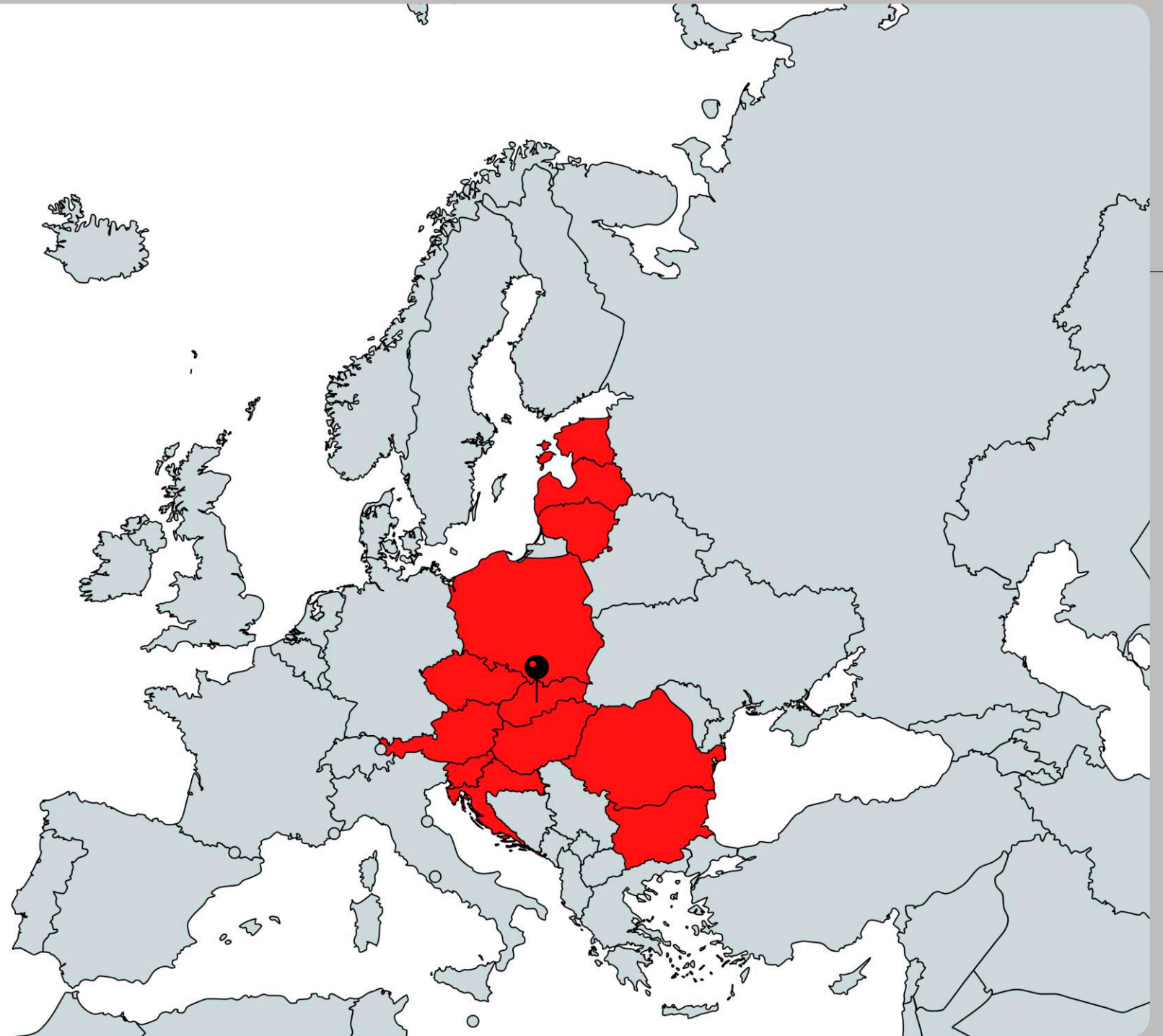
Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

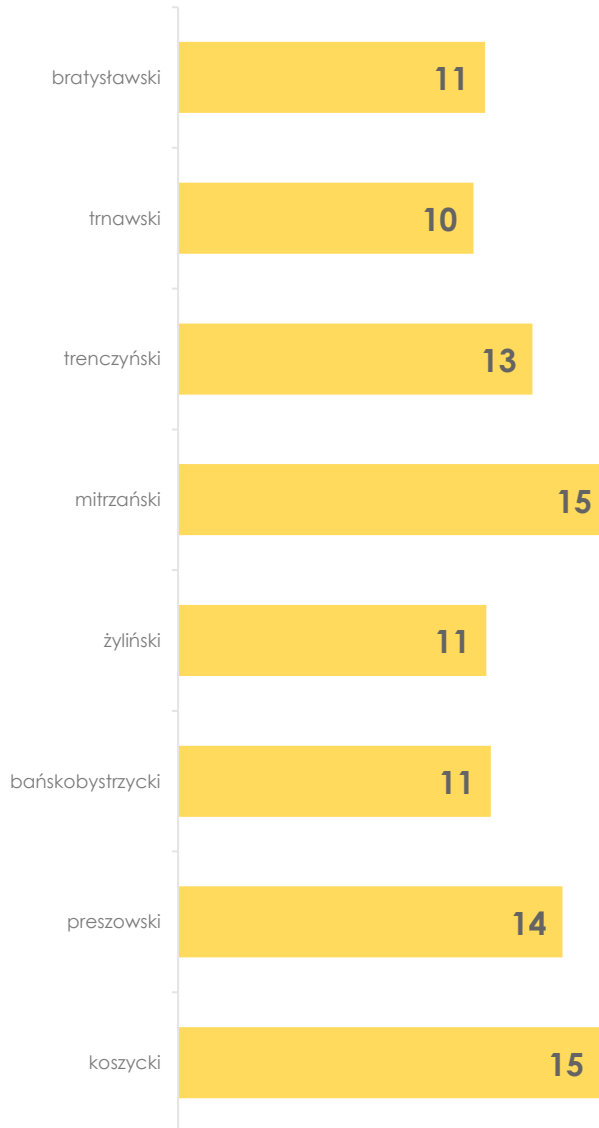
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

WYNIKI DLA SŁOWACJI

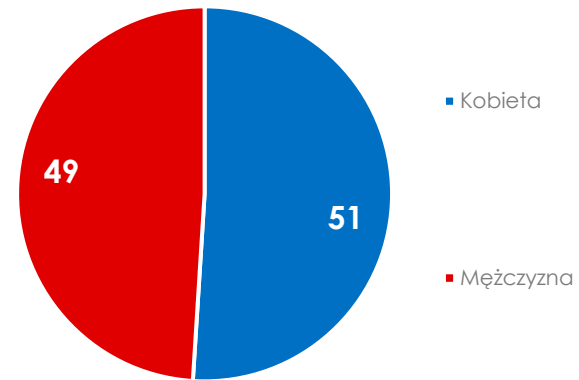

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów ze Słowacji

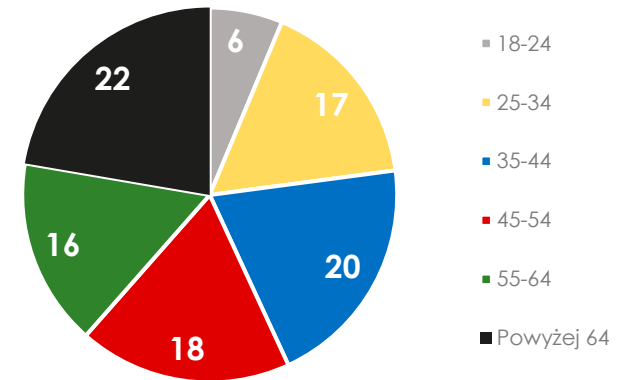
Kraj (%)

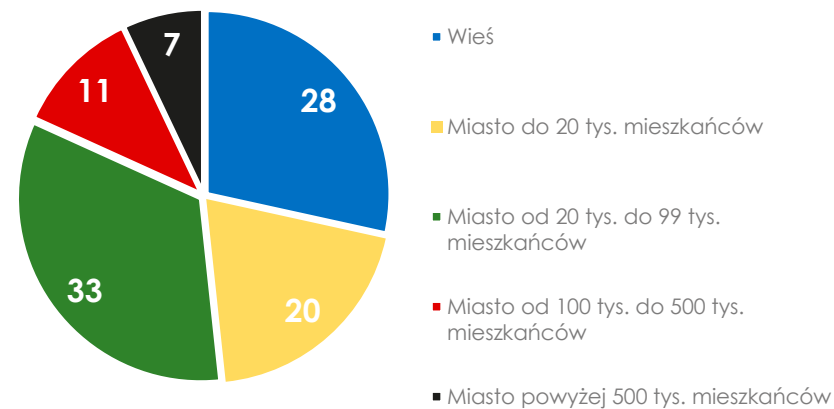
Płeć (%)

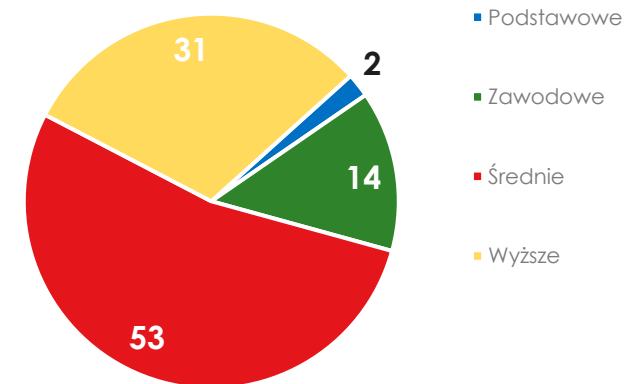
Wiek (%)

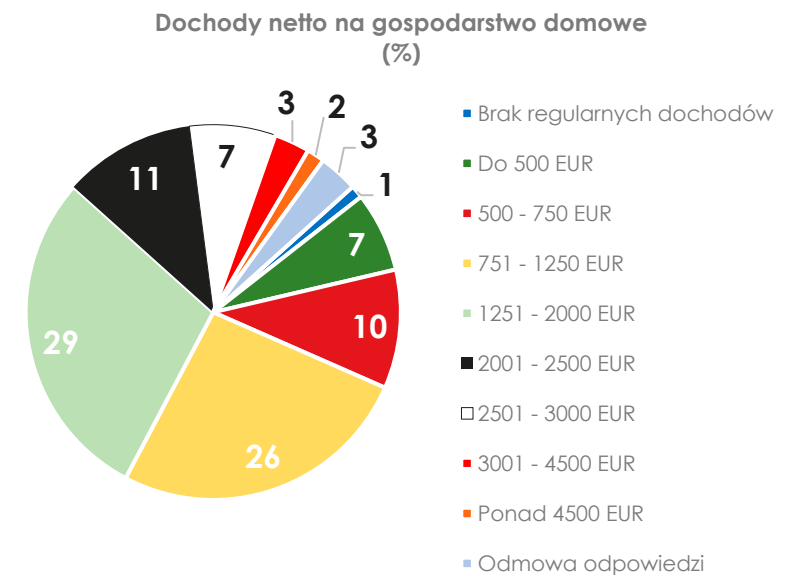
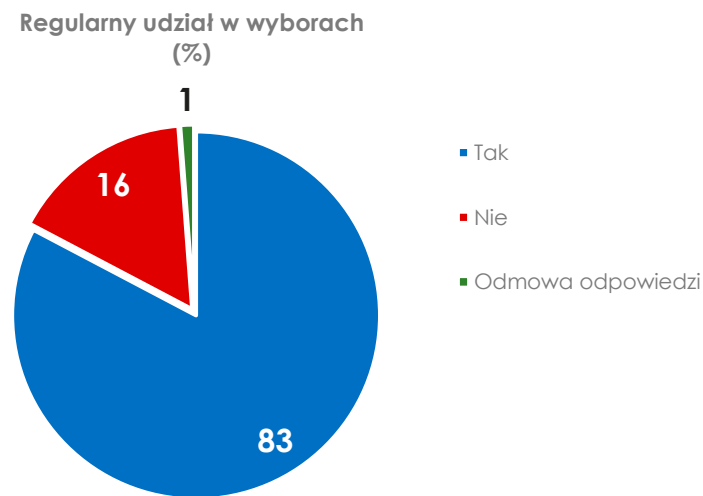
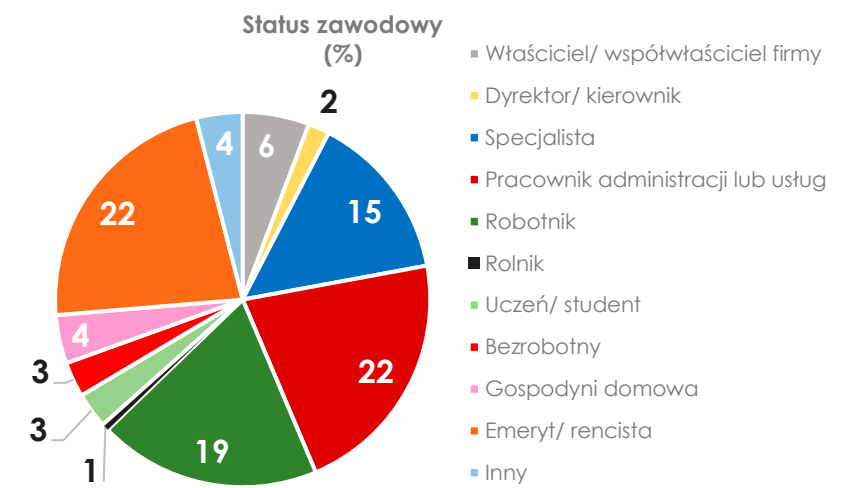
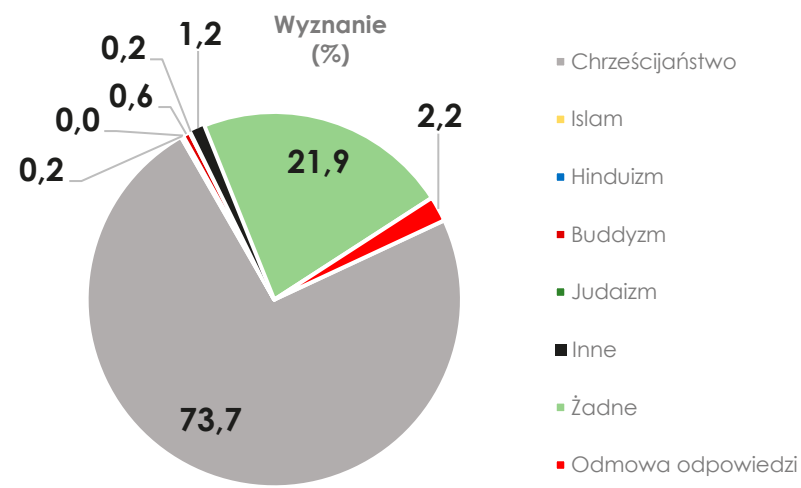
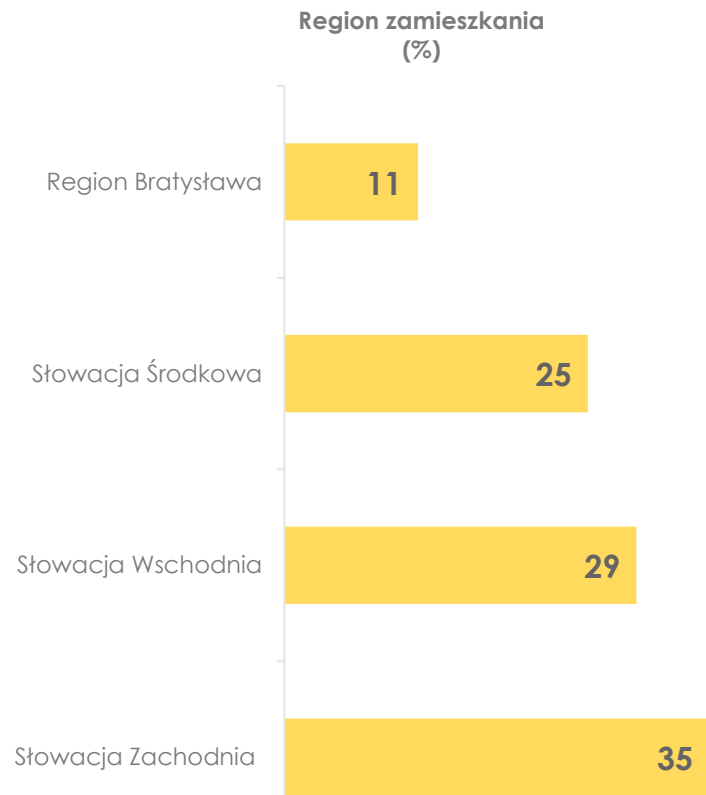
Wielkość miejscowości zamieszkania (%)

Poziom wykształcenia (%)

Charakterystyka socio-demograficzna respondentów ze Słowacji

Wojna na Ukrainie

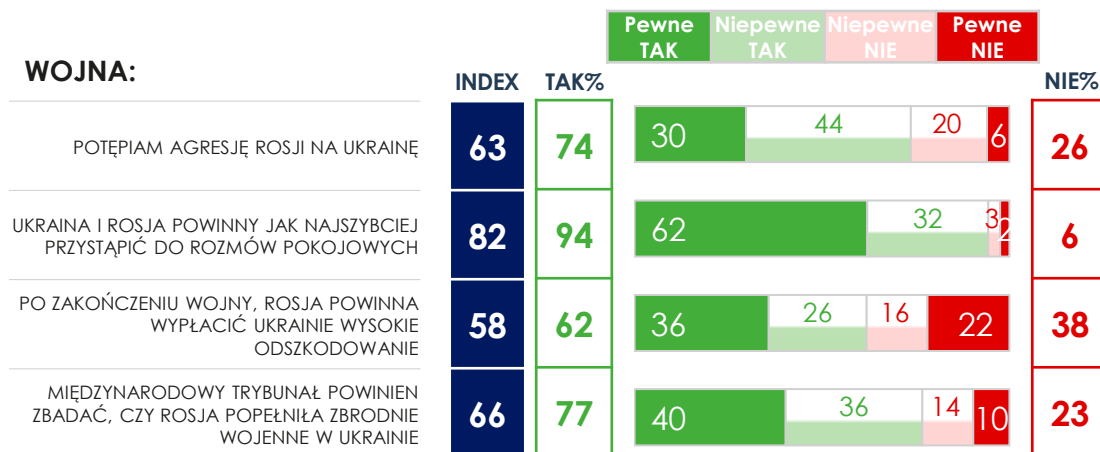
1-13|07|23

N=1001

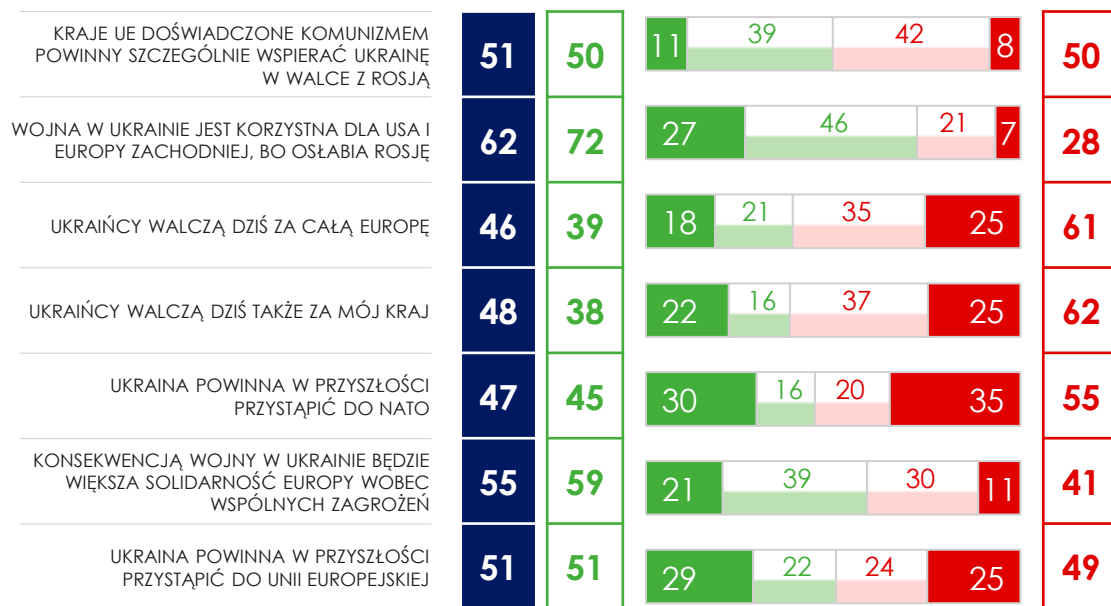
43

RAPORT IES
1/2023

WOJNA:

EUROPA I ZACHÓD:

WNIOSKI Z BADANIA

W kontekście toczącej się wojny Rosji z Ukrainą, **Słowacy są najsilniej przekonani, że kraje te powinny jak najszybciej przystąpić do rozmów pokojowych.** Jednocześnie z umiarkowaną pewnością przyznają, że Międzynarodowy Trybunał powinien zweryfikować, czy doszło do zbrodni wojennych ze strony Rosji.

Mimo przewagi odpowiedzi twierdzących, **ponad połowa ankietowanych waha się, czy potępią agresję Rosji na Ukrainę**, 30% Słowaków jest jednak o tym przekonanych.

Słowacy są najbardziej podzieleni w kontekście powinności Rosji do wypłacenia odszkodowania na rzecz Ukrainy. Większość respondentów uważa to za stosowne, ale wykazują umiarkowaną pewnością. Co więcej, 22% obywateli Słowacji uważa, że takie odszkodowanie się nie należy.

Powyższe wyniki mogą sugerować, że naród słowacki bardziej wierzy w siłę negocjacji między stronami konfliktu, aniżeli w orzeczenie o winie Rosji.

Stwierdzenia z obszaru Europa i Zachód podzieliły Słowaków. Polaryzację postaw widać w kontekście szczególnej powinności państw postkomunistycznych do wspierania Ukrainy, ale podział ten jest widoczny tylko na poziomie deklaratywnym – zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy tej idei są niepewni co do swojej opinii.

Słowaków **bardzo dzieli też kwestia przystąpienia Ukrainy do NATO i UE, a opinie obu stron są ugruntowane.**

Odpowiedzi Słowaków wskazują na **słabe poczucie solidarności z Ukrainą** – większość badanych zaprzecza, że Ukraina walczy zarówno za ich kraj, jak i całą Europę. Postawy te nie są jednak silnie ugruntowane, a emocjonalnie pewnych „TAK” (30%) jest niewiele mniej niż emocjonalnie pewnych „NIE” (35%).

Mimo niewielkiej solidarności z Ukrainą, obywatele Słowacji chcą wierzyć, że w konsekwencji trwającej wojny zwiększy się solidarność Europy wobec wspólnych zagrożeń, jednak nie mają co do tego pewnością. Podobną tendencję obserwuje się w temacie potencjalnych korzyści z trwającego konfliktu płynących dla USA i Europy Zachodniej. **Oba te zagadnienia są słabo ugruntowane w świadomości społeczeństwa słowackiego.**

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

MÓJ KRAJ:	INDEX	TAK%	Pewne / Niepewne				NIE%
			Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	58	63	26	37	25	12	37
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	48	45	21	24	31	24	55
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	29	12	6	44		44	88
MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	61	64	34	30	22	13	36
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	37	31	17	14	28	41	69
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BROŃ DO WALKI Z ROSJĄ	36	32	20	11	20	48	68
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPowiedniej POMOCY UCHODźCOM Z UKRAINY	73	86	48	38	9	5	14
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	46	40	24	16	28	32	60
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	69	84	41	43	10	6	16
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	61	72	25	48	22	6	28
UCHODźCY:							
UCHODźCY Z UKRAINY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	61	70	28	41	21	9	30
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATELOM	54	56	29	27	25	20	44
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	63	69	39	30	19	13	31

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Słowacy są bardzo silnie przekonani, że ich kraj udziela odpowiedniej pomocy uchodźcom ukraińskim. Podobnie jednoznaczne stanowisko (tak na poziomie deklaracji, jak i pewności postawy) Słowacy zajmują w momencie oceny dotychczasowego wsparcia, jakiego ich kraj udzielił Ukrainie. Zastanawia jednocześnie raczej negatywna ocena dotychczasowej reakcji rządu Słowacji na wojnę w Ukrainie (55% odpowiedzi „NIE”). Sugerować to może, iż respondenci słowaccy uważają, że ich kraj zrobił dla Ukrainy tak dużo... że aż za dużo.

Nie dziwi chyba zatem, że w wynikach badania znajdujemy dość silne stanowisko, że **Słowacja nie powinna dostarczać Ukrainie broni ani wspierać jej finansowo.** Co więcej, Słowacy skłaniają się do opinii, że ich kraj nie powinien wspierać Ukrainy, jeśli wiązałoby się to z wysokimi kosztami, choć w tym wypadku widoczne jest też grono skore do pomocy.

Ponad 80% Słowaków deklaruje, że rząd ich kraju powinien bardziej zajmować się sprawami swoich obywateli, a mniej Ukrainą. Jednak ponad połowa respondentów waha się lub wręcz kategorycznie twierdzi (i wierzy) inaczej, więc nie można tu (jeszcze...) mówić o silnie uкорzenionej w sferze emocjonalnej postawie charakteryzującej całość społeczeństwa.

Zagadnienie neutralności wobec wojny nieco bardziej dzieli obywateli Słowacji. Mimo tego **większy odsetek odpowiada z przekonaniem, że ich państwo powinno pozostać neutralne,** a to koreluje z wcześniejszym poglądem, że to sprawy Słowacji i Słowaków powinny być najważniejsze dla rządzących.

W kwestii **wpływu wojny na codzienne życie – 63% badanych deklaruje taki wpływ, jednak jedynie 26% respondentów czyni to bez wahania,** czyli z wysoką emocjonalną pewnością. Podobną skalę rozdźwięku między deklaracją a wewnętrznym przekonaniem zarejestrowano dla stwierdzenia dotyczącego oczekiwanych korzyści dla firm słowackich płynących z odbudowy Ukrainy.

Przeważająca większość badanych uważa, że **ukraińscy uchodźcy powinni jak najszybciej wrócić do swojego kraju.** Pewność tej postawy jest jednak umiarkowana, co wskazuje, że **opinia ta jest powierzchowna.** Z kolei w kwestii pomocy społecznej dla uchodźców, niemalże 70% Słowaków deklaruje, w tym 39% z silnym przekonaniem, że jest ona zbyt duża.

Kwestia **odbierania miejsc pracy „miejscowym” przez uchodźców z Ukrainy jest kolejną kwestią, która podzieliła Słowaków,** przy czym z większą pewnością wypowiadają się w tym temacie ci badani, którzy twierdzą, że widzą w tym problem.

Stosunek do Rosji

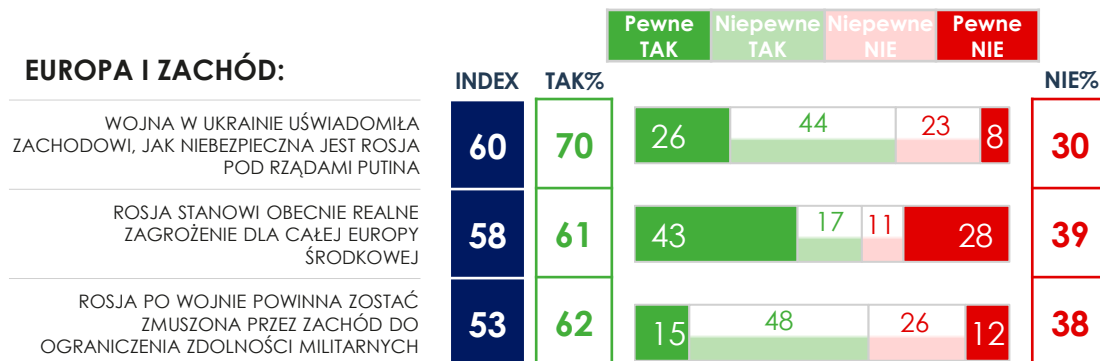
1-13|07|23

N=1001

45

RAPORT IES
1/2023

EUROPA I ZACHÓD:

W obliczu trwającej wojny, **poczucie realnego zagrożenia dla Europy Środkowej ze strony Rosji w widoczny sposób podzieliło Słowaków**. Co więcej, widać, że obie strony wierzą w deklarowane przez siebie opinie, choć osób silnie emocjonalnie odczuwających zagrożenie jest więcej.

Większość Słowaków uważa, że **wojna w Ukrainie uświadomiła Zachodowi realne niebezpieczeństwo ze strony Rosji**, jednak opinia ta jest powierzchowna i budzi wahanie ponad połowy badanych (44% odpowiadających „TAK” i 23% odpowiadających „NIE”).

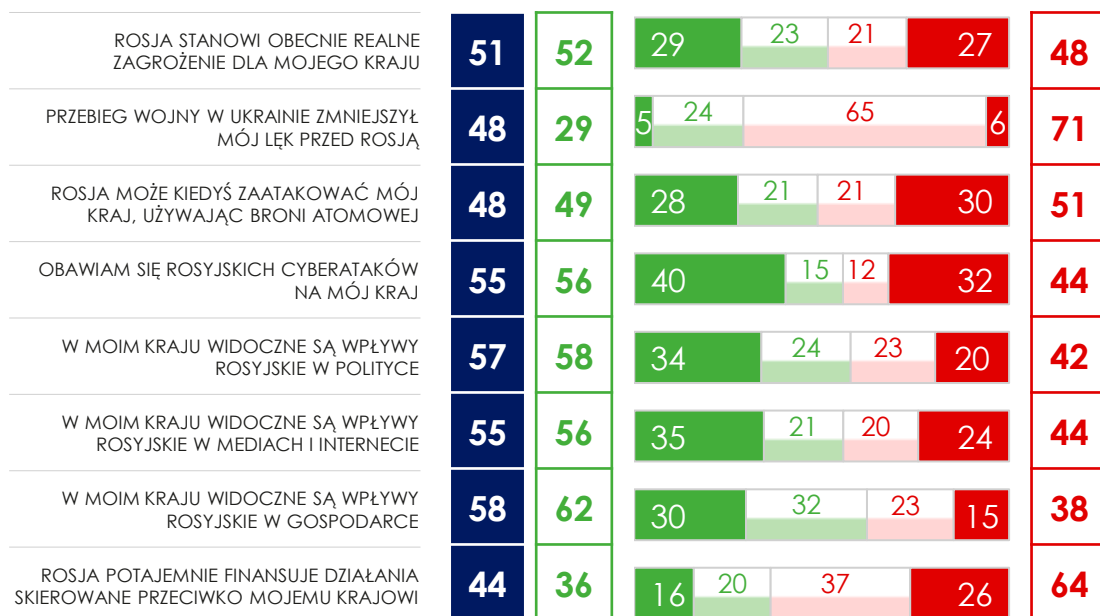
Koncepcja demilitaryzacji Rosji po zakończeniu działań wojennych zdaje się przemawiać do 62% respondentów słowackich, jednak odnotowany bardzo niski odsetek pewnych „TAK” skłania do stwierdzenia, że **postawa ta jest wśród Słowaków wyjątkowo słabo ugruntowana emocjonalnie**, co może wynikać zarówno z abstrakcyjności samej koncepcji, jak i z braku „osłuchania” się naszych respondentów z tego typu propozycjami sankcji wobec Rosji jako agresora w tym konflikcie.

Rozkład odpowiedzi deklaracyjnych i analiza pewności postaw jednoznacznie wskazują, że **Słowacy są mocno podzieleni w ocenie realności zagrożenia rosyjskiego dla ich ojczyzny**. Co prawda nieco ponad połowa badanych deklaruje taką obawę, ale tak stopień pewności tej postawy, jak i rozkład odpowiedzi kontestatorów sprawiają, że w przypadku tego stwierdzenia debatę społeczną na Słowacji uznać należy za nierozstrzygniętą.

Podzielone opinie obserwujemy również w kontekście oceny wpływów rosyjskich zarówno w polityce, mediach i Internecie, jak i w gospodarce, choć przy tej ostatniej widać największe wahanie, pomimo przewagi odpowiedzi twierdzących. **Słowacy są także podzieleni w kwestii obaw związanych z rosyjskimi cyberatakami lub atakiem atomowym**.

Ponad 70% respondentów słowackich deklaruje, że przebieg wojny nie zmniejszył ich lęku przed Rosją, ale jednocześnie aż 89% badanych (24% odpowiadających „TAK” i 65% odpowiadających „NIE”) wyraźnie wahało się, udzielając odpowiedzi. Wygląda na to, że **deklaracje są w tym przypadku wyjątkowo mocno powierzchowne**, co może świadczyć o tym, że postrzeganie przez Słowaków Rosji jako realnego zagrożenia dla Słowacji jest obecnie konstruktem dość płynnym, podlegającym fluktuacjom na bazie interpretacji kolejnych impulsów płynących na Słowację z przestrzeni geopolitycznej. Porażki tego kraju na froncie sprawiły, że lęk ten mimo wszystko uległ zmniejszeniu.

MÓJ KRAJ:

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

ROSJA WEWNĘTRZNIE:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	61	70	31	39	18	12	30
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY	51	52	24	28	25	23	48
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI	51	55	23	31	23	22	45
W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA	60	62	42	20	15	23	38
ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY	53	57	23	34	27	17	43

W odniesieniu do **wewnętrznych spraw Rosji**, postawy Słowaków w większości są **spolaryzowane i słabiej ugruntowane**.

Badani nie mają wyrobionego zdania, czy trwający konflikt z Ukrainą doprowadzi do buntu Rosjan wobec obecnej władzy, czego rezultatem mogłoby być obalenie władzy Władimira Putina. Mimo to **ponad 60% respondentów słowackich dopuszcza możliwość wybuchu wojny domowej w Rosji**, a aż **42% badanych deklaruje taką wspiera silnym wewnętrznym przekonaniem**.

Zagadnienie możliwej **demokratyzacji Rosji budzi duże wątpliwości Słowaków** i widocznie dzieli badanych na dwa obozy. Nieco większy odsetek uważa jednak, że realizacja takiego scenariusza jest możliwa, co zdaje się potwierdzać generalnie prorosyjski kurs, jaki obrali Słowacy, nie tylko chyba zresztą w naszym badaniu.

ROSJA A WOJNA:

SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ	60	67	29	37	24	9	33
WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI	57	61	24	37	24	14	39

Większość Słowaków deklaruje, że **obywatele rosyjscy robią za mało, by przerwać agresję Putina na Ukrainę**, oraz że **koniec wojny nastąpi dopiero po utracie władzy przez Władimira Putina**. Żadna z tych postaw nie jest jednak zbyt ugruntowana.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

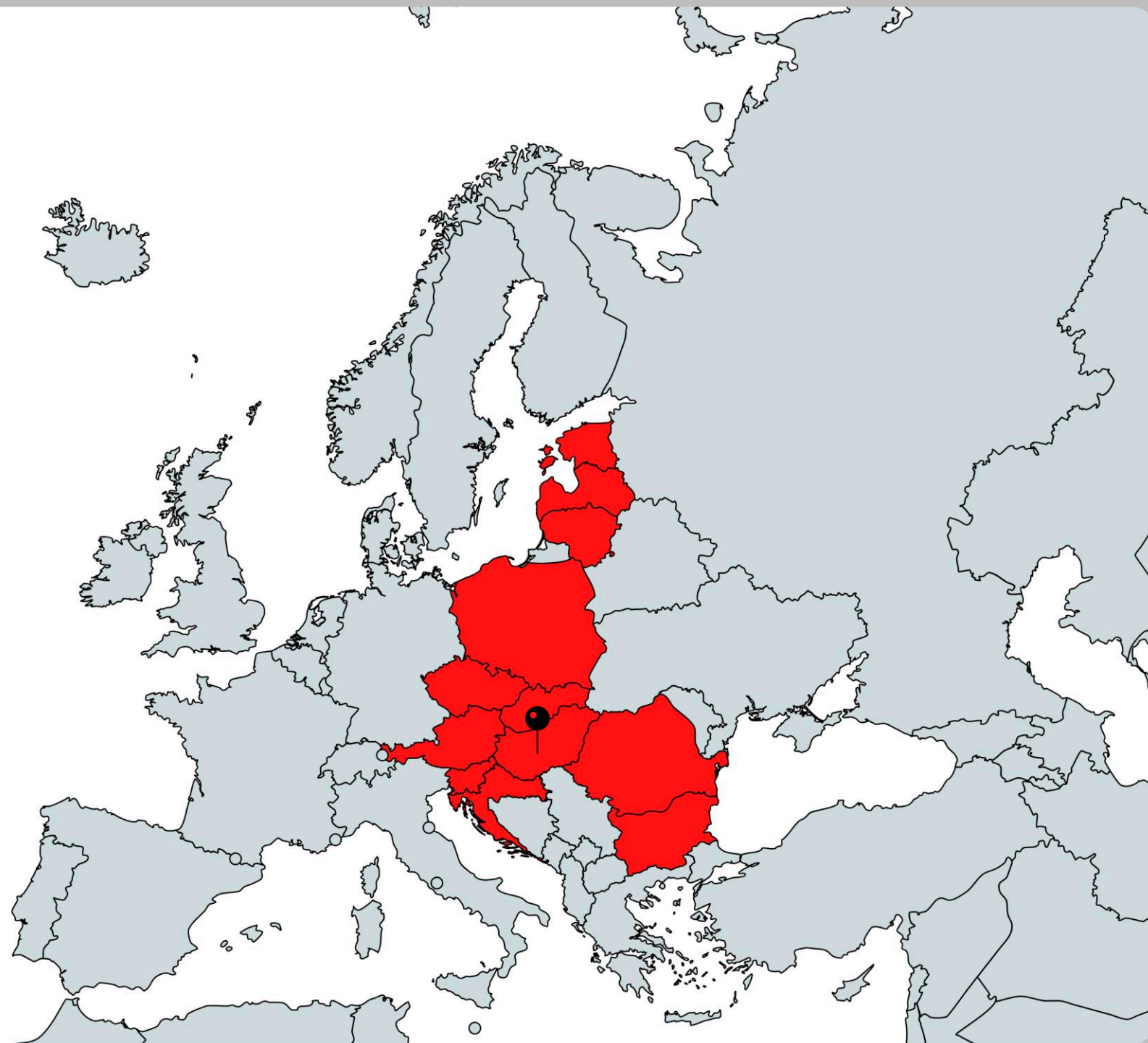
NiepeWne „TAK”/ NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

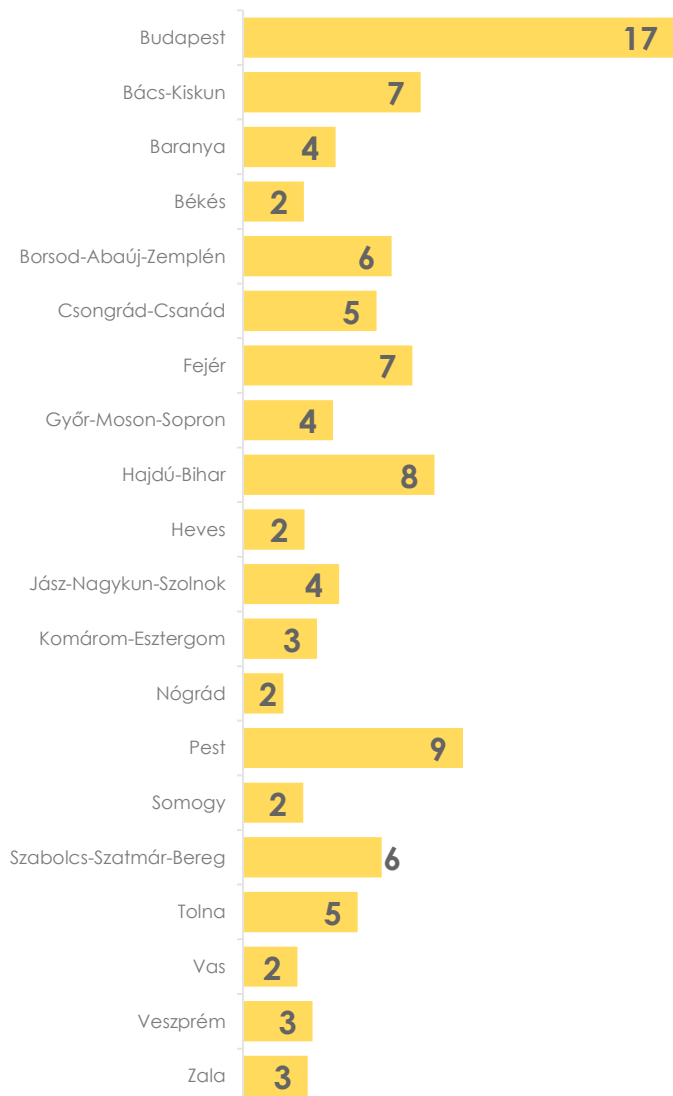
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

WYNIKI DLA WĘGIER

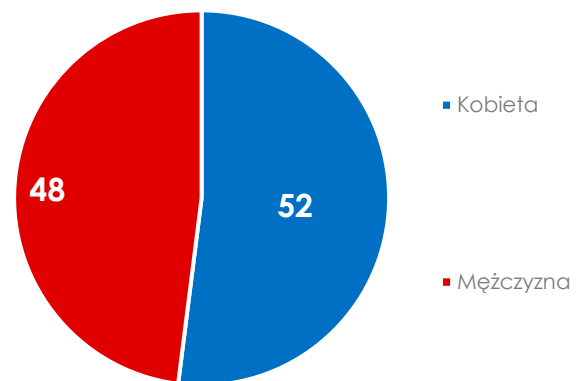

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Węgier

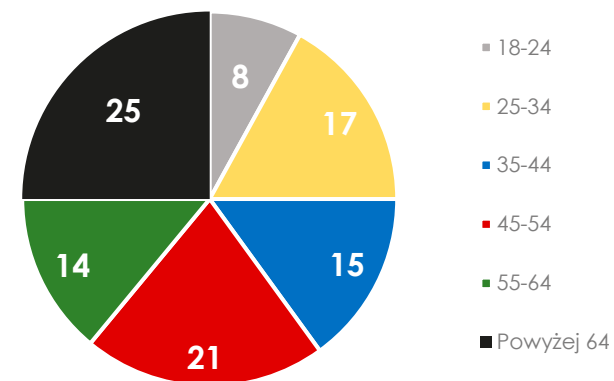
Komitat (%)

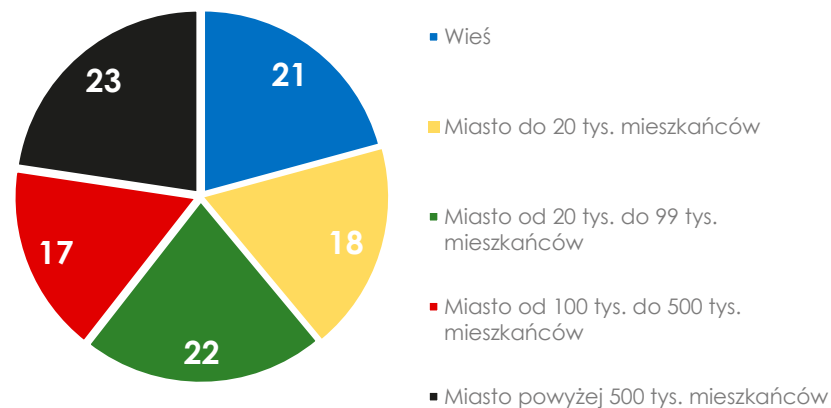
Płeć (%)

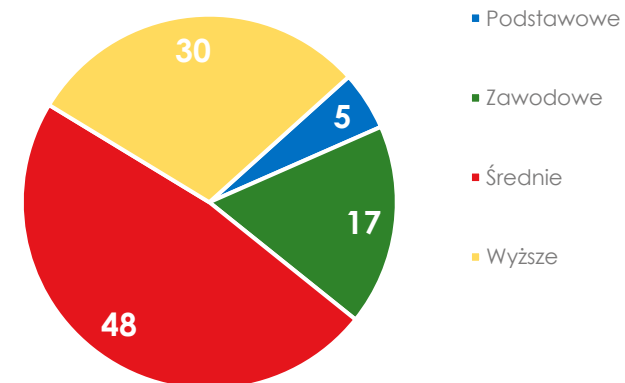
Wiek (%)

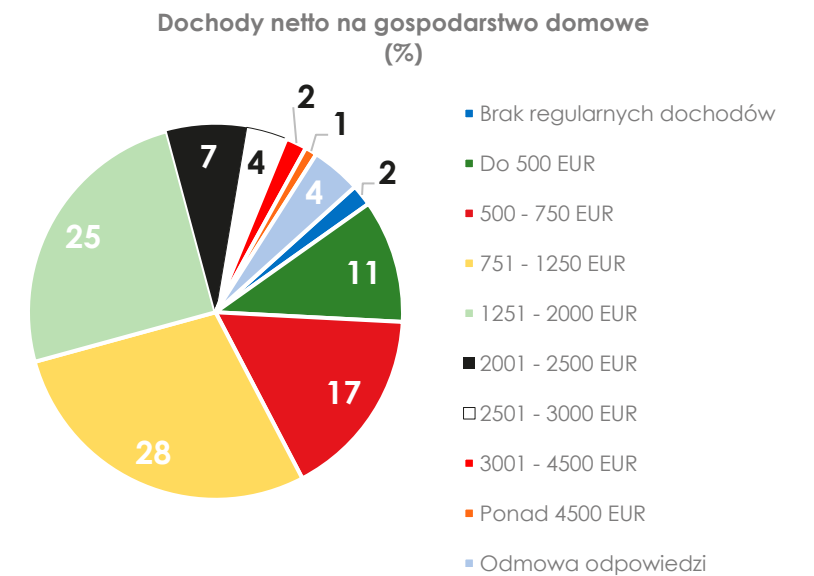
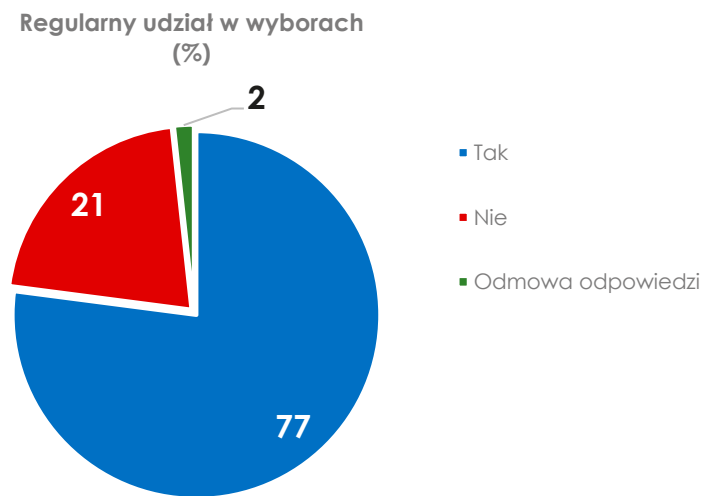
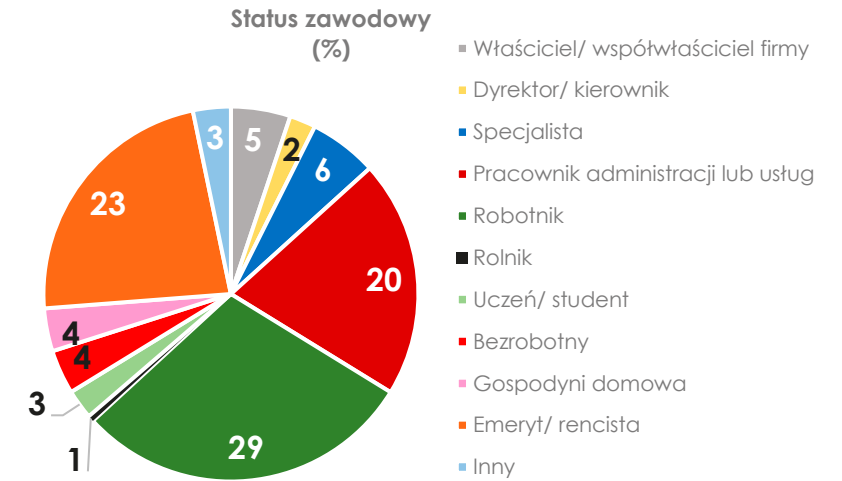
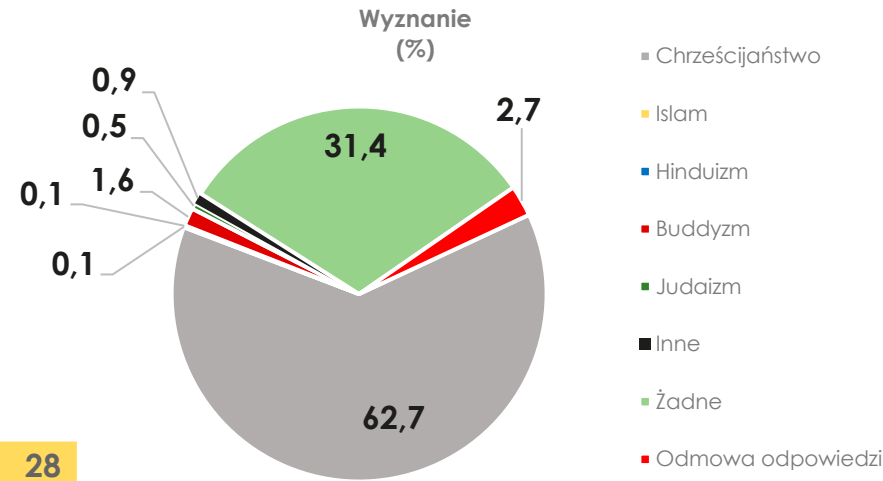
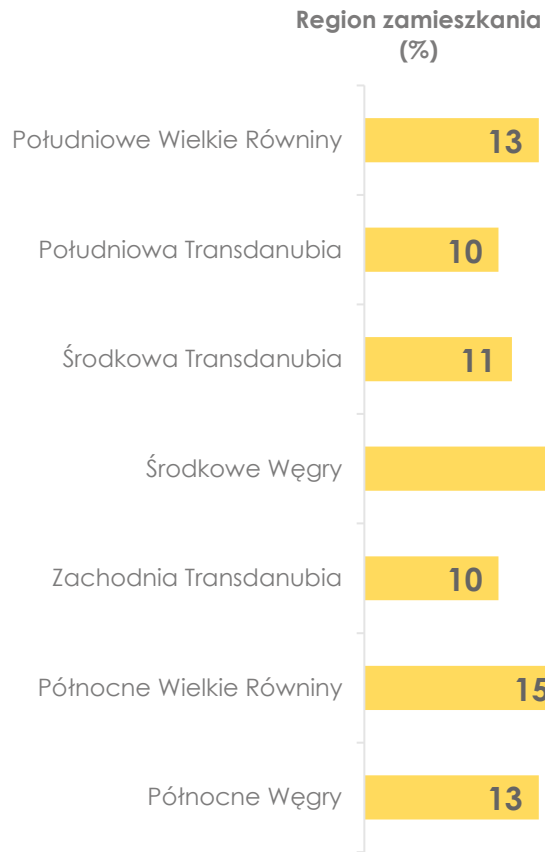
Wielkość miejscowości zamieszkania (%)

Poziom wykształcenia (%)

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Węgier

Wojna na Ukrainie

1-13|07|23

N=991

51

RAPORT IES
1/2023

WOJNA:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
POTĘPIAM AGRESJĘ ROSJI NA UKRAINĘ	66	77	38	39	14	9	23
UKRAINA I ROSJA POWINNY JAK NAJSZYBCIEJ PRZYSTĄPIĆ DO ROZMÓW POKOJOWYCH	85	95	70	25	3	3	5
PO ZAKOŃCZENIU WOJNY, ROSJA POWINNA WYPŁACIĆ UKRAINIE WYSOKIE ODSZKODOWANIE	59	63	37	26	18	19	37
MIĘDZYNARODOWY TRYBUNAŁ POWINIEN ZBADAĆ, CZY ROSJA POPEŁNIŁA ZBRODNIĘ WOJENNE W UKRAINIE	72	83	49	35	8	8	17

EUROPA I ZACHÓD:

KRAJE UE DOŚWIADCZONE KOMUNIZMEM POWINNY SZCZEGÓLNIIE WSPIERAĆ UKRAINĘ W WALCIE Z ROSJĄ	50	43	13	31	45	12	57
WOJNA W UKRAINIE JEST KORZYSTNA DLA USA I EUROPY ZACHODNIEJ, BO OSŁABIA ROSJĘ	54	59	17	42	30	11	41
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ ZA CAŁĄ EUROPE	43	32	8	24	50	19	68
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ TAKŻE ZA MÓJ KRAJ	43	31	13	19	44	24	69
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO NATO	48	46	29	17	23	31	54
KONSEKWENCJĄ WOJNY W UKRAINIE BĘDZIE WIĘKSZA SOLIDARNOŚĆ EUROPY WOBEC WSPÓLNYCH ZAGROŻEŃ	53	59	14	45	32	9	41
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO UNII EUROPEJSKIEJ	50	50	33	17	17	33	50

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

WNIOSKI Z BADANIA

W kontekście toczącej się wojny Rosji z Ukrainą, Węgrzy są najsilniej przekonani, że kraje te powinny jak najszybciej przystąpić do rozmów pokojowych (aż 70% osób bez wahania udzieliło odpowiedzi twierdzącej). Jednocześnie z dość wysoką pewnością przyznają (49%), że Międzynarodowy Trybunał powinien zweryfikować, czy doszło do zbrodni wojennych ze strony Rosji. Na poziomie deklaratywnym wskaźnik ten wynosi aż 49%.

Mimo przewagi odpowiedzi twierdzących (77%), to jednak **ponad połowa ankiestowanych waha się, czy potępią agresję Rosji na Ukrainę**, choć 38% Węgrów jest jednak o tym przekonanych.

Najmniej odpowiedzi twierdzących oraz najniższy poziom pewności widać co do powinności Rosji do wypłacenia odszkodowania na rzecz Ukrainy. Co więcej, niemal co piąty Węgier (19%) jest pewien, że takie odszkodowanie Ukraińcom się nie należy.

Największą polaryzację postaw widać w kontekście przystąpienia Ukrainy do Unii Europejskiej oraz NATO, gdzie podział widoczny jest nie tylko na poziomie deklarowanych odpowiedzi, ale i pewności postawy – widać, że jest to kwestia sporna w narodzie, bowiem zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy są pewni swoich opinii.

Odpowiedzi Węgrów wskazują na **slabe poczucie solidarności z Ukrainą** – większość obywateli tego kraju zaprzecza, że Ukraina walczy zarówno za ich kraj, jak i całą Europę. Postawy te nie są jednak silnie ugruntowane, co sugeruje, że mimo negatywnego kierunku są podatne na zmianę.

Mimo braku solidarności z Ukrainą, obywatele Węgier chcą wierzyć, że w konsekwencji trwającej wojny zwiększy się solidarność Europy w przypadku wspólnych zagrożeń, jednak nie mają co do tego pewności – prawie 80% badanych wahało się, udzielając odpowiedzi.

Więcej Węgrów deklaruje też, że kraje o postkomunistycznej historii nie powinny nieść szczególnego wsparcia Ukrainie, co ponownie sugeruje niższy poziom solidarności, jednak i tu obserwuje się niską pewność postaw.

Wojna na Ukrainie

1-13|07|23

N=991

52

RAPORT IES
1/2023

MÓJ KRAJ:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	60	69	26	43	23	8	31
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	49	50	14	35	35	16	50
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	42	32	19	13	37	31	68
MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	70	76	52	24	11	12	24
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	38	31	21	10	26	43	69
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BROŃ DO WALKI Z ROSJĄ	26	22	15	7	15	64	78
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODźCOM Z UKRAINĄ	66	79	38	41	12	9	21
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	43	39	23	16	26	36	61
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	67	84	34	50	12	4	16
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINĄ	49	49	12	38	36	15	51

UCHODźCY:

UCHODźCY Z UKRAINĄ PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	64	76	31	45	18	6	24
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATELOM	48	46	24	22	26	28	54
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	52	54	15	39	34	12	46

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Węgrzy są najsilniej przekonani, że ich kraj powinien być neutralny wobec wojny Rosji z Ukrainą oraz że nie powinien dostarczać Ukrainie broni do walki z Rosją.

Jednocześnie większość Węgrów nie zgadza się, jakoby ich kraj robił za mało, by wesprzeć Ukrainę w wojnie z Rosją, oraz uważa, że udzielili odpowiedniej pomocy uchodźcom z Ukrainy. Postawy te nie są jednak silnie ugruntowane, a połowa obywateli przejawia wahanie.

Choć z dość niską pewnością, to 69% Węgrów sądzi, że wojna na Ukrainie ma bezpośredni wpływ na ich dzisiejsze życie. Większość badanych uważa też, że rząd powinien większą wagę przykładać do problemów obywateli aniżeli kwestii związanych z Ukrainą, jednak tylko 34% ma w tej kwestii silne przekonanie.

Wyniki te sugerują, że być może „w głębi duszy” obywatele Węgier czują, że jako kraj mogliby zrobić więcej w tej sprawie, co potwierdzałoby to, że kwestia poparcia dla dotychczasowej reakcji rządu Węgier wyraźnie polaryzuje tamtejszą opinię publiczną, a ankietowani wykazują duże wahanie.

Taką samą tendencję – duży procent wahających się – można zaobserwować także w sprawie potencjalnej możliwości zarobku węgierskich firm przy odbudowaniu Ukrainy.

Węgrzy nie postrzegają potrzeby finansowego wsparcia Ukrainy. Większość badanych z wysoką pewnością wskazuje, że ich kraj nie powinien udzielać takiej pomocy. Należy jednak zauważyć, że co piąty Węgier potrzebę taką ma silnie internalizowaną.

Przeważająca większość (76%) węgierskiej opinii publicznej deklaruje, że ukraińscy uchodźcy powinni jak najszybciej wrócić do swojego kraju. Pewność postawy jest jednak umiarkowana (tylko 31%), a ponad 60% waha się w tej kwestii, co może wskazywać, że opinia ta jest jedynie powierzchowna, bo tylko 6% mówi twarde NIE.

Podobnie w kwestii pomocy społecznej – ponad połowa Węgrów deklaruje, że jest ona zbyt duża, jednak nie mają co do tego pewności, podobnie jest w kwestii odbierania miejsc pracy.

Stosunek do Rosji

1-13|07|23

N=991

53

RAPORT IES
1/2023

EUROPA I ZACHÓD:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE UŚWIADOMIŁA ZACHODOWI, JAK NIEBEZPIECZNA JEST ROSJA POD RZĄDAMI PUTINA	65	77	37	40	14	9	23
ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA CAŁEJ EUROPY ŚRODKOWEJ	56	57	42	15	13	30	43
ROSJA PO WOJNIE POWINNA ZOSTAĆ ZMUSZONA PRZEZ ZACHÓD DO OGRANICZENIA ZDOLNOŚCI MILITARNYCH	60	66	32	34	21	13	34

W obliczu trwającej wojny, większość obywateli Węgier jest zdania (deklaruje), że konflikt ten faktycznie uświadomił Zachodowi realne zagrożenie ze strony Putina. Jednak opinia ta okazuje się raczej powierzchowna (jedynie 37% jest jej pewnych) i budzi wahanie ponad połowy obywateli (54%),

Poczucie **realnego zagrożenia dla Europy Środkowej ze strony Rosji** w widoczny sposób dzieli Węgrów: 57% na TAK, 43% na NIE. Co więcej, także **na poziomie czasów reakcji widać, że obie strony silnie wierzą w zajmowane przeciwstawne stanowiska.**

Brak ugruntowanej opinii i widoczne spore wahanie widać także w kwestii potrzeby ograniczenia zdolności militarnych Rosji przez Zachód po wojnie.

MÓJ KRAJ:

ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA MOJEGO KRAJU	42	40	25	15	23	38	60
PRZEBIEG WOJNY W UKRAINIE ZMNIĘSIŁ MÓJ LĘK PRZED ROSJĄ	47	29	7	21	60	11	71
ROSJA MOŻE KIEDYŚ ZAATAKOWAĆ MÓJ KRAJ, UŻYWAJĄC BRONI ATOMOWEJ	35	28	14	14	30	42	72
OBAWIAM SIĘ ROSYJSKICH CYBERATAKÓW NA MÓJ KRAJ	51	50	23	27	29	21	50
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W POLITYCE	63	70	37	33	18	12	30
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W MEDIACH I INTERNECIE	53	57	22	35	26	17	43
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W GOSPODARCE	66	74	41	34	14	11	26
ROSJA POTAJEMNIE FINANSUJE DZIAŁANIA SKIEROWANE PRZECIWIKO MOJEMU KRAJOWI	39	27	1	16	42	31	73

Brak przekonania co do istnienia realnego zagrożenia ze strony Rosji widać także w odpowiedziach i postawach Węgrów na kolejne pytania. Większość Węgrów (60%) nie uważa, że Rosja stanowi dla nich realne zagrożenie, i nie wierzy, że Putin mógłby zaatakować ich kraj przy użyciu broni atomowej, **a postawy te są ugruntowane.**

Choć **zdecydowana większość Węgrów dostrzega deklaratorywnie wpływy rosyjskie, zarówno w gospodarce, jak i na arenie politycznej**, a ok. 40% obywateli nie ma co do tego wątpliwości (jednocześnie nieco mniej Węgrów widzi wpływ Rosji na media i Internet, a ich odpowiedzi w tych kwestiach są mniej ugruntowane), to nie zmienia to ich ogólnego, raczej pozytywnego nastawienia wobec Rosji.

Dodatkowo 73% obywateli Węgier zaprzecza, by Rosja potajemnie finansowała działania wymierzone przeciwko ich narodowi (choć tu odpowiedziom towarzyszy też wahanie).

Najsilniej polaryzujący Węgrów atrybut dotyczył **obawy przed rosyjskimi cyberatakami**. Brak ugruntowanej postawy w tym względzie może sugerować jednak, że obywatele nie mają w tej kwestii wystarczająco wyrobionego zdania i nie jest to kwestia dla nich najistotniejsza.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

ROSJA WEWNĘTRZNIE:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	67	74	41	32	16	10	26
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY	52	53	20	33	33	15	47
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI	51	50	21	29	33	17	50
W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA	58	61	30	31	25	14	39
ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY	51	48	22	27	33	19	52

W odniesieniu do wewnętrznych spraw Rosji, postawy Węgrów w większości są spolaryzowane.

Badani nie mają zdania, czy trwający konflikt z Ukrainą doprowadzi do buntu Rosjan wobec obecnej władzy, czego rezultatem mogłoby być obalenie władzy Władimira Putina. Mimo to **ponad 60% osób dopuszcza możliwość wybuchu wojny domowej** i sporo z nich nie wahało się, udzielając takiej odpowiedzi.

Mimo wszystko kwestia możliwej w przyszłości demokratyzacji Rosji budzi duże wątpliwości Węgrów i polaryzuje badanych. **Wyniki ewidentnie wskazują, że Węgrom ciężko o jednoznaczną opinię w sprawach wewnętrznych Rosji.** Jedyna wartość, która w tym obszarze jest **silniej ugruntowana**, to zgoda węgierskiej opinii publicznej, że **Rosja chce odbudować strefę wpływów z czasów ZSRR.**

ROSJA A WOJNA:

SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ	63	73	35	38	17	10	27
WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI	62	64	40	24	20	16	36

Większość Węgrów deklaruje, że **obywatele rosyjscy robią za mało, by przerwać wojnę**, oraz że **koniec wojny nastąpi dopiero po utracie władzy przez Władimira Putina (64%)**. O ile tego drugiego obywatele Węgrów są w miarę pewni (40%), o tyle rzeczywiste starania Rosjan co do zakończenia konfliktu budzą wyraźnie ich wątpliwości.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

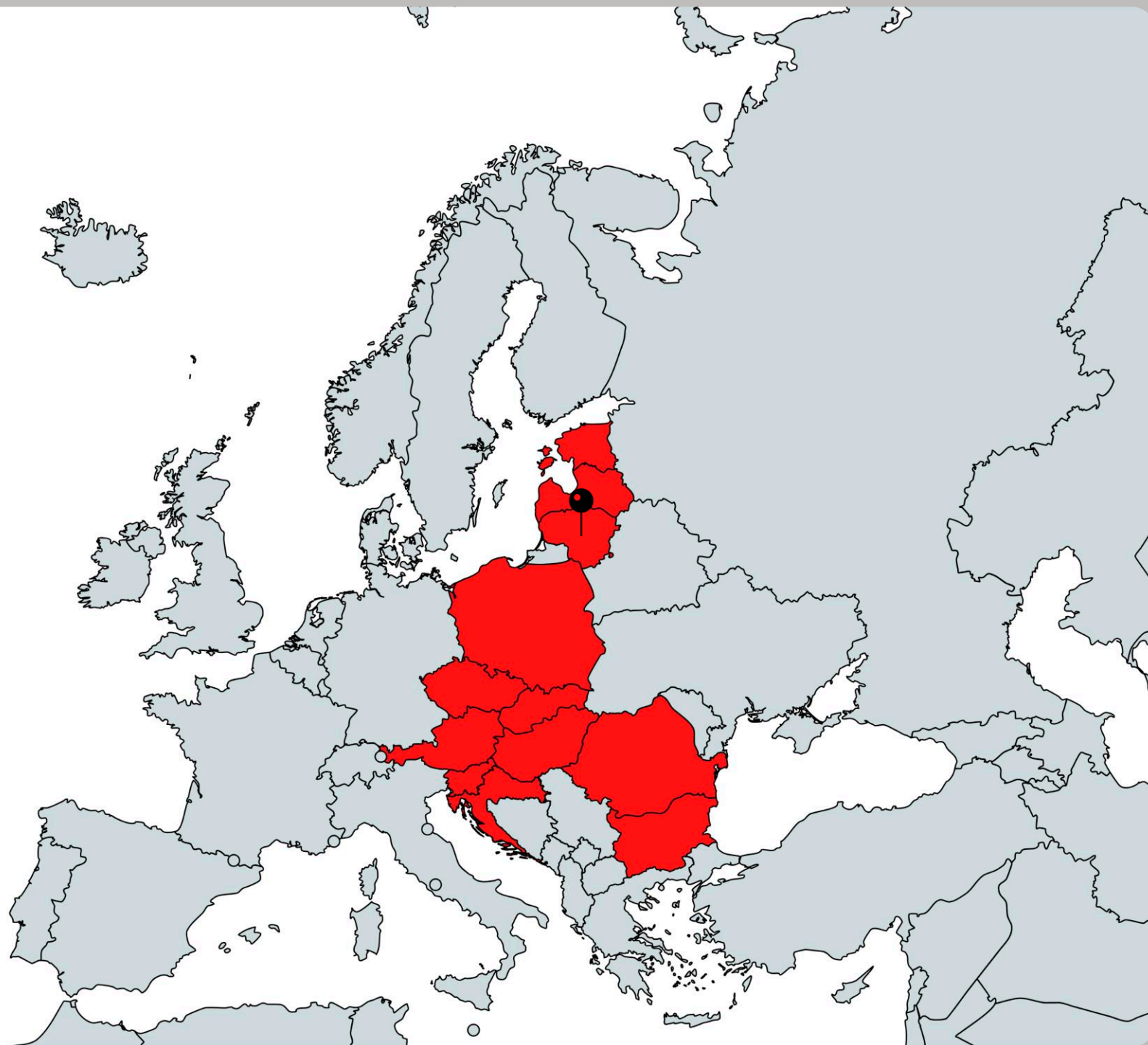
NiepeWne „TAK”/ NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

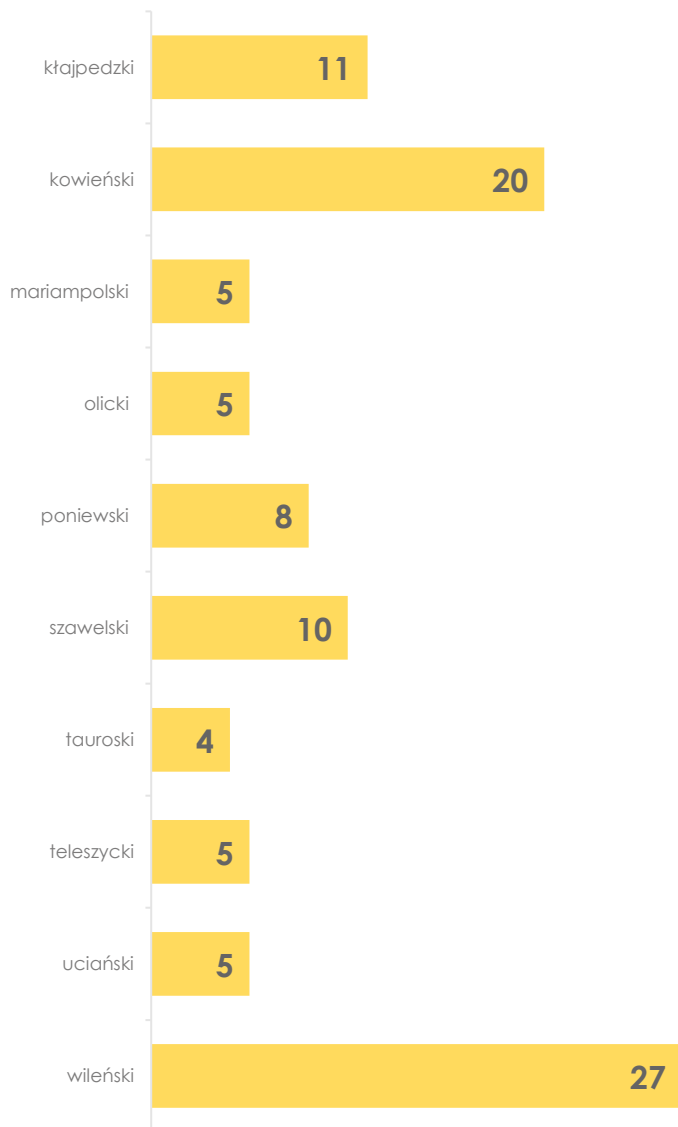
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

WYNIKI DLA LITWY

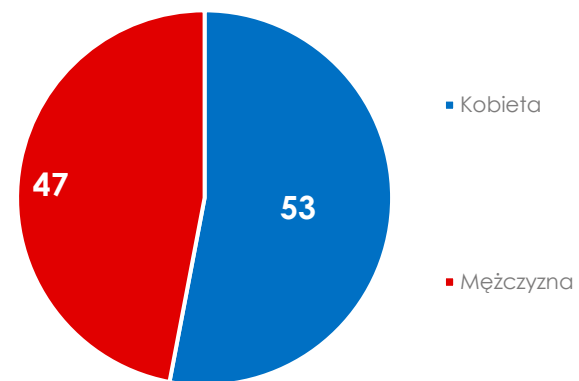

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Litwy

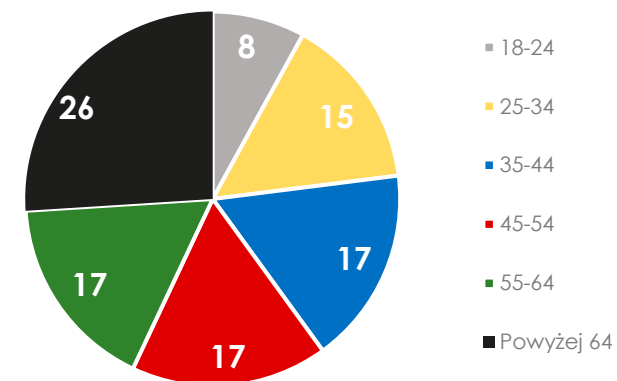
Okręg (%)

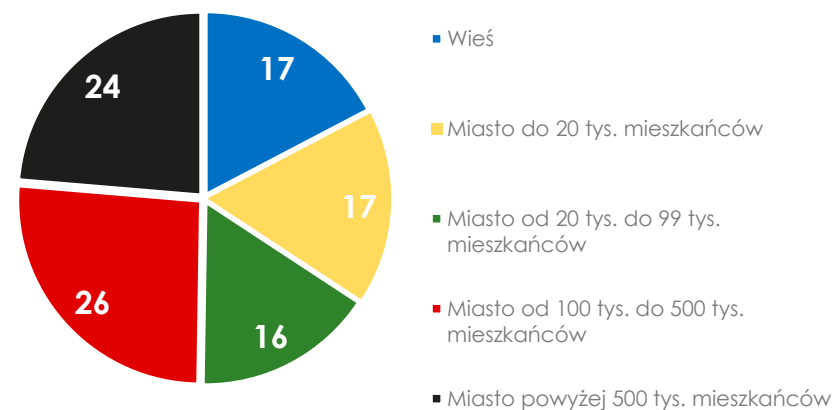
Płeć (%)

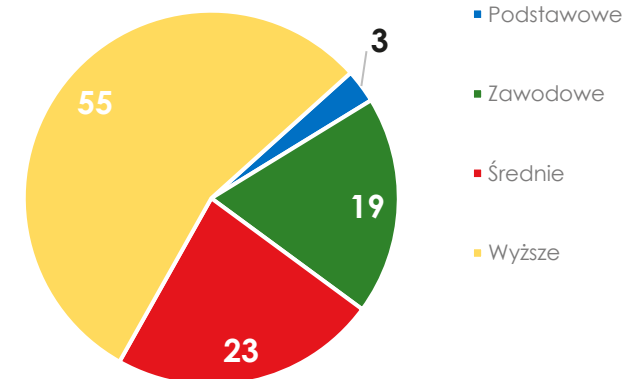
Wiek (%)

Wielkość miejscowości zamieszkania (%)

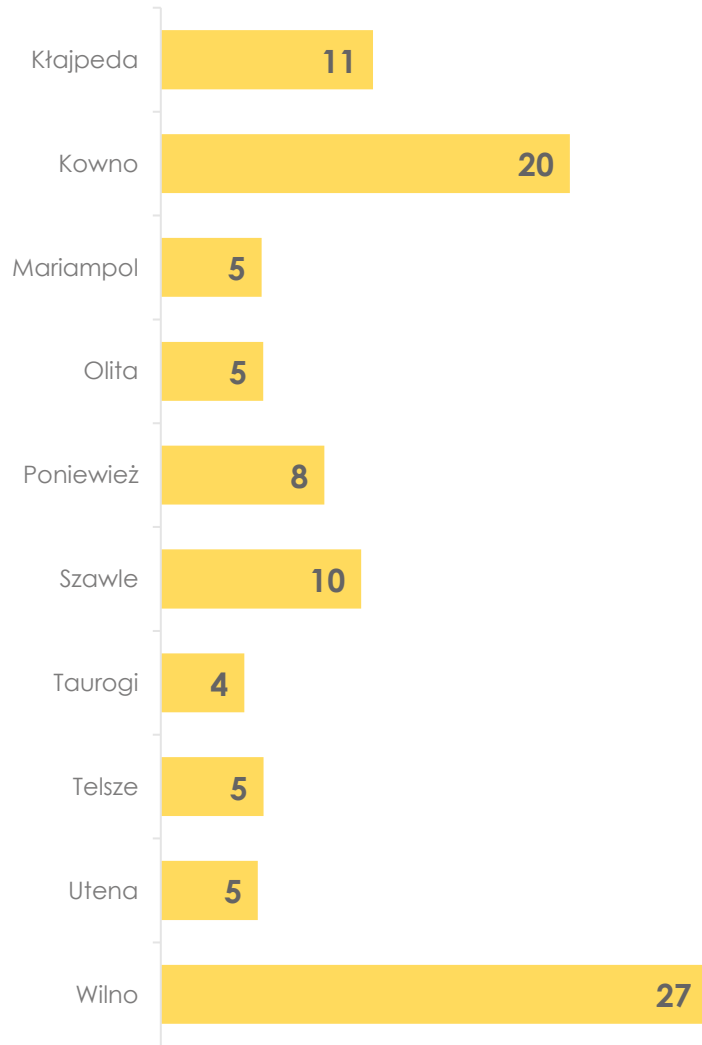

Poziom wykształcenia (%)

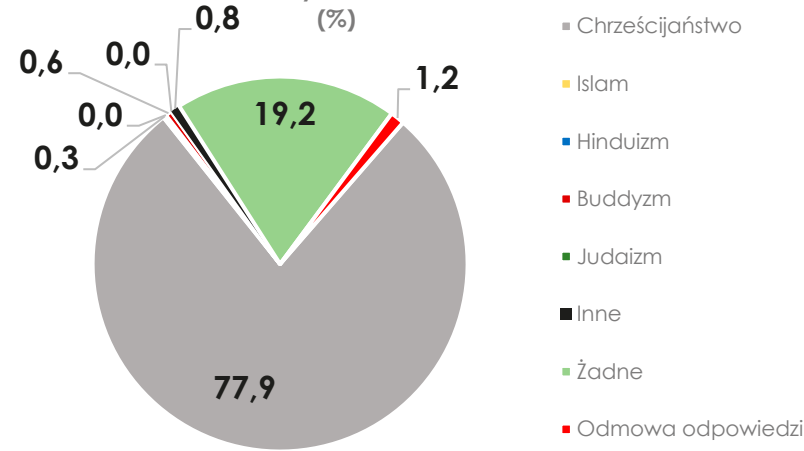

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Litwy

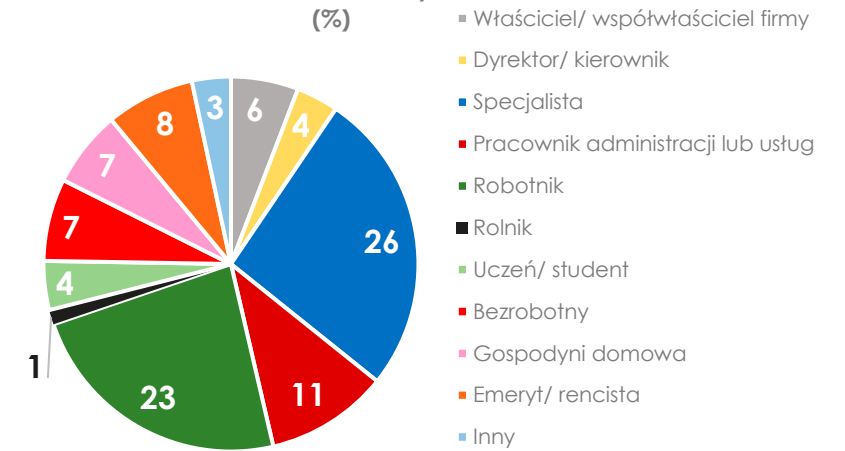
Region zamieszkania (%)

Wyznanie (%)

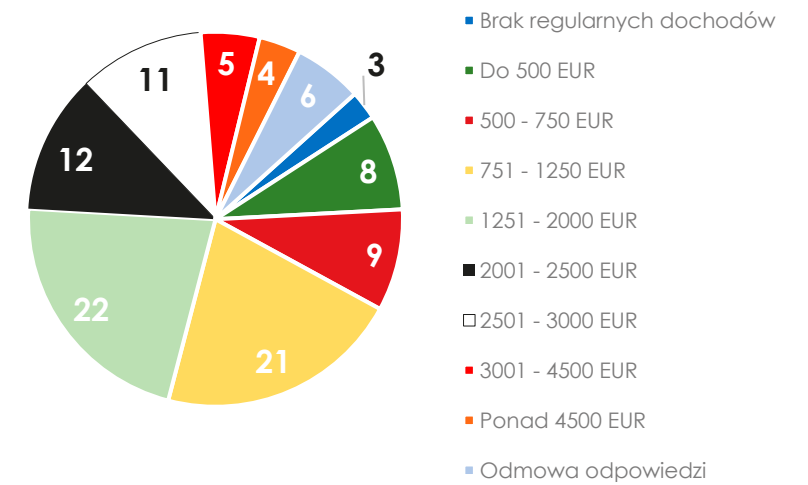
Status zawodowy (%)

Regularny udział w wyborach (%)

Dochody netto na gospodarstwo domowe (%)

Wojna na Ukrainie

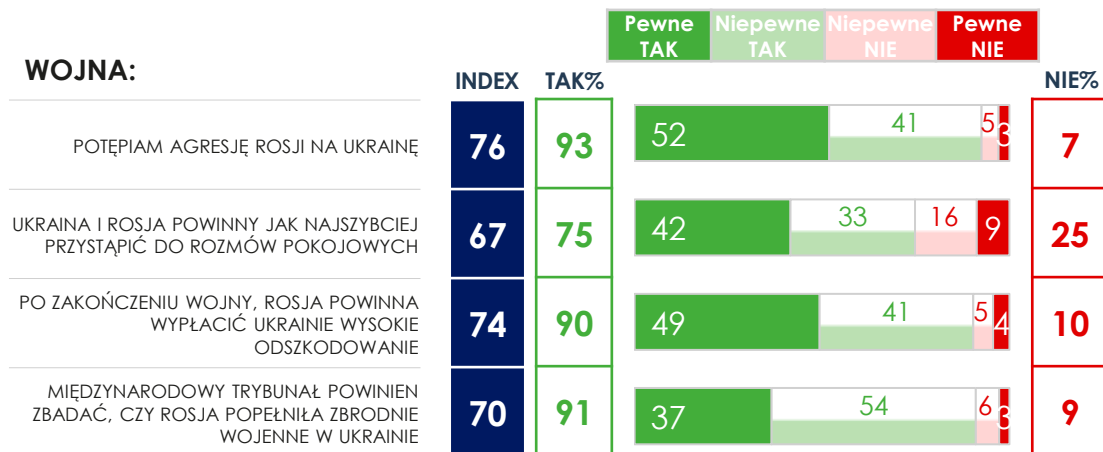
1-13|07|23

N=978

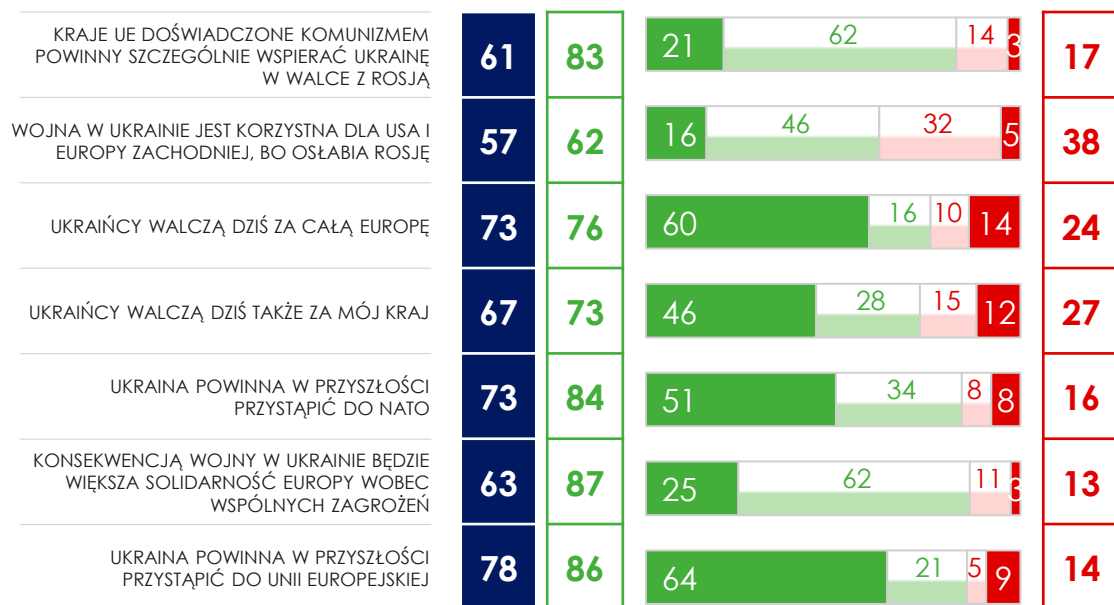
59

RAPORT IES
1/2023

WOJNA:

EUROPA I ZACHÓD:

WNIOSKI Z BADANIA

W kontekście toczącej się wojny Ukrainy z Rosją, Litwini potępiają działania agresora i zdecydowanie uważają, że po zakończeniu konfliktu Ukraina powinna otrzymać wysokie odszkodowanie.

Mimo wysokiego odsetka odpowiedzi twierdzących, niespełna 40% obywateli jest przekonanych, że Międzynarodowy Trybunał powinien sprawdzić, czy doszło do zbrodni wojennych. Biorąc pod uwagę pewność Litwinów względem wyżej opisanych kwestii, wahanie pozostałej części obywateli może wynikać z faktu, że nie widzą konieczności takiej weryfikacji, gdyż jest to dla nich oczywiste.

Nieco mniej obywateli (wciąż jednak stanowiących większość) uważa, że oba państwa powinny przejść jak najszybciej do rozmów pokojowych, jednak wahanie w tej sprawie widoczne jest u prawie połowy ankietowanych.

Obywatele Litwy są silnie przekonani, że Ukraina powinna w przyszłości przystąpić tak do Unii Europejskiej, jak i do NATO (choć najwyższa pewność obserwowana jest względem tej pierwszej). Index w obydwu przypadkach osiąga wartości z najwyższego przedziału!

To wysokie przekonanie może mieć związek z faktem, iż badani Litwini mają silne poczucie, że walka Ukrainy to walka w imieniu całej Europy (60% pewnego TAK). Nieco niższe, ale nadal wysokie, wartości uzyskuje stwierdzenie, że jest to walka konkretnie za naród litewski (46% na pewne TAK, przy 73% deklarowanych). Trzeba zatem podkreślić, że Litwini przejawiają dużą solidarność z Ukrainą, której tak silnie zinternalizowanej nie obserwujemy w innych państwach.

Bardziej sceptyczni są Litwini w kwestii solidarności europejskiej: nie widać, aby nasi litewscy respondenci czuli, że trwająca wojna zacieśni więzy i spowoduje większą solidarność Europy w kontekście ewentualnych kolejnych wspólnych zagrożeń, mimo wysokiego odsetka odpowiedzi twierdzących. Wygląda więc na to, że – póki co – pozostając sceptycznymi w tej kwestii, traktują to raczej jako „pobożne życzenie”.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

1-13|07|23

N=978

60

RAPORT IES
1/2023

MÓJ KRAJ:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	57	61	27	34	26	14	39
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	65	82	33	49	12	6	18
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	38	21	9	12	49	30	79
MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	39	28	14	14	39	33	72
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	63	69	42	27	13	18	31
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BROŃ DO WALKI Z ROSJĄ	62	71	37	34	15	14	29
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODźCOM Z UKRAINY	80	94	59	35	3	3	6
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	62	69	36	33	19	12	31
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMATY NASZYCH OBYWATELI	51	49	22	27	31	20	51
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	56	69	11	58	28	3	31

UCHODźCY:

UCHODźCY Z UKRAINY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	48	40	17	24	40	19	60
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATEŁOM	41	35	18	18	32	33	65
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	42	34	17	17	34	32	66

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Litwini są mocno przekonani, że ich kraj udzielił odpowiedniej pomocy ukraińskim uchodźcom – rekordowa wartość Indexu na poziomie 80 pkt. W związku z tym, większość z nich (79%) nie zgadza się z poglądem, że Litwa robiła za mało, jeśli chodzi o wsparcie Ukrainy w walce z Rosją, choć odsetek wahających się w tej sprawie jest stosunkowo wysoki. Być może Litwini czują, że jako naród/rząd mogliby zrobić więcej, co poniekąd widać w postawach odnośnie do konkretnych działań, takich jak wsparcie finansowe czy militarne (ok. 40% ankietowanych „promuje” takie pomocowe zachowania). Podobną tendencję widać w odpowiedziach na pytanie o dalsze wsparcie i związane z tym ponoszenie kolejnych wyrzeczeń finansowych. Widać, że Litwini nie chcą być neutralni, przeciwnie – chcą wesprzeć Ukrainę, a trwająca wojna nie jest im obojętna.

Litwini popierają reakcję swojego rządu na wojnę w Ukrainie (82%), ale tylko co trzeci ma tę postawę w pełni ugruntowaną. Zwraca uwagę wysoki procent niepewnego TAK – 49, co może wskazywać, że opinia publiczna może oczekiwać od rządu jeszcze czegoś więcej w tej sprawie.

Litwini – w przeciwieństwie do obywateli pozostałych państw Trójmorza – nie mają zdecydowanego zdania, że rząd ich kraju powinien nadawać większy priorytet sprawom wewnętrznym, niż zajmować się trwającą wojną w Ukrainie – stwierdzenie to spolaryzowało grupę, a postawy nie są silnie ugruntowane. Podobnie nie budzi emocji kwestia ewentualnego zarobku firm litewskich na odbudowie Ukrainy po wojnie.

Wyniki wskazują, że temat obecności ukraińskich uchodźców w niewielkim stopniu dzieli Litwinów. Większość respondentów (66 i 65% odpowiednio) zaprzecza, jakoby Ukraińcy otrzymywali zbyt dużą pomoc społeczną czy odbierali pracę obywatelom Litwy. W konsekwencji, tylko 17% badanych wyrażało w sposób zdecydowany, że Ukraińcy przebywający na terenie Litwy powinni jak najszybciej wrócić do swojego kraju, przy 60% mających zdanie przeciwne (choć tu ugruntowaną pewność w tej sprawie miało tylko 19%).

Stosunek do Rosji

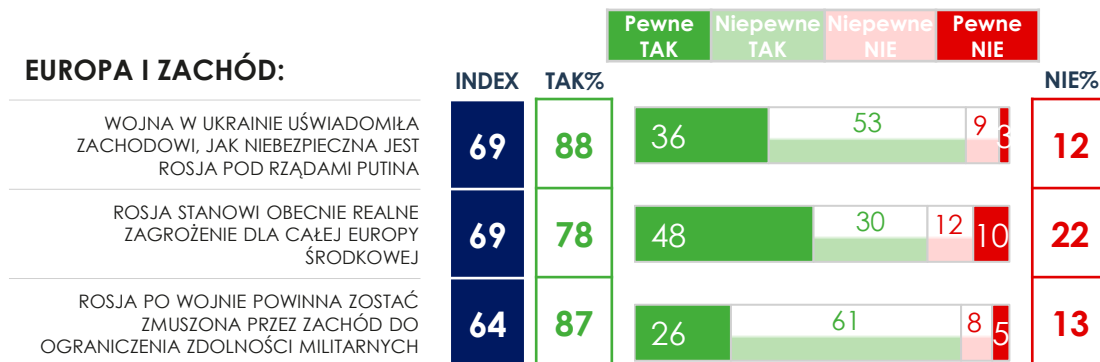
1-13|07|23

N=978

61

RAPORT IES
1/2023

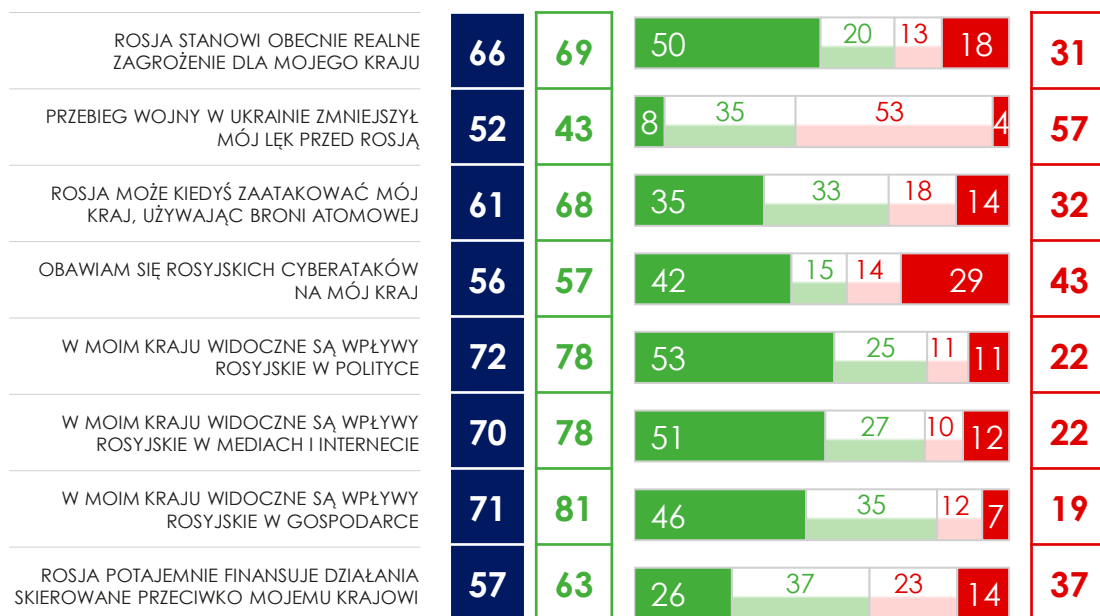
EUROPA I ZACHÓD:

W obliczu trwającej wojny, Litwini przede wszystkim czują, że Rosja stanowi prawdziwe zagrożenie dla Europy Środkowej (aż 48% pewnego TAK plus dodatkowo 30% wahających się w tym kierunku). Mimo dużego odsetka odpowiedzi twierdzących (88%), już mniej pewny dla Litwinów nie jest fakt, że wojna zwiększy świadomość Zachodu, jak wielkim zagrożeniem jest Rosja Putina. Jedynie 36% ankietowanych powiedziało tu zdecydowane TAK, a aż 53% miało wątpliwości...

Równie dużo (87%) obywateli Litwy wskazało, że zmuszenie Rosji do ograniczenia zdolności militarnych po wojnie jest zasadne, ale bardzo wysoki odsetek wahających się na TAK – 61% – może wskazywać na potrzebę dalszej edukacji w tym względzie.

MÓJ KRAJ:

Blisko 70% badanych uważa, że Rosja stanowi zagrożenie dla ich kraju, a większość jest o tym przekonana. Należy jednak zauważyć, że 1/3 obywateli Litwy nie widzi tu zagrożenia, a blisko 20% ma tę negatywną postawę ugruntowaną.

Litwini mają wysoką świadomość zachowania rosyjskich wpływów w ich kraju i dostrzegają je zarówno w polityce, gospodarce, jak i Internecie – większość społeczeństwa przejawia spójność opinii w tej kwestii, a postawy są dobrze ugruntowane. Warto zwrócić uwagę na wysokie wartości Indexu dla tych atrybutów.

Większe obawy Litwini mają co do ewentualnych cyberataków ze strony Rosji, aniżeli użycia przez nią broni atomowej, mimo że więcej osób w sposób jawny mówi o tym drugim zagrożeniu.

Brak pewności widać też w kontekście potencjalnego potajemnego finansowania działań rosyjskich ukierunkowanych przeciwko Litwie, ale odpowiedzi twierdzące przeważają.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepełne TAK	Niepełne NIE	Pewne NIE	NIE%
ROSJA WEWNĘTRZNIE:							
ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	70	87	43	43	8	6	13
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY	59	65	23	42	27	7	35
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI	64	79	31	49	14	7	21
W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA	66	68	48	20	15	16	32
ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY	47	40	14	27	42	18	60

W odniesieniu do wewnętrznych spraw Rosji Litwini odpowiadali w niejednoznacznie wskazanym kierunku – większość wahała się. Najwięcej odpowiedzi twierdzących (83%) było, gdy spytaliśmy o chęci Rosji do odbudowy strefy wpływów z czasów ZSRR – a czasy reakcji pokazują, że u prawie co drugiej osoby (43%) była to opinia ugruntowana. Zaledwie 6% temu stwierdzeniu w sposób zdecydowany zaprzecza.

Pomimo dość wysokiego odsetka deklaracji na „TAK”, Litwini nie mają pewności, czy wojna z Ukrainą doprowadzi do buntu Rosjan przeciwko władzy oraz obalenia rządów Putina – przekonania tego typu zdają się pozostawać dla ankietowanych w strefie myślenia życzeniowego. Ale – być może pod wpływem marszu Prigożyna na Moskwę – ponad połowa społeczeństwa litewskiego jest silnie przekonana, że może dojść do wybuchu wojny domowej na terenie Rosji.

Litwini powątpiewają, że Rosja kiedykolwiek stanie się krajem demokratycznym – opinie są podzielone i słabo ugruntowane, chociaż przeważają te negatywne.

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepełne TAK	Niepełne NIE	Pewne NIE	NIE%
ROSJA A WOJNA:							
SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ	67	88	31	57	9	3	12
WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI	62	74	27	47	20	6	26

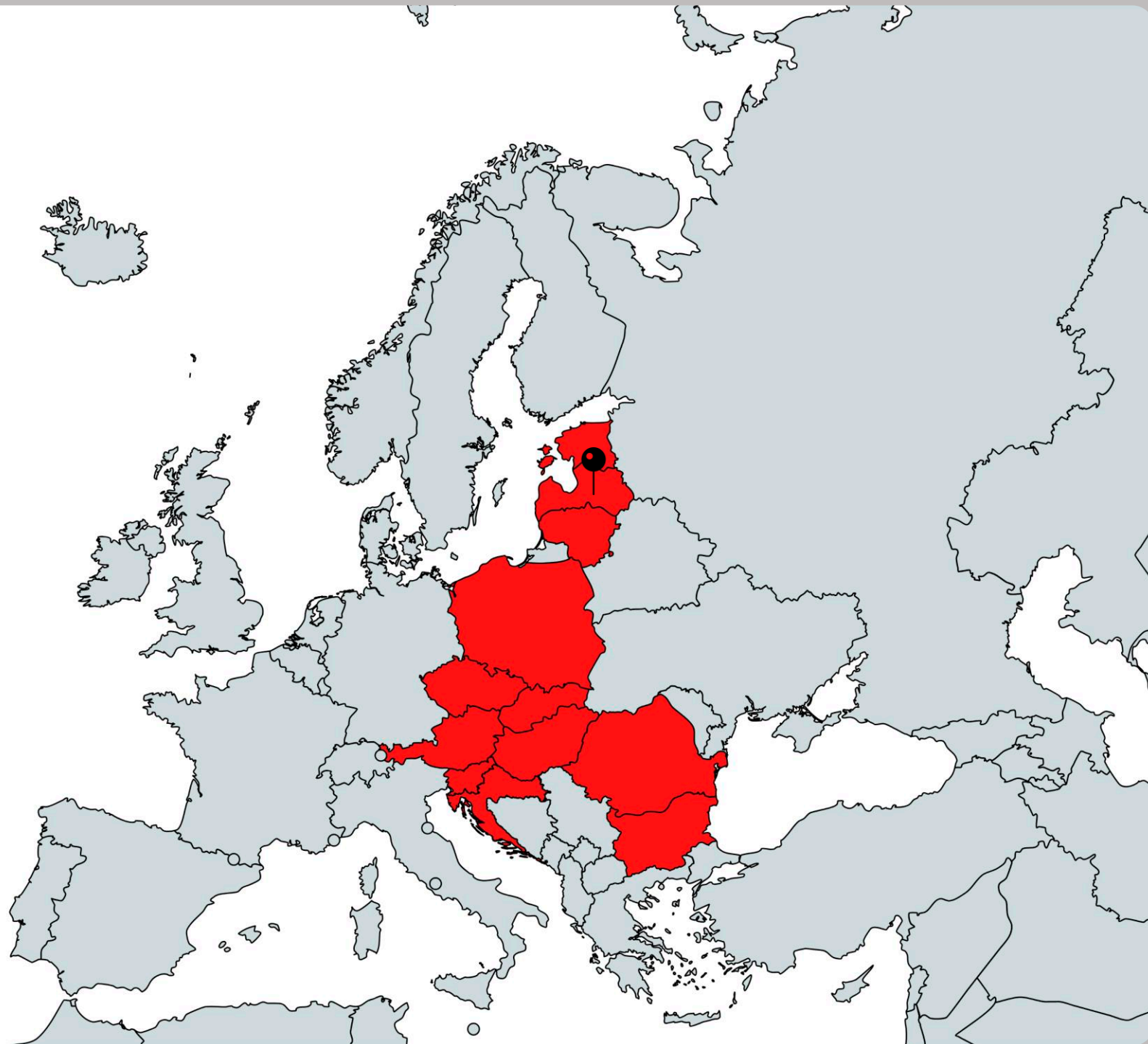
Zdecydowana większość Litwinów twierdzi, że społeczeństwo rosyjskie robi zbyt mało, aby przerwać agresję ich kraju na Ukrainę – 88% deklaracji, w tym 31% postaw ugruntowanych. Nasi respondenci byli też przekonani, że wojna zakończy się dopiero, gdy prezydent Rosji utraci władzę. Pewność tych opinii jednak nie jest ugruntowana, a jedynie 1/3 Litwinów odpowiedziała tu bez wahania.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”
Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”
Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

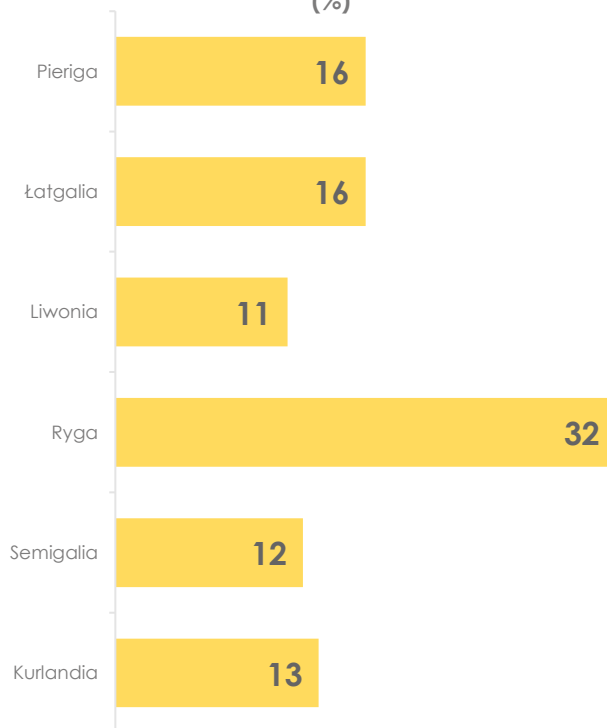
Index
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

WYNIKI DLA ŁOTWY

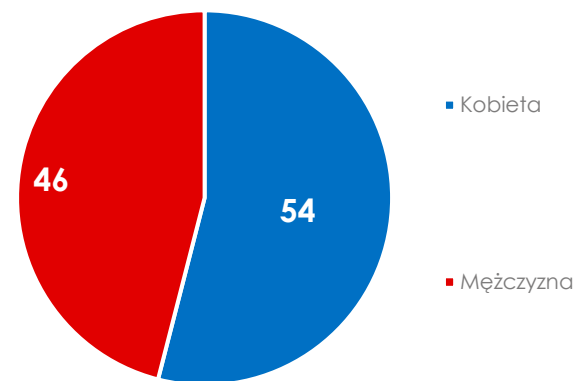

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Łotwy

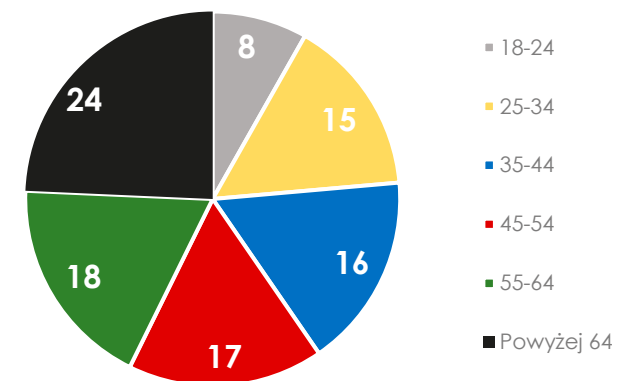
Kraina (%)

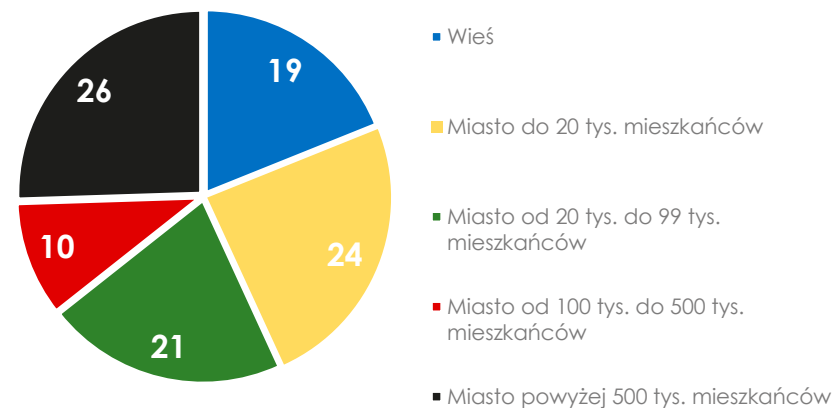
Płeć (%)

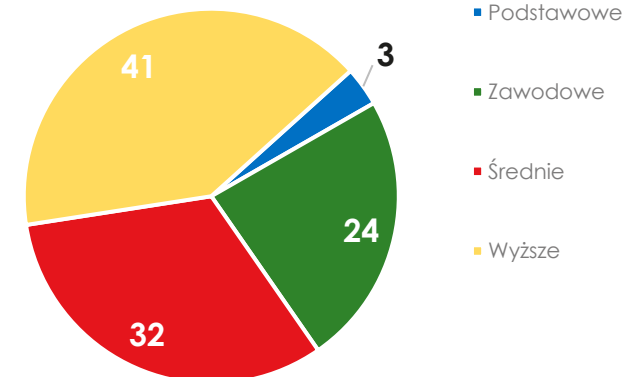
Wiek (%)

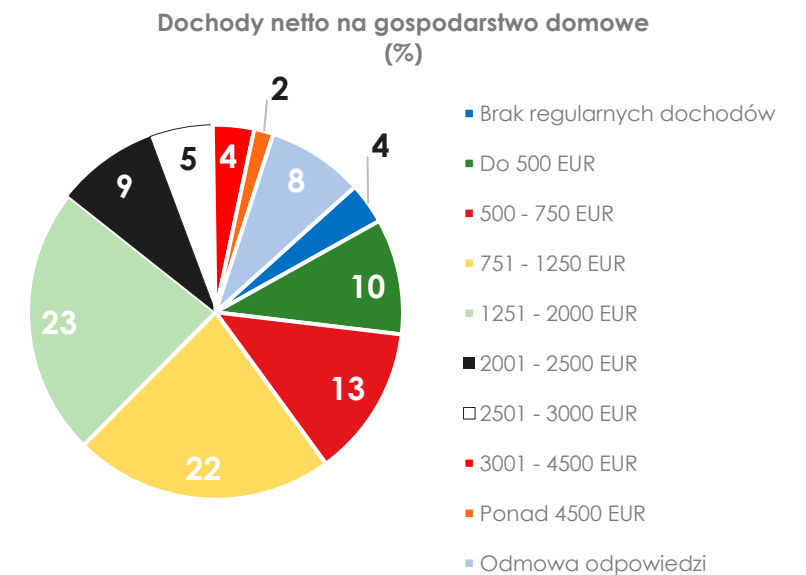
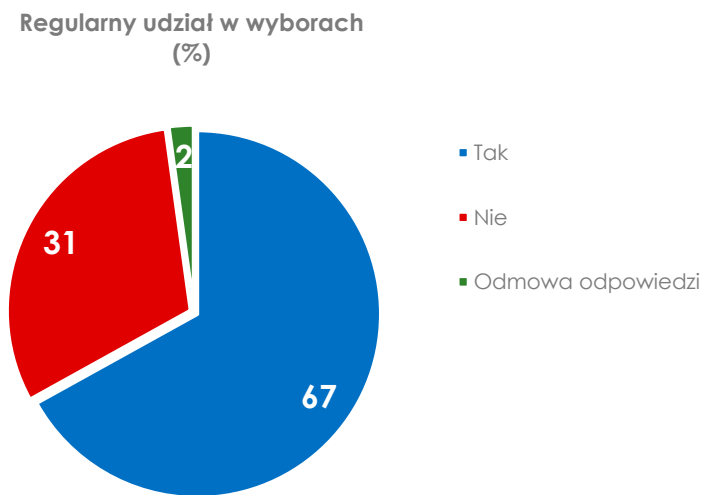
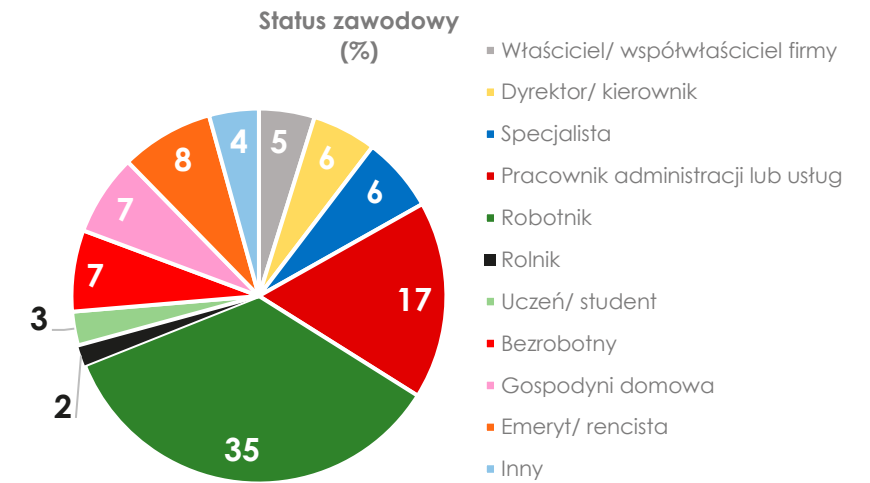
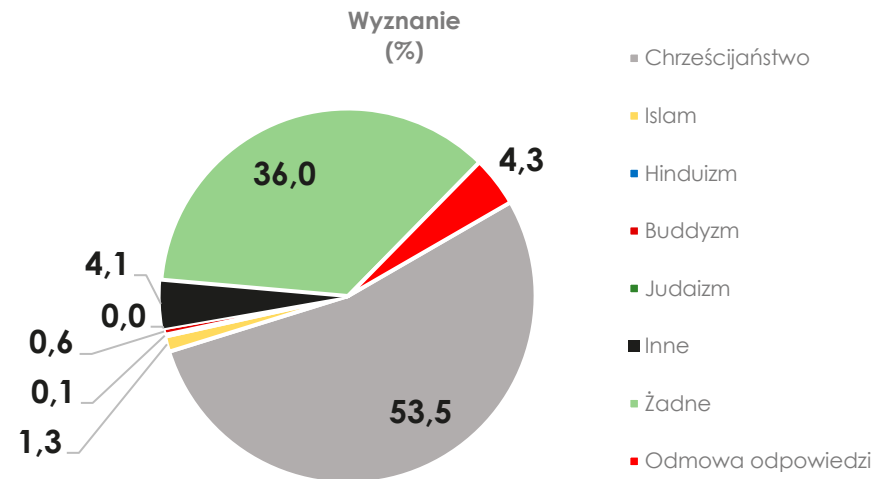
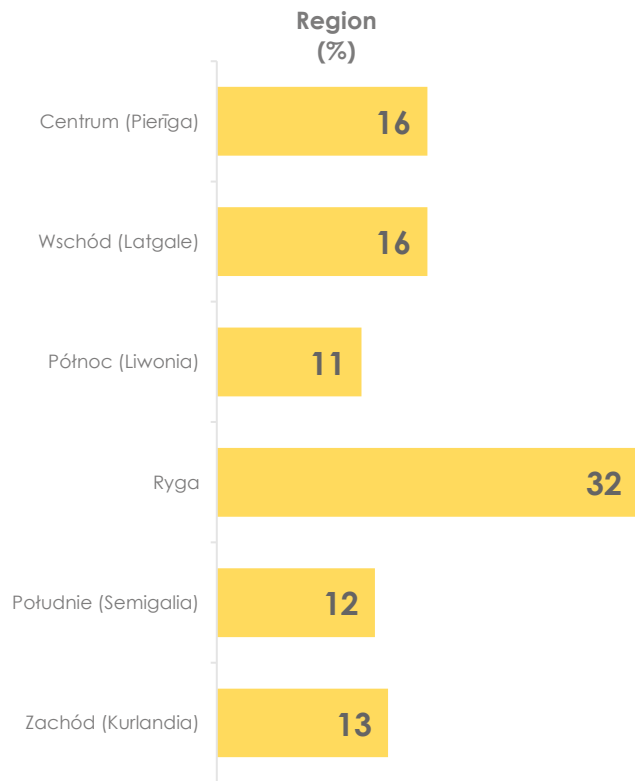
Wielkość miejscowości zamieszkania (%)

Poziom wykształcenia (%)

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Łotwy

Wojna na Ukrainie

WOJNA:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
POTĘPIAM AGRESJĘ ROSJI NA UKRAINĘ	77	87	60	27	6	8	13
UKRAINA I ROSJA POWINNY JAK NAJSZYBCIEJ PRZYSTĄPIĆ DO ROZMÓW POKOJOWYCH	68	78	42	36	14	8	22
PO ZAKOŃCZENIU WOJNY, ROSJA POWINNA WYPŁAĆ UKRAINIE WYSOKIE ODSZKODOWANIE	67	81	40	40	11	8	19
MIĘDZYNARODOWY TRYBUNAŁ POWINIEN ZBADAĆ, CZY ROSJA POPEŁNIŁA ZBRODNIĘ WOJENNE W UKRAINIE	68	83	42	41	11	6	17

EUROPA I ZACHÓD:

KRAJE UE DOŚWIADCZONE KOMUNIZMEM POWINNY SZCZEGÓLNIIE WSPIERAĆ UKRAINĘ W WALCIE Z ROSJĄ	59	72	22	49	20	8	28
WOJNA W UKRAINIE JEST KORZYSTNA DLA USA I EUROPY ZACHODNIEJ, BO OSŁABIA ROSJĘ	58	70	21	49	24	6	30
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ ZA CAŁĄ EUROPE	62	64	37	28	22	14	36
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ TAKŻE ZA MÓJ KRAJ	62	63	39	24	21	16	37
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO NATO	68	74	52	22	10	16	26
KONSEKWENCJĄ WOJNY W UKRAINIE BĘDZIE WIĘKSZA SOLIDARNOŚĆ EUROPY WOBEC WSPÓLNYCH ZAGROŻEŃ	61	78	24	54	16	6	22
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO UNII EUROPEJSKIEJ	66	74	43	31	14	13	26

WNIOSKI Z BADANIA

W kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej, Łotysze najmocniej wyrażają swoje przekonanie o potępieniu agresji Rosji na Ukrainę – rekordowy Index na poziomie 77 pkt.

Pomimo wysokiego odsetka (od 78 do 83%) odpowiedzi twierdzących, pozostałym kwestiom towarzyszy wahanie. Około 40% obywateli jest przekonanych, że Międzynarodowy Trybunał powinien zbadać, czy Rosja popełniła zbrodnie wojenne, oraz że Ukrainie należy się wysokie odszkodowanie. Taki sam wysoki odsetek (42% promotorów poglądu) widoczny jest w odniesieniu do wezwania do rozmów pokojowych. Jedynie 8% jest temu zdecydowanie przeciwnych.

Obywatele Łotwy są najbardziej przekonani, że Ukraina powinna w przyszłości przystąpić do NATO i Unii Europejskiej, choć nie są to postawy w pełni ugruntowane – Index na poziomie 66-68 pkt. Większą przychylność widać względem Sojuszu Północnoatlantyckiego – zdecydowane „TAK” to 52%.

W opiniach Łotyszów solidarność europejska na poziomie deklaratywnym wygląda dobrze – wartości oscylują wokół 70%, ale już pewność w tej sprawie ma jedynie co trzeci respondent. Przykładowo, mimo że większość Łotyszów deklaruje, że Ukraińcy walczą nie tylko za Europę, ale i za ich kraj, tylko mniej więcej co trzeci obywatel jest o tym faktycznie przekonany. Jeszcze mniejszy odsetek „promotorów” takiej pozytywnej opinii widać przy pytaniu o solidarność w kontekście potencjalnych wspólnych europejskich zagrożeń jako konsekwencji trwającej wojny. Wprawdzie deklaruje się na „TAK” 78%, ale jest o tym przekonanych zaledwie 24%. Podobną tendencję widać względem powinności wsparcia Ukrainy przez kraje doświadczone komunizmem – jedynie co piąty Łotysz faktycznie silnie w to wierzy.

Obywatele Łotwy nie są też „symetrykami”, gdy pytamy ich, czy wojna na Ukrainie faktycznie jest korzystna dla USA i Zachodu (70 do 30).

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

MÓJ KRAJ:	INDEX	TAK%	Pewne TAK / Niepewne TAK / Niepewne NIE / Pewne NIE				NIE%
			Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	55	58	24	34	26	16	42
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	61	69	35	34	17	14	31
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	33	16	7	9	47	37	84
MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	48	42	19	23	37	21	58
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	53	56	25	31	26	18	44
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BRONĀ DO WALKI Z ROSJĄ	51	53	29	23	19	28	47
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODŹCOM Z UKRAINĄ	74	91	51	40	5	5	9
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	55	57	27	30	27	16	43
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	60	66	33	33	21	14	34
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	59	70	22	48	22	8	30
UCHODŹCY:							
UCHODŹCY Z UKRAINĄ PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	55	58	30	29	21	21	42
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATEŁOM	44	38	19	19	36	27	62
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	47	43	18	25	35	22	57

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”
Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”
Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Łotysze są przekonani, że ich kraj udzielił adekwatnej pomocy uchodźcom z Ukrainy. Nie tylko 91% tak twierdzi, ale jest to też opinia najmocniej ugruntowana (51%). Koreluje z tym fakt, że zdecydowana większość Łotyszów (84%) zaprzecza, jakoby ich państwo dawalo Ukrainie za mało wsparcia. 34% z nich popiera w stopniu zdecydowanym dotychczasową reakcję rządu na wojnę, a dodatkowe 34% mówi „TAK”, wahając się.

Pytanie o neutralność uzyskało „neutralny” Index, bo 48 pkt, co oznacza przewagę osób (60% w sumie), które nie mają / nie potrafią wyrobić sobie jednoznacznego zdania na ten temat.

Łotyszów dzieli także kwestia co do powinności ich kraju w kwestii wspierania Ukrainy finansowo. Nie są też zgodni, ani przekonani, czy Łotwa powinna wspierać Ukrainę militarnie, choć w tym obszarze występuje mniejsze wahanie. Nieco większy odsetek ankietowanych wyraża jednak pozytywne opinie względem tych dwóch kwestii.

Obywatele Łotwy nie mają jednoznacznie wyrobionej opinii, czy aktualna wojna ma bezpośredni wpływ na ich życie. 58% wybrało odpowiedź „TAK”, 42% wskazało na „NIE”. Aż 70% wahało się w obydwu kierunkach, co wskazywałoby, że ta kwestia nie do końca jest rozstrzygnięta. Natomiast większość Łotyszów twierdzi, że rząd powinien nadawać większy priorytet sprawom obywateli (66%), a łotewskie firmy powinny móc zarobić na odbudowie Ukrainy, choć wyniki wskazują na duże wahanie w obydwu kwestiach.

Temat uchodźców z Ukrainy dzieli Łotyszów, choć samo zagadnienie nie budzi tu większych emocji – Indexy pozostają w strefie neutralnej. Nieco ponad połowa (58%) deklaruje, że uchodźcy przebywający na Łotwie powinni jak najszybciej wrócić do swojego kraju, ale jest to postawa ugruntowana dla 30%, a 42% ma opinię odwrotną. Jednocześnie respondenci nie uważają, że Ukraińcy odbierają im pracę, ani że otrzymują zbyt dużą pomoc społeczną.

Stosunek do Rosji

EUROPA I ZACHÓD:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE UŚWIADOMIŁA ZACHODOWI, JAK NIEBEZPIECZNA JEST ROSJA POD RZĄDAMI PUTINA	70	81	46	34	11	8	19
ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA CAŁEJ EUROPY ŚRODKOWEJ	61	70	33	37	18	12	30
ROSJA PO WOJNIE POWINNA ZOSTAĆ ZMUSZONA PRZEZ ZACHÓD DO OGRANICZENIA ZDOLNOŚCI MILITARNYCH	61	79	25	53	15	6	21

Stosunek Łotyszów do Rosji, choć na poziomie deklaracji zdaje się być wyraźny i spójny, analizowany na poziomie emocjonalnej pewności już tak jednoznaczny nie jest.

Obywatele Łotwy są najbardziej przekonani, że trwająca w Ukrainie wojna uświadomiła Zachodowi, jak niebezpieczna jest Rosja zarządzana przez Władimira Putina – niemal połowa z nich ma co do tego pewność. Dużo mniejszy odsetek (33 w stosunku do 46) – mimo podobnej liczby odpowiedzi twierdzących – zgadza się z opinią, że Rosja stanowi faktyczne zagrożenie dla samej Europy Środkowej. Pomimo większej świadomości zagrożenia dla Zachodu, **jedynie co czwarty Łotysz wierzy, że po wojnie Rosja powinna zostać zmuszona do ograniczenia swoich zdolności militarnych.**

60% badanych odczuwa realne zagrożenie dla samej Łotwy, a zdania przeciwnego (pewne „NIE”) jest jedynie 19%. Przebieg działań wojennych w minimalnym stopniu wpłynął na zmniejszenie tych obaw. Opinie odnośnie do potencjalnych **ataków tak w cyberprzestrzeni, jak i z użyciem broni atomowej to tematy sporne w narodzie łotewskim.** Respondenci są tu podzieleni prawie po połowie, a pewność silniej ugruntowana bez względu na kierunek odpowiedzi.

Przekonanie o obecności wpływów rosyjskich na Łotwie jest stosunkowo wysokie (największe w gospodarce, 75% odpowiedzi na „TAK”), bo sięgające także na poziomie ugruntowanym powyżej trzydziestu kilku procent. **Najsilniej na poziomie emocjonalnym są odczuwane wpływy rosyjskie w mediach i Internecie – blisko 40% ankietowanych zinternalizowało tę opinię.**

Kwestia potencjalnego, potajemnego finansowania przez Rosję działań wymierzonych przeciwko Łotwie to temat sporny, a większy odsetek pozostaje w tej kwestii niezdecydowany. Jest to spójne z percepcją realnego zagrożenia ze strony Rosji, gdzie wahanie obserwuje się na podobnym poziomie.

MÓJ KRAJ:

ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA MOJEGO KRAJU	56	60	28	32	21	19	40
PRZEBIEG WOJNY W UKRAINIE ZMNIĘSIŁ MÓJ LĘK PRZED ROSJĄ	50	42	9	32	49	10	58
ROSJA MOŻE KIEDYŚ ZAATAKOWAĆ MÓJ KRAJ, UŻYWAJĄC BRONI ATOMOWEJ	49	49	25	24	25	26	51
OBAWIAM SIĘ ROSYJSKICH CYBERATAKÓW NA MÓJ KRAJ	53	53	35	18	20	27	47
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W POLITYCE	57	60	29	31	24	16	40
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W MEDIACH I INTERNECIE	59	62	39	23	16	22	38
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W GOSPODARCE	64	75	34	41	15	10	25
ROSJA POTAJEMNIE FINANSUJE DZIAŁANIA SKIEROWANE PRZECIWKO MOJEMU KRAJOWI	55	57	24	34	28	15	43

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

ROSJA WEWNĘTRZNIE:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	NIE%
ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	67	78	43	35	12	10	22
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY	57	62	27	35	23	15	38
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI	62	71	31	41	19	10	29
W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA	65	73	35	37	19	9	27
ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY	47	42	22	19	30	28	58

Łotysze są najsilniej przekonani (rekordowe 78% na poziomie deklaracji wsparte 43% przez pewne „TAK”), że Rosja chce odbudowy swojej pozycji w Europie z czasów Związku Radzieckiego. Jest to spójne z deklaracją większości, że Rosja nigdy nie stanie się krajem demokratycznym, choć akurat tym odpowiedziom towarzyszy wahanie blisko połowy respondentów.

Pomimo przeważających deklaracji twierdzących, Łotysze nie mają pewności, czy wojna doprowadzi do buntu społeczeństwa rosyjskiego, wojny domowej i obalenia rządów Putina – wartości te wydają się pozostawać dla badanych w strefie myślenia życzeniowego. Mimo to, najwięcej przekonania (deklaracje na poziomie 73%) widać względem potencjalnego wybuchu wojny domowej. Jest jednak dla respondentów oczywiste, że **obalenie Putina czy nawet tylko osłabienie jego pozycji w Rosji nie jest ani łatwe, ani oczywiste.**

ROSJA A WOJNA:

SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ	69	78	45	33	12	9	22
WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI	63	70	40	30	17	13	30

Zdecydowana większość obywateli Łotwy twierdzi, że społeczeństwo rosyjskie robi zbyt mało, aby przerwać agresję Władimira Putina. Są oni także przekonani, iż wojna zakończy się jedynie wtedy, gdy prezydent Rosji straci władzę. Mimo widocznego wahania, ok. 40-45% z nich jest przekonanych na poziomie ugruntowanym, że zmiany mogą nastąpić tylko po jego odejściu.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

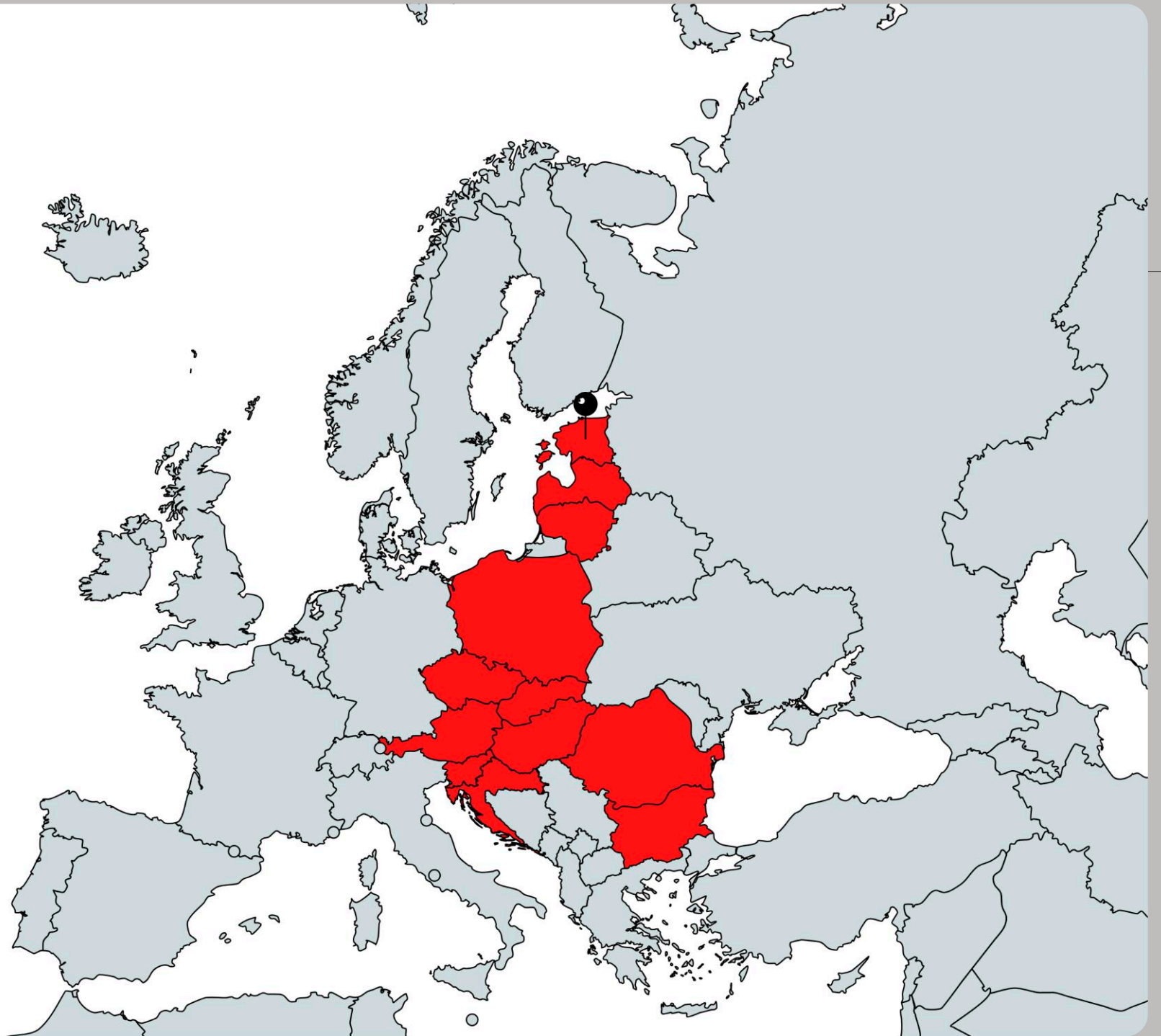
Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

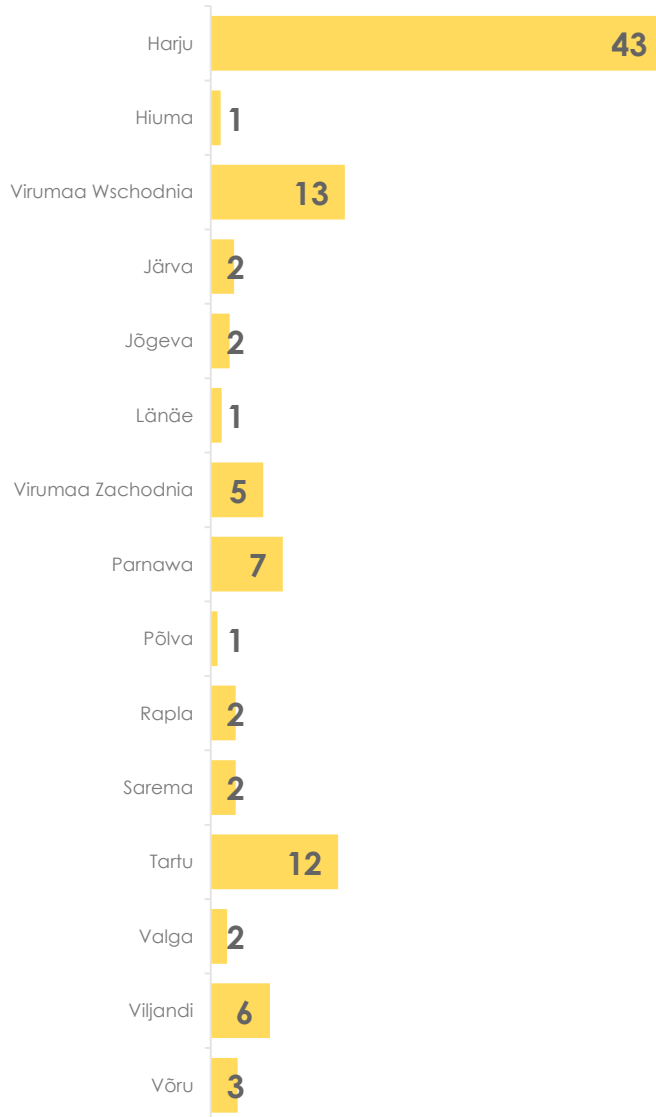
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

WYNIKI DLA ESTONII

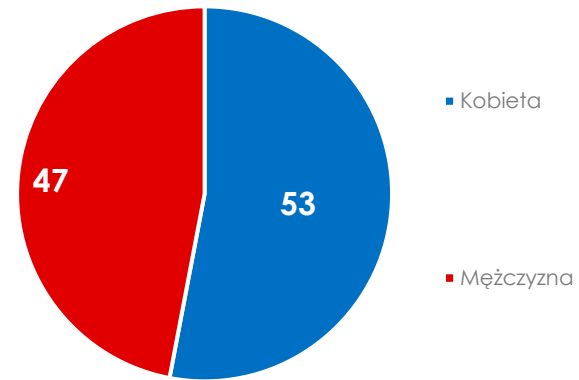

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Estonii

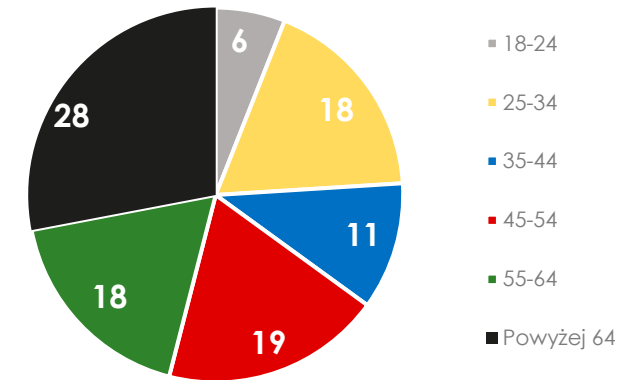
Prowincja (%)

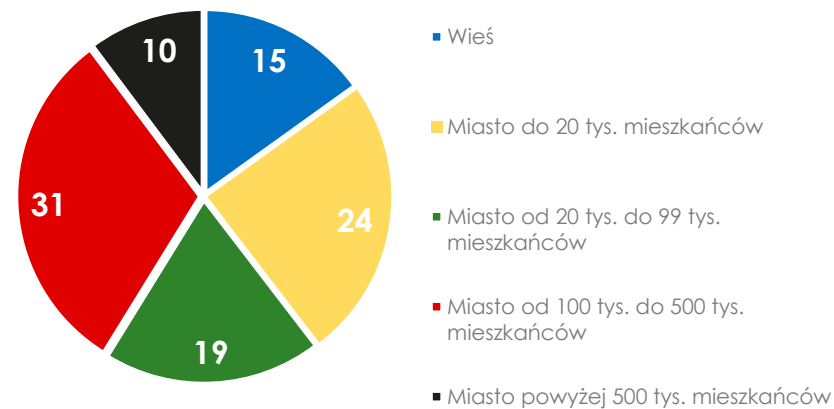
Płeć (%)

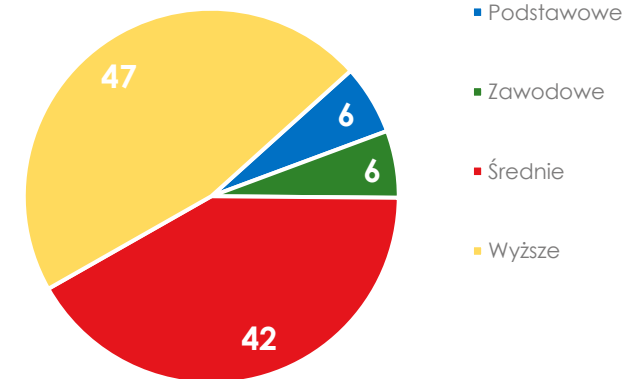
Wiek (%)

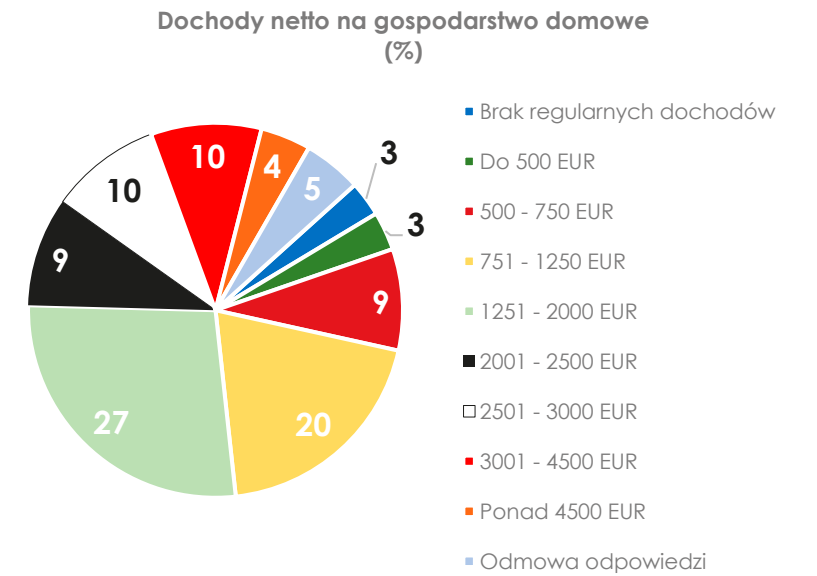
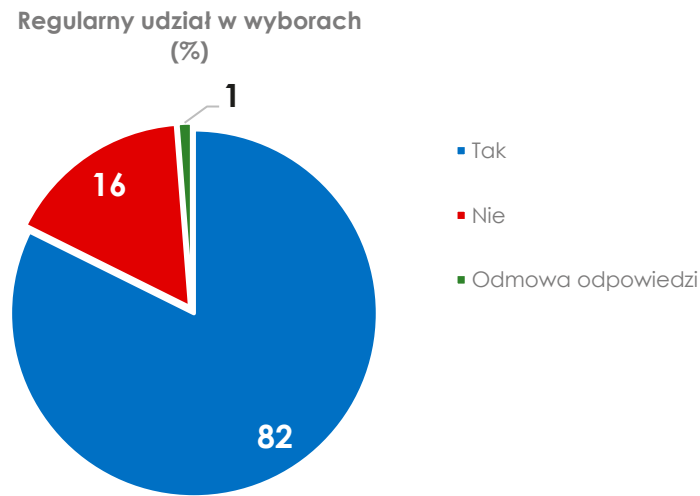
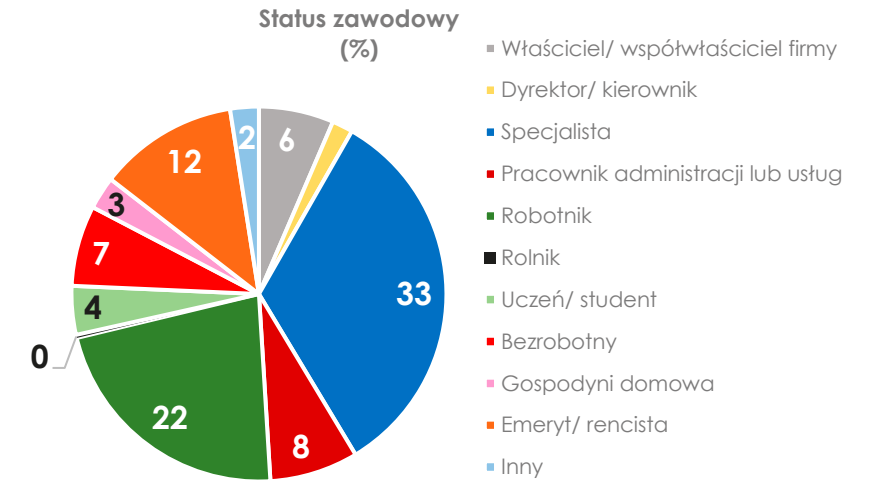
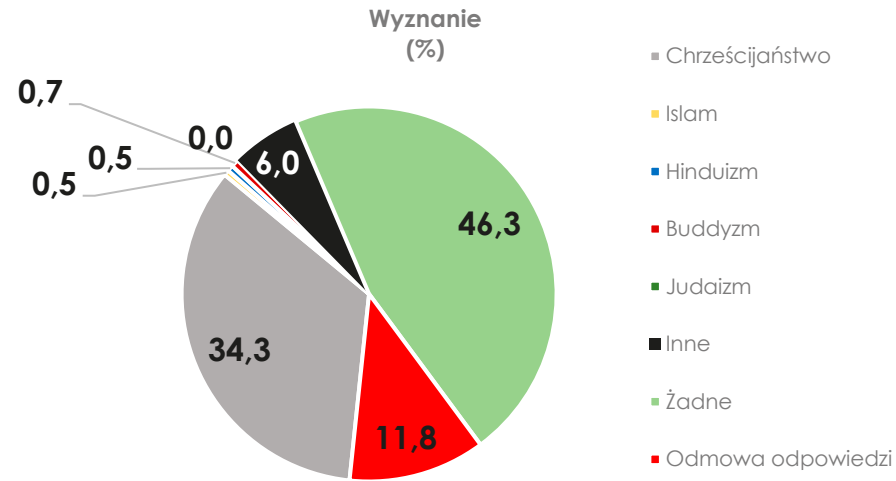
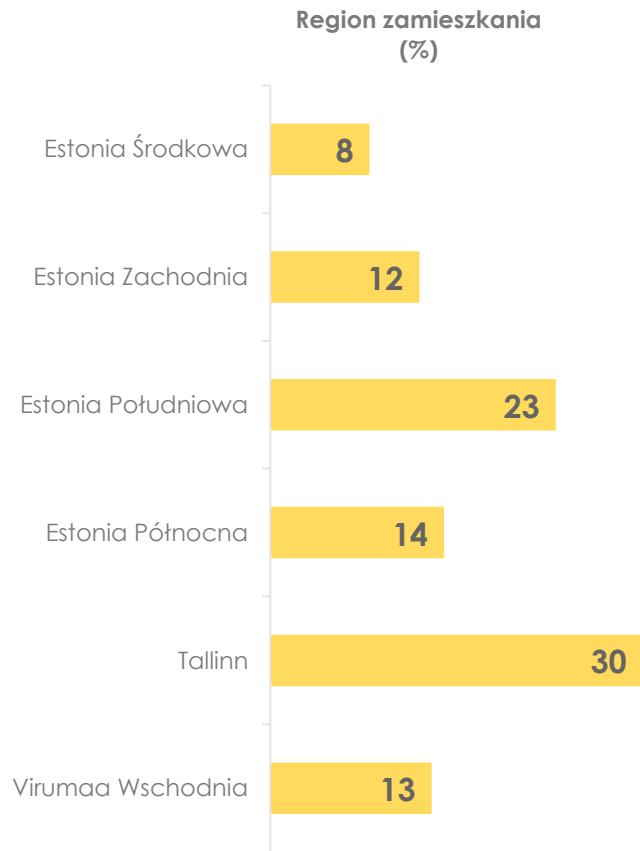
Wielkość miejscowości zamieszkania (%)

Poziom wykształcenia (%)

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Estonii

Wojna na Ukrainie

1-13|07|23

N=982

75

RAPORT IES
1/2023

WOJNA:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepełne TAK	Niepełne NIE	Pewne NIE	NIE%
POTĘPIAM AGRESJĘ ROSJI NA UKRAINĘ	83	92	68	24	4	4	8
UKRAINA I ROSJA POWINNY JAK NAJSZYBCIEJ PRZYSTĄPIĆ DO ROZMÓW POKOJOWYCH	57	62	35	27	20	18	38
PO ZAKOŃCZENIU WOJNY, ROSJA POWINNA WYPŁACIĆ UKRAINIE WYSOKIE ODSZKODOWANIE	78	91	59	32	5	4	9
MIĘDZYNARODOWY TRYBUNAŁ POWINIEN ZBADAĆ, CZY ROSJA POPEŁNIŁA ZBRODNIĘ WOJENNE W UKRAINIE	71	91	39	52	6	3	9

EUROPA I ZACHÓD:

KRAJE UE DOŚWIADCZONE KOMUNIZMEM POWINNY SZCZEGÓLNIIE WSPIERAĆ UKRAINĘ W WALCE Z ROSJĄ	58	84	14	70	13	3	16
WOJNA W UKRAINIE JEST KORZYSTNA DLA USA I EUROPY ZACHODNIEJ, BO OSŁABIA ROSJĘ	57	66	18	48	28	6	34
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ ZA CAŁĄ EUROPE	73	79	57	22	9	12	21
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ TAKŻE ZA MÓJ KRAJ	71	76	52	25	12	12	24
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO NATO	73	83	50	33	9	8	17
KONSEKWENCJĄ WOJNY W UKRAINIE BĘDZIE WIĘKSZA SOLIDARNOŚĆ EUROPY WOBEC WSPÓLNYCH ZAGROŻEŃ	68	90	34	56	7	3	10
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO UNII EUROPEJSKIEJ	77	84	61	23	8	8	16

WNIOSKI Z BADANIA

Estończycy są spójni w swoich opiniach dotyczących wojny rosyjsko-ukraińskiej. Niemalże jednogłośnie potępiają agresję Rosji, a postawa ta jest zinternalizowana w wysokim stopniu, bo w 68%. Są też przekonani, że Rosja powinna wypłacić Ukrainie wysokie odszkodowania finansowe. Prawie każdy Estończyk twierdzi, że Międzynarodowy Trybunał powinien zbadać, czy Rosja popełniła zbrodnie wojenne w Ukrainie – ta postawa jednak nie jest już tak silnie ugruntowana, bowiem połowa badanych nadal waha się w swojej opinii.

Zagadnienie, które bardziej **podzieliło obywateli Estonii, to rozmowy pokojowe pomiędzy Ukrainą i Rosją**. Większość Estończyków uważa, że powinno dojść do nich jak najszybciej, ale ich pewność w tej materii jest umiarkowana (35%). Być może trudno uwierzyć im, że rozmowy pokojowe miałyby w tej chwili sens, albo że w ogóle istnieje szansa, by do nich doszło (na co wskazywałyby także spory odsetek odpowiedzi negatywnych).

Podobnie spójne są opinie Estończyków o wojnie rosyjsko-ukraińskiej w kontekście Europy i Zachodu. Uważają oni z dużym przekonaniem, że dziś Ukraińcy walczą nie tylko za swoje państwo, ale i całą Europę. **A także za Estonię – 52% respondentów ma to zinternalizowane**. Widać jednak, że mimo wiary i solidarności z Ukrainą, **brakuje wśród Estończyków przekonania, że cała Europa okaże solidarność w obliczu wspólnych zagrożeń**, choć dziewięciu na dziesięciu Estończyków tak deklaruje.

Zdecydowana większość (84%) wierzy też, że Ukraina powinna przystąpić do Unii Europejskiej, a Index pewności uzyskuje tu najwyższą wartość 77 pkt. **Przystąpienie Ukrainy do NATO wzbudza nieco więcej wątpliwości** niż Unia Europejska. Niemniej połowa obywateli ma także tu postawę ugruntowaną na „TAK”.

Estończycy nie są przekonani, czy wojna rosyjsko-ukraińska jest korzystna dla USA i Europy Zachodniej ze względu na osłabienie Rosji. Niepewność w tym obszarze wynikać może zarówno z braku wiary w faktyczne osłabienie agresora, jak i braku realnych korzyści dla Zachodu.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

MÓJ KRAJ:	INDEX	TAK%	Pewne TAK / Niepewne TAK / Niepewne NIE / Pewne NIE				NIE%
			Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	57	58	29	29	26	16	42
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	67	81	38	43	12	7	19
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	30	13	6	7	45	42	87
MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	34	22	10	12	37	40	78
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	55	63	23	40	25	12	37
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BRONĀ DO WALKI Z ROSJĄ	61	69	38	31	14	17	31
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODŹCOM Z UKRAINY	69	87	39	48	9	5	13
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	65	70	44	26	17	14	30
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	55	59	23	36	29	12	41
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	58	73	17	56	22	5	27
UCHODŹCY:							
UCHODŹCY Z UKRAINY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	52	55	19	35	31	15	45
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATEŁOM	43	39	20	19	29	33	61
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	43	39	22	17	27	35	61

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”
Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”
Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Choć zdecydowana większość Estończyków (81%) twierdzi, że popiera dotychczasową reakcję rządu na wojnę rosyjsko-ukraińską oraz że ich kraj udzielił odpowiedniej pomocy uchodźcom, w rzeczywistości spory odsetek (45%) ma w tej drugiej kwestii pewne wątpliwości. Jednocześnie widać dość ugruntowaną postawę odrzucającą neutralność Estonii w obliczu wojny. Można zatem przypuszczać, że Estończycy uważają, że ich państwo powinno robić nieco więcej w kontekście pomocy Ukrainie, zwłaszcza że większość obywateli opowiada się za dalszym wsparciem (w tym militarnym i finansowym) Ukrainy, nawet jeśli byłoby to kosztowne.

Estończyków dzieli opinia, co do tego, czy ich państwo powinno mniej zajmować się Ukrainą, a więcej własnymi obywatelami. Występuje tu duże wahanie oraz słabiej ugruntowane postawy, choć przeważają odpowiedzi twierdzące. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że **Estończycy nie chcą pozostawać neutralni wobec wojny, ale nie chcą też, żeby jej konsekwencje odbijały się na nich.**

Wysoka niepewność, mimo zdecydowanej większości odpowiedzi twierdzących, towarzyszy potencjalnej możliwości zarobku przy odbudowie Ukrainy przez estońskie firmy.

Estończycy nie mają ugruntowanych postaw co do tego, czy wojna wpływa bezpośrednio na ich dzisiejsze życie. Kwestia ta najwyraźniej nie dotyczy społeczeństwa równomiernie, aczkolwiek 1/3 wyraźnie odczuwa konsekwencje wojny w swoim życiu.

Zagadnieniem polaryzującym Estończyków jest kwestia pobytu uchodźców z Ukrainy w ich kraju. Choć ponad połowa deklaruje, że Ukraińcy **powinni jak najszybciej wrócić do własnego kraju, to jedynie dla 19% jest to postawa ugruntowana.** Nie obawiają się oni także o odbieranie pracy przez Ukraińców, w większości Estończycy nie uważają też, jakoby Ukraińcy uzyskiwali zbyt dużą pomoc społeczną w ich kraju.

Stosunek do Rosji

EUROPA I ZACHÓD:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepełne TAK	Niepełne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE UŚWIADOMIŁA ZACHODOWI, JAK NIEBEZPIECZNA JEST ROSJA POD RZĄDAMI PUTINA	73	87	48	39	9	4	13
ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA CAŁEJ EUROPY ŚRODKOWEJ	69	77	45	32	15	8	23
ROSJA PO WOJNIE POWINNA ZOSTAĆ ZMUSZONA PRZEZ ZACHÓD DO OGRANICZENIA ZDOLNOŚCI MILITARNYCH	63	89	25	63	8	4	11

Stosunek Estończyków do Rosji na poziomie deklaracji wydaje się spójny i jasny. Na poziomie emocjonalnym obserwujemy wahanie. Prawie wszyscy obywatele Estonii twierdzą, że wojna uświadomiła Zachodowi, jak niebezpieczna jest Rosja pod rządami Putina, a postawa jest dość ugruntowana. Wyniki wskazują też na wyraźne poczucie zagrożenia dla całej Europy Środkowej.

Mimo dość dużej pewności co do nieprzewidywalności Rosji, naród estoński **nie ma dobrze ugruntowanej opinii w kwestii konieczności rozbrojenia Rosji po wojnie i ograniczenia jej zdolności militarnych**, choć zdecydowana większość podziela tę opinię.

MÓJ KRAJ:

ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA MOJEGO KRAJU	68	76	45	31	14	10	24
PRZEBIEG WOJNY W UKRAINIE ZMNIĘSIŁ MÓJ LĘK PRZED ROSJĄ	50	34	7	27	60	6	66
ROSJA MOŻE KIEDYŚ ZAATAKOWAĆ MÓJ KRAJ, UŻYWAJĄC BRONI ATOMOWEJ	60	63	35	28	22	16	37
OBAWIAM SIĘ ROSYJSKICH CYBERATAKÓW NA MÓJ KRAJ	59	60	46	14	13	27	40
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W POLITYCE	57	64	21	43	28	8	36
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W MEDIACH I INTERNECIE	64	68	36	33	22	10	32
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W GOSPODARCE	65	72	41	31	16	11	28
ROSJA POTAJEMNIE FINANSUJE DZIAŁANIA SKIEROWANE PRZECIWKO MOJEMU KRAJOWI	61	72	26	46	21	8	28

Wysoki poziom lęku widać u Estończyków, gdy pytamy ich o bezpieczeństwo własnego kraju. Większość z umiarkowaną pewnością (45%) widzi w trwającym konflikcie realne zagrożenie dla ich kraju, a **największy strach zdają się wzbudzać potencjalne cyberataki.** Przebieg działań wojennych nie zmniejszył strachu przed Rosją, 63% mówi, że Rosja może użyć broni atomowej, a 35% jest nawet tego pewnych.

Większość Estończyków (64%) deklaruje, że **dostrzega w swoim kraju wpływy rosyjskie w polityce.** W mediach i Internecie oraz w gospodarce to odpowiednio 68 i 72%. Mimo że są to postawy w większości umiarkowanie ugruntowane, to na przykład **dla wpływów rosyjskich w estońskiej gospodarce ten wskaźnik wynosi aż 41%.**

Natomiast mimo wysokiego odsetka deklaracji na „TAK” (72%), Estończycy mają **niskie przekonanie, by Rosja potajemnie finansowała działania skierowane przeciwko Estonii, ale trzeba tu dodać, iż wyklucza to z pewnością jedynie 8% respondentów.**

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

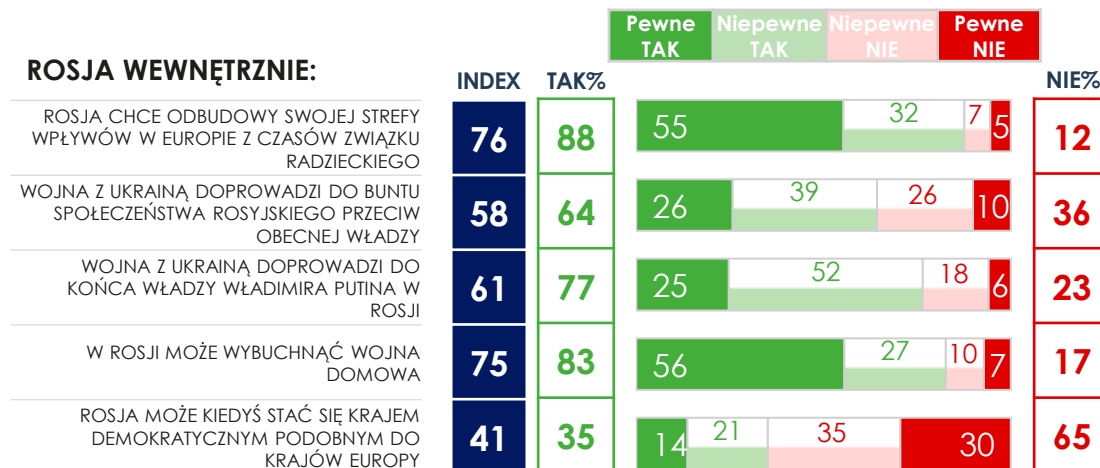
Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

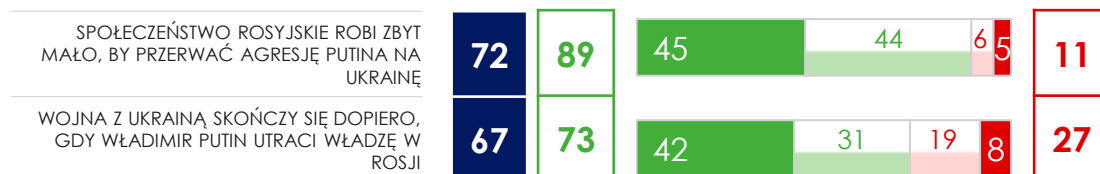
ROSJA WEWNĘTRZNIE:

Estończycy najmocniej są przekonani (88%), że Rosja dąży do odbudowy swojej pozycji w Europie na miarę takiej, jaką miał Związek Radziecki. 55% to opinie ugruntowane w tej kwestii. Zwracają również uwagę wysokie Indeksy tak przy tym stwierdzeniu, jak i przy możliwości wybuchu wojny domowej w Rosji, co wskazuje na wysoki stopień emocjonalnego zaangażowania odpowiadających wobec obydwu problemów.

Respondenci nie wierzą też w demokratyzację Rosji w przyszłości (65%), choć zakładają możliwość wybuchu wojny domowej w tym państwie – pogląd ten jest zinternalizowany w najwyższym stopniu, bo aż przez 56% obywateli Estonii. Ich zdaniem, wiele będzie zależało od zdolności do odsunięcia od władzy Putina, na co trwająca w Ukrainie wojna stworzyła szansę – deklaruje tak aż 77% badanych, a co czwarty jest tego nawet pewien.

ROSJA A WOJNA:

Estończycy wskazują zdecydowanie, że społeczeństwo rosyjskie robi zbyt mało, by przerwać agresję na Ukrainę. Jest tego zdania aż 89% obywateli, a 45% jest tego pewnych.

Większość obywateli Estonii uważa, że wojna z Ukrainą zakończy się dopiero po utraceniu władzy przez Władimira Putina. Odpowiedzi na „TAK” w tej sprawie udzieliło z emocjonalną pewnością aż 42% ankietowanych.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

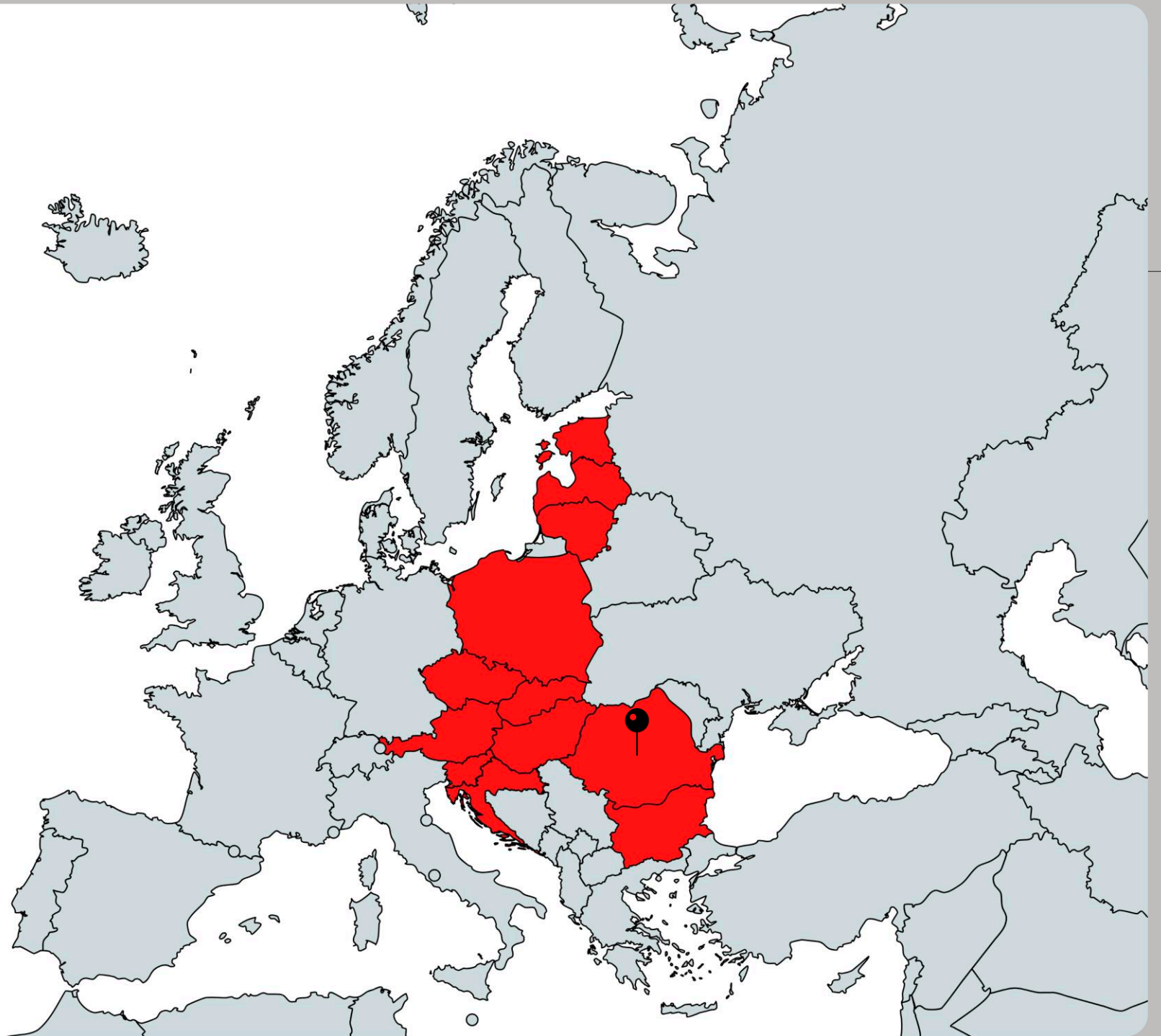
NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

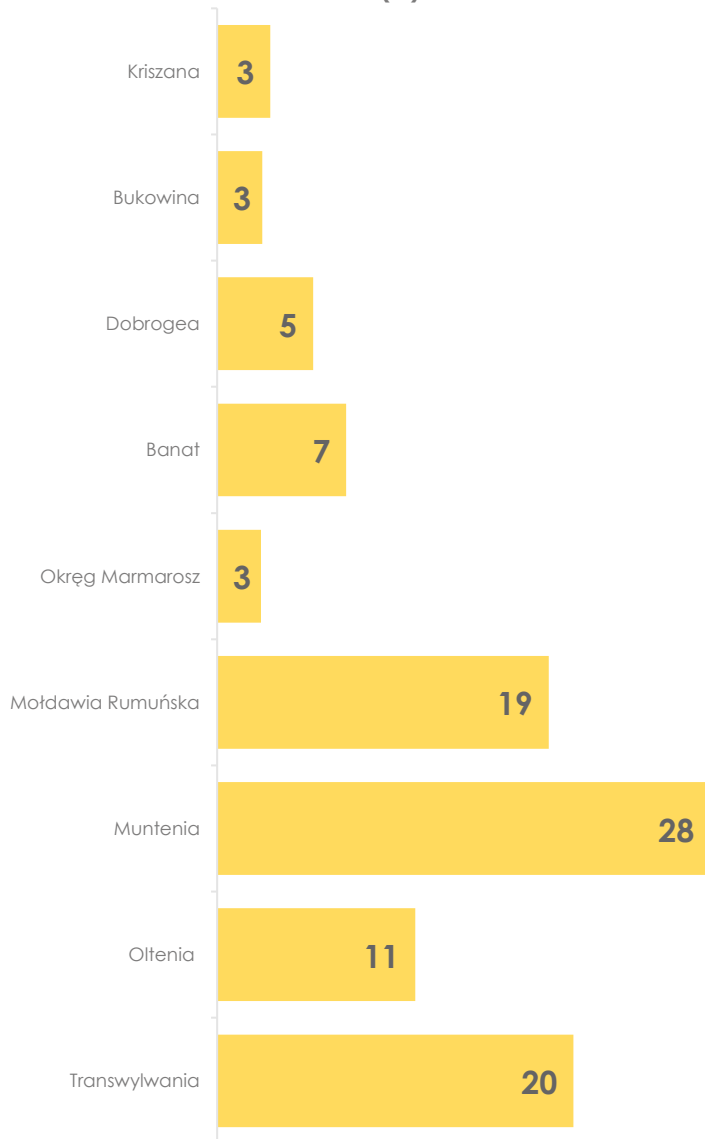
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

WYNIKI DLA RUMUNII

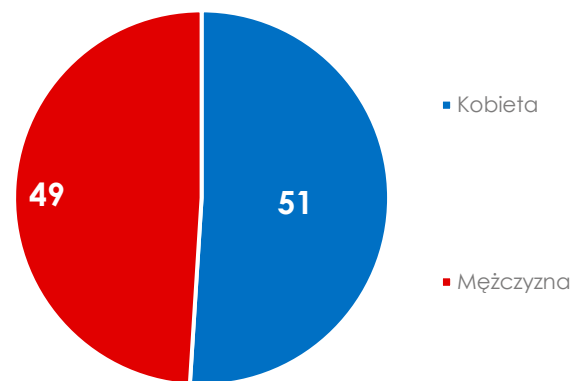

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Rumunii

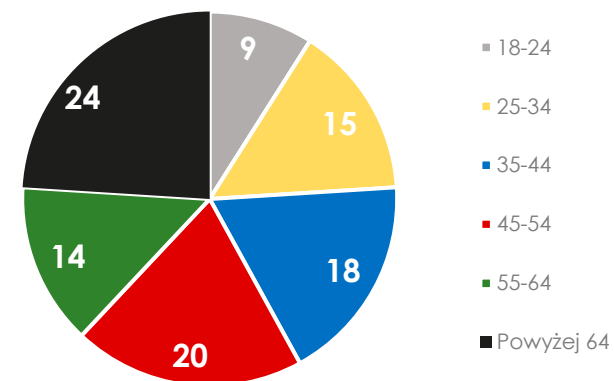
Kraina historyczna (%)

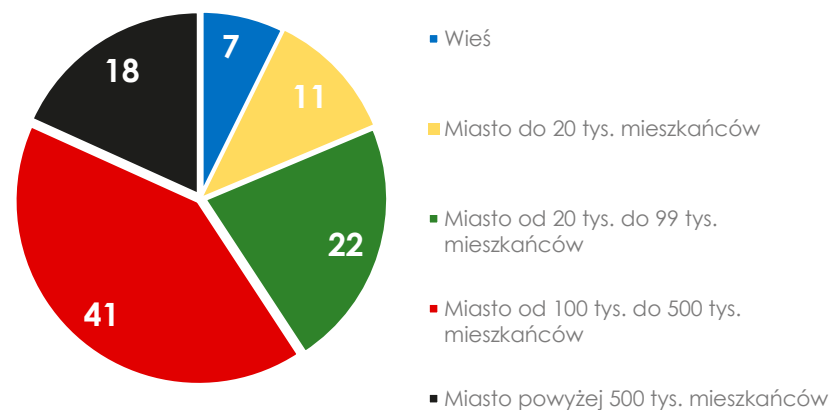
Płeć (%)

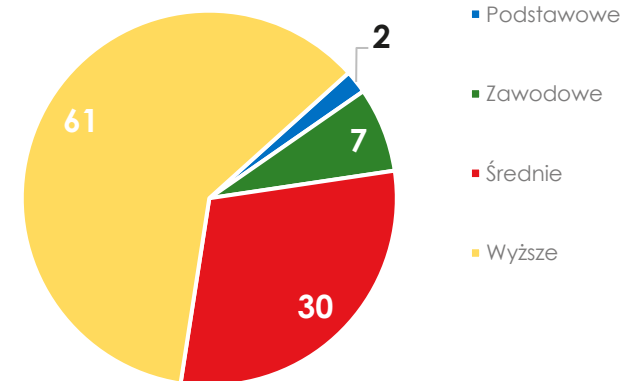
Wiek (%)

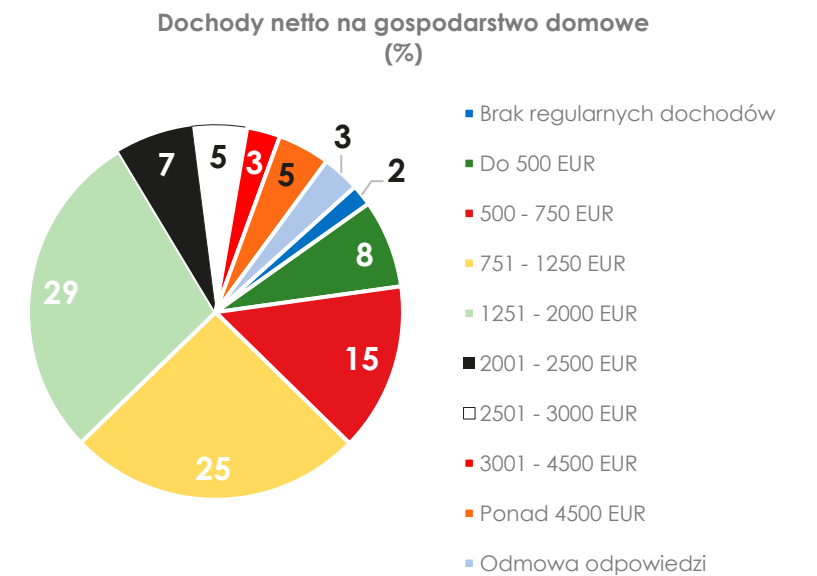
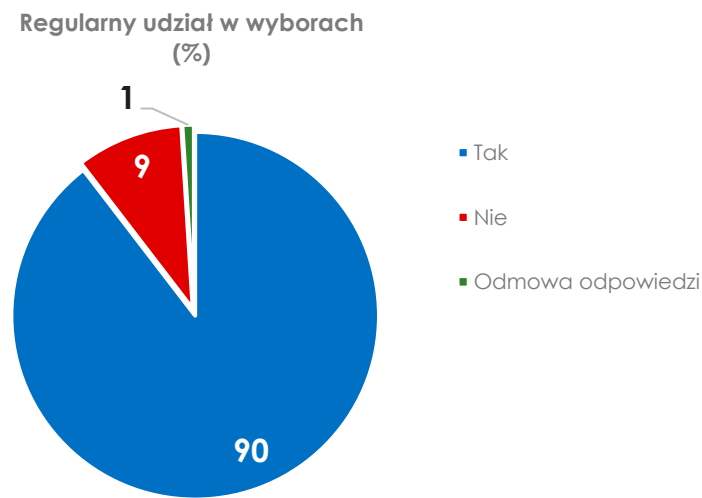
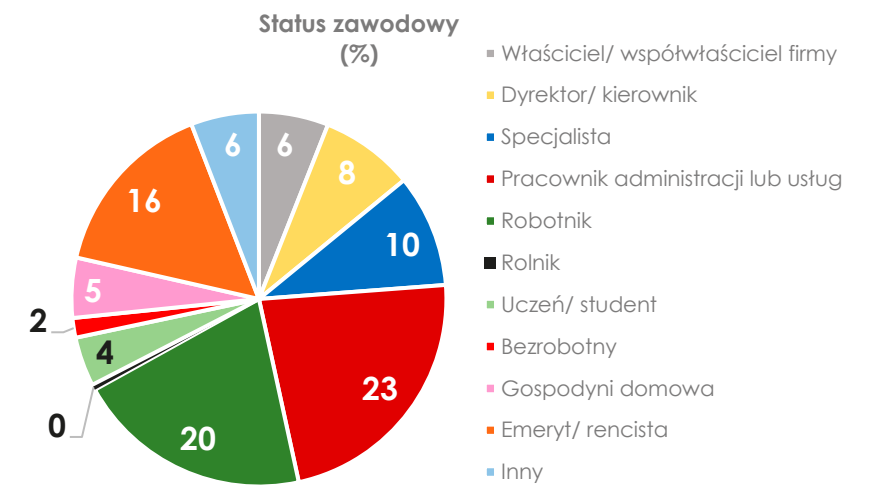
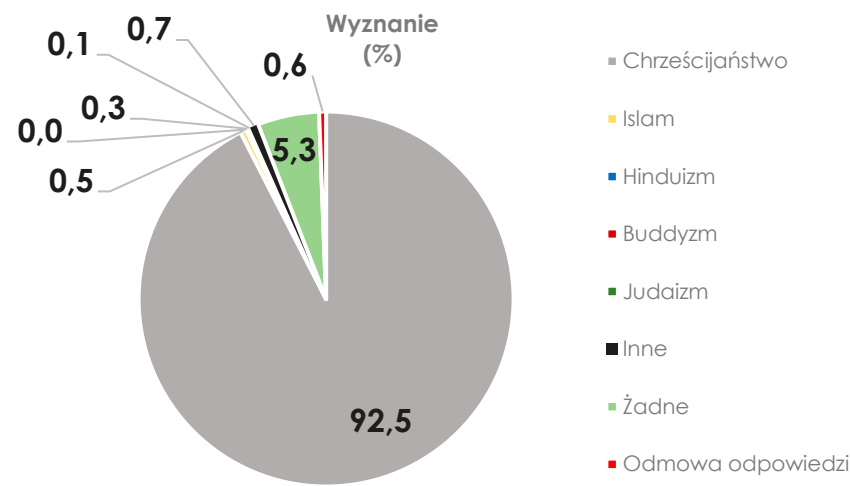
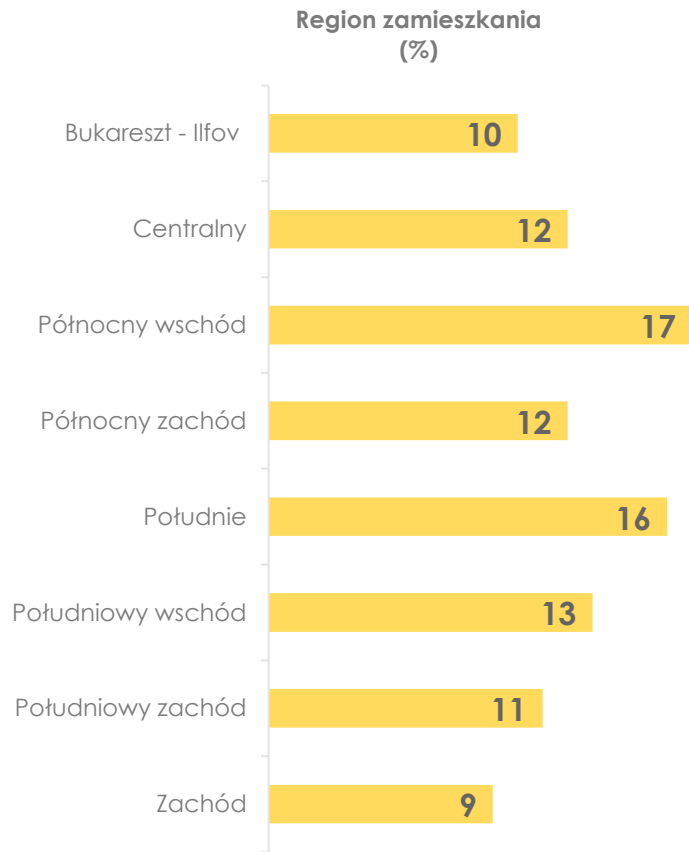
Wielkość miejscowości zamieszkania (%)

Poziom wykształcenia (%)

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Rumunii

Wojna na Ukrainie

1-13|07|23

N=1008

83

RAPORT IES
1/2023

WOJNA:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepełne TAK	Niepełne NIE	Pewne NIE	NIE%
POTĘPIAM AGRESJĘ ROSJI NA UKRAINĘ	77	89	58	31	5	6	11
UKRAINA I ROSJA POWINNY JAK NAJSZYBCIEJ PRZYSTĄPIĆ DO ROZMÓW POKOJOWYCH	79	93	56	37	4	3	7
PO ZAKOŃCZENIU WOJNY, ROSJA POWINNA WYPŁAĆ UKRAINIE WYSOKIE ODSZKODOWANIE	77	87	59	28	7	6	13
MIĘDZYNARODOWY TRYBUNAŁ POWINIEN ZBADAĆ, CZY ROSJA POPEŁNIŁA ZBRODNI WOJENNE W UKRAINIE	74	91	47	44	5	3	9

EUROPA I ZACHÓD:

KRAJE UE DOŚWIADCZONE KOMUNIZMEM POWINNY SZCZEGÓLNIE WSPIERAĆ UKRAINĘ W WALCE Z ROSJĄ	57	68	17	51	28	4	32
WOJNA W UKRAINIE JEST KORZYSTNA DLA USA I EUROPY ZACHODNIEJ, BO OSŁABIA ROSJĘ	54	60	14	46	34	6	40
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ ZA CAŁĄ EUROPE	50	45	29	16	27	28	55
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ TAKŻE ZA MÓJ KRAJ	44	38	21	17	31	31	62
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO NATO	62	68	41	27	15	17	32
KONSEKWENCJĄ WOJNY W UKRAINIE BĘDZIE WIĘKSZA SOLIDARNOŚĆ EUROPY WOBEC WSPÓLNYCH ZAGROŻEŃ	63	75	30	45	17	8	25
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO UNII EUROPEJSKIEJ	64	71	40	31	15	14	29

WNIOSKI Z BADANIA

Rumuni są spójni w swoich opiniach dotyczących wojny rosyjsko-ukraińskiej – zwracają uwagę bardzo wysokie wartości Indexu pewności emocjonalnej w tej kwestii. Opinia publiczna wyraźnie potępia agresję Rosji na Ukrainę, a opinie są solidnie ugruntowane (ponad 58%). Analogicznie mocno ugruntowane w społeczeństwie jest przekonanie o konieczności wypłaty przez Rosję odszkodowania Ukrainie, jak i o konieczności wydania wyroku przez Międzynarodowy Trybunał w sprawie popełnionych przez Rosjan zbrodni wojennych w Ukrainie. W niczym nie przeszkadza to jednak Rumunom, aby optować także za rozmowami pokojowymi – aż 56% społeczeństwa Rumunii opowiada się w sposób zdecydowany za takim rozwiązaniem, a jedynie 7% ma w tej sprawie jakieś wątpliwości.

Rumuni są podzieleni w kwestii tego, czy Ukraińcy faktycznie walczą dziś za całą Europę, a opinie zarówno twierdzące, jak i przeczące są ugruntowane na tym samym poziomie (28-29%). Nie sądzą również, by Ukraińcy walczyli także za ich kraj – aż 62% zaprzecza takiej tezie, a 31% czyni to w sposób zdecydowany. Koreluje z tym przekonanie 68%, że wspólna przeszłość – doświadczenie komunizmu – nie obliguje do większej solidarności z walczącymi Ukraińcami. Generalnie nie widać, by w głębi duszy Rumuni czuli, że trwająca wojna wpływa na zwiększoną solidarność Europy w obliczu zagrożeń. Wprawdzie 75% badanych złożyło taką deklarację, ale jedynie 30% w to zdecydowanie wierzyło.

Rumuni uważają w większości, że Ukraina powinna stać się członkiem zarówno UE (71%, w tym 40% w sposób zdecydowany), jak i NATO (68% deklarujących, w tym 41% mówiących w tej sprawie zdecydowanie „TAK”). Zdecydowanych przeciwników przystąpienia Ukrainy do NATO w Rumunii jest jednak 17%, a do UE – 14%.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

MÓJ KRAJ:	INDEX	TAK%	Pewne TAK / Niepewne TAK / Niepewne NIE / Pewne NIE				NIE%
			Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	59	65	30	35	22	13	35
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	58	70	17	54	26	4	30
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	39	21	10	11	51	28	79
MÓJ KRAJ POWINNIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	59	59	35	25	22	19	41
MÓJ KRAJ POWINNIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	40	33	18	15	30	37	67
MÓJ KRAJ POWINNIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BRONĀ DO WALKI Z ROSJĄ	40	34	17	18	30	36	66
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODŹCOM Z UKRAINY	80	93	60	33	3	4	7
MÓJ KRAJ POWINNIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	53	53	26	27	27	20	47
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINNIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	67	84	36	48	10	6	16
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	63	78	26	52	18	4	22
UCHODŹCY:							
UCHODŹCY Z UKRAINY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	57	67	17	50	27	6	33
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATEŁOM	46	43	22	21	27	30	57
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	58	63	31	32	21	16	37

Rumuni mają najbardziej ugruntowaną opinię w kwestii tego, że udzielili już odpowiedniego wsparcia walczącej Ukrainie (93%, w tym 60% ma to zinternalizowane), tak na poziomie zaangażowania społecznego, jak i rządowego, i z tego powodu dystansują się wobec dalszych takich zobowiązań w przyszłości. Pozytywną opinię o dotychczasowych działaniach władz w tej sprawie ma 70% społeczeństwa, choć wyraźnie nie jest to opinia ugruntowana: waha się na „TAK” 54%, na „NIE” – 26%. W konsekwencji większość Rumunów uważa, że ich kraj powinien raczej pozostać neutralny wobec wojny (59%, w tym dla 35% to postawa ugruntowana), a już z pewnością nie powinien dostarczać broni czy angażować się finansowo. Zapewne jest też to konsekwencją tego, iż wysoki odsetek Rumunów deklaruje, że ich rząd powinien mniej zajmować się Ukrainą, a więcej własnymi obywatelami – odpowiedziało tak aż 84%, a tylko 6% było tej opinii zdecydowanie przeciwnych. Podsumowując ten wątek, trzeba zauważyć, że Rumuni, potępiając samą agresję Rosji na Ukrainę w sposób zdecydowany, są już tym problemem wyraźnie zmęczeni, co widać także w odpowiedziach na pytanie, czy wojna bezpośrednio dotyka ich życia. 60% mówi, że „TAK”, a blisko co trzeci (30%) odczuwa to z całą mocą. Nie rekompensuje tego nawet perspektywa ewentualnych zarobków przy odbudowie Ukrainy, wątpi w to zresztą zdecydowana większość społeczeństwa.

W tej sytuacji nie może dziwić, że większość Rumunów (67%) deklaruje, że ich zdaniem uchodźcy z Ukrainy powinni jak najszybciej wrócić do siebie, choć odpowiedzi nie są ugruntowane na tyle mocno, by twierdzić, że jest to zinternalizowana postawa większości.

Obszar niepewności w tej sprawie jest naprawdę duży i potęguje go jeszcze niejednoznaczność w kwestii konkurowania z Ukraińcami o miejsca pracy czy pomoc społeczną, nie można jednak nie zauważyć, że 1/3 Rumunów przejawia silnie ugruntowaną postawę negatywną w obydwu kwestiach.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”
Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”
Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

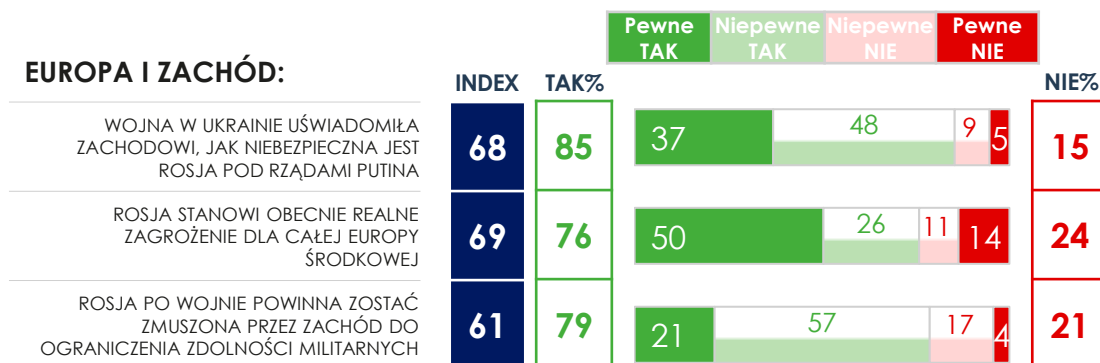
1-13|07|23

N=1008

85

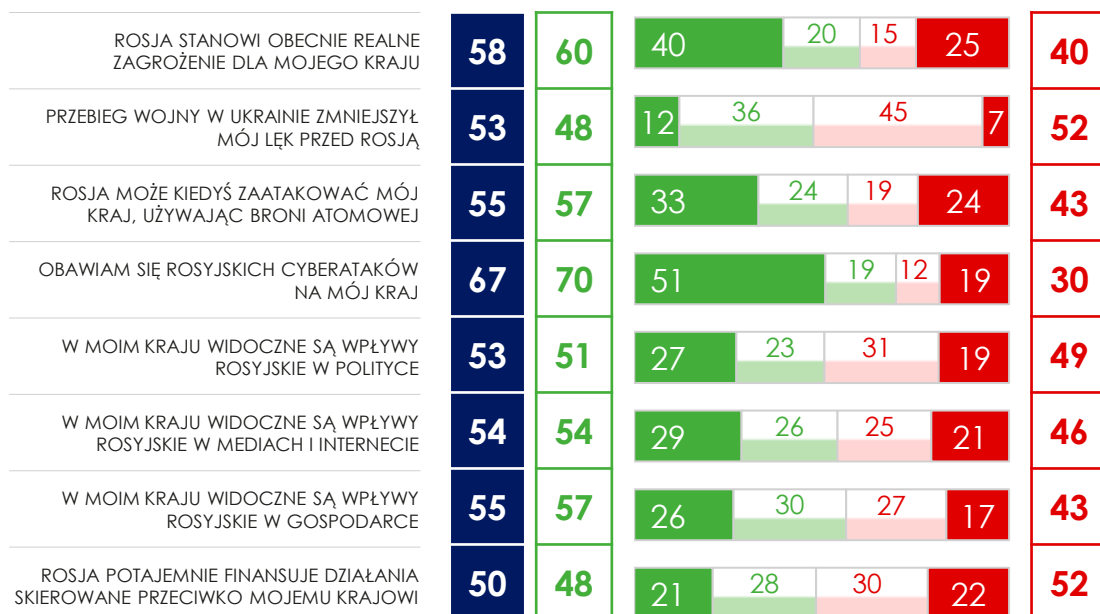
RAPORT IES
1/2023

EUROPA I ZACHÓD:

Stosunek Rumunów do Rosji na poziomie deklaratywnym zdaje się spójny i zgodny. Na poziomie emocjonalnym widoczne jest jednak wahanie. Pomimo tego, że – jak już wiemy – większość Rumunów uważa, że powinni jako państwo pozostawać neutralni w obliczu wojny, **połowa z nich jest przekonana, że Rosja stanowi obecnie realne zagrożenie dla Europy Środkowej – 50% to pewne „TAK”**, podczas gdy zdania przeciwnego było jedynie 14% badanych. Jeszcze większa jest przewaga deklarowanego „TAK” (85%) w kwestii tego, że dopiero wojna uświadomiła Zachodowi, czym jest Rosja Putina. Natomiast ich realizm przejawia się w tym, że są mocno sceptyczni co do zdolności Zachodu do ograniczenia zdolności militarnych Rosji na przyszłość.

MÓJ KRAJ:

Rumuni są świadomi tego, że Rosja stanowi realne zagrożenie dla ich kraju – deklaruje to 60%, a 40% jest o tym przekonanych z dużą pewnością. Warto jednak zwrócić uwagę, że **25% społeczeństwa w ogóle nie dostrzega takiego zagrożenia**.

Pytania o **rosyjskie wpływy w polityce, mediach i Internecie oraz w gospodarce polaryzują społeczeństwo rumuńskie**. Być może to właśnie dlatego Rumuni uważają, że powinni pozostać neutralni wobec wojny – nie chcą się narażać, skoro duża część z nich czuje się zagrożona. Dodatkowo obywatele Rumunii nie mają pewności, czy dotychczasowy przebieg konfliktu zmniejszył ich obawy przed Rosją. We wszystkich tych przekonaniach opinia publiczna jest mocno podzielona.

Większa zgodność występuje co do obawy przed rosyjskimi cyberatakami – ponad połowa obywateli z wysoką pewnością mówi o swoim zaniepokojeniu. Mniejszy odsetek wierzy, że Rosja może zaatakować Rumunię bronią atomową. Ponadto Rumuni w większości nie żywią obaw, że Rosja może potajemnie finansować działania przeciwko ich państwu, a wysoki odsetek osób wahających się sugeruje, że nie jest to kwestia, nad którą się zastanawiają.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

ROSJA WEWNĘTRZNIE:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	72	88	45	43	8	4	12
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY	60	71	27	44	20	9	29
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI	63	69	36	33	18	13	31
W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA	64	76	32	44	17	7	24
ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY	55	56	26	30	27	17	44

W odniesieniu do wewnętrznych spraw Rosji, prawie każda badana wartość wzbudzała wahanie Rumunów, mimo że na poziomie samych deklaracji były to w przeważającej mierze odpowiedzi twierdzące. Najwięcej pewności Rumuni mają względem dążenia Rosji do odbudowy strefy wpływów z czasów ZSRR. Index sięgnął tu 72 pkt, a więc „otarł” się prawie o granice emocjonalnej pewności (75 pkt).

Pomimo wysokiego odsetka deklaracji, Rumuni nie mają pewności, czy wojna z Ukrainą doprowadzi do buntu Rosjan przeciwko władzy, wybuchu wojny domowej i końca władzy Władimira Putina. Przekonanych w tych kwestiach jest nieco ponad 30% obywateli. Kwestie te zdają się obecne w umysłach Rumunów, ale odpowiadające im scenariusze polityczne traktowane są z niskim stopniem realności.

Demokratyzacja Rosji w przyszłości to również kwestia problematyczna dla społeczeństwa rumuńskiego. Choć 56% uznaje to za możliwe, jedynie 26% gotowe byłoby tej tezy bronić na poważnie.

ROSJA A WOJNA:

SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ	66	85	31	53	11	4	15
WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI	66	80	35	45	15	5	20

Pomimo przeważającej większości deklaracji twierdzących (85%), obywatele Rumunii w większości wahają się, rozważając, czy społeczeństwo rosyjskie robi zbyt mało, by przerwać agresję, i czy wojna może skończyć się dopiero po utracie władzy przez Putina. Jedyne co trzeci obywatel w sposób pewny formułuje takie oczekiwania, podczas gdy większość nie ma jednoznaczności w obydwu sprawach. Możliwe, że respondenci z jednej strony nie mają wiedzy, na ile społeczeństwo rosyjskie rzeczywiście może coś zrobić, a z drugiej strony nie mają pewności, na ile wojna to wyłącznie kwestia władzy sprawowanej przez Władimira Putina.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

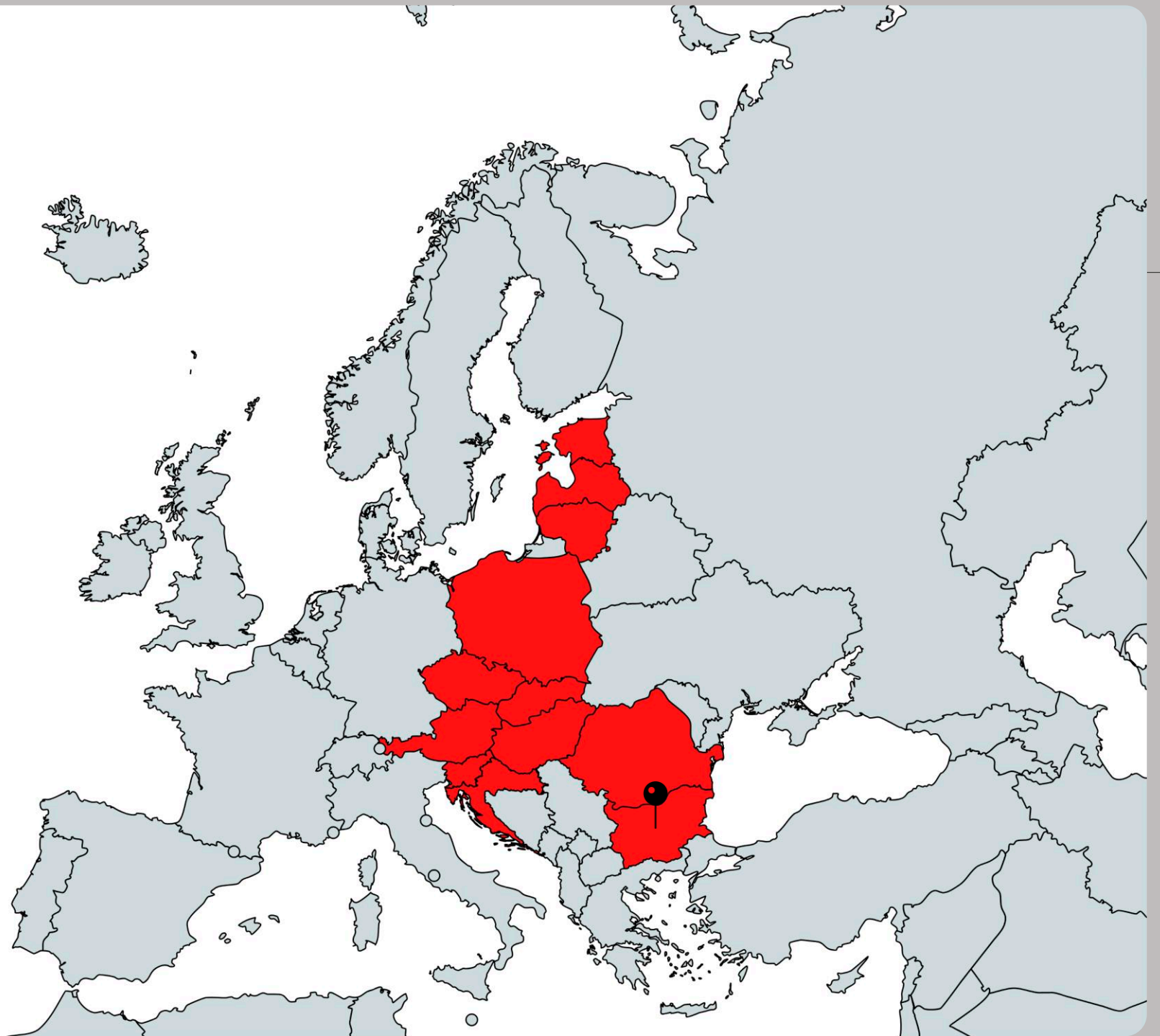
NiepeWne „TAK”/ NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

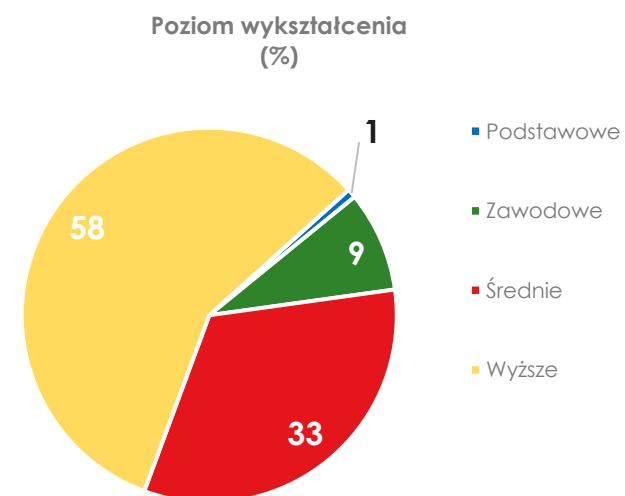
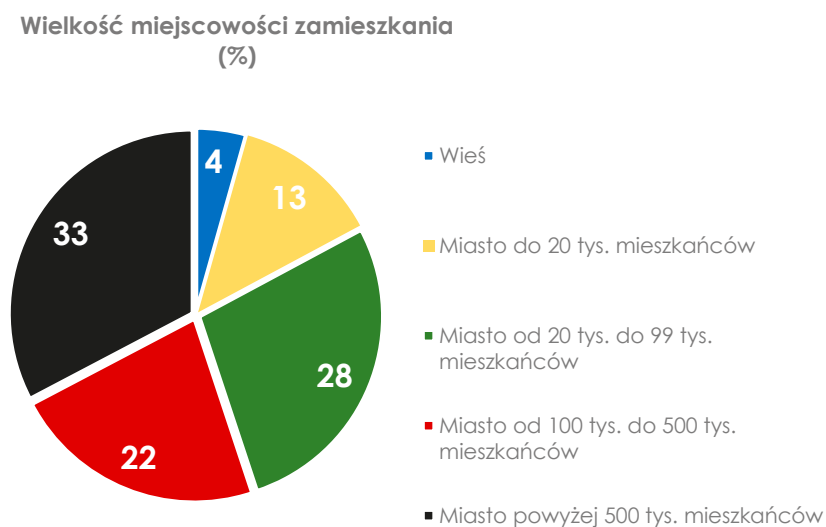
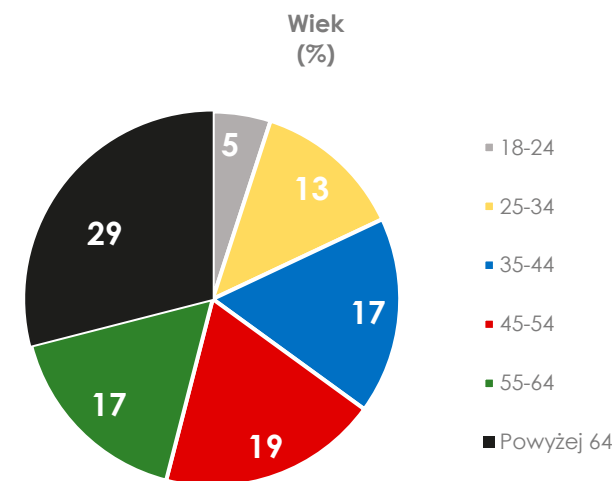
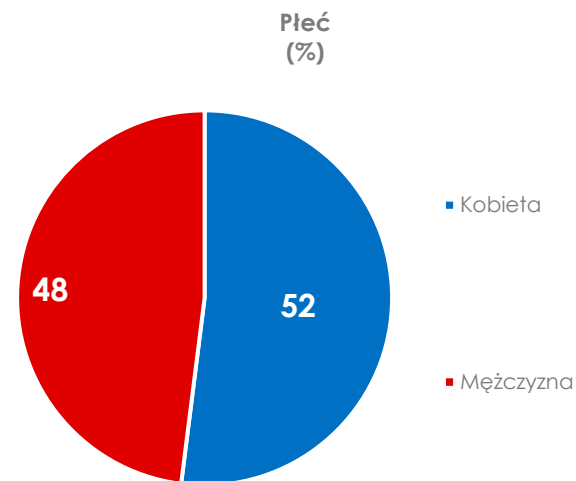
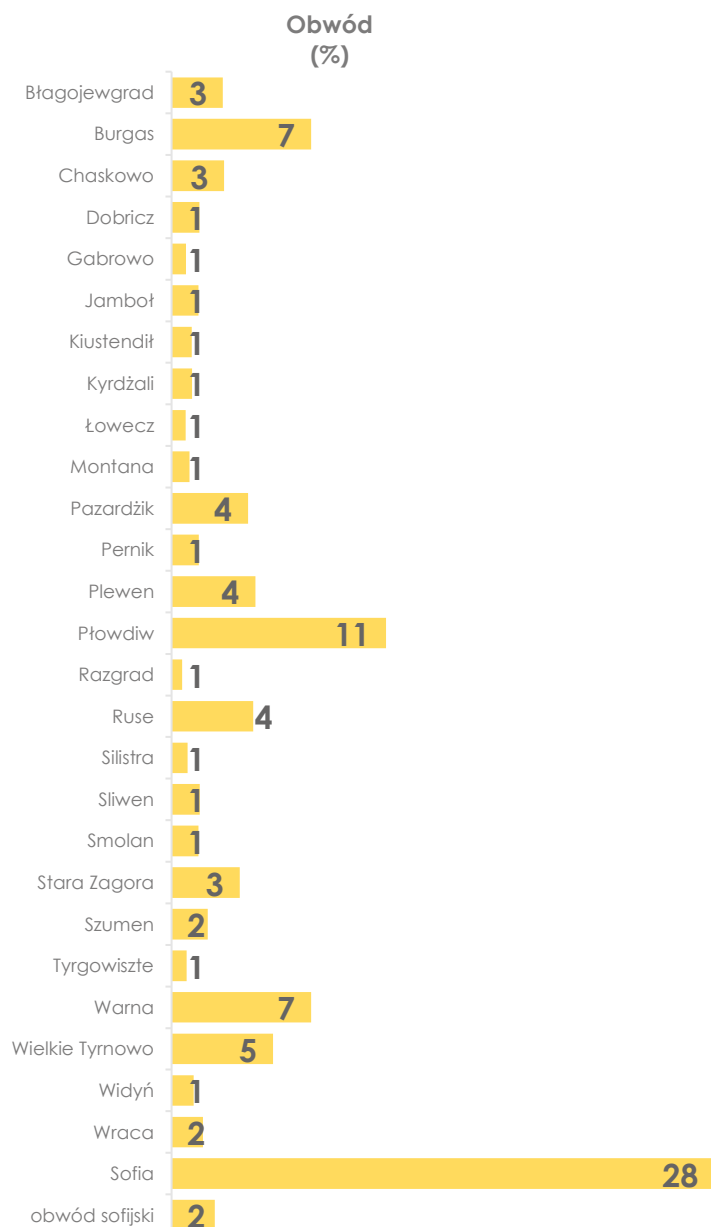
Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

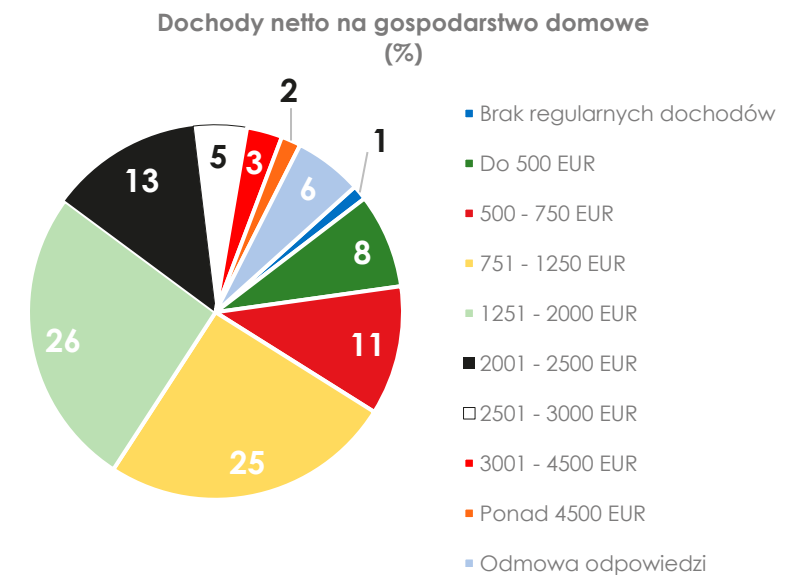
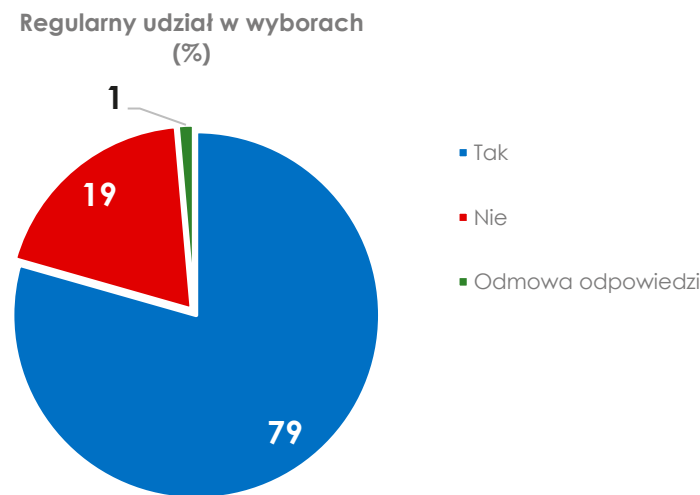
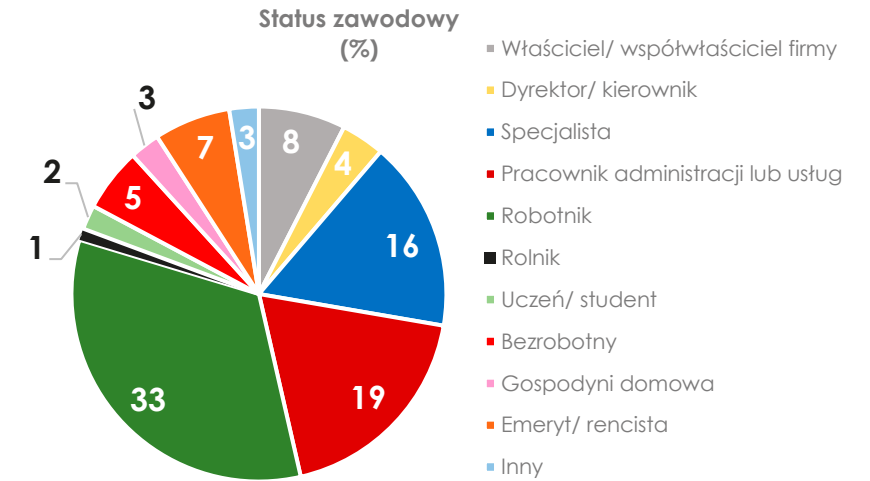
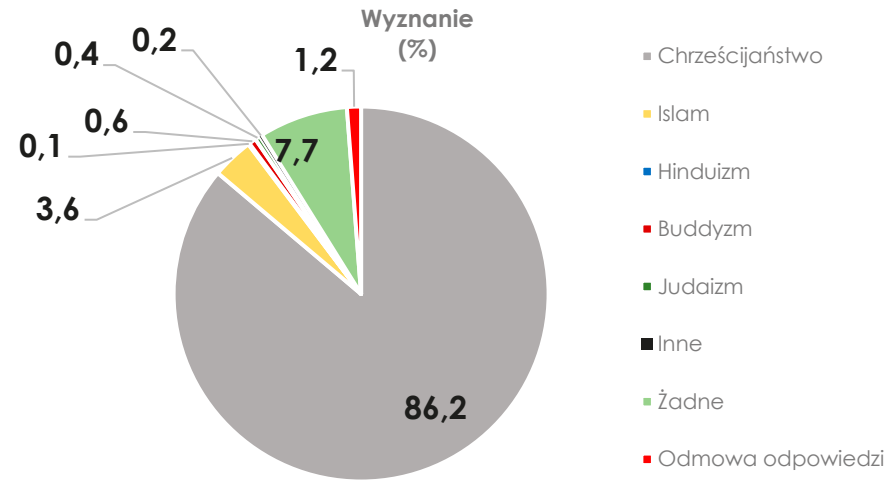
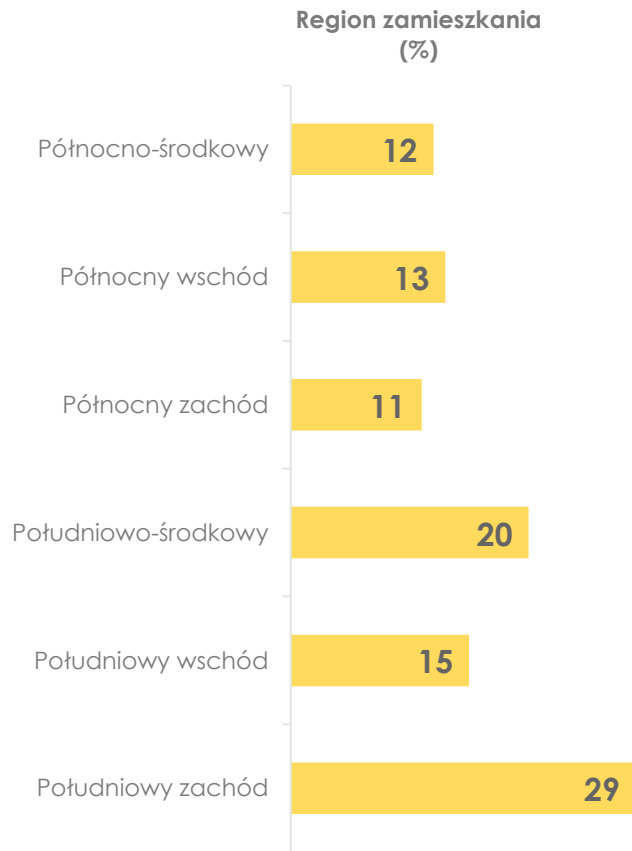
WYNIKI DLA BUŁGARII

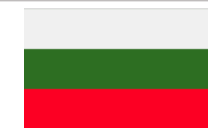
Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Bułgarii

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Bułgarii

Wojna na Ukrainie

1-13|07|23

N=989

91

RAPORT IES
1/2023

WOJNA:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepełne TAK	Niepełne NIE	Pewne NIE	NIE%
POTĘPIAM AGRESJĘ ROSJI NA UKRAINĘ	59	63	36	28	18	19	37
UKRAINA I ROSJA POWINNY JAK NAJSZYBCIEJ PRZYSTĄPIĆ DO ROZMÓW POKOJOWYCH	81	92	64	28	4	4	8
PO ZAKOŃCZENIU WOJNY, ROSJA POWINNA WYPŁAĆ UKRAINIE WYSOKIE ODSZKODOWANIE	55	56	32	24	21	23	44
MIĘDZYNARODOWY TRYBUNAŁ POWINIEN ZBADAĆ, CZY ROSJA POPEŁNIŁA ZBRODNIĘ WOJENNE W UKRAINIE	60	75	23	52	18	7	25

EUROPA I ZACHÓD:

KRAJE UE DOŚWIADCZONE KOMUNIZMEM POWINNY SZCZEGÓLNIIE WSPIERAĆ UKRAINĘ W WALCE Z ROSJĄ	52	47	8	39	48	5	53
WOJNA W UKRAINIE JEST KORZYSTNA DLA USA I EUROPY ZACHODNIEJ, BO OSŁABIA ROSJĘ	60	75	22	53	21	5	25
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ ZA CAŁĄ EUROPE	47	36	11	25	49	15	64
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ TAKŻE ZA MÓJ KRAJ	41	28	11	16	46	26	72
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO NATO	52	49	29	20	27	24	51
KONSEKWENCJĄ WOJNY W UKRAINIE BĘDZIE WIĘKSZA SOLIDARNOŚĆ EUROPY WOBEC WSPÓLNYCH ZAGROŻEŃ	55	60	20	40	30	10	40
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO UNII EUROPEJSKIEJ	54	55	38	17	16	30	45

WNIOSKI Z BADANIA

W kontekście toczącej się wojny Rosji z Ukrainą, Bułgarzy są najsilniej przekonani o tym, że kraje te powinny szybko przystąpić do rozmów pokojowych.

Z drugiej strony, mimo przewagi odpowiedzi twierdzących, prawie połowa waha się, czy potępią agresję Rosji na Ukrainę. Warto zauważyć, że **niemal 20% jest pewnych, że agresji tej nie potępią**.

Wysoki odsetek twierdzi, że Międzynarodowy Trybunał powinien zbadać, czy doszło do popełnienia przez Rosję zbrodni wojennych, mimo to pewność postawy jest niska. Dodatkowo widoczna jest polaryzacja postaw odnośnie do powinnośc wypłacenia odszkodowania przez Rosję. Sugeruje to, że **Rosja nie jest jednoznacznie postrzegana tu jako agresor**.

Największą polaryzację postaw widać w kontekście przystąpienia Ukrainy do Unii Europejskiej oraz NATO, gdzie podział widoczny jest na poziomie nie tylko deklarowanych odpowiedzi, ale i pewności postawy – widać, że kwestie te dzielą naród, a tak zwolennicy, jak i przeciwnicy są przekonani co do swoich opinii.

Odpowiedzi Bułgarów wskazują na **słabe poczucie solidarności z Ukrainą** – większość obywateli tego kraju zaprzecza, że Ukraina walczy zarówno za ich kraj, jak i całą Europę. Postawy te nie są jednak silnie ugruntowane, co sugeruje, że mimo negatywnego kierunku są podatne na zmianę.

Mimo braku solidarności z Ukrainą, **więcej obywateli Bułgarii mówi, że w związku z trwającą wojną zwiększy się solidarność Europy w przypadku wspólnych zagrożeń**, jednak nie mają co do tego pewności – 70% badanych wahało się, udzielając odpowiedzi.

Podobną tendencję obserwuje się w kontekście korzyści płynących z trwającego konfliktu dla USA i Europy Zachodniej.

Atrybut mówiący o powinnośc szczególnego wsparcia ze strony krajów o postkomunistycznej historii dzieli naród bułgarski, a zdecydowana większość się waha, nie jest to zatem kwestia, nad którą Bułgarzy w ogóle się zastanawiają.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

MÓJ KRAJ:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	63	69	42	28	14	16	31
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	50	47	16	31	37	17	53
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	37	20	10	9	49	31	80
MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	67	74	46	28	12	15	26
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	33	25	15	10	28	48	75
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BROŃ DO WALKI Z ROSJĄ	33	29	19	10	19	52	71
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODŹCOM Z UKRAINY	69	83	42	41	8	8	17
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	41	35	21	14	26	39	65
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	68	86	35	51	9	5	14
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	56	68	15	53	27	5	32

UCHODŹCY:

UCHODŹCY Z UKRAINY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	60	71	24	47	21	7	29
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYMI OBYWATELOM	54	56	33	23	20	24	44
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	63	71	38	33	14	15	29

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Bułgarzy są najsilniej przekonani, że ich kraj powinien być neutralny wobec wojny Rosji z Ukrainą oraz że nie powinien wspierać jej finansowo ani dostarczać jej broni do walki z Rosją.

Jednocześnie większy odsetek obywateli **nie zgadza się, jakoby Bułgaria robiła za mało** w kontekście wsparcia Ukrainy, oraz **uważa, że udzieliła odpowiedniej pomocy uchodźcom z Ukrainy**. Postawy te nie są jednak silnie ugruntowane.

Większość Bułgarów sądzi, że wojna na Ukrainie ma bezpośredni wpływ na ich dzisiejsze życie, a prawie połowa (42%) jest o tym silnie przekonana. Zdecydowana większość badanych (86%) uważa też, że rząd powinien większą wagę przykładać do problemów obywateli aniżeli kwestii związanych z Ukrainą i tylko 5% jest zdecydowanie przeciwnego zdania.

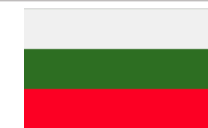
Kwestia poparcia dla dotychczasowej reakcji rządu Bułgarii na wojnę w Ukrainie wyraźnie polaryzuje opinię publiczną w tym kraju. 47% obywateli uznaje te działania za pozytywne, 53% jest zdania odmiennego, przy dużym odsetku wahających się w obydwie strony.

Ugruntowania postawy nie widać w kontekście potencjalnego zarobku na odbudowie Ukrainy przez bułgarskie firmy, mimo że większość obywateli taką potrzebę deklaruje.

Większość badanych z Bułgarii uważa, że przybywający na ich terenie ukraińscy uchodźcy powinni jak najszybciej wrócić do swojego kraju oraz że otrzymywana przez nich pomoc społeczna jest zbyt duża. Postawy te jednak charakteryzuje wahanie, a więc nie można mówić o jakimś generalnie negatywnym nastawieniu społeczeństwa.

Zachwianie rynkiem pracy jest jednak kwestią o dużym ładunku emocjonalności i może negatywnie wpływać na percepcję obecności uchodźców

Stosunek do Rosji

1-13|07|23

N=989

93

RAPORT IES
1/2023

EUROPA I ZACHÓD:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE UŚWIADOMIŁA ZACHODOWI, JAK NIEBEZPIECZNA JEST ROSJA POD RZĄDAMI PUTINA	61	72	27	45	21	8	28
ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA CAŁEJ EUROPY ŚRODKOWEJ	54	55	39	15	16	29	45
ROSJA PO WOJNIE POWINNA ZOSTAĆ ZMUSZONA PRZEZ ZACHÓD DO OGRANICZENIA ZDOLNOŚCI MILITARNYCH	51	52	17	36	32	15	48

Mimo dużego odsetka odpowiedzi twierdzących, Bułgarzy nie są przekonani, że trwająca wojna **zwiększyła świadomość Zachodu** co do intencji Rosji i zagrożenia dla Europy i nieprzewidywalności Rosji pod rządami Putina.

Naród bułgarski jest podzielony, jeśli chodzi o poczucie realnego zagrożenia ze strony Rosji dla Europy Środkowej – 45% nie dostrzega takiego zagrożenia w ogóle, a 39% jest o tym przekonanych na poziomie pewności. Podobnie podzielone są opinie w kontekście przymusowego rozbrojenia Rosji po wojnie, jednak w tym wypadku zdecydowana większość obywateli waha się w tej sprawie.

MÓJ KRAJ:

ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA MOJEGO KRAJU	42	37	15	21	32	31	63
PRZEBIEG WOJNY W UKRAINIE ZMNIĘSZYŁ MÓJ LĘK PRZED ROSJĄ	48	35	6	29	56	9	65
ROSJA MOŻE KIEDYŚ ZAATAKOWAĆ MÓJ KRAJ, UŻYWAJĄC BRONI ATOMOWEJ	41	35	19	16	31	35	65
OBAWIAM SIĘ ROSYJSKICH CYBERATAKÓW NA MÓJ KRAJ	54	54	27	27	26	19	46
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W POLITYCE	56	57	28	29	27	15	43
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W MEDIACH I INTERNECIE	53	52	31	21	23	25	48
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W GOSPODARCE	59	62	34	28	20	18	38
ROSJA POTAJEMNIE FINANSUJE DZIAŁANIA SKIEROWANE PRZECIWIKO MOJEMU KRAJOWI	44	37	18	19	33	30	63

Większość (63%) obywateli Bułgarii deklaruje, że **Rosja nie stanowi obecnie zagrożenia dla ich kraju**, a ugruntowanych zwolenników tej tezy jest w bułgarskim społeczeństwie dwukrotnie więcej niż jej przeciwników.

Mimo względnego poczucia braku zagrożenia Bułgarii ze strony Rosji, u części obywateli widać obawy. Temat potencjalnych cyberataków podzielił badanych, mimo to prawie 1/3 faktycznie wierzy, że mogłoby do nich dojść. Mniejsze zagrożenie Bułgarzy odczuwają w kontekście ataku Rosji z użyciem broni atomowej – 65% w to nie wierzy, a 35% ma tę postawę silnie ugruntowaną. Podobnie jest z wpływami rosyjskimi. **Część Bułgarów jest skłonna dostrzegać je zarówno w polityce i gospodarce, jak i w mediach i Internecie, ale nie widać, aby ten stan powodował u nich jakiś szczególny niepokój.**

Bułgarzy są także mocno sceptyczni co do tego, że Rosja potajemnie finansuje działania wymierzone przeciwko Bułgarii, zaledwie 18% takowych działań się obawia, pozostali zapewne uważają, że otwarcie zachowując swe wpływy, Rosja nie ma interesu w prowadzeniu operacji potajemnych.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

ROSJA WEWNĘTRZNIE:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepełne TAK	Niepełne NIE	Pewne NIE	NIE%
ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	62	73	29	45	19	8	27
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY	48	47	21	27	27	26	53
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI	49	48	26	22	23	29	52
W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA	54	57	26	30	24	19	43
ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY	60	64	32	32	22	14	36

Postawy Bułgarów są w większości spolaryzowane w odniesieniu do spraw wewnętrznych Rosji. Wprawdzie 73% badanych dostrzega w Rosji chęć odbudowania sfery wpływów w Europie, ale mocno o tym przekonanych jest jedynie 29%.

Bułgarzy nie mają jednoznacznego zdania, czy wojna z Ukrainą w przypadku niepowodzenia może doprowadzić do buntu Rosjan przeciwko władzy Putina lub wybuchu wojny domowej. **Postawom bez względu na kierunek towarzyszy wahanie, co sugeruje, że kwestia przyszłości Rosji jawi się bułgarskiej opinii publicznej niejednoznacznie.** W związku z powyższym, także sama **możliwość demokratyzacji Rosji rodzi wątpliwości**, choć więcej osób (64%) twierdzi, że w przyszłości jest to realne, a co trzeci Bułgar uważa to nawet za pewne.

ROSJA A WOJNA:

SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ	58	61	29	33	27	12	39
WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI	54	55	26	29	28	17	45

Bułgarzy twierdzą wprawdzie, że Rosjanie robią zbyt mało, aby przerwać agresję swojego państwa na Ukrainę, jednak opinii publicznej brakuje w tej kwestii pewności – tylko 29% twierdzi tak z pełnym przekonaniem. **W kwestii zakończenia wojny jako konsekwencji utraty władzy przez prezydenta Rosji zdania są silnie podzielone, a poziom niepewności w tym względzie bardzo duży.**

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

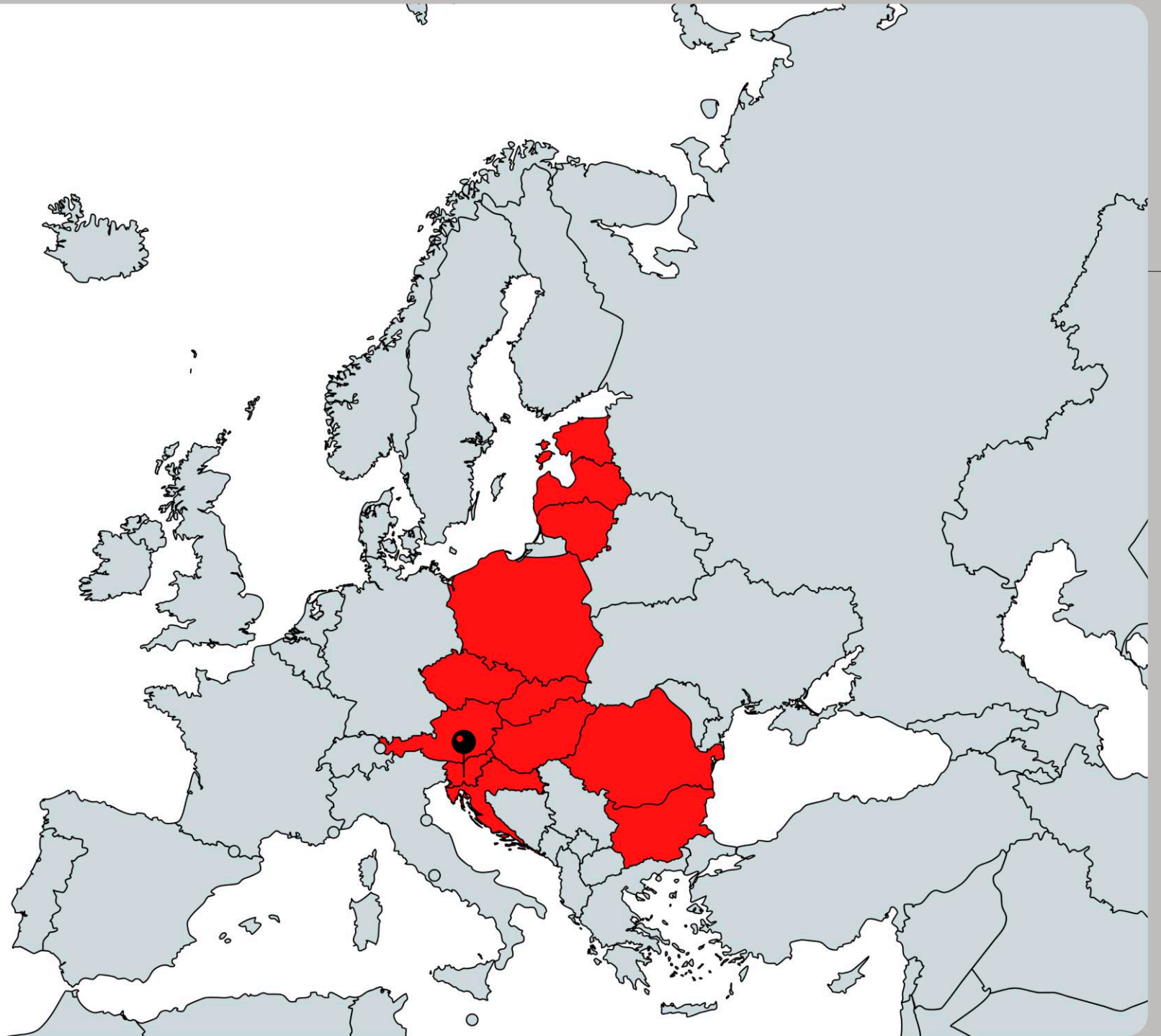
Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

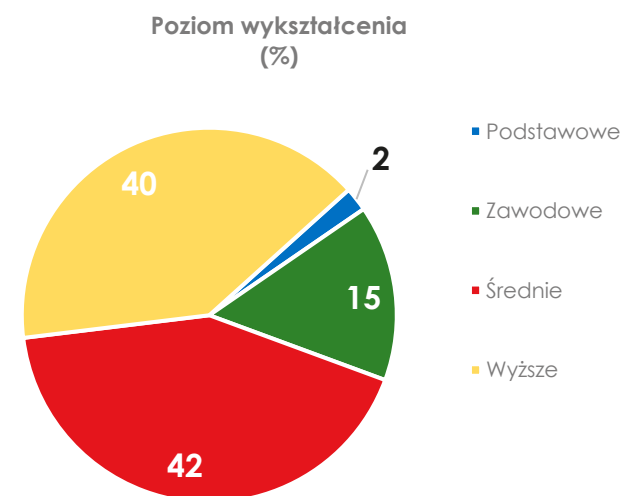
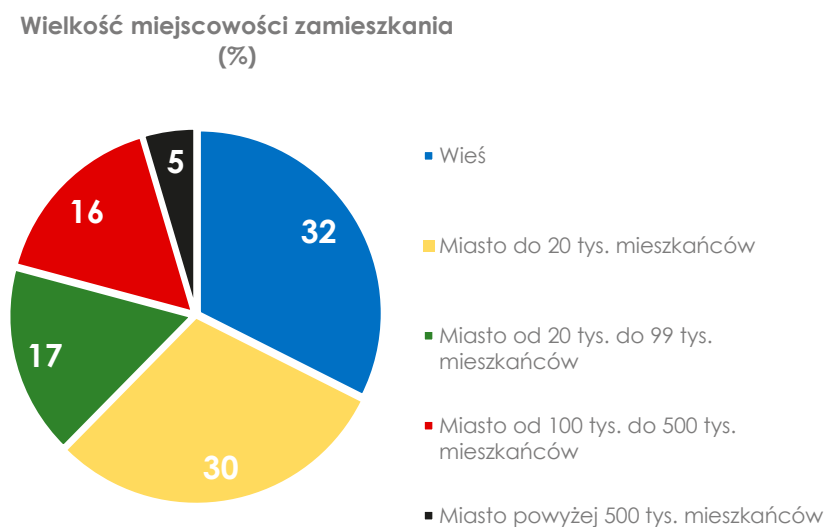
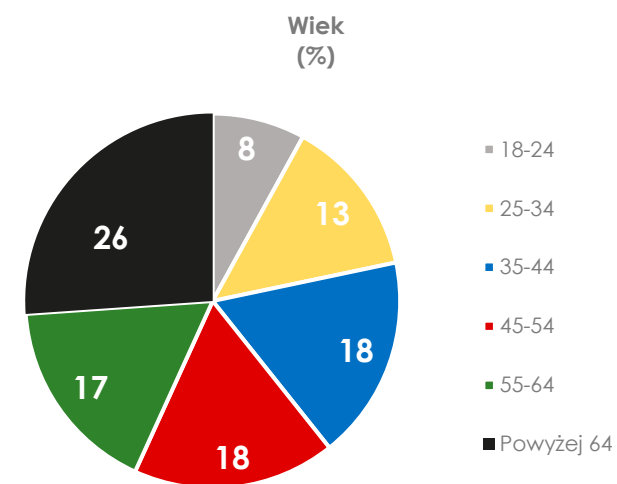
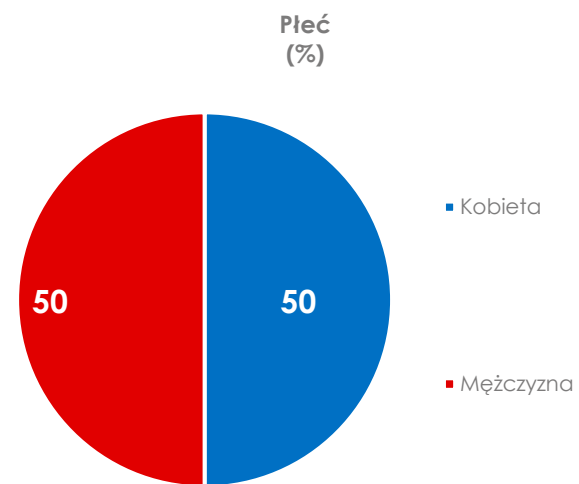
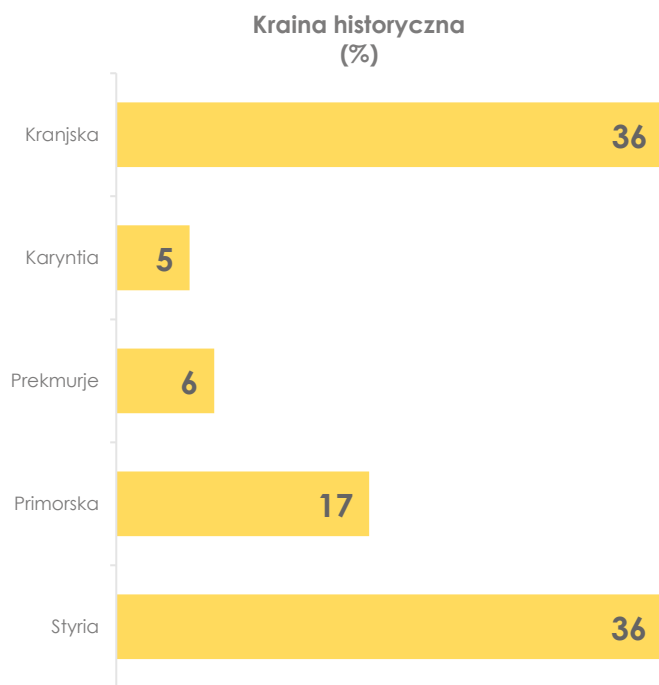
Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

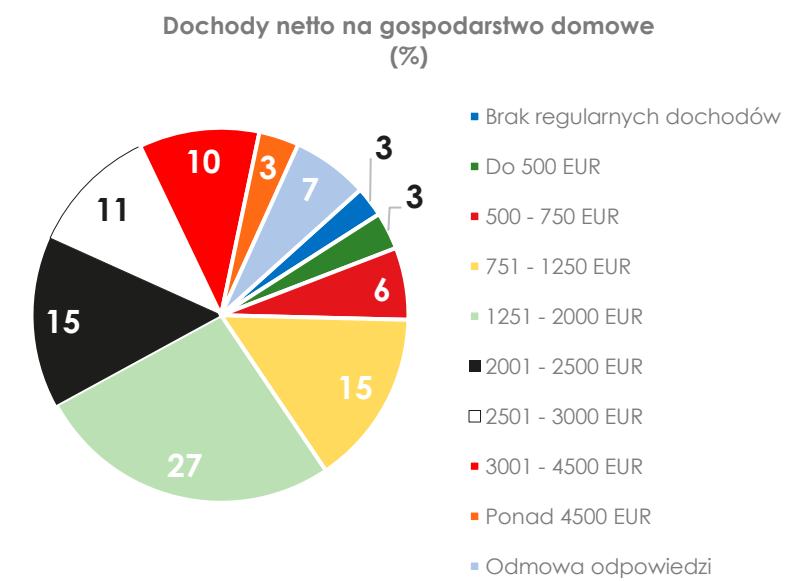
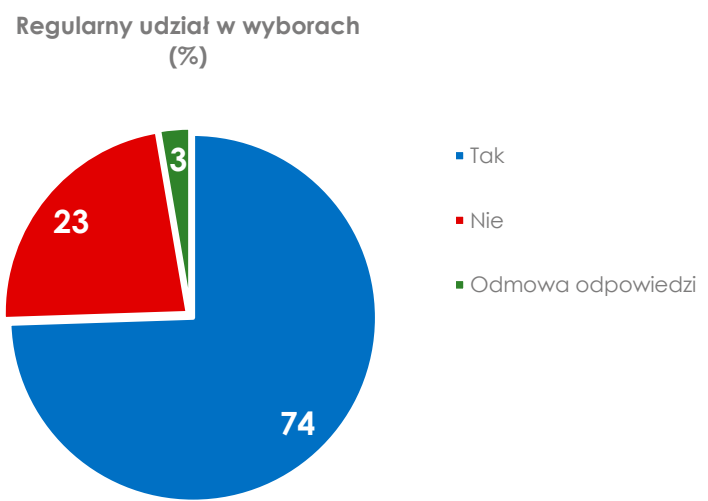
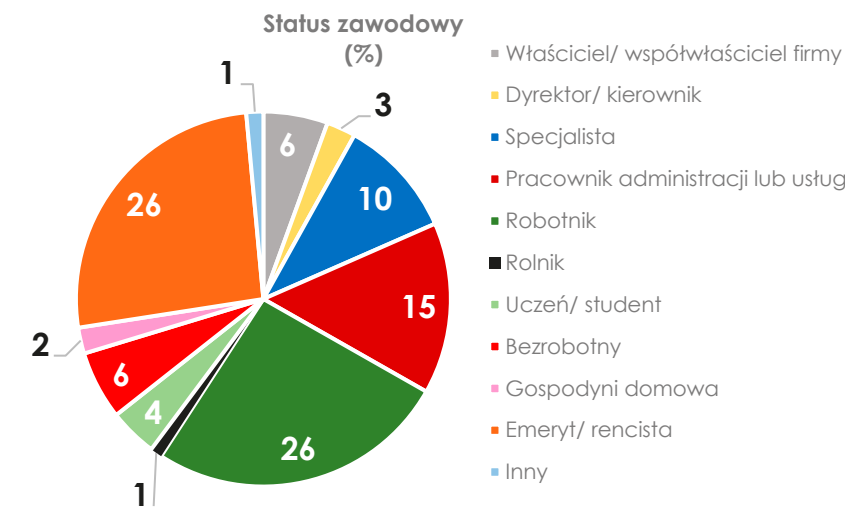
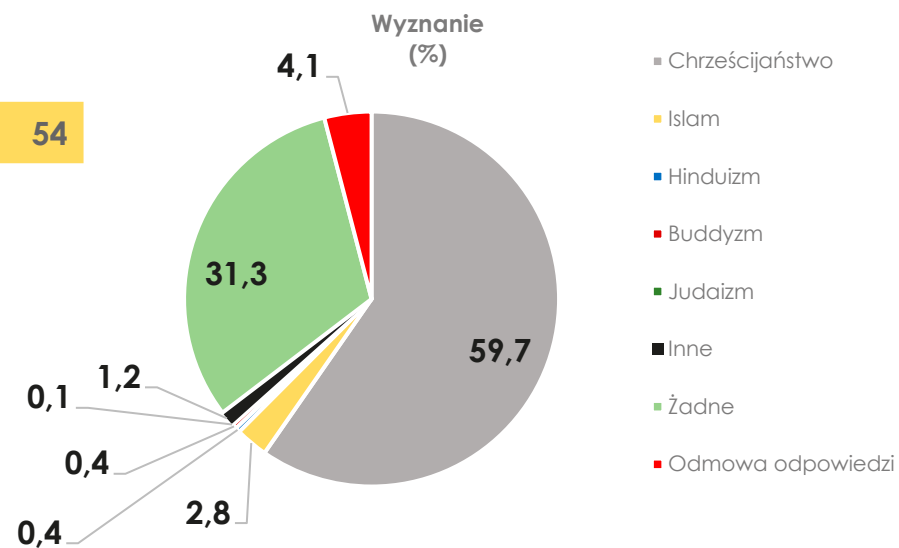
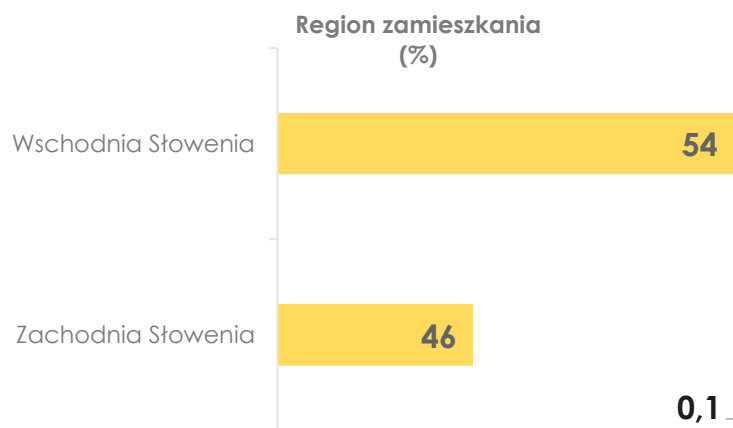
WYNIKI DLA SŁOWENII

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów ze Słowenii

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów ze Słowenii

Wojna na Ukrainie

1-13|07|23

N=1031

99

RAPORT IES
1/2023

WOJNA:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
POTĘPIAM AGRESJĘ ROSJI NA UKRAINĘ	63	78	31	46	15	8	22
UKRAINA I ROSJA POWINNY JAK NAJSZYBCIEJ PRZYSTĄPIĆ DO ROZMÓW POKOJOWYCH	85	94	73	21	24		6
PO ZAKOŃCZENIU WOJNY, ROSJA POWINNA WYPŁAĆ UKRAINIE WYSOKIE ODSZKODOWANIE	66	72	45	27	13	15	28
MIĘDZYNARODOWY TRYBUNAŁ POWINIEN ZBADAĆ, CZY ROSJA POPEŁNIŁA ZBRODNIĘ WOJENNE W UKRAINIE	70	83	44	39	11	6	17

EUROPA I ZACHÓD:

KRAJE UE DOŚWIADCZONE KOMUNIZMEM POWINNY SZCZEGÓLNIIE WSPIERAĆ UKRAINĘ W WALCE Z ROSJĄ	51	46	13	33	43	12	54
WOJNA W UKRAINIE JEST KORZYSTNA DLA USA I EUROPY ZACHODNIEJ, BO OSŁABIA ROSJĘ	54	56	15	41	36	8	44
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ ZA CAŁĄ EUROPE	44	39	20	19	31	30	61
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ TAKŻE ZA MÓJ KRAJ	41	31	13	18	40	28	69
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO NATO	53	55	21	34	30	15	45
KONSEKWENCJĄ WOJNY W UKRAINIE BĘDZIE WIĘKSZA SOLIDARNOŚĆ EUROPY WOBEC WSPÓLNYCH ZAGROŻEŃ	58	67	22	45	25	9	33
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO UNII EUROPEJSKIEJ	58	60	43	17	13	27	40

WNIOSKI Z BADANIA

W odniesieniu do toczącej się w Ukrainie wojny, **Słoweńcy są najsilniej przekonani, że Ukraina i Rosja powinny jak najszybciej przystąpić do rozmów pokojowych (94% deklaracji na „TAK”, w tym dla 73% to opinia ugruntowana).**

78% Słoweńców potępia agresję Rosji na Ukrainę, ale tylko co trzeci twierdzi tak z pełnym przekonaniem. Mimo wyraźnej przewagi odpowiedzi twierdzących, spora część ankietowanych (ok. 40%) **wahała się, czy po zakończeniu wojny Rosja powinna wypłacić Ukrainie odszkodowanie** oraz czy **Międzynarodowy Trybunał powinien zbadać, czy Rosja popełniła zbrodnię wojenne**. To ostatnie zagadnienie budzi spore emocje – Index jest na poziomie 70 pkt.

Obywatele Słowenii deklarują, że **Ukraina powinna w przyszłości przystąpić do Unii Europejskiej (60%, w tym dla 43% społeczeństwa to wartość zinternalizowana)**, aczkolwiek widać też wyraźne grono przeciwników – 40% odpowiedzi na „NIE”. Jeszcze **większe wahanie widać w kwestii Ukrainy w NATO, tu przeciwnych jest 45%**.

W odpowiedziach Słoweńców **nie widać silnie ugruntowanej postawy mówiącej o poczuciu solidarności z Ukrainą**. Większość respondentów nie ma przekonania, że jest to walka za całą Europę czy za Słowenię. Odmienną tendencję widać w odpowiedziach o kontekst europejski – spodziewana jest większa solidarność Europy jako konsekwencja wojny rosyjsko-ukraińskiej (67% na poziomie deklaracji przy tylko 9% zdecydowanych przeciwników tej tezy). **Słoweńcy nie są przekonani, czy wojna jest korzystna dla Zachodu i USA ze względu na osłabianie Rosji. Opinie w tej sprawie dzieli naród, a większość Słoweńców się waha.**

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

MÓJ KRAJ:	INDEX	TAK%	Pewne / Niepewne				NIE%
			Pewne TAK	Niepewne TAK	Niepewne NIE	Pewne NIE	
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	52	53	36	17	14	33	47
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	55	55	31	25	24	20	45
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	37	16	6	11	58	26	84
MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	58	64	19	45	30	5	36
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	37	31	19	12	25	44	69
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BROŃ DO WALKI Z ROSJĄ	33	31	18	12	18	51	69
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODŹCOM Z UKRAINY	68	87	39	48	7	6	13
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	48	44	26	19	26	30	56
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	71	84	43	41	11	5	16
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	63	77	28	49	18	5	23
UCHODŹCY:							
UCHODŹCY Z UKRAINY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	63	71	32	39	19	10	29
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATELOM	43	42	23	19	22	37	58
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	55	56	33	23	20	24	44

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”
Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”
Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Zdecydowana większość Słoweńców zaprzecza, jakoby ich kraj za mało wspierał Ukrainę. Nie jest to jednak postawa ugruntowana. **Słoweńcy są jednak zdecydowanie bardziej przekonani, że ich kraj nie powinien wspierać Ukrainy ani poprzez pomoc finansową, ani**

dostarczając broń. Może być to częściowo spowodowane opinią Słoweńców, że ich państwo powinno pozostawać neutralne w obliczu wojny – choć to także nie jest opinia ugruntowana.

Mimo przewagi odpowiedzi twierdzących, spora część ankietowanych **wahała się, czy Słowenia udzieliła odpowiedniej pomocy uchodźcom z Ukrainy.** Najwyraźniej Słoweńcy nie mają w pełni wyrobionego przekonania w kontekście pomocy Ukrainie, choć często są dość spójni w deklaracjach.

Kwestie odczuwania wpływu wojny na dzisiejsze życie obywateli oraz poparcia dotychczasowej reakcji rządu na wojnę polaryzują Słoweńców. **Mimo to nieco większy odsetek rzeczywiście odczuwa na co dzień konsekwencje konfliktu ukraińsko-rosyjskiego oraz wyraża pozytywną opinię na temat reakcji rządu.**

Jednocześnie, zdecydowana większość ankietowanych **sądzi z przekonaniem, że ich rząd powinien teraz mniej zajmować się sprawami Ukrainy, a bardziej problemami własnych obywateli.** Wskazuje to na fakt, że nawet część osób, które popierały dotychczasową reakcję rządu, uważa, że teraz uwaga powinna być skupiona bardziej na problemach Słoweńców niż Ukrainy.

Zgodnie z przekonaniem Słoweńców, że ich kraj pomógł Ukrainie wystarczająco, a teraz powinien pozostawać neutralny wobec wojny i skupić się bardziej na własnych obywatelach, **większość respondentów deklaruje, że uchodźcy powinni wrócić do Ukrainy.** Nie jest to jednak postawa ugruntowana.

Kwestia odbierania pracy i otrzymywania zbyt dużej pomocy społecznej polaryzuje Słoweńców. Wyższa pewność postawy towarzyszy jednak opinii, że uchodźcy otrzymują za dużą pomoc społeczną, co sugeruje, że nastawienie do uchodźców jest bliższe negatywnemu.

Stosunek do Rosji

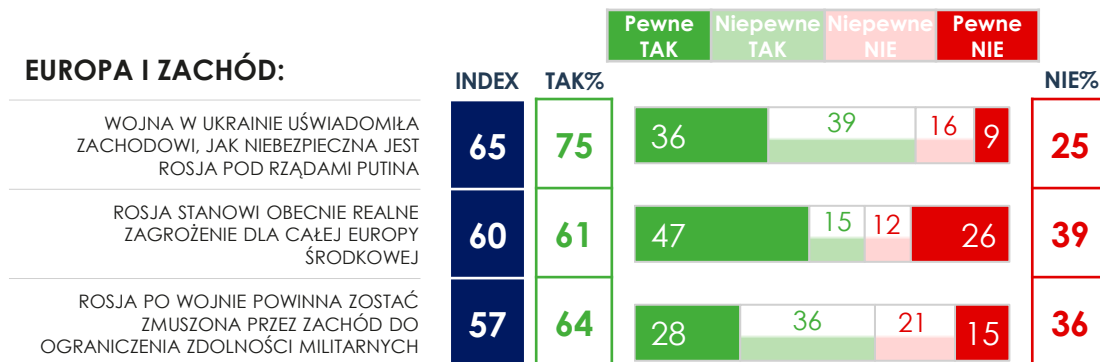
1-13|07|23

N=1031

101

RAPORT IES
1/2023

EUROPA I ZACHÓD:

Choć opinie są podzielone, prawie połowa Słoweńców jest przekonana (47% opinii ugruntowanych), że Rosja stanowi obecnie realne zagrożenie dla całej Europy Środkowej. Jest to szczególnie ciekawe, gdyż mimo świadomości zagrożenia ze strony Rosji obywatele nie uważają, że Ukraińcy walczą dziś za całą Europę. **Zdają więc sobie sprawę z niebezpieczeństwa, ale nie uważają, że walka Ukrainy jest ich walką.**

Mimo wysokiego odsetka odpowiedzi twierdzących, już tak pewny dla Słoweńców nie jest fakt, że wojna zwiększyła świadomość Zachodu w kontekście zagrożenia płynącego z Rosji pod rządami Putina.

Dodatkowo, Słoweńcy nie są zgodni co do tego, czy Rosja powinna zostać zmuszona po wojnie do ograniczenia zdolności militarnych. Nie obserwujemy tu ugruntowanych postaw.

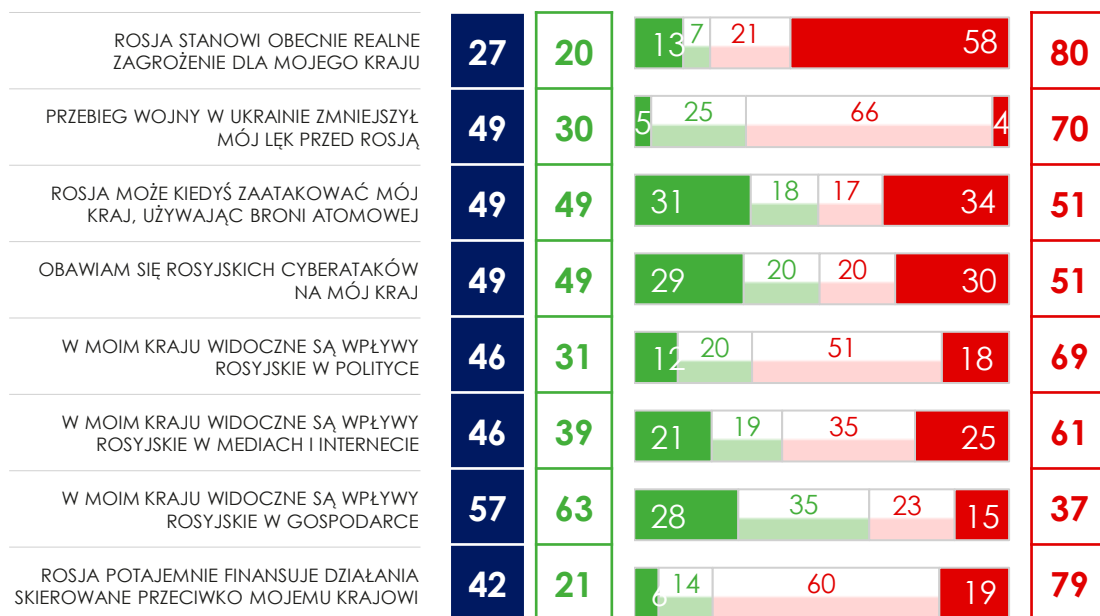
Pomimo opinii, że Rosja stanowi obecnie zagrożenie dla Europy, **Słoweńcy mają silne przekonanie, że ich kraj jest bezpieczny.** Większość obywateli Słowenii uważa, że przebieg wojny nie zmniejszył ich lęku przed Rosją, a wahanie w tym kontekście sugeruje, że od początku był on mały.

Jednocześnie, troski dotyczące tego, czy Rosja zaatakuje Słowenię bronią atomową lub poprzez cyberataki, polaryzują obywateli. Część z nich jest jednak przekonana, że może to nastąpić, co jest szczególnie ciekawe w kontekście opinii, że na dzień dzisiejszy Rosja nie stanowi zagrożenia dla Słowenii.

Duże wahanie wywołuje też kwestia finansowania działań skierowanych przeciwko Słowenii. Jako że obywatele uważają, że na dzień dzisiejszy ich ojczyzna jest bezpieczna, deklarują także, że **nie wierzą, jakoby Rosja prowadziła obecnie takie działania. Co istotne, nie jest to postawa ugruntowana.** To zagadnienie budzi więc wśród Słoweńców niepewność.

Obywatele Słowenii **nie mają także ugruntowanych postaw co do tego, czy widzą wpływ rosyjskie w słoweńskiej polityce, mediach i Internecie oraz gospodarce.** Najbardziej jednak odczuwają te wpływy w gospodarce (63% na poziomie deklaracji).

MÓJ KRAJ:

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

ROSJA WEWNĘTRZNIE:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	63	72	35	37	17	11	28
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY	57	62	26	35	25	13	38
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI	57	60	35	26	18	22	40
W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA	65	69	48	21	13	18	31
ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY	57	60	31	29	22	18	40

ROSJA A WOJNA:

SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ	64	74	36	39	15	11	26
WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI	64	68	42	26	17	15	32

W kontekście wewnętrznych spraw Rosji dominują umiarkowane ugruntowane postawy, mimo przeważających odpowiedzi twierdzących.

Najwyższą pewnością wśród Słoweńców budzi przekonanie, że w Rosji może wybuchnąć wojna domowa.

Większość Słoweńców (72%) twierdzi, że Rosja chce odbudowy swojej strefy wpływów z czasów Związku Radzieckiego, jednak tylko u 35% jest to postawa ugruntowana. Jest to o tyle ciekawe, że jednocześnie ponad połowa obywateli deklaruje, że Rosja ma szansę stać się kiedyś demokratycznym państwem. Być może Słoweńcy sprowadzają obecną politykę rosyjską do osoby Władimira Putina, wierząc, że **gdy on zniknie ze sceny politycznej, Rosja upodobni się do innych krajów Europy.**

Wskazywać na to może fakt, że pomimo podzielonych opinii, **większość Słoweńców sądzi, że obecna wojna doprowadzi do końca władzy Putina.**

Najwięcej wahania budzi możliwość buntu Rosjan przeciwko obecnej władzy. Słoweńcy nie mają ugruntowanych opinii w tym obszarze.

Większość Słoweńców uważa, że Rosjanie robią za mało, by przerwać agresję swojego kraju na Ukrainę, ale pewny w tej kwestii jest co trzeci z nich – być może dlatego wahają się też, czy bunt Rosjan jest możliwy.

Pomimo że mniej osób deklaruje, że wojna skończy się dopiero wtedy, gdy Putin utraci władzę, to wśród zwolenników tej tezy jest większy odsetek osób o postawach ugruntowanych.

Wygląda na to, że Słoweńcy chcą wierzyć w koniec wojny i obalenie Władimira Putina, jednak mają świadomość, jaki wpływ wywiera on na swoich obywateli. W związku z tym trudno im z wysokim przekonaniem twierdzić, że **jakalwiek zmiana wkrótce nastąpi.**

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

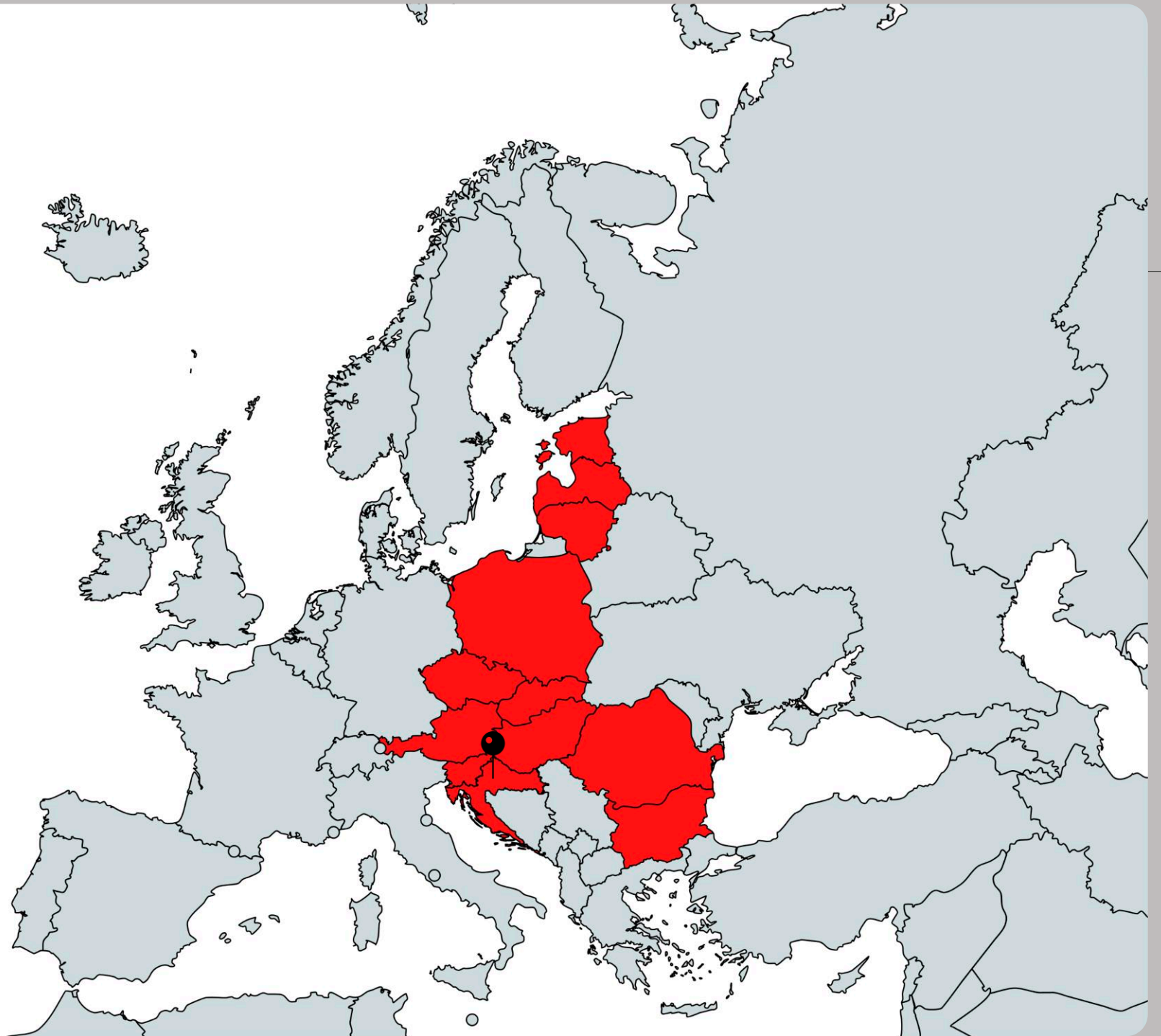
NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

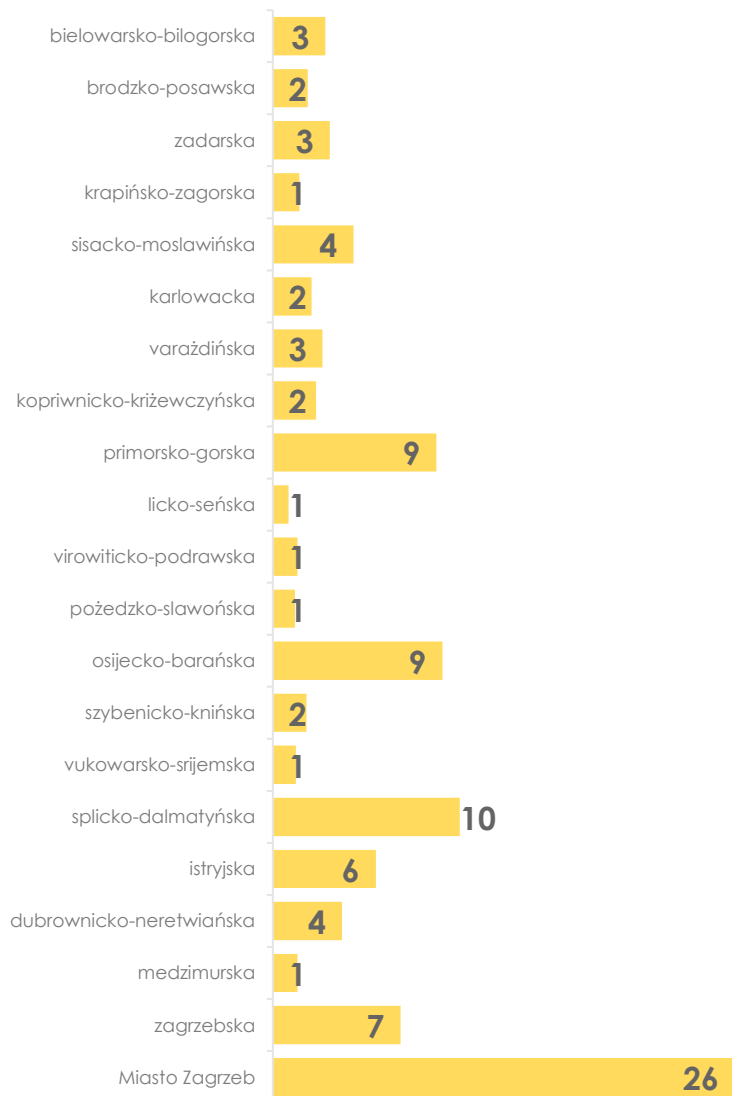
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

WYNIKI DLA CHORWACJI

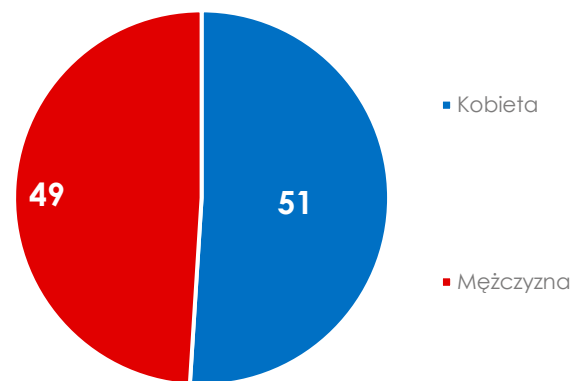

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Chorwacji

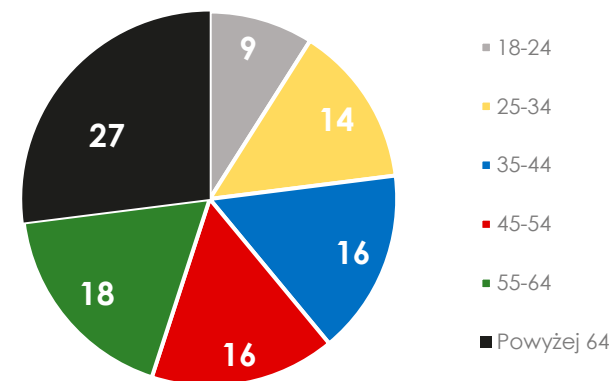
Żupania (%)

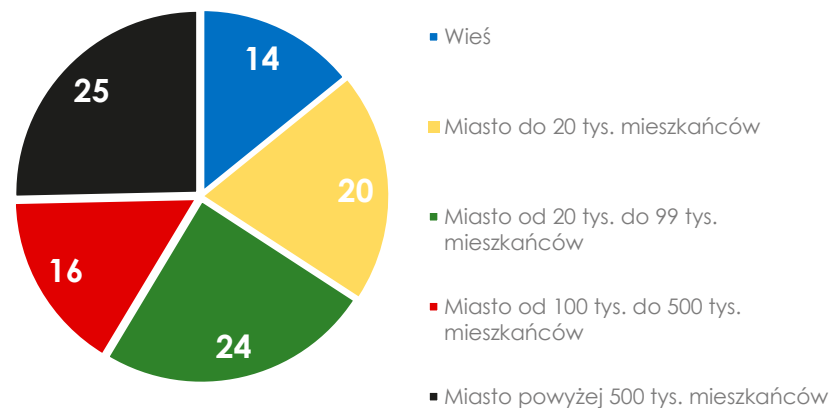
Płeć (%)

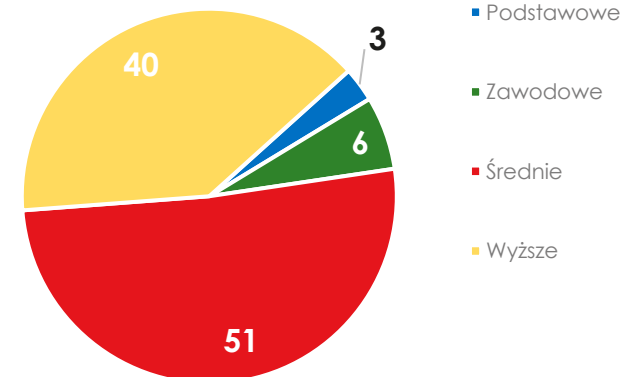
Wiek (%)

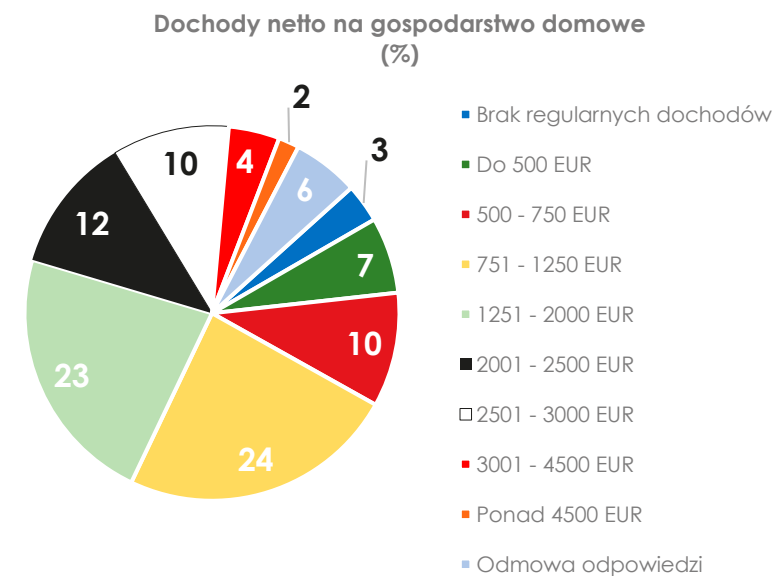
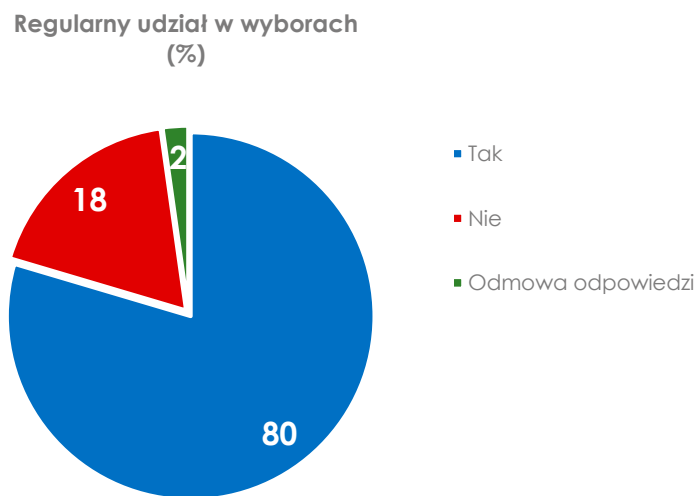
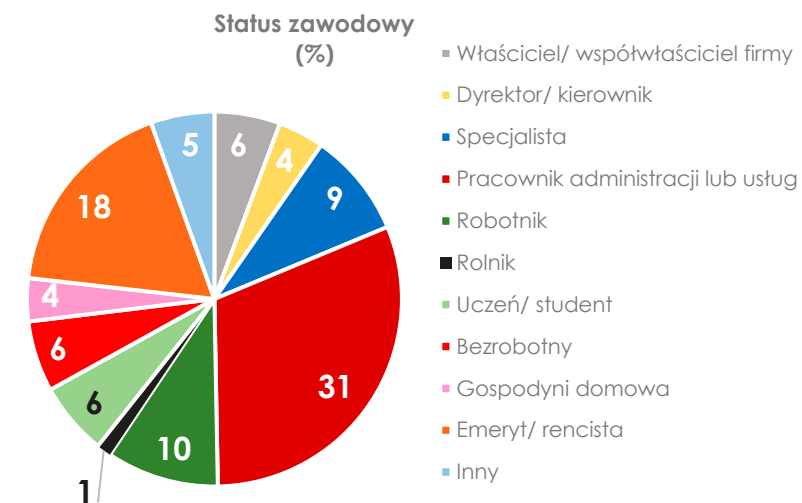
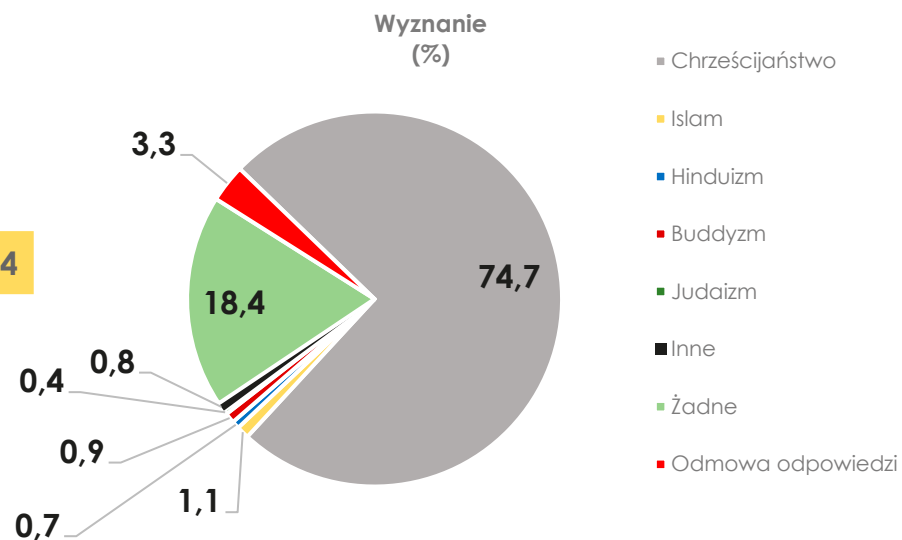
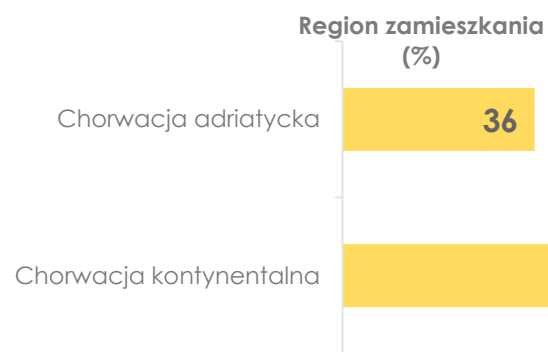
Wielkość miejscowości zamieszkania (%)

Poziom wykształcenia (%)

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Chorwacji

Wojna na Ukrainie

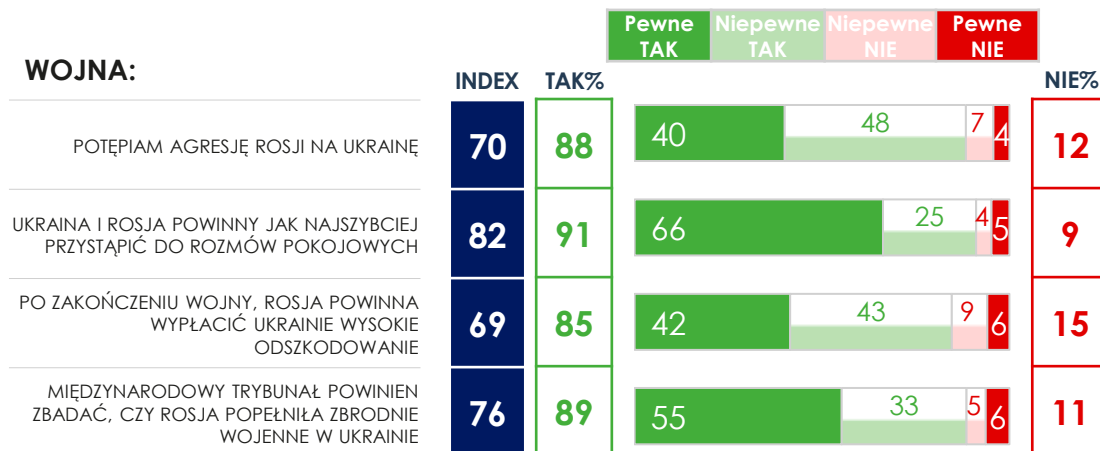
1-13|07|23

N=996

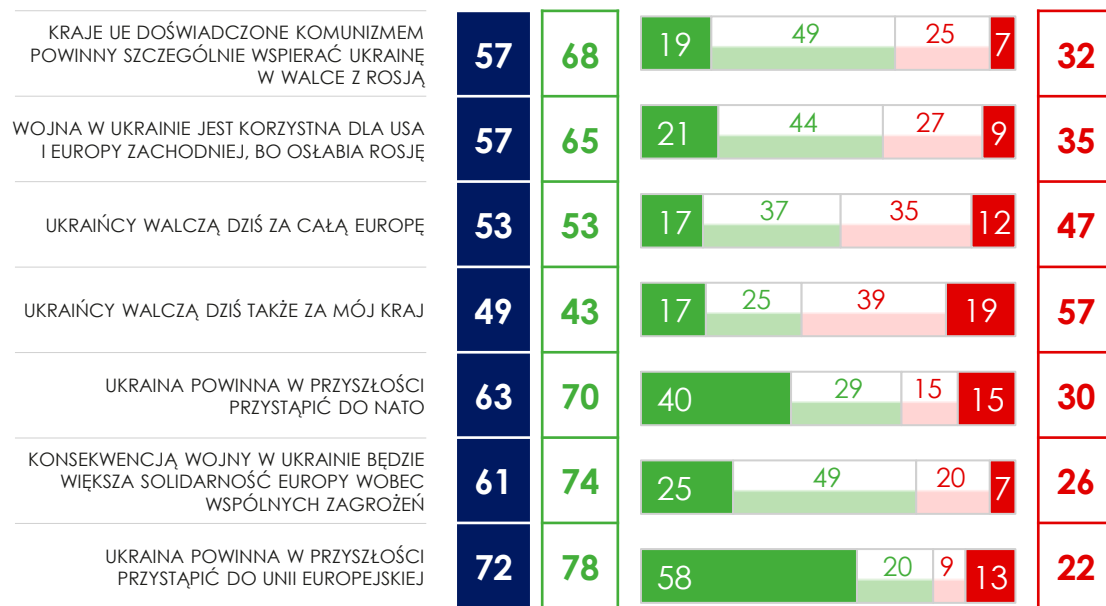
107

RAPORT IES
1/2023

WOJNA:

EUROPA I ZACHÓD:

WNIOSKI Z BADANIA

W odniesieniu do toczącej się w Ukrainie wojny, **Chorwaci są najsilniej przekonani, że Ukraina i Rosja powinny jak najszybciej przystąpić do rozmów pokojowych (66% zinternalizowanych odpowiedzi)** oraz że **Międzynarodowy Trybunał powinien zbadać, czy Rosja popełniła zbrodnie wojenne w Ukrainie (55% pewnych „TAK”)**. Nieco mniejsza pewność występuje w stosunku do tezy o konieczności wypłacenia przez Rosję wysokich odszkodowań Ukrainie (42% pewnych „TAK”), ale na poziomie deklaratywnym jest ich dwukrotnie więcej.

Chorwaci **potępiają agresję Rosji na Ukrainę, tylko 12% jest przeciwnego zdania.**

Obywatele Chorwacji są **silnie przekonani, że Ukraina powinna w przyszłości przystąpić do Unii Europejskiej i NATO**, ale to drugie wskazanie ma wyraźnie mniejsze grono promotorów (odpowiednio 58% do 40% opinii ugruntowanych).

W odpowiedziach Chorwatów **nie widać silnie ugruntowanej postawy w kwestii solidarności z Ukrainą**. Wartości ugruntowane są tu na poziomie kilkunastu procent.

W kontekście solidarności Europy wobec wspólnych zagrożeń, jako konsekwencji obecnie trwającej wojny, Chorwaci nie mają ugruntowanej opinii pomimo przewagi odpowiedzi twierdzących.

Ugruntowania postaw wśród Chorwatów nie widać także względem poczucia powinności szczególnej pomocy Ukrainie ze względu na postkomunistyczną historię.

Co więcej, **Chorwaci nie są pewni, czy wojna jest korzystna dla Zachodu i USA ze względu na fakt finalnego osłabiania Rosji, jedynie 21% twierdzi z przekonaniem, że tak.**

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

MÓJ KRAJ:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	52	52	16	36	34	13	48
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	59	66	29	37	22	12	34
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	38	21	7	14	52	26	79
MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	49	47	28	19	24	29	53
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	46	43	23	20	27	30	57
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BROŃ DO WALKI Z ROSJĄ	43	43	24	18	21	37	57
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODŹCOM Z UKRAINY	81	90	65	25	5	5	10
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	63	66	42	24	17	17	34
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	66	80	37	44	11	9	20
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	61	69	31	38	21	10	31

UCHODŹCY:

UCHODŹCY Z UKRAINY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	56	62	24	38	26	12	38
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATEŁOM	36	33	22	11	18	49	67
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	47	40	17	23	42	18	60

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Chorwaci są najsilniej przekonani, że ich kraj udzielił odpowiedniej pomocy uchodźcom w walce z Rosją, stąd respondenci są mocno podzieleni w kwestii **powinności dalszej pomocy finansowej i militarnej** Ukrainie, a postawy są tu umiarkowanie ugruntowane, co może świadczyć o braku wyrobionego zdania w tym obszarze. Większy odsetek jest jednak przeciwny takiej formie wsparcia.

Natomiast w kwestii zachowania **neutralności wobec wojny obserwujemy silną polaryzację** społeczeństwa chorwackiego.

Więcej aprobaty (jednak podobnie deklarowanej z dużym wahaniem) widać w przypadku opinii na temat **dalszego wsparcia Ukrainy, nawet w przypadku wysokich kosztów**. Taki sam efekt widać w kontekście poparcia dla reakcji rządu na wojnę Rosji z Ukrainą, gdzie mimo wyższego odsetka odpowiedzi na TAK, dużo Chorwatów się waha. **W ich opinii rząd reaguje adekwatnie**, jednak ponownie **brakuje uargumentowania**, czy podejmowane działania były/są tymi najkorzystniejszymi z punktu widzenia Chorwacji.

Zdecydowana większość obywateli nie zgadza się z tezą, jakoby ich **państwo robiło zbyt mało, by wspierać Ukrainę, choć postawa ta nie jest ugruntowana**. Wskazuje to, że podzielone opinie co do oceny reakcji rządu mogą wynikać z niewiedzy, jakie działania będą najkorzystniejsze dla Ukrainy i Chorwacji oraz niepewności, czy państwo nie wspiera Ukrainy wręcz za bardzo. Wskazuje na to także fakt, że **większość Chorwatów, z umiarkowanym przekonaniem, twierdzi, że rząd powinien bardziej skupić się na własnych obywatelach niż na Ukraińcach**.

Wyniki wskazują, że **temat uchodźców z Ukrainy przebywających na terenie Chorwacji wyraźnie dzieli Chorwatów**.

Co drugi obywatel Chorwacji jest przekonany, że Ukraińcy nie odbierają pracy Chorwatów. Ta kwestia nie zdaje się więc być problemem. Sporo wahania występuje jednak względem wsparcia socjalnego – większość Chorwatów deklaruje, że Ukraińcy nie otrzymują zbyt dużej pomocy społecznej, jednak nie są co do tego przekonani. Wiele wahania występuje także w kontekście tego, czy Ukraińcy powinni już wrócić do Ukrainy. Na podstawie tych wyników można wnioskować, że **Ukraińcy są względnie akceptowani w Chorwacji**.

Stosunek do Rosji

EUROPA I ZACHÓD:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE UŚWIADOMIŁA ZACHODOWI, JAK NIEBEZPIECZNA JEST ROSJA POD RZĄDAMI PUTINA	67	79	39	40	13	8	21
ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA CAŁEJ EUROPY ŚRODKOWEJ	61	68	33	35	19	13	32
ROSJA PO WOJNIE POWINNA ZOSTAĆ ZMUSZONA PRZEZ ZACHÓD DO OGRANICZENIA ZDOLNOŚCI MILITARNYCH	61	73	30	43	18	8	27

Stosunek Chorwatów do Rosji, w kontekście przyszłości Europy i Zachodu, nie jest jednoznaczny (przewaga postaw wahających się). Postawy nie są zinternalizowane, co oznacza, że choć opinie te pojawiają się w świadomości obywateli, to nie są jeszcze ugruntowane.

Respondenci są najbardziej przekonani, że wojna na Ukrainie uświadomiła Zachodowi, jak niebezpieczna jest Rosja. Mimo wysokich deklaracji twierdzących, ankietowani wahają się, czy Rosja stanowi obecnie realne zagrożenie dla całej Europy.

Jeszcze więcej wahania budzi **kwesTia zmuszenia Rosji przez Zachód do ograniczenia jej zdolności militarnych** – większość uważa, że takie działania powinny zostać podjęte, jednak jest to temat wymagający w społeczeństwie ugruntowania.

MÓJ KRAJ:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA MOJEGO KRAJU	35	27	13	15	33	40	73
PRZEBIEG WOJNY W UKRAINIE ZMNIĘSZYŁ MÓJ LĘK PRZED ROSJĄ	49	38	7	31	55	7	62
ROSJA MOŻE KIEDYŚ ZAATAKOWAĆ MÓJ KRAJ, UŻYWAJĄC BRONI ATOMOWEJ	34	32	18	14	17	51	68
OBAWIAM SIĘ ROSYJSKICH CYBERATAKÓW NA MÓJ KRAJ	51	48	22	26	32	20	52
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W POLITYCE	38	28	13	16	38	33	72
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W MEDIACH I INTERNECIE	44	40	26	14	22	38	60
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W GOSPODARCE	48	47	18	28	31	22	53
ROSJA POTAJEMNIE FINANSUJE DZIAŁANIA SKIEROWANE PRZECIWKO MOJEMU KRAJOWI	43	28	7	21	53	19	72

Zdecydowana większość Chorwatów uważa, że ich państwo jest bezpieczne, a Rosja nie stanowi dla nich zagrożenia – jest to jedna z najbardziej ugruntowanych postaw w kontekście stosunku do Rosji. Większość obywateli Chorwacji twierdzi, że przebieg wojny nie zmniejszył ich lęku przed Rosją, a wahanie zdaje się wynikać z faktu, że od początku był on mniejszy.

Chorwaci nie obawiają się rosyjskiej broni atomowej, jednak **cyberataki są już kwestią sporną w narodzie.** Duże wahanie w tej kwestii sugeruje, że temat ten niespecjalnie funkcjonuje w opinii publicznej.

Większość obywateli Chorwacji zaprzecza, jakoby widzieli wpływy Rosji w swoim kraju, mimo to widoczny odsetek nie ma tej opinii ugruntowanej. Najwięcej pewnych odpowiedzi przeczących widać w kontekście wpływów na media i Internet oraz politykę. Kontekst gospodarczy dzieli już bardziej, jednocześnie pojawia się najwięcej wahających się.

Mimo wysokiego sprzeciwu na poziomie deklaracji, Chorwatom brakuje pewności czy Rosja rzeczywiście nie finansuje działań skierowanych przeciwko ich ojczyźnie.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

ROSJA WEWNĘTRZNIE:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepełne TAK	Niepełne NIE	Pewne NIE	NIE%
ROSJA CHCE ODBUDOWY SWOJEJ STREFY WPŁYWÓW W EUROPIE Z CZASÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	69	80	44	35	11	9	20
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO BUNTU SPOŁECZEŃSTWA ROSYJSKIEGO PRZECIW OBECNEJ WŁADZY	62	67	35	32	20	13	33
WOJNA Z UKRAINĄ DOPROWADZI DO KOŃCA WŁADZY WŁADIMIRA PUTINA W ROSJI	65	71	45	26	15	14	29
W ROSJI MOŻE WYBUCHNĄĆ WOJNA DOMOWA	64	71	35	36	19	10	29
ROSJA MOŻE KIEDYŚ STAĆ SIĘ KRAJEM DEMOKRATYCZNYM PODOBNYM DO KRAJÓW EUROPY	56	58	30	28	24	18	42

W odniesieniu do wewnętrznych spraw Rosji, Chorwaci ponownie wykazują umiarkowanie ugruntowane opinie, a prawie każda badana wartość wzbudzała w nich wahanie, mimo przeważających odpowiedzi twierdzących.

Najwięcej pewności Chorwaci mają co do chęci odbudowy przez Rosję strefy wpływów z czasów ZSRR oraz do upadku władzy Władimira Putina w konsekwencji trwającej wojny.

Pomimo wysokiego odsetka deklaracji, Chorwaci nieco bardziej wahają się, czy wojna z Ukrainą doprowadzi do sprzeciwu obywateli wobec obecnej władzy, a w rezultacie do wojny domowej. Można zatem powiedzieć, że wartości te pozostają w strefie myślenia życzeniowego, ale obecna sytuacja jest na tyle nieprzewidywalna, że ciężko jest cokolwiek mówić na pewno.

Warto zauważyć, że **większa liczba Chorwatów uważa, że Rosja może stać się kiedyś krajem demokratycznym**, choć zdania są w tej kwestii podzielone i umiarkowanie ugruntowane.

ROSJA A WOJNA:

SPOŁECZEŃSTWO ROSYJSKIE ROBI ZBYT MAŁO, BY PRZERWAĆ AGRESJĘ PUTINA NA UKRAINĘ	69	82	41	41	11	7	18
WOJNA Z UKRAINĄ SKOŃCZY SIĘ DOPIERO, GDY WŁADIMIR PUTIN UTRACI WŁADZĘ W ROSJI	70	76	50	26	14	10	24

Chorwaci są silniej przekonani, że wojna z Ukrainą skończy się dopiero, gdy Putin utraci władzę. Jednocześnie są także wysoce przekonani, choć z nieco większą dozłą wahania, że Rosjanie nie robią wystarczająco, aby przerwać agresję Putina. Pozostaje to spójne z ich nieugruntowaną opinią o możliwej wojnie domowej w Rosji.

Wyniki sugerują, że Chorwaci **postrzegają społeczeństwo rosyjskie jako będące pod silnym wpływem Władimira Putina i dopiero utracenie przez niego władzy daje szansę na jakiegokolwiek zmiany, jednak wahają się, czy społeczeństwo rosyjskie jest w stanie do tego doprowadzić.**

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

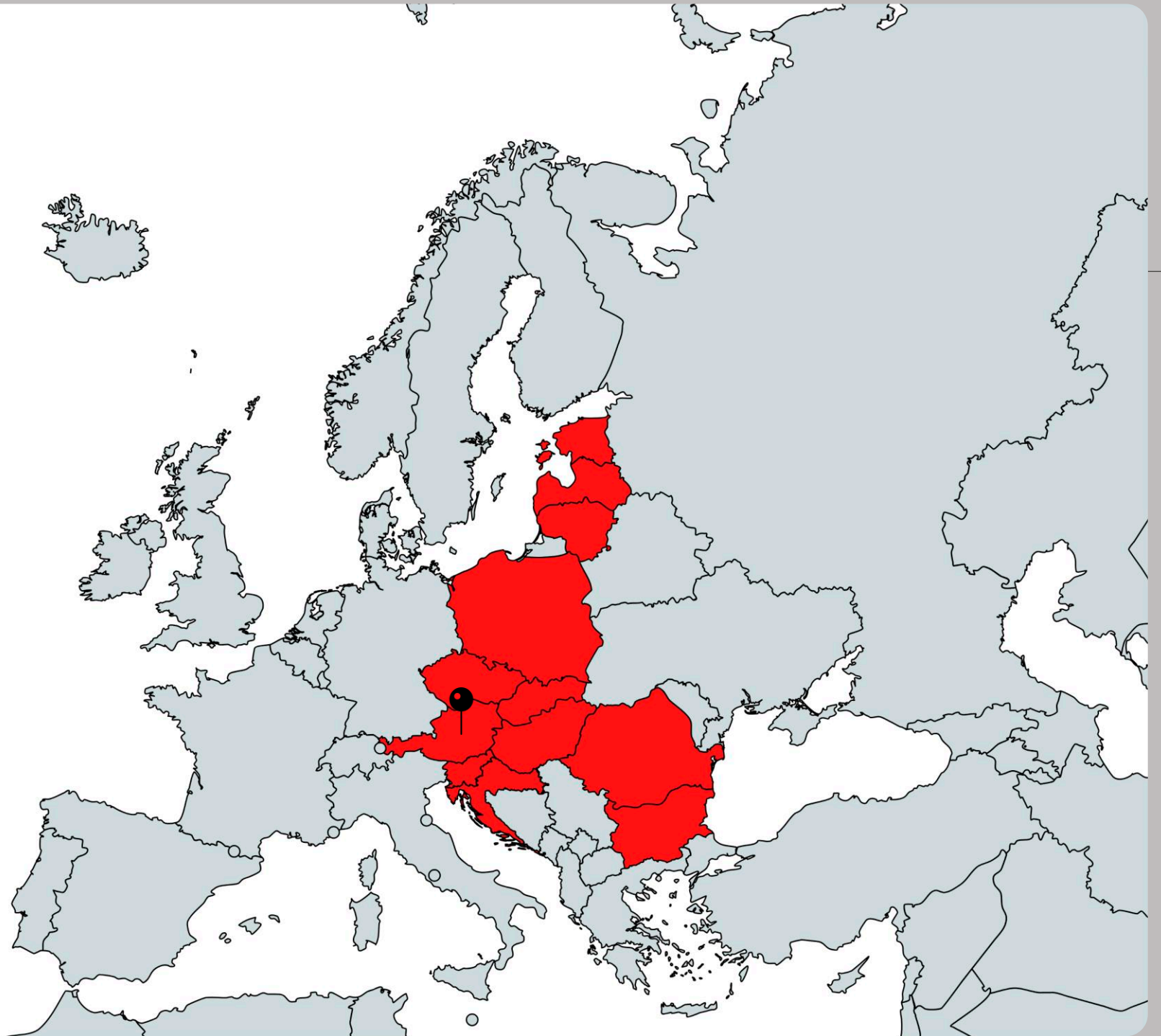
Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

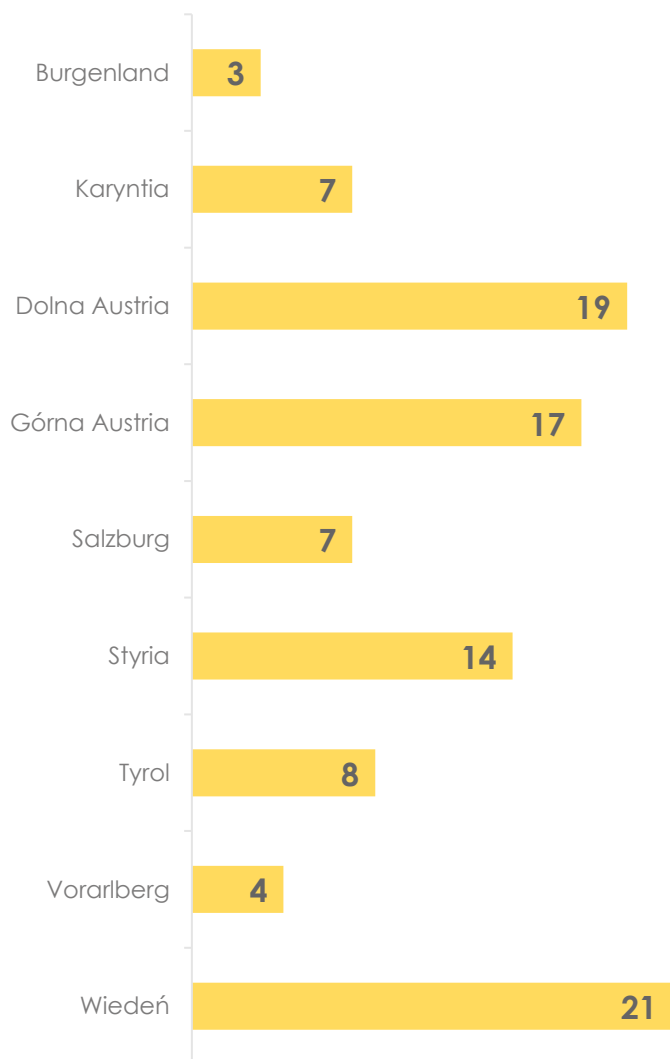
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

WYNIKI DLA AUSTRII

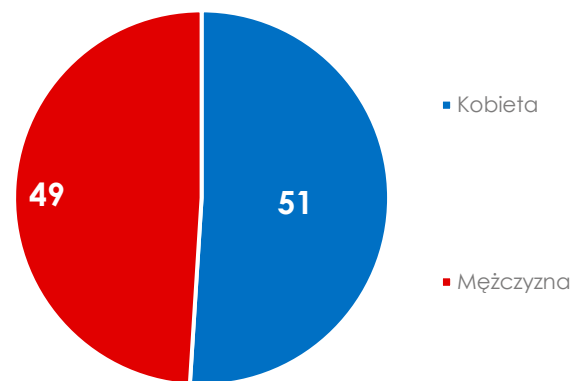

Charakterystyka socjo-demograficzna respondentów z Austrii

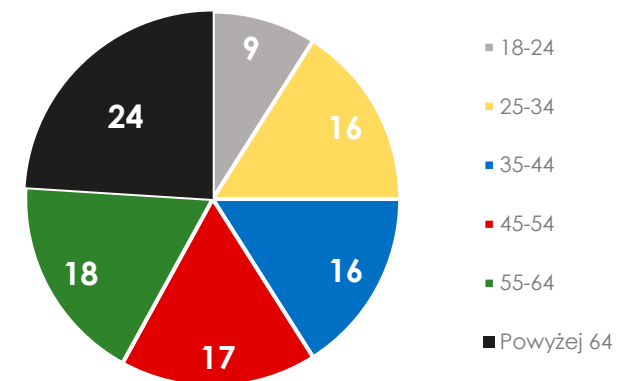
Region zamieszkania (%)

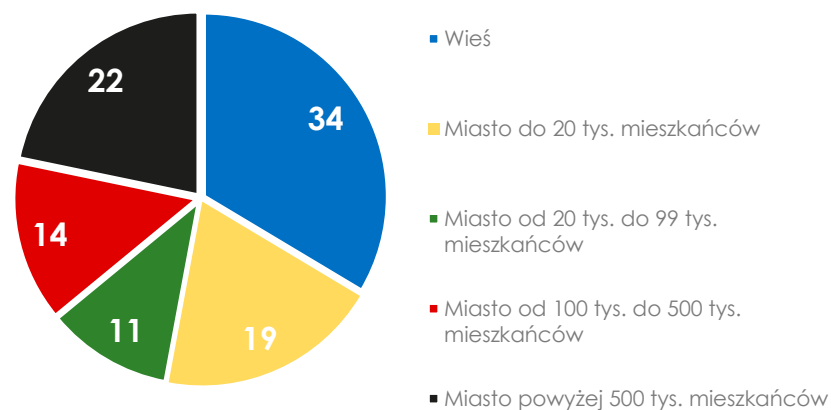
Płeć (%)

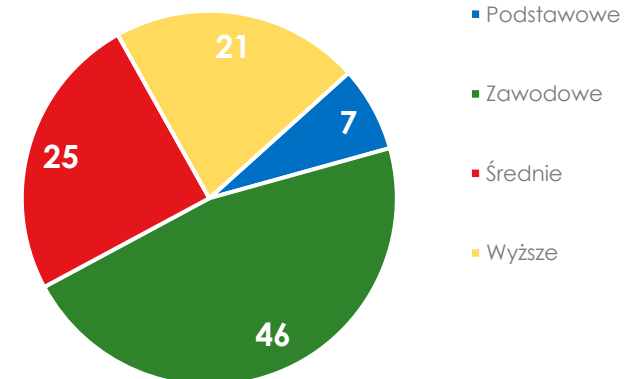
Wiek (%)

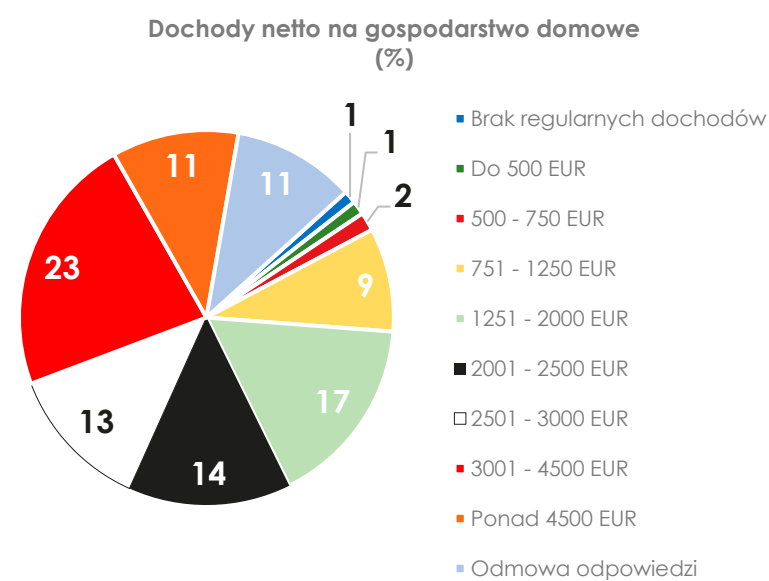
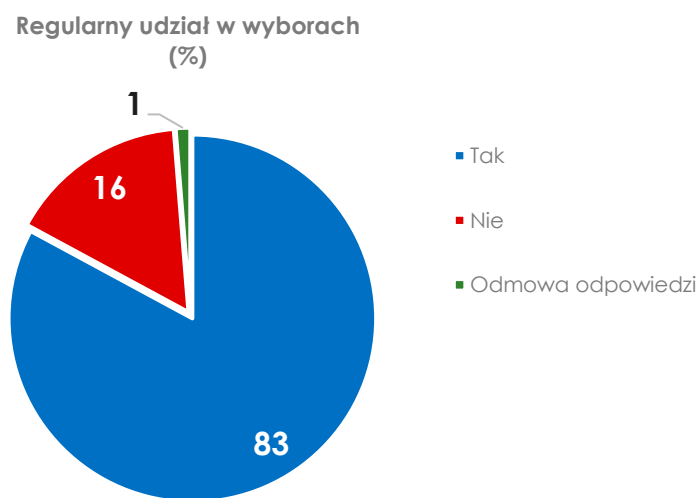
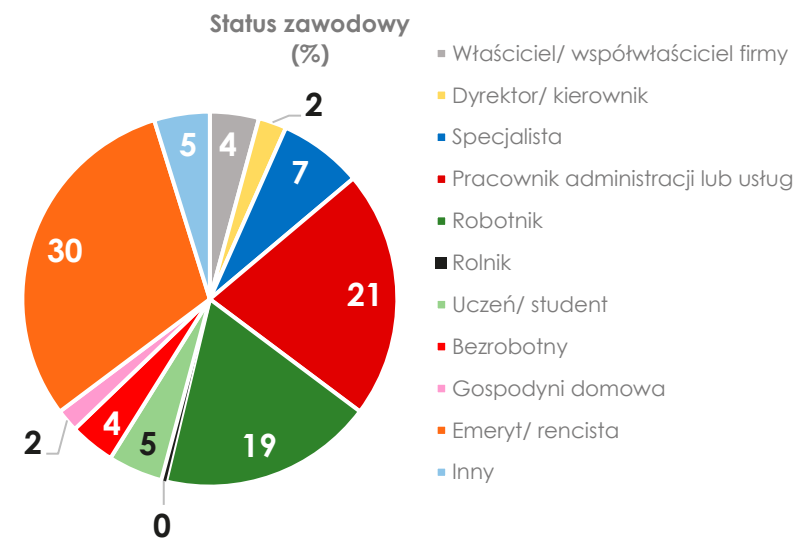
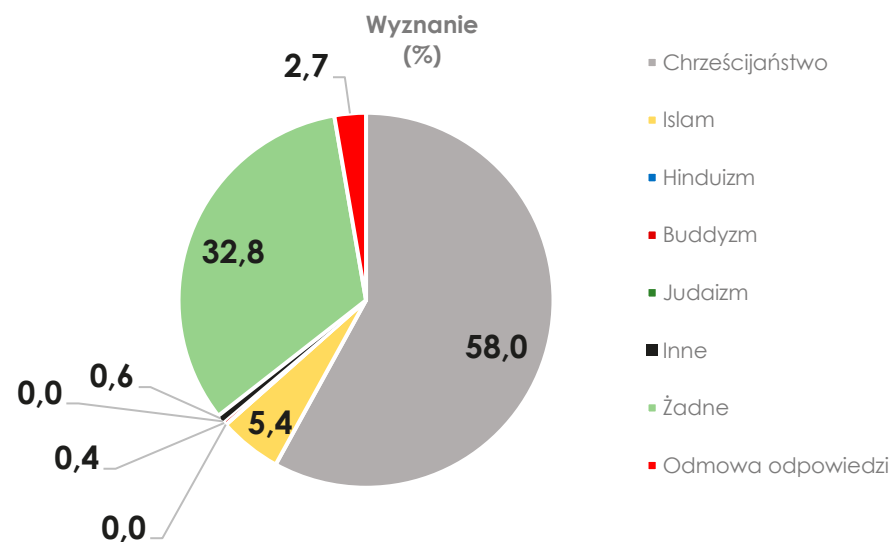
Wielkość miejscowości zamieszkania (%)

Poziom wykształcenia (%)

Charakterystyka socio-demograficzna respondentów z Austrii

Wojna na Ukrainie

1-13|07|23

N=1006

115

RAPORT IES
1/2023

WOJNA:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	Niepełne TAK	Niepełne NIE	Pewne NIE	NIE%
POTĘPIAM AGRESJĘ ROSJI NA UKRAINĘ	74	82	54	28	11	7	18
UKRAINA I ROSJA POWINNY JAK NAJSZYBCIEJ PRZYSTĄPIĆ DO ROZMÓW POKOJOWYCH	80	94	60	33	3	3	6
PO ZAKOŃCZENIU WOJNY, ROSJA POWINNA WYPŁACIĆ UKRAINIE WYSOKIE ODSZKODOWANIE	65	79	34	45	15	6	21
MIĘDZYNARODOWY TRYBUNAŁ POWINIEN ZBADAĆ, CZY ROSJA POPEŁNIŁA ZBRODNIĘ WOJENNE W UKRAINIE	75	87	53	34	8	5	13

EUROPA I ZACHÓD:

KRAJE UE DOŚWIADCZONE KOMUNIZMEM POWINNY SZCZEGÓLNIIE WSPIERAĆ UKRAINĘ W WALCIE Z ROSJĄ	54	59	13	46	34	7	41
WOJNA W UKRAINIE JEST KORZYSTNA DLA USA I EUROPY ZACHODNIEJ, BO OSŁABIA ROSJĘ	51	50	8	43	46	4	50
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ ZA CAŁĄ EUROPE	45	40	24	16	26	34	60
UKRAIŃCY WALCZĄ DZIŚ TAKŻE ZA MÓJ KRAJ	41	29	15	15	41	30	71
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO NATO	45	45	23	22	23	32	55
KONSEKWENCJĄ WOJNY W UKRAINIE BĘDZIE WIĘKSZA SOLIDARNOŚĆ EUROPY WOBEC WSPÓLNYCH ZAGROŻEŃ	52	53	16	43	41	5	47
UKRAINA POWINNA W PRZYSZŁOŚCI PRZYSTĄPIĆ DO UNII EUROPEJSKIEJ	50	50	29	21	21	28	50

WNIOSKI Z BADANIA

W odniesieniu do toczącej się w Ukrainie wojny, **Austriacy są najsilniej przekonani, że Ukraina i Rosja powinny przystąpić do rozmów pokojowych.** Jest to postawa głęboko zinternalizowana.

Ponadto, ponad połowa Austriaków z przekonaniem potępia agresję Rosji na Ukrainę oraz uważa, że Międzynarodowy Trybunał powinien orzec, czy ta popełniła zbrodnie wojenne.

Mimo przewagi odpowiedzi twierdzących, spora część ankietowanych **waha się, czy Ukraina powinna dostać od Rosji odszkodowania po wojnie.** Jest to o tyle ciekawe, że pozostałe wyniki wyraźnie wskazują na postrzeganie Rosji jako agresora.

Większość obywateli **Austrii nie zgadza się, że Ukraińcy walczą za Austrię i całą Europę.** Mimo wszystko widać też, że co czwarty Austriak z wysoką pewnością czuje, że jest to walka za całą Europę.

Ponadto, **Austriacy nie mają ugruntowanych postaw w kontekście wspólnoty państw europejskich** – wahają się, czy kraje z postkomunistyczną historią powinny szczególnie wspierać Ukrainę oraz czy konsekwencją wojny będzie większa solidarność Europy. Te zagadnienia ich polaryzują, a wyniki ukazują dużą niepewność.

Dodatkowo, **Austriacy nie wiedzą też, czy wojna na Ukrainie jest korzystna dla USA i Europy Zachodniej** – ponownie obywatele dzielą się na dwie równoliczne grupy, a każda z nich nie jest pewna swoich odpowiedzi.

Tematem, który także polaryzuje Austriaków, jest kwestia przystąpienia Ukrainy do NATO i do Unii Europejskiej. Nieco większy odsetek uważa, że Ukraina nie powinna przystępować do NATO, ale należy pamiętać, że sama Austria nie należy do tego sojuszu.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepełne „TAK” / Niepełne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Wojna na Ukrainie

1-13|07|23

N=1006

116

RAPORT IES
1/2023

MÓJ KRAJ:	INDEX	TAK%	Pewne / Niepewne				NIE%
			TAK	TAK	NIE	NIE	
WOJNA W UKRAINIE MA BEZPOŚREDNI WPŁYW NA MOJE DZISIEJSZE ŻYCIE	54	56	22	34	29	15	44
POPIERAM DOTYCHCZASOWĄ REAKCJĘ RZĄDU MOJEGO KRAJU NA WOJNĘ ROSJI Z UKRAINĄ	55	57	29	28	23	19	43
MÓJ KRAJ ROBI ZA MAŁO, BY WSPIERAĆ UKRAINĘ W WOJNIE Z ROSJĄ	32	18	9	10	42	40	82
MÓJ KRAJ POWINIEN BYĆ NEUTRALNY WOBEC WOJNY ROSJI Z UKRAINĄ	70	87	40	47	10	10	13
MÓJ KRAJ POWINIEN WSPIERAĆ UKRAINĘ FINANSOWO W WOJNIE Z ROSJĄ	42	34	12	22	39	27	66
MÓJ KRAJ POWINIEN DOSTARCZAĆ UKRAINIE BRONĀ DO WALKI Z ROSJĄ	25	15	8	7	29	56	85
MÓJ KRAJ UDZIELIŁ ODPOWIEDNIEJ POMOCY UCHODŹCOM Z UKRAINY	79	91	57	34	5	4	9
MÓJ KRAJ POWINIEN NADAL WSPIERAĆ UKRAINĘ, NAWET JEŚLI JEST TO KOSZTOWNE	46	44	23	21	26	30	56
RZĄD MOJEGO KRAJU POWINIEN MNIEJ ZAJMOWAĆ SIĘ UKRAINĄ, A WIĘCEJ PROBLEMAMI NASZYCH OBYWATELI	61	72	29	44	19	9	28
FIRMY Z MOJEGO KRAJU POWINNY MÓC ZAROBIĆ NA ODBUDOWIE UKRAINY	60	70	25	45	21	9	30
UCHODŹCY:							
UCHODŹCY Z UKRAINY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU POWINNI JAK NAJSZYBCIEJ WRÓCIĆ DO SIEBIE	58	63	26	36	26	11	37
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU ODBIERAJĄ PRACĘ NASZYM OBYWATEŁOM	35	27	13	14	31	42	73
UKRAIŃCY PRZEBYWAJĄCY W MOIM KRAJU OTRZYMUJĄ ZBYT DUŻĄ POMOC SPOŁECZNĄ	49	49	27	23	22	29	51

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”
Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”
Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index
Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Austriacy są najsilniej przekonani, że ich kraj udzielił odpowiedniej pomocy uchodźcom z Ukrainy.

Dodatkowo **są zgodni w kwestii braku powinności udzielania pomocy** Ukrainie, zarówno finansowej, jak i militarnej. Co więcej, **postawa przecząca w stosunku do dostaw broni jest silnie ugruntowana**. Ponownie może to wynikać z faktu, że Austria nie należy do NATO i nie poczuwa się do obowiązku militarnego wspierania innych państw.

Dalsze wspieranie Ukrainy finansowo, nawet jeśli będzie to kosztowne dla państwa, dzieli Austriaków, a idea ta ma niemalże tyle samo krytyków, co zwolenników. **Wyniki te wskazują na brak powszechnej zgody co do kontynuacji wspierania Ukrainy.**

Austriaków dzieli także opinia o dotychczasowej reakcji ich rządu na wojnę. Nieco większy odsetek ją popiera, aczkolwiek jest to postawa umiarkowanie ugruntowana. Ponadto, widać tendencję, że **Austriacy chcieliby pozostać neutralni wobec wojny z Ukrainą** oraz nie sądzą, aby ich kraj podejmował za mało działań wspierających.

Obywatele Austrii deklarują, że woleliby, aby ich rząd bardziej skupiał się na własnych obywatelach niż na Ukraińcach, aczkolwiek mocno się wahają. Podobnie dużo wahania występuje w kontekście odczuwania wpływu wojny na codzienne życie oraz możliwości zarobienia przez austriackie firmy podczas odbudowy Ukrainy.

Wyniki wskazują, że **temat uchodźców z Ukrainy przebywających na terenie Austrii mocno dzieli Austriaków.**

Zarówno odsetek promotorów, jak i krytyków opinii, że uchodźcy otrzymali za dużo pomocy społecznej, jest wysoki, zatem kwestia ta wyraźnie spolaryzowała Austriaków. Choć dominuje silne przekonanie, że uchodźcy nie odbierają Austriakom pracy, to widać, że woleliby oni, aby Ukraińcy jak najszybciej wrócili do swojego kraju.

Stosunek do Rosji

1-13|07|23

N=1006

117

RAPORT IES
1/2023

EUROPA I ZACHÓD:

	INDEX	TAK%	Pewne TAK	NiepeWne TAK	NiepeWne NIE	Pewne NIE	NIE%
WOJNA W UKRAINIE UŚWIADOMIŁA ZACHODOWI, JAK NIEBEZPIECZNA JEST ROSJA POD RZĄDAMI PUTINA	70	84	39	45	10	6	16
ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA CAŁEJ EUROPY ŚRODKOWEJ	66	70	51	19	11	19	30
ROSJA PO WOJNIE POWINNA ZOSTAĆ ZMUSZONA PRZEZ ZACHÓD DO OGRANICZENIA ZDOLNOŚCI MILITARNYCH	57	69	20	50	22	9	31

W kontekście trwającej wojny, Austriacy czują, że Rosja stanowi obecnie realne niebezpieczeństwo przede wszystkim dla całej Europy Środkowej, jednak inne wyniki sugerują, że Austriacy nie utożsamiają się z tym regionem.

Pomimo deklaracji, Austriacy nie mają ugruntowanej opinii, że Zachód został uświadomiony o skali zagrożenia ze strony Rosji.

Mimo wysokiej pewności co do samego zagrożenia, Austriacy nie mają silnie ugruntowanej opinii w kwestii rozbrojenia Rosji po wojnie i ograniczenia jej zdolności militarnych przez Zachód. Większość obywateli uważa, że takie działania powinny zostać podjęte, jednak jest to temat dla opinii publicznej nowy, a więc wymagający w społeczeństwie ugruntowania.

MÓJ KRAJ:

ROSJA STANOWI OBECNIE REALNE ZAGROŻENIE DLA MOJEGO KRAJU	45	43	26	17	23	34	57
PRZEBIEG WOJNY W UKRAINIE ZMNIJSZYŁ MÓJ LĘK PRZED ROSJĄ	44	24	6	17	62	14	76
ROSJA MOŻE KIEDYŚ ZAATAKOWAĆ MÓJ KRAJ, UŻYWAJĄC BRONI ATOMOWEJ	54	56	30	26	21	23	44
OBAWIAM SIĘ ROSYJSKICH CYBERATAKÓW NA MÓJ KRAJ	54	54	36	18	18	27	46
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W POLITYCE	54	54	31	23	22	24	46
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W MEDIACH I INTERNECIE	52	51	26	24	26	23	49
W MOIM KRAJU WIDOCZNE SĄ WPŁYWY ROSYJSKIE W GOSPODARCE	65	72	42	30	14	14	28
ROSJA POTAJEMNIE FINANSUJE DZIAŁANIA SKIEROWANE PRZECIWKO MOJEMU KRAJOWI	41	32	1	21	42	26	68

Lęku przed Rosją nie obserwujemy jednak, gdy pytamy Austriaków o opinie dotyczące ich kraju. Kwestia ta pozostaje sporna, ale przeważający odsetek nie widzi zagrożenia dla Austrii. Widoczny jest brak poczucia solidarności z Europą Wschodnią.

Mimo tego, choć z dużą dozą wahania, większość obywateli zaprzeczyła, jakoby przebieg wojny zmniejszył ich lęk przed Rosją, co może też oznaczać, że lęk ten nawet wcześniej nie był duży.

Austriacy szczególnie obawiają się rosyjskich cyberataków, ale i prawdopodobieństwa użycia broni atomowej (w przypadku tej wartości pewność jest nieco niższą), jednak obydwie te kwestie, ponownie, dzielą społeczeństwo.

Austriaków polaryzuje także zagadnienie dotyczące wpływów rosyjskich na politykę oraz media i Internet. Nieco większy odsetek z umiarkowaną pewnością je dostrzega. Najwięcej Austriaków jest przekonanych, że widzi wpływ Rosji w gospodarce.

Mimo wysokiego odsetka deklaracyjnych odpowiedzi przeczących, Austriacy mają niewielkie przekonanie, czy Rosja rzeczywiście potajemnie nie finansuje działań skierowanych przeciwko ich ojczyźnie.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

NiepeWne „TAK” / NiepeWne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Stosunek do Rosji

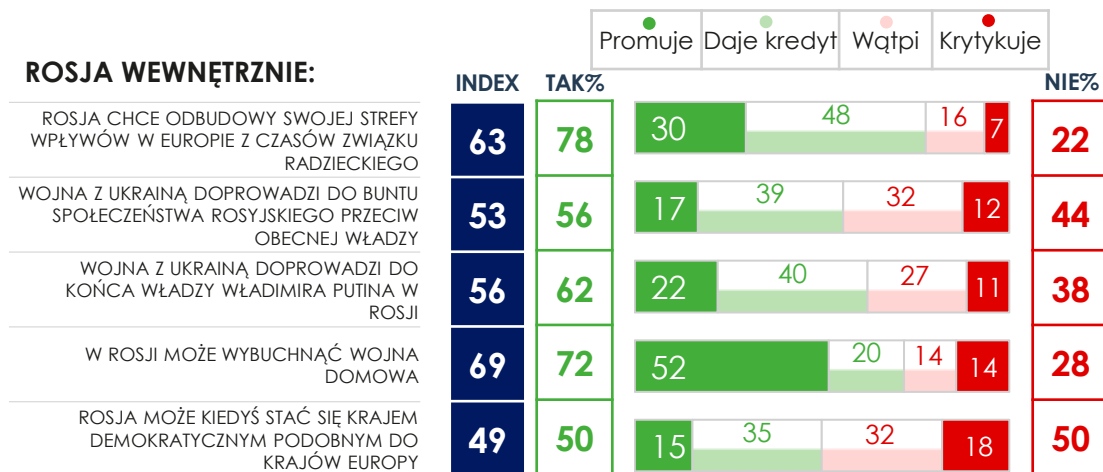
1-13|07|23

N=1006

118

RAPORT IES
1/2023

ROSJA WEWNĘTRZNIE:

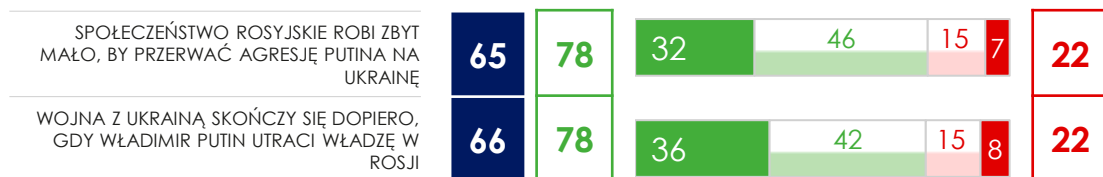
W odniesieniu do wewnętrznych spraw Rosji prawie każda badana wartość wzbudzała wahanie, mimo przeważających odpowiedzi twierdzących.

Najwięcej pewności Austriacy mają co do możliwości wybuchu wojny domowej w Rosji. Co ciekawe, pomimo wysokiego odsetka deklaracji respondenci nie są przekonani, czy Rosja chce odbudowy swojej strefy wpływów z czasów ZSRR. Jeszcze więcej wahania wzbudza temat potencjalnego buntu społeczeństwa rosyjskiego przeciwko obecnej władzy, choć tu rośnie też odsetek odpowiedzi przeczących.

Mimo wszystko obywatele Austrii są znacznie **bardziej pewni, że wybuchnie wojna domowa** niż że Rosjanie się zbuntują – prawdopodobnie uważają, że **może ją spowodować inny czynnik niż bunt społeczeństwa.**

Austriaków **polaryzuje także kwestia szansy Rosji na przerodzenie się w kraj demokratyczny.** Może być to między innymi spowodowane faktem, że **większość Austriaków nie ma pewności, czy obecna wojna doprowadzi do upadku władzy Putina.**

ROSJA A WOJNA:

Zdecydowana większość Austriaków twierdzi, że **koniec wojny z Ukrainą nastąpi dopiero po utraceniu władzy przez Władimira Putina**, a obywatele rosyjscy **robią za mało, by przerwać agresję ich kraju na Ukrainę**, ale nie są to ugruntowane opinie.

Taki wynik sugeruje, że Austriacy **postrzegają społeczeństwo rosyjskie jako będące pod silnym wpływem Władimira Putina**, i **dopiero utracenie przez niego władzy daje szansę na jakiegokolwiek zmiany**, choć możliwość buntu Rosjan pozostaje raczej formą myślenia życzeniowego.

Pewne „TAK” / Pewne „NIE”

Odsetek respondentów, których opinie są ugruntowane i zinternalizowane

Niepewne „TAK” / Niepewne „NIE”

Odsetek wahających się respondentów, których opinie są podatne na zmiany

Index

Zagregowane i zważone deklaracje wraz z Czasem Reakcji

Polecane Prace i Komentarze IEŚ

Prace IEŚ:

nr 6/2022: Strategie bezpieczeństwa i obrony państw Europy Środkowej: Bułgaria, Rumunia, Serbia, Ukraina, redakcja: Beata Surmacz

nr 9/2022: Andrzej Szabaciuk, Migracje przymusowe w Europie Wschodniej po 2020 roku

nr 10/2022: Dominik Héjj, Polityka Węgier wobec rosyjskiej agresji na Ukrainę

nr 11/2022: Łukasz Lewkowicz, Anna Szwed-Walczak, (Nie)potrzebny format współpracy regionalnej? Inicjatywa Trójmorza w dyskursie publicznym państw Grupy Wyszehradzkiej

nr 15/2022: Hanna Bazhenova, Ukraina w ogniu: pozamilitarne wymiary wojny

Komentarze IEŚ:

nr 493: Republika Czeska: wotum zaufania i priorytety gabinetu Petra Fiali (cz. 1) (Szczepan Czarnecki)

nr 494: Republika Czeska: wotum zaufania i priorytety gabinetu Petra Fiali (cz. 2) (Szczepan Czarnecki)

nr 501: Słowacja: kontrowersje wokół umowy obronnej ze Stanami Zjednoczonymi // Slovakia: Controversy over a Defense Agreement with the United States (Łukasz Lewkowicz)

nr 506: Chorwacja: granice zaangażowania na wschodzie (Jan Muś)

nr 507: Cyberataki narzędziem presji na Ukrainę i Zachód (Marta Drabczuk)

nr 510: Słowacja: pozorna jedność wobec konfliktu rosyjsko-ukraińskiego (Łukasz Lewkowicz)

nr 511: Filar wschodniej flanki. Rumunia wobec eskalacji napięcia w Europie (Piotr Oleksy)

nr 516: Przedwyborcze przetasowania na scenie politycznej Słowenii (Jan Muś)

nr 521: Republika Czeska wobec konfliktu rosyjsko-ukraińskiego (Szczepan Czarnecki)

nr 524: Wschodnia dyplomacja Budapesztu (Robert Rajczyk)

nr 526: Bułgaria – (nie)sprawny sojusznik NATO (Spasimir Domaradzki)

nr 530: Inwazja Rosji na Ukrainę (Marta Drabczuk)

nr 531: Państwa bałtyckie solidarne z Ukrainą // Baltic States' solidarity with Ukraine (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 534: Trzy dni wojny – determinacja i upór Ukrainy (Jakub Olchowski)

nr 537: Zachód wchodzi do gry. Cztery doby rosyjskiej agresji na Ukrainę (Piotr Oleksy)

nr 538: Słowacja: wyzwania polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w cieniu kryzysu rosyjsko-ukraińskiego (Łukasz Lewkowicz)

nr 541: Republika Czeska: pomoc i solidarność z Ukrainą (Szczepan Czarnecki)

nr 542: Wojna i niepokój: Rosja kontynuuje inwazję na Ukrainę (Marta Drabczuk)

nr 544: Węgry wobec wojny na Ukrainie (Dominik Héjj)

nr 545: Słowacja wobec pierwszej fazy konfliktu na Ukrainie (Łukasz Lewkowicz)

nr 546: Atak dezinformacyjny w polskiej cyberprzestrzeni (Piotr Oleksy)

nr 547: Chorwacja: reakcja władz chorwackich na eskalację konfliktu zbrojnego między Rosją a Ukrainą (Jan Muś)

nr 548: Rosyjska inwazja przeobraża architekturę bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej // Russian invasion triggers changes in the security architecture in Central and Eastern Europe (Jakub Bornio)

nr 550: Spowolnienie ofensywy rosyjskiej w Ukrainie // The Slowdown of the Russian Offensive in Ukraine (Andrzej Szabaciuk)

nr 551: Mniejszości rosyjskojęzyczne w państwach bałtyckich a agresja Rosji na Ukrainę (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 552: Bułgaria wobec wojny rosyjsko-ukraińskiej. Zmiana ministra obrony (Spasimir Domaradzki)

nr 554: Republika Czeska: pomoc uchodźcom i zmiany legislacyjne (Szczepan Czarnecki)

nr 557: Kryzys humanitarny na Ukrainie (Marta Drabczuk)

nr 558: Słowacja: afera szpiegowska z wojną rosyjsko-ukraińską w tle (Łukasz Lewkowicz)

nr 559: Słowenia: konflikt zbrojny między Rosją a Ukrainą w cieniu wyborów parlamentarnych (Jan Muś)

nr 560: Rosyjska dezinformacja i odporność społeczna w państwach bałtyckich (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 564: Rosyjskie zbrodnie wojenne – kolejna odsłona starej taktyki // Russian war crimes in Ukraine – another version of the old tactics (Jakub Olchowski)

nr 565: Brak konsensusu: państwa Europy Środkowej wobec embarga na zakup surowców energetycznych z Rosji // Without consensus: Central European countries move towards oil and gas embargo of Russia (Michał Paszkowski)

nr 567: (Nie)jedność państw Grupy Wyszehradzkiej wobec agresji rosyjskiej na Ukrainę (Łukasz Lewkowicz, Szczepan Czarnecki, Dominik Héjj)

nr 569: Stosunek mieszkańców Łotwy do uchodźców z Ukrainy (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 573: Węgry: wybory parlamentarne i referendum w cieniu rosyjskiej agresji w Ukrainie (Dominik Héjj)

nr 581: Ochotnicy i najemnicy w służbie Rosji (Jakub Olchowski)

nr 588: Problemy z rosyjskim kapitałem w Republice Czeskiej: konfiskata czy zamrożenie? (Szczepan Czarnecki)

nr 590: Zwycięstwo opozycji w wyborach parlamentarnych w Słowenii (Jan Muś)

nr 592: W przeddzień 9 maja: znaczenie pomników sowieckich w Europie Środkowej (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 593: Dwa miesiące pełnowymiarowej agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę (Andrzej Szabaciuk)

nr 596: Duża rola małego państwa. Estonia na pomoc Ukrainie (Marlena Gołębiowska)

nr 604: Katalin Novak pierwszą kobietą na stanowisku prezydenta Węgier (Dominik Héjj)

nr 613: Słowacja: gra wokół dostaw ropy naftowej z Rosji (Michał Paszkowski, Łukasz Lewkowicz)

nr 615: Rosyjskie zbrodnie i ich kontekst międzynarodowy / Russian war crimes and their international context (Jakub Olchowski)

nr 617: Na Węgrzech obowiązuje stan zagrożenia wojną (Dominik Héjj)

nr 619: Szczyt Inicjatywy Trójmorza w Rydze w cieniu wojny rosyjsko-ukraińskiej (Łukasz Lewkowicz, Marlena Gołębiowska)

nr 620: Republika Czeska wobec kryzysu uchodźczego (cz. 1) (Szczepan Czarnecki)

nr 621: Republika Czeska wobec kryzysu uchodźczego (cz. 2) (Szczepan Czarnecki)

nr 622: Wpływy rosyjskich oligarchów w państwach bałtyckich (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 639: Po szczycie Inicjatywy Trójmorza w Rydze: nowy status współpracy z Ukrainą i wsparcie Stanów Zjednoczonych // The Three Seas Initiative after the Riga summit: a new status of cooperation with Ukraine and the support of the United States (Łukasz Lewkowicz, Marlena Gołębiowska)

nr 640: Węgierska obecność na szczycie Inicjatywy Trójmorza w Rydze (Dominik Héjj)

nr 646: Rosyjska propaganda uderza w relacje polsko-ukraińskie // Russian propaganda attacks Polish-Ukrainian relations (Jakub Olchowski)

nr 647: Status kandydata do członkostwa w Unii Europejskiej dla Ukrainy (Marta Drabczuk)

nr 648: Co Węgrzy na to, że odbył się szczyt NATO? (Dominik Héjj)

nr 652: Łotysze w kamaszach. Obowiązkowa służba wojskowa na Łotwie (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 662: „V4 Future”: prezydencja Słowacji w Grupie Wyszehradzkiej w cieniu wojny rosyjsko-ukraińskiej (Łukasz Lewkowicz)

nr 667: Republika Czeska – zaufanie do rządu i partii politycznych (Szczepan Czarnecki)

nr 683: Słowacja: eskalacja kryzysu koalicyjnego (Łukasz Lewkowicz)

nr 687: Republika Czeska: polityczne i społeczne wyzwania rządu Petra Fialy (Szczepan Czarnecki)

nr 689: Państwa bałtyckie: kolejne ograniczenia i rosyjski odwet (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 695: Cichy koniec bułgarskiej rewolucji? (Spasimir Domaradzki)

nr 709: To Węgry zdecydują o polityce rządu wobec sankcji przeciwko Rosji (Dominik Héjj)

nr 712: Litewska solidarność z Ukrainą // Lithuanian solidarity with Ukraine (Marlena Gołębiowska)

nr 714: Republika Czeska na trzy miesiące przed wyborami prezydenckimi (Szczepan Czarnecki)

nr 717: Słowacja: niestabilne poparcie społeczne dla Ukrainy i Zachodu // Slovakia: an unstable public support for Ukraine and the West (Łukasz Lewkowicz)

nr 721: Republika Czeska: kampania prezydencka i lista kandydatów (Szczepan Czarnecki)

nr 726: Wybory prezydenckie w Słowenii: zwycięstwo centrolewicy (Jan Muś)

nr 728: Bułgaria: w poszukiwaniu formuły władzy (Spasimir Domaradzki)

nr 730: Litwa i Łotwa pod presją migracyjną ze strony Białorusi (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 734: Bułgaria: zmiany w Kodeksie wyborczym z perspektywą kolejnych wyborów parlamentarnych w tle (Spasimir Domaradzki)

nr 740: Republika Czeska na miesiąc przed wyborami prezydenckimi (Szczepan Czarnecki)

nr 744: Format wyszehradzki powoli się „odmraża” (Dominik Héjj)

nr 756: Niezależność „niezależnych” mediów rosyjskich na Łotwie (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 757: Wsparcie dla rosyjskiej emigracji politycznej kontra bezpieczeństwo państw bałtyckich (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 763: Republika Czeska: uczestnictwo w Inicjatywie Trójmorza oraz relacje z Polską (Szczepan Czarnecki)

nr 764: Chorwacja: kontrowersyjny styl polityki prezydenta Milanovicia (Jan Muś)

nr 765: 97 procent Węgrów uległo propagandzie i nie chce sankcji wobec Rosji (Dominik Héjj)

nr 766: Słowacja: fiasko referendum w sprawie zmiany konstytucji w cieniu kryzysu politycznego (Łukasz Lewkowicz)

nr 767: Decydująca faza kampanii prezydenckiej w Republice Czeskiej (Agata Tatarenko)

nr 775: Obniżenie rangi stosunków dyplomatycznych między Estonią i Rosją (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)

nr 776: Republika Czeska: zwycięstwo Petra Pavla w wyborach prezydenckich (cz. 1) (Szczepan Czarnecki, Agata Tatarenko)

nr 777: Republika Czeska: zwycięstwo Petra Pavla w wyborach prezydenckich (cz. 2) (Szczepan Czarnecki, Agata Tatarenko)

nr 784: Słowacja wobec agresji Rosji na Ukrainę: kontekst polityczny (Łukasz Lewkowicz)

nr 789: Słowacja wobec agresji Rosji na Ukrainę: kontekst społeczny (Łukasz Lewkowicz)

nr 794: Węgierska obecność na szczycie B9 w Warszawie (Dominik Héjj)

nr 795: Orędzie Władimira Putina z 21 lutego 2023 r. i jego znaczenie (Andrzej Szabaciuk)

nr 798: Słowenia: postępująca konsolidacja sceny politycznej (Jan Muś)

nr 799: Rok po inwazji: wpływ wojny rosyjsko-ukraińskiej na bezpieczeństwo energetyczne państw Europy Środkowej (Michał Paszkowski)

nr 800: Estonia aktualizuje Koncepcję bezpieczeństwa narodowego (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)
nr 801: Wybory parlamentarne w Estonii: kontynuacja i zmiana (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)
nr 803: Bułgaria: początek kampanii wyborczej (Spasimir Domaradzki)
nr 810: Aktywny i wiarygodny partner: inauguracja prezydentury Petra Pavla (Agata Tatarenko)
nr 813: Słowacja u progu kampanii wyborczej: podziały polityczne i festiwal populizmu (Łukasz Lewkowicz)
nr 817: 100 pierwszych dni prezydenta Pavla: plan działania (Agata Tatarenko)
nr 818: Scenariusze rozwoju sytuacji polityczno-militarnej na Ukrainie (Hanna Bazhenova)
nr 819: Czy Władimir Putin trafi do Hagi? O prawno-politycznych konsekwencjach nakazów aresztowania wydanych przez Międzynarodowy Trybunał Karny (Tomasz Lachowski)
nr 823: Bułgaria: kolejne, piąte wybory parlamentarne (Spasimir Domaradzki)
nr 824: Pozamilitarny potencjał i gotowość społeczeństw do obrony narodowej w państwach bałtyckich (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)
nr 825: Słowacja wobec agresji Rosji na Ukrainę: kontekst militarny (Łukasz Lewkowicz)
nr 828: Wołodomyr Zełenski w Warszawie – emocje i deklaracje (Jakub Olchowski)
nr 834: Wpływ wojny na dynamikę sytuacji politycznej i społecznej na Ukrainie // The impact of the war on the dynamics of the political and social situation in Ukraine (Jakub Olchowski)
nr 839: Litwa wzmacnia granicę państwową (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)
nr 844: Dezinformacja w Republice Czeskiej: działania władz i społeczeństwa obywatelskiego (Agata Tatarenko)
nr 845: „Specjalna Wojna Ojczyźniana” // Special Patriotic War (Jakub Olchowski)
nr 846: Przygotowania do szczytu Inicjatywy Trójmorza w Bukareszcie: państwa 3SI wobec agresji Rosji na Ukrainę // Preparations for the Three Seas Initiative Bucharest summit: 3SI countries in response to Russian aggression in Ukraine (Łukasz Lewkowicz, Marlena Gołębiowska)
nr 847: Niejednoznaczne podejście Węgier do NATO (Dominik Héjj)
nr 848: Spór o status Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Patriarchatu Moskiewskiego w Ukrainie (cz. 3) (Andrzej Szabaciuk)
nr 850: Bułgaria: kręta droga do utworzenia nowego rządu (Spasimir Domaradzki)
nr 853: W przededniu wyborów prezydenckich na Łotwie (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)
nr 857: Niezaangażowany uczestnik? Słowacja wobec Inicjatywy Trójmorza (Łukasz Lewkowicz)
nr 862: Wymiana handlowa państw Europy Środkowej z Rosją po agresji na Ukrainę (Marlena Gołębiowska)
nr 865: Bułgaria: rząd rotacyjny Denkow-Gabriel (Spasimir Domaradzki)
nr 867: Handel zagraniczny Chorwacji w czasie rosyjskiej agresji na Ukrainę (Jan Muś)

nr 877: Wyzwania stabilności. Rumuńska polityka po rotacyjnej zmianie rządu (Piotr Oleksy)
nr 880: Słowacja: polityka zagraniczna w programie rządu Ľudovíta Ódora (Łukasz Lewkowicz)
nr 883: Uchodźcy z Ukrainy w perspektywie zmian legislacyjnych w Republice Czeskiej (Szczeban Czarnecki)
nr 884: Pierwsze 100 dni prezydentury Petra Pavla: podsumowanie (Agata Tatarenko)
nr 885: Słowacja: polityka bezpieczeństwa w programie rządu Ľudovíta Ódora (Łukasz Lewkowicz)
nr 888: Geneza „marszu sprawiedliwości” Jewgienija Prigożyna (Andrzej Szabaciuk)
nr 889: Bunt Prigożyna i jego potencjalne skutki (Andrzej Szabaciuk)
nr 890: Uchodźcy z Ukrainy objęci tymczasową ochroną w państwach Europy Środkowej (Marlena Gołębiowska, Aleksandra Kuczyńska-Zonik)
nr 891: Hybrydowa kontrofensywa // Hybrid Counter-offensive (Jakub Olchowski)
nr 895: Sytuacja uchodźców z Ukrainy w Republice Czeskiej: szanse i zagrożenia (Szczeban Czarnecki)
nr 897: Kolejny szczyt NATO w cieniu wojny (Piotr Oleksy, Jakub Olchowski)
nr 899: Szczyt Grupy Wyszehradzkiej w Bratysławie (Agata Tatarenko)
nr 901: Bezpieczeństwo regionu Morza Bałtyckiego w przededniu szczytu NATO w Wilnie (Damian Szacawa)
nr 903: Skuteczność ONZ i MAEA w obliczu konfliktu rosyjsko-ukraińskiego (Hanna Bazhenova)
nr 906: Państwa bałtyckie po szczycie NATO w Wilnie (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)
nr 908: Bułgaria: wizyta prezydenta Ukrainy (Spasimir Domaradzki)
nr 910: Czeska pomoc dla Ukrainy w zakresie usuwania środowiskowych skutków wojny (Agata Tatarenko)
nr 912: Szczyt NATO w Wilnie w perspektywie Republiki Czeskiej (Szczeban Czarnecki, Agata Tatarenko)
nr 919: Relacje polsko-słowackie u progu kampanii wyborczej na Słowacji (Łukasz Lewkowicz)
nr 921: Węgry po szczycie NATO w Wilnie (Dominik Héjj)
nr 922: Bezpieczeństwo Litwy a grupa Wagnera na Białorusi (Aleksandra Kuczyńska-Zonik)
nr 923: Szczyt pokojowy w Arabii Saudyjskiej w sprawie Ukrainy i jego znaczenie (Andrzej Szabaciuk)

BIBLIOGRAFIA

- Babbie E., *Badania społeczne w praktyce*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2004.
- Berinsky A. J., *Measuring Public Opinion with Surveys*, „Annual Review of Political Science”, vol. 20 (2017), pp. 309-329.
- Bok D., *Measuring the Performance of Government*, in: J. S. Nye, Jr., Ph. D. Zelikow, D. C. King (eds.), *Why People Don't Trust Government*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1997.
- Bouckaert G., Van de Walle S., Kampen J. K., *Potential for comparative public opinion research in public administration*, „International Review of Administrative Sciences”, vol. 71, issue 2 (2005), pp. 229-240, <https://doi.org/10.1177/0020852305053882>
- Bugajski J., *Failed State. A Guide for Russia's rupture*, Washington, DC: The Jamestown Foundation, 2023.
- Bughin J. R., Cincera M., Reykowska D., Ohme R., *Big Data Is Decision Science: The Case of COVID-19 Vaccination*, in: V. Chkoniya (ed.), *Handbook of Research on Applied Data Science and Artificial Intelligence in Business and Industry*, IGI Global, 2021, pp. 126-150.
- Bughin J., Cincera M., Kieffer E., Reykowska D., Philippi F., Żyszkiewicz M., Ohme R., Frank D., *Vaccination or NPI? A conjoint analysis of German citizens' preferences in the context of the COVID-19 pandemic*, „European Journal of Health Economics”, 2022.
- Bughin J., Cincera M., Reykowska D., Peters K., Żyszkiewicz M., Ohme R., *Make It or Break It: Vaccination Intent at the Time of COVID-19*, „Covid Economics Issue”, vol. 65 (2021), pp.188-222.
- Burstein P., *The Impact of Public Opinion on Public Policy: A Review and an Agenda*, „Political Research Quarterly”, vol. 56, no. 1 (2003), pp. 29-40, <https://doi.org/10.1177/106591290305600103>
- Chkoniya V., Reykowska D., Ohme R., *What do Portuguese Really Feel about the Covid-19 Pandemic? Consumer Neuroscience and Advanced Analytics – Discovering New Perspectives*, „Marketing and Smart Technologies”, 2021, pp. 283-294.
- Clark M., *Does Public Opinion Respond to Shifts in Party Valence? A Cross-National Analysis of Western Europe, 1976-2002*, „West European Politics”, vol. 37, no. 1 (2014), pp. 91-112.
- Copsey N., *Public Opinion and the Making of Foreign Policy in the 'New Europe'. A Comparative Study of Poland and Ukraine*, London: Routledge 2013.
- Cultures and Nations of Central and Eastern Europe. Essays in Honor of Roman Szporluk*, Z. Gitelman, L. Hajda, J.-P. Himka, R. Solchanyk (eds.), Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2000.
- Erikson R. S., *The Relationship between Public Opinion and State Policy: A New Look Based on Some Forgotten Data*, „American Journal of Political Science”, vol. 20 (1976), pp. 25-36.
- Fazio R. H., *Attitudes: Insights from the new implicit measures*, New York: Psychology Press, 2009.
- Fazio R. H., Roskos-Ewoldsen D. R., *Acting as We Feel: When and How Attitudes Guide Behavior*, in: T. C. Brock, M. C. Green (eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives*, Sage Publications, Inc., 2005, pp. 41-62.
- Greenwald A. G., Banaji M. R., *Implicit social cognition: Attitudes, self-esteem, and stereotypes*, „Psychological Review”, vol. 102, no. 1 (1995), pp. 4-27, <https://doi.org/10.1037/0033-295X.102.1.4>
- Greenwald A. G., Lai C. K., *Implicit social cognition*, „Annual Review of Psychology”, vol. 71 (2020), pp. 419-445, <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010419-050837>
- Greenwald A. G., Nosek B. A., Banaji M. R., *Understanding and using the Implicit Association Test: I. An improved scoring algorithm: Correction to Greenwald et al.*, „Journal of Personality and Social Psychology”, vol. 85, no. 3 (2003), pp. 448-481, <https://doi.org/10.1037/h0087889>
- Gruszczynski L., *Kwestionariusze w socjologii. Budowa narzędzi do badań surveyowych*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1999.
- Halperin S., Heath O., *Political Research: Methods and Practical Skills*, Third edition, Oxford: Oxford University Press, 2020.
- Hayes A. F., Glynn C. J., Shanahan J., *Willingness to Self-Censor: A Construct and Measurement Tool for Public Opinion Research*, „International Journal of Public Opinion Research”, vol. 17, issue 3, Autumn 2005, pp. 298-323.
- Heath A., Fisher S., Smith S., *The globalization of public opinion research*, „Annual Review of Political Science”, vol. 8 (2005), pp. 297-333.
- Hill Kim Quail, Hinton-Andersson A., *Pathways of Representation: A Causal Analysis of Public Opinion-Policy Linkages*, „American Journal of Political Science”, vol. 39 (1995), pp. 924-935.
- Kahneman D., *Pułapki myślenia. O myśleniu szybkim i wolnym*, Poznań: Wydawnictwo Media Rodzina, 2019.
- Kahneman D., Sibony O., Sunstein Cass R., *Szum, czyli skąd się biorą błędy w naszych decyzjach*, Poznań: Wydawnictwo Media Rodzina, 2022.
- King G., Tomz M., Wittenberg J., *Making the most of statistical analyses: Improving interpretation and presentation*, „American Journal of Political Science”, vol. 44, no. 2 (2000), pp. 347-361.
- Lee A. Y., Wang J., Böckenholt U., Lee L., Ohme R., Reykowska D., Yeung C., *The Enthusiasts and the Reluctants of COVID-19 Vaccine Uptake: A Cluster Analysis*, „Journal of the Association for Consumer Research”, Healthcare and Medical Decision Making, vol. 7, no. 2 (2022), pp. 222-234.
- Lessons on History and from History. In Honour to Prof. Timothy Snyder*, J. Pomorski (ed.), Lublin: Maria Curie-Skłodowska University Press, 2018.
- Lippmann W., *Public Opinion*, New York: Routledge, 2017 (first published in 1922), <https://doi.org/10.4324/9781315127736>
- Lutyńska K., *Surveye w Polsce: spojrzenie socjologiczno-antropologiczne*, Warszawa: Instytut Filozofii i Socjologii PAN, 1993.
- Lutyńska K., *Metodologia badań socjologicznych*, cz. II, Warszawa: Instytut Filozofii i Socjologii PAN, 2002.
- Matukin M., Ohme R., *Implicit Measures of Attitudes in Market Research*, in: A. Thomas, N. Pop, A. Iorga, C. Ducu (eds.), *Ethics and Neuromarketing*, Springer, Cham, 2017, https://doi.org/10.1007/978-3-319-45609-6_7
- Newman B. J., Velez Y., Hartman T. K., Bankert A., *Are Citizens "Receiving the Treatment"? Assessing a Key Link in Contextual Theories of Public Opinion and Political Behavior*, „Political Psychology”, vol. 36, no. 1 (2015).
- Nisbett R. E., *Mindware. Narzędzia skutecznego myślenia*, Sopot: Smak Słowa, 2016.
- Obrazy Rosji i Rosjan w Polsce. Od końca XIX wieku do początku XXI stulecia. Myśl polityczna – media – opinia publiczna*, E. Kirwiel, E. Maj, E. Podgajna (eds.), Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2011.
- Obrazy Rosji i Rosjan w Polsce XIX-XXI wieku. Opinia publiczna – stosunki polsko-rosyjskie – pamięć historyczna*, E. Kirwiel, E. Maj, E. Podgajna (eds.), Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2012.
- Ohme R., Matukin M., Wicher P., *Merging Explicit Declarations With Implicit Response Time to Better Predict Behavior*, in: V. Chkoniya, A. O. Madsen, P. Bukhrashvili (eds.), *Anthropological Approaches to Understanding Consumption Patterns and Consumer Behavior*, IGI Global, 2020, pp. 427-448.
- Phillips B., *Entitativity and implicit measures of social cognition*, „Mind & Language”, vol. 37, no. 5 (2022), pp. 1030-1047, <https://doi.org/10.1111/mila.12350>
- Podejścia badawcze i metodologie w nauce o polityce*, B. Krauz-Mozer, P. Ścigaj (eds.), Kraków: Księgarnia Akademicka, 2013.
- Podstawy psychologii politycznej*, K. Skarżyńska (eds.), Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka, 2002.
- Rasmussen A., Reher S., Toshkov D., *The opinion-policy nexus in Europe and the role of political institutions*, „European Journal of Political Research”, vol. 58, issue 2, May 2019, p. 412-434, <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12286>
- Snyder T., *Droga do niewolności. Rosja, Europa, Ameryka*, Kraków: Znak Horyzont, 2019.

Stephens-Davidowitz S., *Wszyscy klamią. Big data, nowe dane i wszystko, co Internet może nam powiedzieć o tym, kim naprawdę jesteśmy*, Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2019.

Stadelmann-Steffen I., Eder C., *Public opinion in policy contexts. A comparative analysis of domestic energy policies and individual policy preferences in Europe*, „International Political Science Review”, 2021, 42 (1), pp. 78-94, <https://doi.org/10.1177/0192512120913047>

Sulek A., *Sondaż Polski*, Warszawa: Instytut Filozofii i Socjologii PAN, 2001.

Swianiewicz P., *Public Perception of Local Governments*, Budapest: Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute, 2001.

Szporluk R., *Russia, Ukraine, and the Breakup of the Soviet Union*, Stanford: Hoover Institution Press and Stanford University, 2000.

Wywiad kwestionariuszowy: analizy teoretyczne i badania empiryczne, K. Lutyńska, A. P. Wejland (eds.), Wrocław: Ossolineum, 1983.

Zaller J. R., *The Nature and Origins of Mass Opinion*, New York: Cambridge University Press, 1992.

Notatki

A page with a light grey background and rounded corners. The top-left corner contains the word "Notatki". The rest of the page is filled with horizontal dotted lines, intended for taking notes.

Notatki

A page of lined paper for notes, consisting of two columns of horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and extend across most of the page width, leaving a small margin on the right side.

Notatki

Two columns of horizontal dotted lines for taking notes.

Notatki

A page of lined paper for notes, consisting of two columns of horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page, providing a guide for writing.

RAPORTY

Instytutu Europy Środkowej

Nr 1/2023

Oddajemy do rąk Czytelników pierwszy Raport z wyników badań prowadzonych w 2023 roku w Instytucie Europy Środkowej w Lublinie (we współpracy z firmą badawczą NEUROHM) nad stosunkiem opinii publicznej państw Trójmorza do Rosji i wojny na Ukrainie. Badanie prowadzone było metodą CAWI w dniach 1-13 lipca 2023 roku z uwzględnieniem pomiaru czasu reakcji respondentów (Time Reaction Methodology), co pozwala uzyskać pogłębione dane co do ich rzeczywistych – a nie tylko deklarowanych – postaw.

Raport prezentuje w formie infografik zestawienie danych pozyskanych od reprezentatywnej dla każdego z państw grupy respondentów, poczynając od danych socjo-demograficznych: płeć, wiek, wykształcenie, region i wielkość miejsca zamieszkania, wyznanie, wykonywany zawód, dochód i aktywność wyborcza – kolejno: Polska, Czechy, Słowacja, Węgry, Litwa, Łotwa, Estonia, Rumunia, Bułgaria, Słowenia, Chorwacja i Austria – przez dane zadeklarowane w odpowiedziach na 52 pytania (atrybuty badawcze), po ich pogłębioną analizę dzięki pomiarowi czasu reakcji (TR) odpowiadających na dane stwierdzenie i zastosowaniu odpowiednich wskaźników (Index pewności postawy i wskaźnik emocjonalności danego stwierdzenia – LSS). Zwłaszcza Index pewności jest w tego typu badaniach istotny, wskazuje bowiem na stabilność danej postawy respondenta w przyszłości, co przekłada się na przewidywalność jego możliwych wyborów i zachowań. Wskaźnik ten wypracowany został w badaniach konsumenckich prowadzonych w kilkudziesięciu krajach na globalnych markach i z wykorzystaniem big data zebranych i odpowiednio przetworzonych przez algorytmy AI na wielomilionowej grupie respondentów. Na rynku konsumenckim takie badania z wykorzystaniem metodologii czasów reakcji to dziś standard. Nowatorstwo surveya prowadzonego w Instytucie Europy Środkowej polega na wykorzystaniu Indexu pewności postawy także do badania opinii publicznej.

